

JÁSZBERÉNY

VÁROS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
2014

***Helyzetfeltáró, helyzetelemző és értékelő
munkarészek***

JÁSZBERÉNY VÁROS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

HELYZETFELTÁRO, HELYELEMZŐ ÉS ÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

Készült

Jászberény Város Önkormányzatának megbízásából
Dányi Olga irodavezető és Alvári Csaba városi főépítész koordinációjával

2014. november hó

Ez a dokumentáció a VÁTERV95 Kft szellemi terméke. A hozzá kötődő – a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI törvényben meghatározott – vagyoni jogok a szerzőket illetik.

A dokumentációt készítették a VÁTERV95 Kft munkatársai	Molnár Attila (TT1 01 0140)
Témafelelős településtervezők	Nagy Ágnes (TT1 01 1604)
Közlekedéstervező	Mezey András (K1-1/13-10815)
Közműtervezők	Benson Tiborné (TRv-T01-1239)
	Kovács Péter (T 01-0088)
	Gléz Dezső (T01-8635)
Örökségvédelmi hatástanulmány készítői	Muszik Vera
	Muszik László
	Nagy Ágnes (TT1 01 1604)
	Molnár Attila (TT1 01 0140)
Régész	Dr Tárnoki Judit (örökségvédelmi szakértő)
Tájrendező, környezeti értékelés	Kurcz Judit (TK17-0612)
Katasztrófavédelmi szakértő	Kurcz Ernő
Térinformatikusok	Varga Krisztián
Munkatársak	Papp Mihályné
	M. Piller Kinga
Minőségügyi vezető	Mokry Ferenc
Ügyvezető igazgató	Molnár Attila

TARTALOM:

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	5
1.1 Fejlesztéspolitikai és településhálózati összefüggések, Jászberény helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	6
1.1.1 Jászberény kapcsolódása az EU 2014-2020 programozási időszak településfejlesztés-politika irányaihoz.....	6
1.1.2 Jászberény helye a településhálózatban.....	7
1.1.3 Jászberény kistérségi szerepe.....	8
1.1.4 A város vonzáskörzetének bemutatása.....	11
1.1.5 Jászberény funkció-komplexitása.....	14
1.1.6 Jászberény foglalkoztatási szerepköre.....	15
1.2 A településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	16
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK).....	16
1.2.2 Kapcsolódás a JNSZ megyei Településfejlesztési Konceptióhoz.....	18
1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás.....	19
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	21
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT) elhatározásai.....	21
1.3.2 JNSZ Megye Területrendezési Tervének elhatározásai.....	22
1.3.3 A JNSZ Megyei Területrendezési Terv elhatározásainak és ajánlásainak teljesítése a joghatályos településszerkezeti tervben.....	24
1.4 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása, a megvalósult és megvalósítandó elemek bemutatása.....	36
1.4.1 Hatályos településfejlesztési koncepció megállapításai.....	36
1.4.2 Hatályos integrált városfejlesztési stratégia megállapításai.....	38
1.5 Jászberény településrendezési előzményeinek vizsgálata.....	43
1.5.1 A hatályban lévő településrendezési tervek.....	43
1.5.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	43
1.6 A település társadalma.....	53
1.6.1 Demográfia, népesség, képzettség, foglalkoztatottsági viszonyok, életminőség.....	53
1.6.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok érdekviszonyok.....	59
1.6.3 Települési identitást erősítő tényezők.....	62
1.7 A település humán infrastruktúrája.....	68
1.7.1 Humán közszolgáltatások.....	68
1.7.2 Esélyegyenlőség biztosítása.....	69
1.8 Jászberény gazdasága.....	75
1.8.1 A város gazdasági környezete.....	75

1.8.2 A városgazdaságának fejlődése, ágazati összetétele	78
1.8.3 Főbb gazdasági szervezetek	81
1.8.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	84
1.9 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	85
1.9.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás.....	85
1.9.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége.....	87
1.9.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	87
1.9.4 Lakásgazdálkodás	87
1.9.5 Energiagazdálkodás.....	89
1.10 Településüzemeltetési szolgáltatások.....	90
1.11 Táj- és természeti adottságok vizsgálata	91
1.11.1 Természeti adottságok.....	91
1.11.2 Tájhasználat, tájszerkezet.....	91
1.11.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	94
1.11.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	97
1.12 Zöldfelületi rendszer vizsgálata	98
1.12.1 A zöldfelület szerepe a településszerkezetében.....	98
1.12.2 A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	98
1.12.3 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	101
1.13 Az épített környezet vizsgálata	102
1.13.1 Területfelhasználás vizsgálata.....	102
1.,13.2 A telekstruktúra vizsgálata	104
1.13.3 Az épített környezet értékei.....	106
1.13.4 Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	127
1.14. Közlekedés vizsgálata.....	129
1.14.1 A város helyzete és kapcsolatai a térségben.....	129
1.14.2A város közlekedési hálózata és létesítményei	130
1.15 Közművesítés vizsgálata.....	140
1.15.1 Vízi-közművek	140
1.15.2 Felszíni és csapadékvíz elvezetés.....	141
1.15.3 Energia közművek.....	144
1.15.4 Elektronikus hírközlés, telekommunikáció	147
1.16 Környezetvédelem és településüzemeltetés	149
1.16.1 Talajvédelem.....	149
1.16.2 Felszíni és felszín alatti vizek.....	149
1.16.3 Levegőtisztaság-védelem	150
1.16.4 Zaj és rezgésvédelem	150
1.16.5 Sugárzás-védelem	151
1.16.6 Vizuális környezetterhelés	152
1.16.7 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	152
1.17 Katasztrófavédelem.....	153
1.17.1 Építésföldtani korlátok.....	153
1.17.2 Vízrajzi veszélytetettség.....	153
1.17.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	154
1.18 Ásványi nyersanyaglelőhelyek	155
1.19 Városi klíma.....	156
2. HELYZETELEMZŐ ÉS ÉRTÉKELŐ MUNKASZAKASZ.....	157
2.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	158
2.1.1 A folyamatok értékelése Jászberény és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	158
2.1.2 A településfejlesztés és rendezéskapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei....	168
2.2 Problématérképek	171
2.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	178
2.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása	178
2.3.2 Az egyes településrészek bemutatása	179
2.3.3 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	192
2.3.4 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	193

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. FEJLESZTÉSPOLITIKAI ÉS TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, JÁSZBERÉNY HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

1.1.1. Jászberény kapcsolódása az EU 2014-2020 programozási időszak területfejlesztés-politikai irányaihoz

Az EU a 2014-2020 programozási időszakra az alábbi prioritásokat határozta meg:

A településfejlesztési koncepció kidolgozása során a legfőbb szempontok:

- a koncentráció elvének érvényesítése, az eredményesség érdekében kis területre minél több intézkedés koncentrálása,
- a közösségi és privát erőforrások mobilizálása,
- a fejlesztési akcióterületek kiválasztásának átláthatósága,
- az erős helyi, lakossági részvétel biztosítása.

Az integrált városfejlesztési stratégiának meg kell felelnie a 2014-2020 közötti időszak kohéziós politikájának is. A kohéziós politika célja egy intelligens, fenntartható és befogadó EU megvalósítása.

A kohéziós politika beruházási prioritásai:

- a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció megerősítése,
- az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának fokozása,
- a KKV-k versenyképességének fokozása,
- az alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása minden ágazatban,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése,
- a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése,
- a fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása,
- a foglalkoztatás és munkavállalói mobilitás ösztönzése,
- a társadalmi befogadás előmozdítása és szegénység elleni küzdelem,
- beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba,
- az intézményi kapacitások és közigazgatás hatékonyságának fokozása.

Ezen belül a hazai városfejlesztési prioritások:

- kiemelten az alacsony szén-dioxid kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása,
- a városi környezet javítása, beleértve a barnamezős területek rehabilitációját, a levegőszennyezés mérséklését,
- a fenntartható városi közlekedés elősegítése,
- a hátrányos helyzetű városi és vidéki területek fizikai és gazdasági megújítása.

Az EU elkövetkező programozási időszakra megfogalmazott fenti célkitűzéseiből a **JNSz megyei fejlesztési tervben** kiemelték:

- A közigazgatási területekre koncentrált fejlesztéspolitika helyett a funkcionális térségek együtt fejlesztésére törekvés
- A vidéki kis- és középvárosok fejlesztése, a vidék – város kapcsolat erősítése
- A mezőgazdasági támogatások területi különbségeinek mérséklése, a támogatások eltolása a fenntartható, integrált fejlesztési folyamatok irányába
- A megújuló energiák használatának fokozása, az üvegház hatású gázok kibocsátásának 20 %-os csökkentése 2020-ig (1990-hez képest)
- Az Európai Duna Régió Stratégia magyarországi célrendszerének megvalósítása.

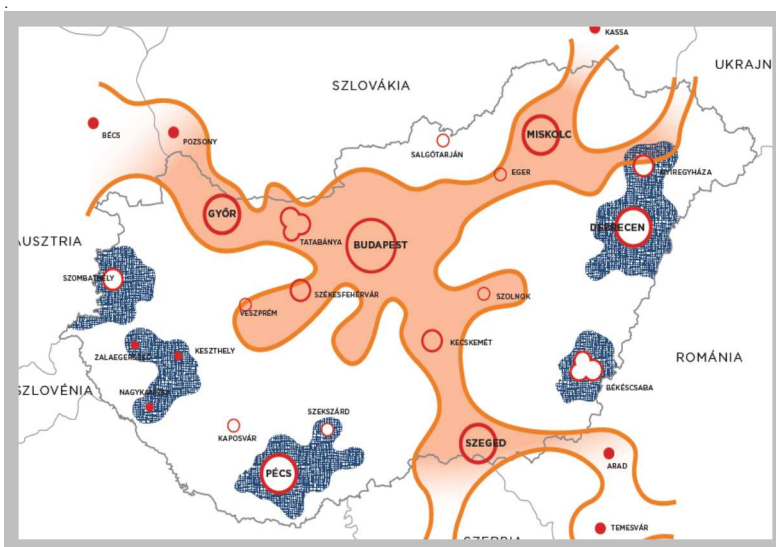
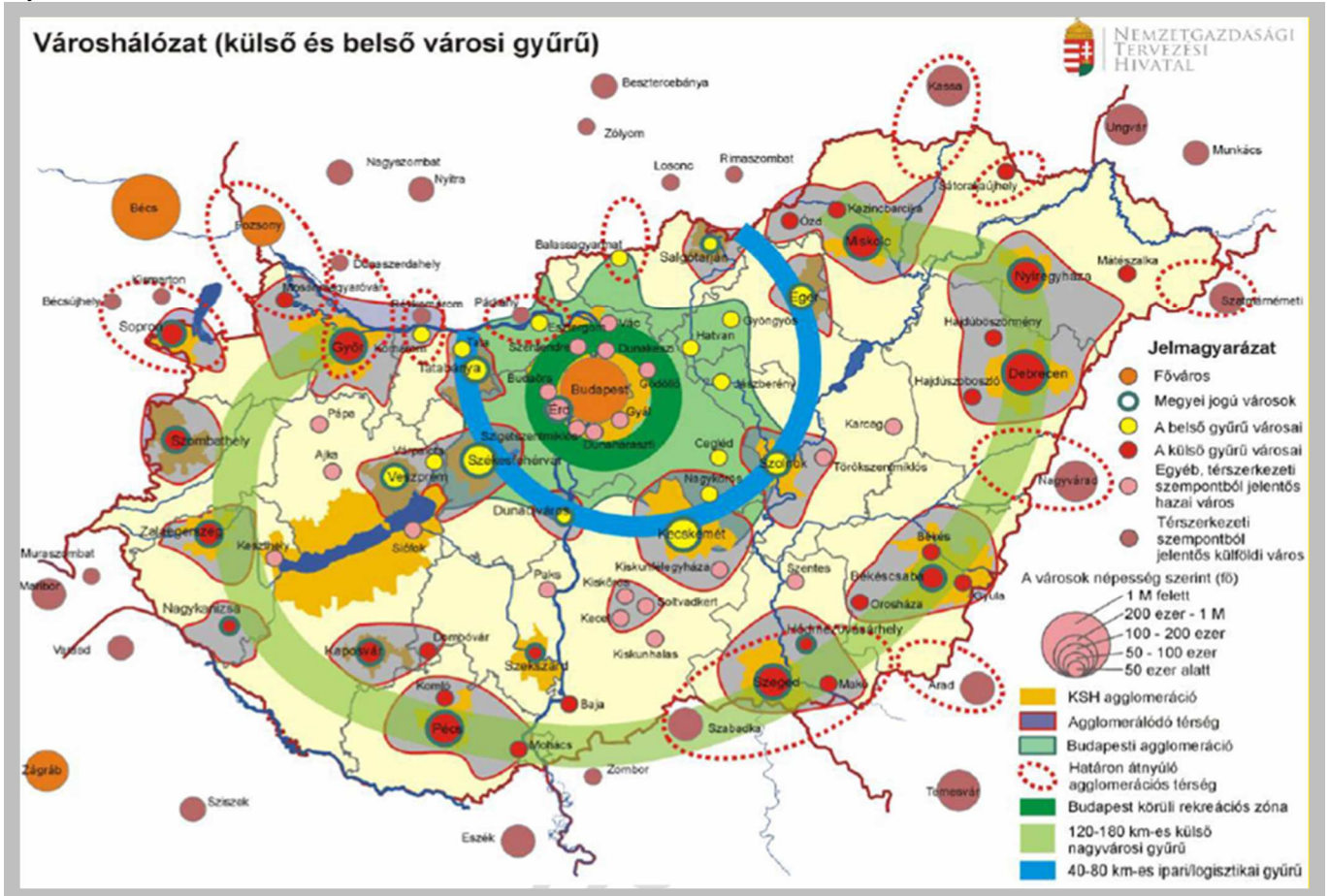
Fenti öt célkitűzés közül az első négy **Jászberényt közvetlenül érinti**, ezért:

- A fejlesztési koncepció Jászberény városán kívül a kistérség igényeit is figyelembe veszi.
- A vonzáskörzettel való kapcsolat miatt a város-vidék együttműködés az irányelveknek megfelelően erősíthet.
- A mezőgazdaság ökológiai adottságokra alapozott fejlesztésének és a klímaváltozásra való felkészülésnek a fenntartható és az integráció irányába mutató folyamatainak elindítása cél.
- Jászberény és térsége Magyarország egyik legnapesütésebb része, emiatt a napenergia hasznosítására kiválóan alkalmas terület. Mind a környezeti iparfejlesztés ösztönzése, mind a megújuló energiák térségi használatának fokozása, mind pedig a kommunális ellátás (pl.

önkormányzati intézmények) CO₂ kibocsátásának mérséklése, alternatív energiaforrások használata az EU által meghatározott célok irányába hat.

1.1.2. Jászberény helye a településhálózatban

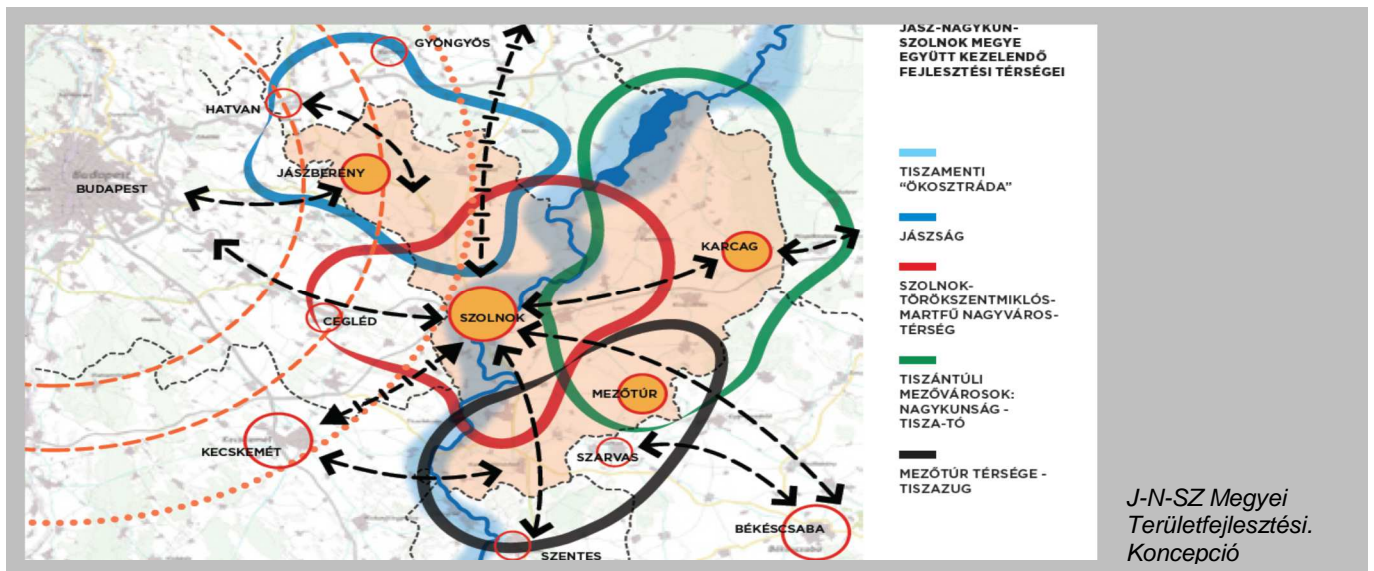
Az új **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** szerint Jászberény a Budapestet tehermentesítő belső városi gyűrűn (Tatabánya, Székesfehérvár, Dunaújváros, Kecskemét Szolnok és Eger) belül helyezkedik el. Az M3 autópálya jó kapcsolatokat teremt a főváros felé és jelentős hatással volt/van Jászberény gazdasági fejlődésére. Részben ennek is köszönhető, hogy a rendszerváltást követően az ipar a városban ugrásszerűen, a megye többi hasonló nagyságú városát megelőzve fejlődött.

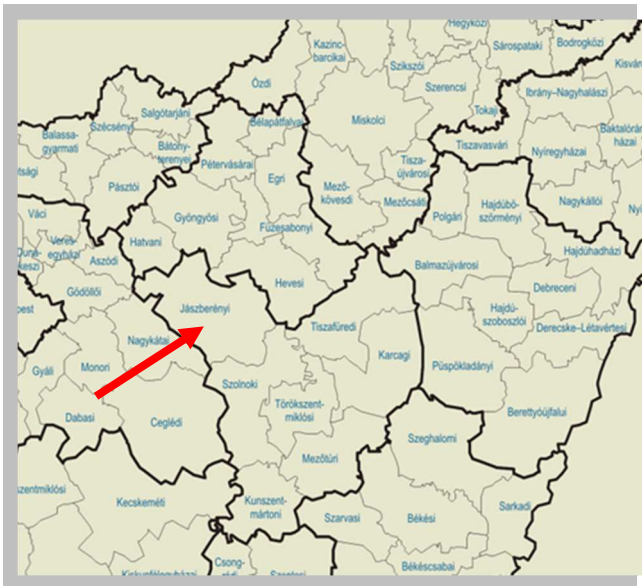
Jászberénynek az M3 autópálya révén a fővárossal kedvezőbbek a közlekedési kapcsolatai, mint a megye több városával. Az M8 autópálya megépítésével a város kapcsolatai a megye délebbi részeivel is várhatóan javulnak majd

A J-N-Sz Megyei Területfejlesztési Koncepció térszerkezeti ábrája tükrözi, hogy markáns fejlesztési tengely alakult ki az M3 autópálya mentén, melynek hatása Jászberényben is érződik. Ugyanakkor az is tény, hogy Jászberény környéke, de legalábbis a város és az M3 autópálya közötti térség nem annyira a megyeközpont, mint inkább az autópálya felé, É-i irányba és a főváros felé orientálódik.

A J-N-Sz Megyei Területfejlesztési Koncepció a Jászságot – Jászberény központtal – önálló területi egységként kezeli.

1.1.3. Jászberény kistérségi szerepe

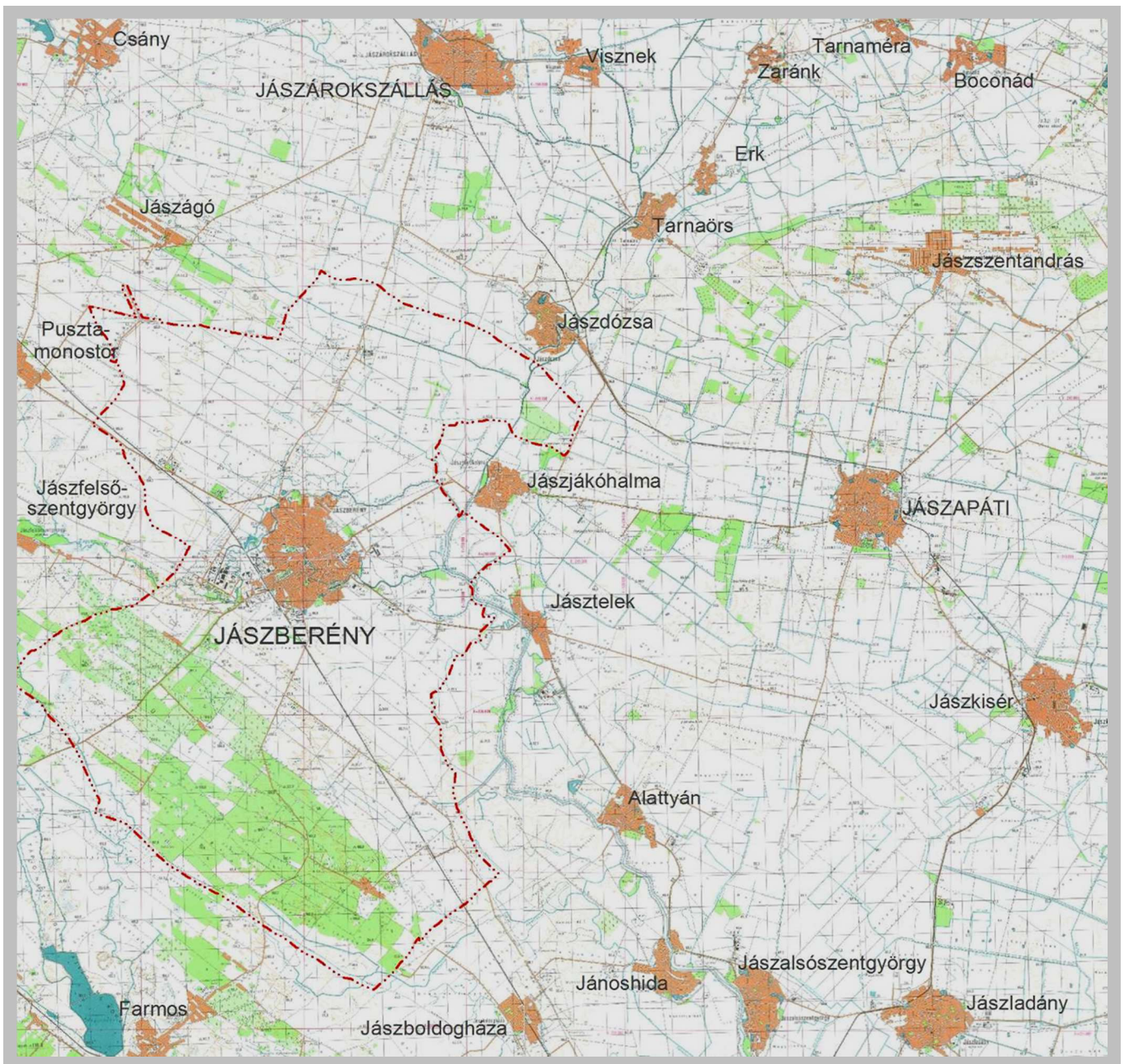

Jászberény kistérségi központ. Közigazgatási szempontból Jászberény a 18 településből, négy városból (Jászberény, Jászapáti, Jászárokszállás, Jászfényszaru) és 14 községből (Jászágó, Jászkisér, Jászfelsőszentgyörgy, Pusztamonostor, Jászdózsa, Jászkárohalma, Jásztelek, Jászszentandrás, Jászivány, Jászlady, Jászsalsószentgyörgy, Jászboldogháza, Alattyán, Jánoshida) álló kistérség központja. A települések zömével a városból kiinduló sugaras úthálózat közvetlen kapcsolatot teremt.

A jászberényi kistérség külpontos elhelyezkedésű, Jász-Nagykun-Szolnok megye ÉNy-i csücskében, Pest és Heves megye szomszédságában fekszik

Kulturális szempontból a Jászság fővárosa, identitás megtartó, kulturális hagyományokat őrző és a jászokat szervező, összetartó tevékenysége történelmi idők óta fontos szerepköre, ezáltal közvetlen környezete természetes központja.

Gazdasági téren Jászberény elhelyezkedése „köztes”, mind az M3, mind pedig az M4 autópályák mentén kialakuló fejlődési tengelyhez közel, de nem rajta fekszik, ezért azok hatása áttételesen érvényesül. Ennek ellenére a település a rendszerváltás óta gazdasági szempontból „jól teljesített”, a XX. század második felében kialakult nagyipart a szerkezet- és tulajdonváltás mellett is meg tudta őrizni, sőt a kapcsolódó magánvállalkozói beszállítói hálózat kialakulásával és megerősödésével a gazdasági vertikumok felépülése és a klaszterosodás is megindult. Az 1990-es években új korszerű (pl. műanyagipari és elektronikai) vállalkozások jöttek létre és erősödtek meg, és egyre több a helyi gazdaság K+F tartalma is. Ez a várost a környék foglalkoztatási központjává tette és munkaerő vonzása a megyehatárokon is túlnyúlik.

Jászberény környezete

A kistérség településeinek legfontosabb adatait a következő táblázat tartalmazza. (KSH)

Terület	Hektár	népsűrűség 2011 fő/ km ²	Lakónépesség						
			1980	1990	2001	2011	2013	% 2011 1980=100	% 2013 2001=100
Jászberény	22 135	122,4	31 402	29 461	28 203	27 087	26 809	86,3	95,1
Jászapáti	7 816	113,7	10 332	9 822	9 672	8 889	8 879	86,0	91,8
Jászárokszállás	7 717	102,7	9 522	8 694	8 220	7 929	7 910	83,3	96,2
Jászfényszaru	7 616	74,6	6 429	5 839	5 833	5 680	5 664	88,3	97,1
Jászkisér	13 011	42,0	6 346	5 802	5 778	5 467	5 546	86,1	96,5
a kistérség városai összesen	58 295	455,4	64 031	59 618	57 706	55 052	54 808	86,0	95,0
Alattyán	3 429	61,3	2 089	1 929	2 060	2 103	2 084	100,7	101,1
Jánoshida	3 479	71,1	3 037	2 603	2 680	2 472	2 463	81,4	91,9
Jászágó	3 693	19,1	1 052	830	726	706	716	67,1	98,6
Jászalsószentgyörgy	4 767	74,5	4 157	3 831	3 836	3 550	3 482	85,4	90,8
Jászboldogháza	5 531	30,8	1 968	1 930	1 826	1 705	1 711	86,6	93,7

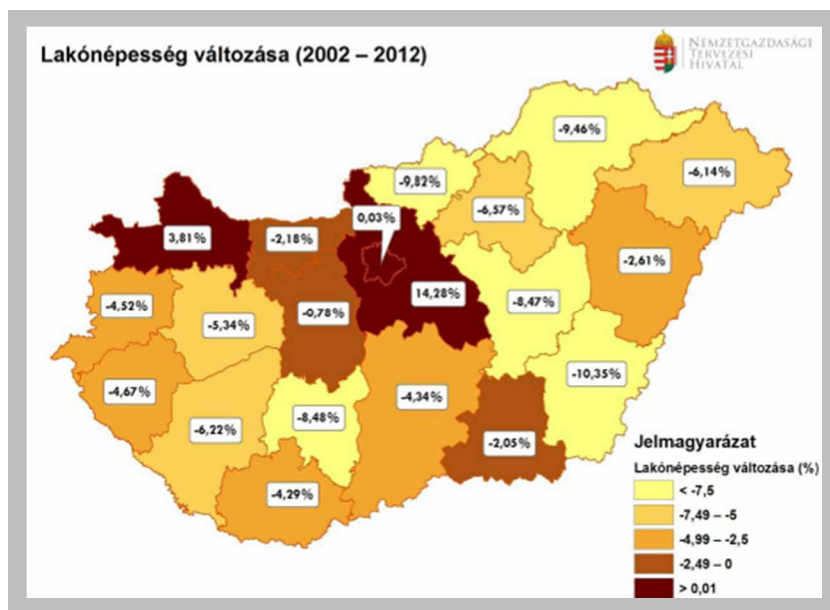
JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Jászdózsa	4 286	50,9	2 810	2 391	2 219	2 180	2 188	77,6	98,6
Jászfelsőszentgyörgy	3 928	48,9	1 967	1 831	1 803	1 921	1 905	97,7	105,7
Jászivány	3 951	9,8	618	488	433	388	372	62,8	85,9
Jászkákóhalma	4 504	66,8	3 234	3 047	3 150	3 007	2 984	93,0	94,7
Jászládány	9 273	60,5	6 659	6 028	6 194	5 614	5 642	84,3	91,1
Jászszentandrás	4 433	56,6	3 615	3 039	2 683	2 509	2 504	69,4	93,3
Jásztelek	4 115	40,0	1 750	1 682	1 775	1 646	1 648	94,1	92,8
Pusztamonostor	2 462	64,7	1 873	1 780	1 684	1 593	1 581	85,1	93,9
Jászberényi kistérség össz.	116 146	72,7	98 860	91 027	88 775	84 446	84 088	85,4	94,7
Szolnoki kistérség	91 448	129,3	124 798	126 709	126 150	118 241	118 245	94,7	93,7
Szolnok	18 724	389,6	75 362	78 328	77 631	72 953	73 193	96,8	94,3
a megye többi városa együtt	276 405	72,6	236 894	224 651	217 205	200 748		84,7	92,4
Megye összesen	558 161	69,3	445 624	425 583	415 917	386 594	386 654	86,8	93,0

A kistérség 84 088 fős népességének közel egyharmadát (31,9%) Jászberény lakossága adja, a kistérségi városok népességnek (54 808 fő) pedig kb. fele (48,9%) él a 26 809 lakosú Jászberényben. A kistérség lakossága folyamatosan csökken, a rendszerváltáskor még 91 027 fő volt. A népességi csúcspont a kistérségben 1941-ben 116617 fő alkotta, azóta fogy a 18 település lakossága. A népességi csúcspont Jászberényben 1980-ban volt 31162 fővel. A kistérség 18 települése közül öt városi rangú, ezek lakossága képezi a térség lakosság számának közel kétharmadát (65,2%). A kistérség települései közül csupán kettő számít kistelepülésnek, ezek nem érik el az ezer fős létszámot (Jászágó 716 és Jászivány 372 lakos). A városok lakosságszáma meghaladja az ötezer főt, de – Jászberény kivételével – nem éri el a tízezres lélekszámot. Mindenhol alacsonyabb lett a népességszám a rendszerváltás óta, kivételt csupán Alattyán és Jászfelsőszentgyörgy képeznek, ahol enyhe növekedés tapasztalható. Kedvező viszont, hogy az ezredforduló óta a fogyás üteme fékeződik, a megye több más kistérségétől eltérően, ahol a csökkenés felgyorsult (pl. szolnoki kistérség). Jászberény változási tendenciája markánsan nem tér el a kistérség átlagától, bár annál valamelyest kedvezőbb.

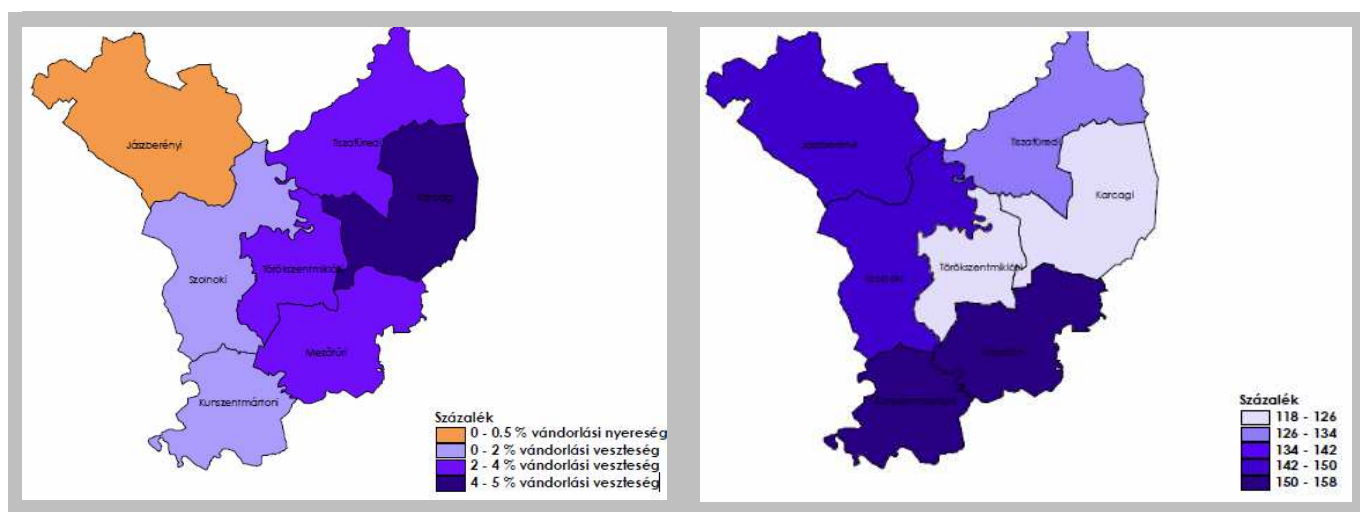
Terület	Lakó- népesség 1990	Élve- születés	Halálozás	Termé- szetessza- poro-dás	Vándor- lásikülön- bőzet	Lakó- népesség 2001	1990–2001		2001–2011		Lakó- népessé- g 2011
							Élve- születés	Halálozás	Termé- szetessza- poro-dás	Vándor- lásikülön- bőzet	
Jászberény	29 461	3 028	4 923	-1 895	637	28 203	2 645	4 464	-1 819	703	27 087
Jászapáti	9 822	1 426	1 637	-211	61	9 672	1 106	1 482	-376	-407	8 889
Jászárokszállás	8 694	832	1 664	-832	358	8 220	787	1 322	-535	244	7 929
Jászfényszaru	5 839	659	987	-328	322	5 833	553	926	-373	220	5 680
Jászkisér	5 802	884	903	-19	-5	5 778	719	873	-154	-157	5 467
kistérség városai	59 618	6 829	10 114	-3 285	1 373	57 706	5 810	9 067	-3 257	603	55 052
Alattyán	1 929	267	341	-74	205	2 060	266	339	-73	116	2 103
Jánoshida	2 603	347	475	-128	205	2 680	254	442	-188	-20	2 472
Jászágó	830	62	189	-127	23	726	65	136	-71	51	706
Jászsalsószentgyörgy	3 831	409	599	-190	195	3 836	347	530	-183	-103	3 550
Jászboldogháza	1 930	201	303	-102	-2	1 826	119	291	-172	51	1 705
Jászdózsa	2 391	216	540	-324	152	2 219	197	514	-317	278	2 180
Jászfelsőszentgyörgy	1 831	243	320	-77	49	1 803	243	276	-33	151	1 921
Jászivány	488	42	94	-52	-3	433	29	70	-41	-4	388
Jászkákóhalma	3 047	345	550	-205	308	3 150	304	439	-135	-8	3 007
Jászládány	6 028	890	1 329	-439	605	6 194	745	1 165	-420	-160	5 614
Jászszentandrás	3 039	238	673	-435	79	2 683	153	553	-400	226	2 509
Jásztelek	1 682	273	291	-18	111	1 775	199	257	-58	-71	1 646
Pusztamonostor	1 780	161	291	-130	34	1 684	141	292	-151	60	1 593
községek összesen	31 409	3 694	5 995	-2 301	1 756	31 069	3 062	5 304	-2 242	567	29 394
Jászberényi kistérs.	91 027	10 523	16 109	-5 586	3 334	88 775	8 872	14 371	-5 499	1 170	84 446
Szolnoki kistérség	126 709	15 418	17 482	-2 064	1 505	126 150	11 665	16 251	-4 586	-3 323	118 241
Szolnok	78 328	9 654	9 674	-20	-677	77 631	7 297	9 002	-1 705	-2 973	72 953
a megye többi városa	224 651	27 018	36 133	-9 115	1 669	217 205	20 441	32 666	-12 225	-4 232	200 748
megye összesen	425 583	52 714	67 256	-14 542	4 876	415 917	40 604	60 827	-20 223	-9 100	386 594

A kistérségi demográfiai tendenciákat elemezve megállapítható, hogy a természetes „szaporodás”, mindenhol negatív, azaz a születések nem pótolják a halálozások miatti népesség veszteséget. A jászberényi kistérség azonban igen kedvező vándorlási pozitívummal rendelkezik, ami eltér a megyei, sőt a megyeközponti tendenciáktól is, a megye többi területén a vándorlási veszteség általánosan jellemző. Igaz, hogy a vándorlási nyereség az ezredforduló óta a jászberényi kistérségben is mérséklődött, de még mindig pozitív a városok és a községek összességét tekintve is, sőt magában Jászberényben az utóbbi évtizedben még növekedett is a bevándorlás mértéke. Ez egyértelműen a város – gazdasági/foglalkoztatási – vonzerejét tükrözi. Megállapítható tehát, hogy Jászberényben és környékén a népességcsökkenés a természetes fogyás „eredménye”, melyet az odaköltözés csak javít, de teljes egészében nem tud ellensúlyozni. Ez azonban a megye egészéhez és más kistérségeihez viszonyítva is igen pozitív, mivel legtöbb helyen a természetes fogyás mellett jelentős elvándorlás is tapasztalható az ezredfordulót követően, a kilencvenes évtized pozitívuma veszteségbe fordult át. Az alábbi táblázat a rendszerváltás óta eltelt 1990-2011 időszak népességmozgalmi folyamatait mutatja be, nem csupán a kistérségre, hanem megyei összehasonlításban is.

Jász-Nagykun-Szolnok megye népességfogyása az utóbbi évtizedben rendkívül felgyorsult: 8,47% körüli értékre emelkedett. A jászberényi kistérség népességének csökkenése „mindössze” 5,3%, nemcsak a megyei értéknél jobb, hanem a központi, szolnoki kistérségnél is (-6,7%). A jászberényi kistérség városainak átlaga 5,0%-os lakosságcsökkenés, ennél még kedvezőbb Jászberény, ahol a fogyás csupán 4,9% volt (a szolnoki -6,7 %-kal szemben). Eszerint Jászberény és környéke a megye egészéhez képest sokkal jobb helyzetben van, de az országos foyáshoz (2,6%) viszonyítva mégis kedvezőtlen. A természetes fogyás

mindenhol jellemző, de a jászberényi kistérségben a vándorlási egyenleg pozitív, míg a megye többi részén mindenhol negatív. A gyermekkorú népesség aránya azonban szinte valamennyi területen, így itt is, kedvezőtlenül alacsony és folyamatosan romlik a vitalitási index, az előregedési tendencia gyorsul.

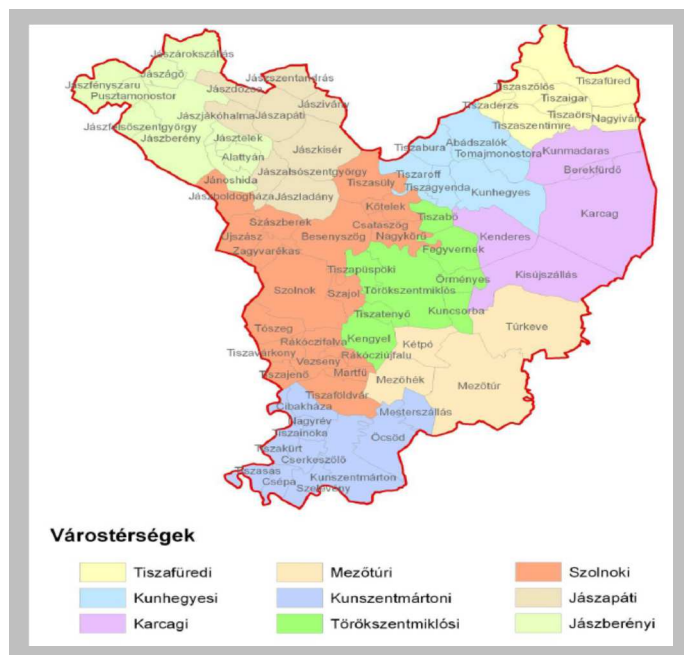

1.1.4. A város vonzáskörzetének bemutatása

A jászberényi kistérséget két közigazgatási járás: a jászberényi és a jászapáti járás alkotja. Mindkét járásban kilenc település található, a jászberényi járásban ezekből három, a jászapátiban kettő városi

rangú (a táblázatban nagybetűs szedéssel kiemelve). A két járás népességarányát Jászberény a maga javára billenti, a kistérség lakosságának 60,7%-a tartozik a jászberényi, 39,3%-a a jászapáti járáshoz.

Jászberényi járás	népesség 2011	Jászapáti járás	népesség 2011
JÁSZBERÉNY	27 087	JÁSZAPÁTI	8 889
Jászágó	706	Alattyan	2 103
JÁSZÁROKSZÁLLÁS	7 929	Jánoshida	2 472
Jászboldogháza	1 705	Jászsalsószentgyörgy	3 550
Jászfelsőszentgyörgy	1 921	Jászdózsa	2 180
JÁSZFÉNYSZARU	5 680	Jászivány	388
Jászkáóhalma	3 007	JÁSZKISÉR	5 467
Jásztelek	1 646	Jászladány	5 614
Pusztamonostor	1 593	Jászszentandrás	2 509
Jászberényi járás összesen	51 274	Jászapáti járás összesen	33 172

Várostersegek Jász-Nagykun-Szolnok megyében

A közigazgatási elosztás nagyjából tükrözi a két járásközpont vonzáskörzetét, bár a jászapáti járásból Alattyan és Jánoshida inkább Jászberény felé orientálódik, míg a Jászberényi járás legdélebben fekvő településeként Jászboldogháza pedig Szolnokkal tart szorosabb kapcsolatokat. A várostersegeket a mellékelt ábra mutatja be.

A következő táblázatban a jászberényi kistérség településeinek legfőbb foglalkoztatási mutatói találhatók,- megyei összehasonlítással. Megállapítható, hogy a kistérség foglalkoztatási szintje magasabb a megyei átlagnál, a teljes lakosságra vetített munkanélküli arány pedig alacsonyabb, ami ugyancsak kedvező. Az inaktív keresők és az eltartottak arányában a kistérségi és a megyei mutatók közötti eltérés egy %-onbelüli. Jászberény város mutatói rendrekedvezőbbek,

mint a megyeszékhelyé, a foglalkoztatottság magasabb, a munkanélküliség alacsonyabb, mint Szolnokon: Jászberényben a teljes lakónépesség 3,9 %-a volt munkanélküli a népszámlálási adatok szerint, míg Szolnokon ez az érték 5,3 %, a megye egészében 6,4 %, a jászberényi kistérségben 5,4%. A kistérség többi településének foglalkoztatási adatai között nagyobb a szórás. Pusztamonostoron még a jászberényinél is magasabb, 43,0%-os a foglalkoztatottsági szint, de a legkedvezőtlenebb mutatóval rendelkező Jászladányban mindössze 27,3%.

Terület	foglalkoztatottak a lakónépesség arányában %	Összesen				
		foglalkoztatott fő	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	összesen
Jászberény		11 473	1 062	8 622	5 930	27 087
Jászberény % (lakosság arányában)	42,4	42,4	3,9	31,8	21,9	100,0
Jászapáti	34,5	3 067	525	2 873	2 424	8 889
Jászárokszállás	39,5	3 131	407	2 648	1 743	7 929
Jászfényszaru	37,4	2 122	358	1 863	1 337	5 680
Jászkisér	33,0	1 803	366	1 733	1 565	5 467
Alattyan	31,3	659	152	685	607	2 103
Jánoshida	33,5	828	183	862	599	2 472
Jászágó	40,5	286	11	245	164	706
Jászsalsószentgyörgy	37,8	1 341	206	1 162	841	3 550
Jászboldogháza	39,6	675	98	561	371	1 705
Jászdózsa	37,5	817	128	774	461	2 180
Jászfelsőszentgyörgy	35,2	676	129	552	564	1 921

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Jászivány	38,1	148	16	150	74	388
Jászkóhalma	39,3	1 181	176	914	736	3 007
Jászládány	27,3	1 530	401	2 012	1 671	5 614
Jászszentandrás	37,1	932	134	986	457	2 509
Jásztelek	35,5	584	120	479	463	1 646
Pusztamonostor	43,0	685	100	477	331	1 593
Jászberényi kistérség összesen		31 938	4 572	27 598	20 338	84 446
Jászb. kistérs. % (lakossági arány)	37,8	37,8	5,4	32,7	24,1	100,0
Szolnoki kistérség		48 040	6 575	35 574	28 052	118 241
Szolnoki kistérség % lakossági arány	40,6	40,6	5,6	30,1	23,7	100,0
Szolnok		30 643	3 840	20 850	17 620	72 953
Szolnok % a lakosság arányában	42,0	42,0	5,3	28,6	24,1	100,0
Megye összesen		142 095	24 597	124 338	95 564	386 594
Megye összesen % lak. arány	36,8	36,8	6,4	32,1	24,7	100,0

A következő táblázat a települések gazdasági erejére és oktatási intézményekkel ellátottságára utaló adatokat mutat. A gazdaság jellemzői közül a vállalkozói kedvre utaló, 1000 lakosra jutó vállalkozásszámot, ezen belül az egyéni kisvállalkozások, valamint a legalább 10 főt foglalkoztató nagyobb vállalkozások arányát vizsgáltuk, majd ezzel összefüggésben a lakosságon belül a személyi jövedelemadót fizetők arányát és az egy adózóra jutó SZJA alapot képező jövedelem nagyságát, ill. a települési-területi különbségeket. Az oktatási intézmények kapcsán az óvoda kihasználtság és az ezer lakosra jutó általános iskolások száma képezte vizsgálat tárgyát.

	vállalkozások			SZJA adózó/ ezer lakos	Egy adózóra jutó SZJA alapot képező jövedelem eFt	Egy állandó lakosra jutó éves jövedelem eFt	Óvodába beírt gyerek/100 fh (2012/13)	Ált.isk. tanuló/ ezer lakos (2012/13)
	Db/1000 lakos	Ebből az egyéni vállalkozások aránya %	legalább 10 főt foglalkoztatók aránya %					
Jászberény	69,1	50,8	5,7	483	1 892	908	101,2	87,8
Jászapáti	43,0	64,4	6,5	426	1 513	632	107,0	76,1
Jászárokszállás	44,7	65,6	4,5	453	1 788	808	91,3	74,5
Jászfényszaru	33,2	56,1	5,8	435	1 622	694	103,6	81,4
Jáskisér	28,4	65,7	6,6	393	1 518	586	101,3	86,5
Alattyán	35,9	59,5	2,5	382	1 458	547	98,0	69,6
Jánoshida	34,0	78,0	2,4	426	1 410	565	95,0	67,4
Jászágó	27,1	70,0	-	433	1 567	685	88,0	64,2
Jászsalsószentgyörgy	35,2	66,1	2,5	470	1 496	671	85,6	92,5
Jászboldogháza	40,0	69,2	4,6	491	1 537	767	80,0	105,2
Jászdózsa	30,3	47,8	2,9	452	1 515	676	89,3	65,8
Jászfelsőszentgyörgy	23,6	78,6	4,8	426	1 265	547	90,7	79,8
Jászivány	23,2	71,4	-	508	1 410	640	-	-
Jászkóhalma	37,5	60,0	10,0	456	1 476	663	92,5	43,6
Jászládány	22,0	69,9	3,7	340	1 261	415	95,5	92,0
Jászszentandrás	33,4	59,3	6,2	444	1 481	657	84,7	101,0
Jásztelek	32,8	69,4	4,1	416	1 303	546	89,3	20,6
Pusztamonostor	30,7	55,8	7,7	493	1 620	778	100,0	82,2
Jászberényi kistérs. össz	45,8	57,6	5,4	445	1 651	725	97,5	80,6
Szolnoki kistérség	64,2	51,6	3,9	471	1 862	863	97,3	75,3
Szolnok	79,2	49,0	4,0	474	2 032	962	104,5	76,7
Megye összesen	49,1	56,5	4,6	445	1 602	697	93,6	80,5

Az ezer lakosra jutó vállalkozások száma a megyeszékhely után Jászberényben a legmagasabb, messze megelőzi nemcsak a községek mutatóit, de a kistérség többi városát is. **Az egyéni kisvállalkozások aránya** mindenhol magas, de ebben alig van különbség Szolnok (49,0%) és Jászberény (50,8%) között, sőt a – valószínűsíthetően – tökéreőbb, nagyobb, **legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások aránya** Jászberényben magasabb (5,7%), mint a megyeszékhelyen (4,0%). Ugyanez elmondható a kistérségi összesített mutatókra is: a jászberényi kistérség vállalkozásainak 5,4 %-a ad munkát legalább 10 embernek, míg a szolnoki kistérségben ez az arány csak 3,9%. Ez a Jászság gazdasági erejére utal.

Az adófizetők ezer lakosra jutó aránya is Jászberényben magasabb (483 fő), mint Szolnokon (474 fő), igaz ez már a kistérségek egészére nem mondható el, ott a szolnoki kistérség 471-es adattal megelőzi a jászberényi kistérség 445-ös mutatóját. A kistérségben három olyan település is akad, ahol ezer lakosból kevesebb, mint négyszáz adózik, és Jászberény kiugróan magas értékét a kisebb városok sem közelítik meg. Az *SZJA alapot képező jövedelmek* is nagy különbséget mutatnak. E téren Szolnok és kistérsége is megelőzi Jászberényt és kistérségét is. Míg a megyeszékhelyen egy adózó éves jövedelme eléri a kétmilliót, Jászberényben ez 140 ezer Ft-tal kevesebb, a kistérségi értékek között ennél nagyobb, kb. 200 ezres különbség mutatkozik a Jászberény környékiek kárára. A kistérségben két olyan település is akad, ahol az éves átlagjövedelem nem éri el az 1,3 millió Ft-ot, azaz egy adózó havi bruttó jövedelme csupán százezer Ft körül alakul. Ha az *egy állandó lakosra jutó éves jövedelmet* vizsgáljuk, a különbségek még szembetűnőbbek. E téren is Szolnok vezet (969 eFt), de Jászberény nem sokkal marad le (908 eFt). Nagyobb, 138 eFt eltérés mutatkozik a két kistérségi átlag között. A legkisebb egy főre jutó jövedelemmel rendelkező település Jászládány és Jászberény között is több mint kétszeres a különbség: míg az előbbiben havi 34583 Ft-ból kell megélnie egy személynek, Jászberényben 75667 Ft jut egy főre havonta, Szolnokon pedig 80167 Ft.

Az *óvodák* sok településen kapacitásfelesleggel rendelkeznek, 80%-os kihasználtság alatt működik hat település óvodája, Jásziványban pedig nincs óvoda. Kismértékű kapacitáshiány, 100 % feletti (101,2-107,0 %) kihasználtság csak négy városban fordul elő, de ez nem okoz gondot és nem indukál építési igényt sem.

Az *általános iskolai tanulók* ezer lakosra vetített száma igen alacsony, mindössze két településen (Jászboldogháza, Jászszentandrás) éri el a 100-at, de jellemzőek a 65-92 közötti értékek, még az öt városban is csak 74,5 (Jászárokszállás) és 87,8 (Jászberény) között szórnak az eredmények. Ez a demográfiai helyzetből, a csökkenő gyerekszámából és a gyorsuló előregedési folyamatból ered. Jásziványban általános iskola sem működik.

1.1.5. Jászberény funkció-komplexitása

Jászberény funkciógazdag város.

A város saját lakosságának ellátásán túl középfokú ellátást biztosít közvetlen (kis)térsége számára is. Kiemelten fontos foglalkoztatási szerepköre mellett igazgatási (járasközpont), oktatási, kulturális, egészségügyi, rekreációs (fürdő) és sport szerepe egyaránt fontos.

Jászberény igazgatási szerepe

Jászberény járásközpont, járásának területén kilenc település: Jászberény, Jászárokszállás, Jászágó, Jászboldogháza, Jászfelsőszentgyörgy, Jászjákóhalma, Jásztelek és Pusztamonostor található. A városhoz tartozó járás lakosságszáma meghaladja az 51 ezer főt. Ezen településekben a járási szintű hivatali feladatokat Jászberény látja el.

Jászberény - középfokú- oktatási szerepe

A város középiskolái a környező – a járáson sőt a kistérség területén túlnyúló, a szomszédos megyék megyehatár menti területein elhelyezkedő - települések középfokú oktatási igényeinek kielégítését is szolgálják. A városban a gimnáziumi képzés mellett a középfokú szakirányú oktatásban a műszaki és közgazdasági jelleg dominál (Liska József Erősáramú Szakközépiskola és Gimnázium, Terplán Zénó Műszaki és Közgazdasági Szakközépiskola). Ez a város ipari jellegével összhangban van.

Jászberény kulturális szerepe

A városban több olyan kulturális létesítmény is működik, melyek nemcsak a városlakók igényeit szolgálják, hanem a környező települések is igénybe veszik: a Déryné Rendezvényház, a Lehel Filmszínház, az Ifjúsági Ház, a Jász Múzeum és a Hamza Múzeum, az Állat- és Növénykert, de a Városi Könyvtár is fogad külső érdeklődőket is.

Jászberény egészségügyi és szociális ellátó szerepe

A szakorvosi rendelést a város biztosítja a környező települések számára is. Az orvosi ellátás mellett a termásvízre alapozott fürdőnek is szerepe van az egészségügyi szolgáltatásokban. A szociális ellátás területén a város igényein kívüli feladatokat is ellát, különösen a tanyagondnoki szolgáltatásokat és a fogatékos ellátásban betöltött szerepét kell megemlíteni.

Jászberény kereskedelmi szerepe

A város – a kistérség legnagyobb településeként – környezete kereskedelmi központja is. Itt a legmagasabb (24,77) az ezer főre jutó kiskereskedelmi üzletek száma, míg a kistérségi átlag mindössze 14,27, a kistérség többi településén pedig ez az érték 5,38 (minimum, Jászivány) és 12,14 (maximum,

Jászárokszállás) között mozog. Az egyéni vállalkozásként üzemeltetett boltok aránya pedig itt a legalacsonyabb, 27,9% (kistérségi átlag 40,4%), ami arra utal, hogy Jászberényben jelentős a nagyobb boltok, bevásárlóközpontok aránya. A szakbolt-hálózat is itt a legfejlettebb.

1.1.6. Jászberény foglalkoztatási szerepköre

Jászberény már a rendszerváltás előtt is ipari város volt. Az ipari fejlődés már a XIX. sz. második felében megindult, először elsősorban az Alföld mezőgazdasági terményeinek feldolgozására alapozott élelmiszeripar (pl. tejipar, malomipar) alakult ki, később a termelési profil szélesre bővült, elsősorban a gépgyártási profil erősödött meg (pl. hűtőgépgyár, aprítógépgyár).

A rendszerváltás után az ipar továbbra is jelentős, a rendszerváltást követő gazdasági átalakulásban Jászberény jól megtalálta új szerepét. A változások során lezajlott az ipari struktúraváltás is. Továbbra is jelentős a gépipar, de megjelent és erősödik az elektronikai profil és a műanyag-feldolgozás is. A terciér szektorban is egyre többen dolgoznak.

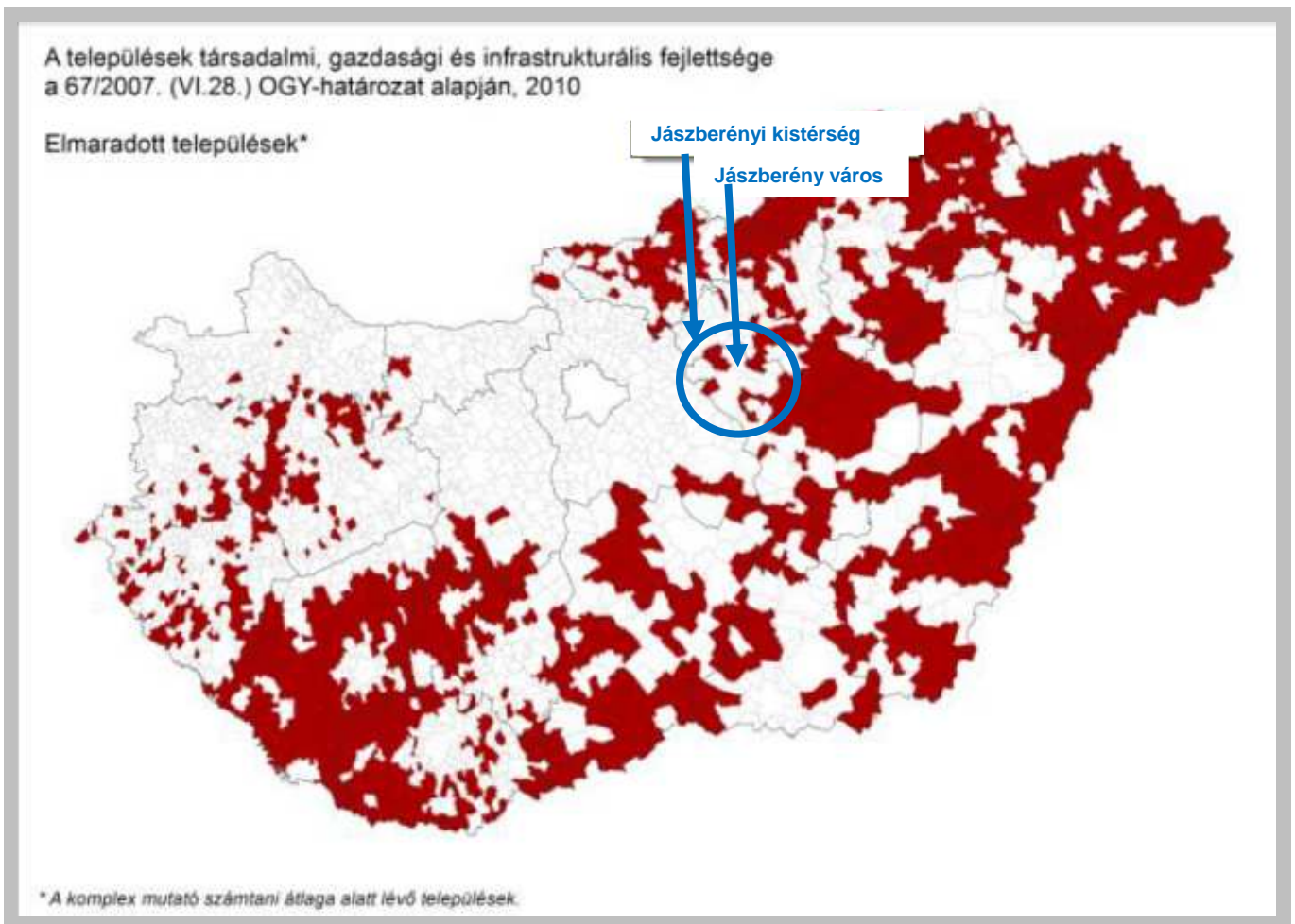
Jászberény egyértelműen környezete foglalkoztatási központja, de e téren vonzása túlnyúlik a kistérségen a szomszédos megyék határ menti településeire is. Jászberényben az összes munkahely 54,3%-át a helyi dolgozók, a munkahelyek 45,7 %-át a külső, naponta bejáró munkavállalók töltik be. Mindezt úgy, hogy a város lakosságára vetítve a foglalkoztatottsági szint 42,4%, magasabb, mint a megyeközpont Szolnokon (42,0%). Az összes helyben foglalkoztatott számát a lakónépességre vetítve is az tapasztalható, hogy Jászberény (64,0%) előnyösebb értékeket tud felmutatni, mint Szolnok (53,1%). Az elingázás és beingázási ingázási különbség tekintetében is Jászberény jobb, +219 beingázó/ezer lakos mértékkel, míg Szolnokon ez +117 beingázó ezer lakosra vetítve. Egyértelműen megállapítható, hogy Jászberény foglalkoztatási szerepe az egész megyében kiemelkedő.

1.2 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

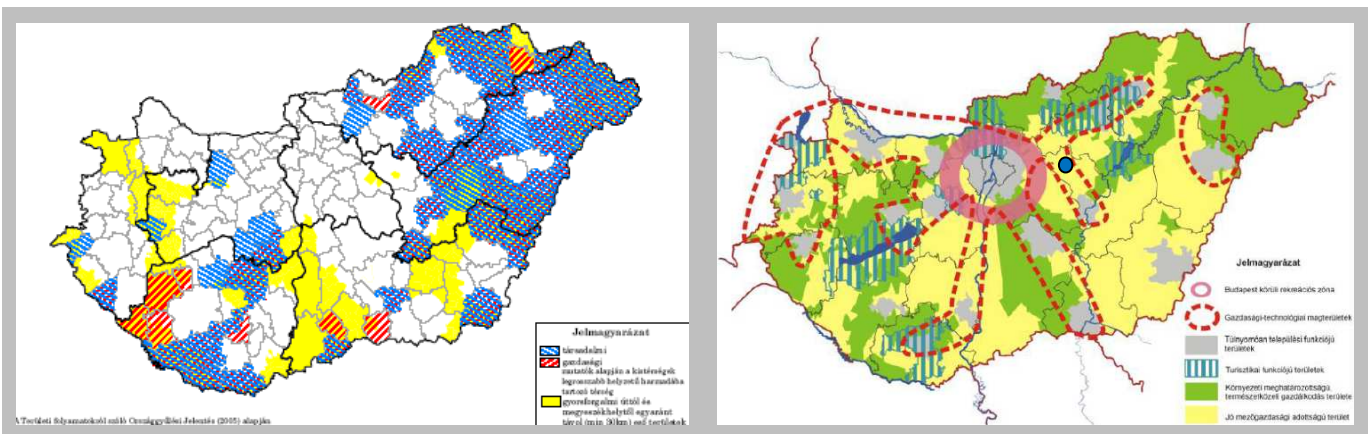
Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió OFTK anyagát a parlament 1/2014 (I.3.) OGY határozattal jóváhagyta.

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz

Bár a jászberényi kistérség nem tartozik az ország hátrányos területei közé, a vele K-en határos – a megyén kívüli, már az Észak-magyarországi régióhoz tartozó hevesi valamint a szolnoki kistérség ÉK-i része mind társadalmi, mind gazdasági szempontból hátrányosnak számítanak. Így a Jászság tágabb környezete jelentős fejlesztést igényel, melyben Jászberénynek, mint fejlesztési hatást kisugárzó, foglalkoztatást biztosító városnak fontos szerepe lehet. A jászberényi kistérség 18 települése közül csupán négy kisebb település tartozott a hátrányosak közé 2010-ben.

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések (2010, KSH)

Elmaradott térségek (a 2005. évi OTK alapján)

Funkcionális térségek (2014. évi OFTK)

Jászberény az OFTK-ban rögzített funkcionális térségeken belül a gazdasági-technológiai magterületbe került. Meglévő ipari potenciálja alapján ez indokolt, de ebből eredő feladata e pozícióját megtartani, sőt erősíteni, gazdasági fejlesztő hatását környezetére is kisugározni.

Az OFTK a 2014-2020 időtávra Szolnok megye fejlesztési irányait a keretes ábrán bemutatottak szerint határozza meg:

6.11 Jász-Nagykun-Szolnok megye

POZICIONÁLÁS

A megye sajátos térszerkezeti törésvonalon fekszik az Alföld közepén. A főváros vonzásába tartozó Jászság és Szolnok térsége fejlettebb a versenyképes hagyományos iparágak erőteljes koncentrálódása miatt, míg a tiszántúli részekeken elmaradott, periférikus térségek alakultak ki. A nagytérségi és környezeti adottságok hasznosításának akadályai a gyorsforgalmi úthálózat hiánya és a közúthálózat romló állapota. A mezőgazdasági termelés csökkenő volumenű, de javuló minőségű. A turizmus kínálata csak néhány településen bővült. A GDP az utóbbi években nőtt. A népesség erősen fogy, a fiatalok körében pedig nő a romák aránya. A foglalkoztatottak száma csökken, a munkanélküliség növekszik, de ez az országosnál kedvezőbb. A bérek elmaradnak a hazai átlagtól, a foglalkoztatási szerkezet stabil. A közüzemi infrastruktúra fejlődése dinamikus, a humánszolgáltatások kapacitása és igénybevétele összhangban van.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

- Dinamikus tranzitiránnyá válás a gyorsforgalmi utak /M4, M8, M44/ kiépítése, a közút- és vasúthálózat fejlesztése, az agrárinnováció, a tiszántúli térségek újraparosítása és a turizmusfejlesztés által, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.
- A népességmegtartó képesség növelése érdekében a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, az egészségi állapot és a képzettség javítása, a felsőfokú oktatás fejlesztése.
- A leszakadó társadalmi csoportok és a roma lakosság integrációja összehangolt programokkal, a foglalkoztatás bővítésével.
- Kiváló állapotú környezet megteremtése párhuzamosan az infrastrukturális felzárkózás folytatásával és a megújuló energiák erőteljesebb hasznosításával.
- Versenyképes, hárompólusú megye fokozatos kialakítása Szolnok településegysége gazdasági hatásának déli irányú kiterjesztésével, a Jászság kapcsolatainak erősítésével, Karcag és a Tisza-tó térségei kiemelt fejlesztésével.
- Kiegyensúlyozódó, biztonságos Tisza-mente megteremtése a térség átfogó fejlesztésével, a turizmus ösztönzésével, a belföldi és nemzetközi együttműködések hasznosításával.

A jászberényi kistérségre az OFTK Jász-Nagykun-Szolnok megyére tett javaslatai figyelembe veendőek és a kistérségi/városi fejlesztési koncepcióba beillesztendőek. A feladatok közül fontossága miatt kiemelendő:

- a Jászságban a városiaság fejlesztése,
- a gazdaság innovatív fejlesztése,
- a foglalkoztatás javítása,
- a klíma-változás hatásainak mérséklése,
- a természeti és kulturális értékek hasznosítása megőrzése.

Jászberény a Tisza-menti fejlesztések kivételével valamennyi kitűzött irányhoz kapcsolódhat:

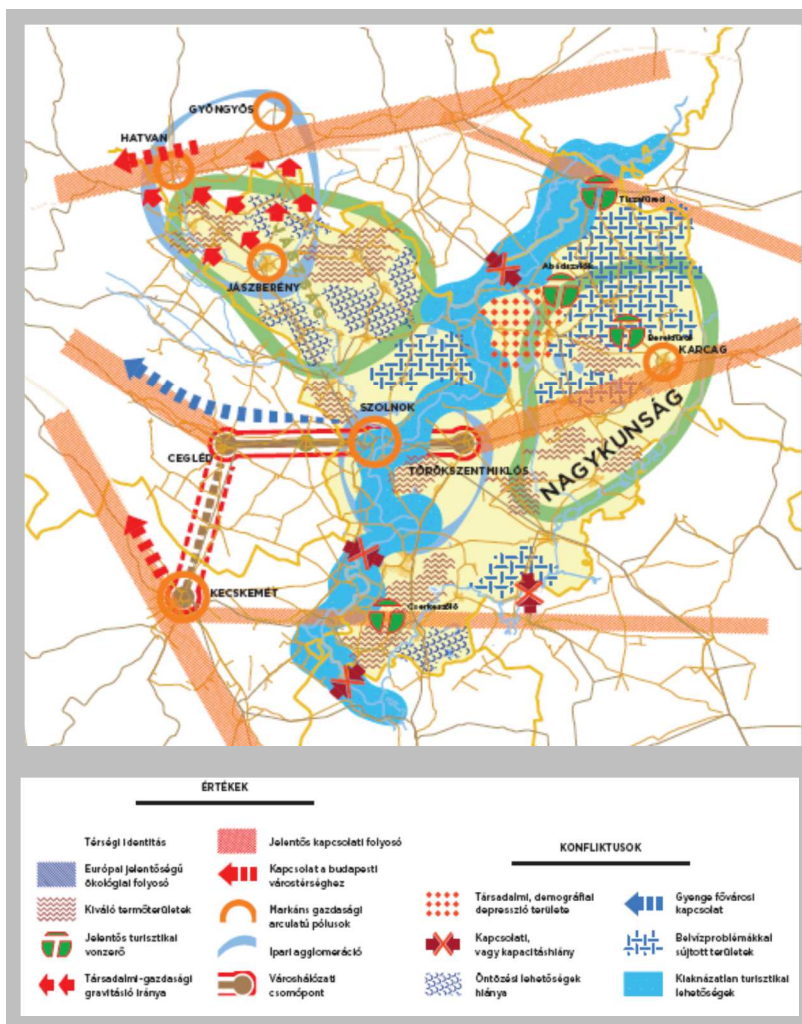
- A gyorsforgalmi úti fejlesztések közül – bár Jászberényt nem érinti, de a város É-D-i távolsági kapcsolatait javító - M8 autópálya megépítése további fejlesztő hatással lenne a gazdaságra
- Az agrár-innovációval és a hozzá kapcsolódó élelmiszer-

ipari fejlesztésekkel, illetve struktúraváltásokkal feltétlenül számolni kell, mivel Jászberény térségében a mezőgazdaság jelentős, de a termékek feldolgozottsági szintje még nem magas.

A város népességmegtartó képességének megőrzése rendkívül fontos, mivel a Jászság az egyetlen tájegység a megyében, ahol még pozitív a vándorlási egyenleg. Hangsúlyt kell fektetni a korcsoport összetétel javítására, a fiatalok megtartására ill. beköltözésének megkönnyítésére/támogatására.

- A 15 éven felüli lakosság 4,8 %-a alacsonyan kvalifikált, az általános iskolát sem végezte el, a 18 évesnél idősebb népesség csupán 48,5%-a rendelkezik érettségivel, ezért a képzettségi szint további emelése kiemelt cél kell legyen. A gazdaságfejlesztésen belül ugyancsak különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a kevésbé iskolázott népesség számára is legyen elegendő munkahely.
- A kiváló állapotú környezet megteremtése a városon belül a közterületek és zöldterületek rendezésével már folyamatban van. Ezen túl a környezeti terhelések csökkentéséhez a közlekedési hálózat (tehermentesítés és kerékpárutak) fejlesztése valamint a környezeti szempontú ipartelepítés is hozzájárulhat. Szükséges a középületek energiaracionalizálása, ehhez megújuló energiák használata. A további környezetjavító és klímajavító hatás érdekében az – országos összehasonlításban is rendkívül alacsony - erdősültség mértékét növelni javasolt. Tudatosan figyelmet kell fordítani a belvárosi mikroklima alakítására, a belvárosi hősziget kialakulásának megakadályozására, a közterületi árnyékolástechnika fejlesztésére.
- Jászberény a hárompólusú megye egyik –fontos, gazdaságilag húzó – pólusa, ezért a versenyképesség megőrzésére, sőt további növelésére kell figyelmet fordítani.

1.2.2 Kapcsolódás a JNSZ megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz

A J-N-SZ Megyei Területfejlesztési Koncepció megállapításai szerint a megye gazdasági helyzete kedvezőtlen, az egy főre jutó GDP mindössze az országos átlag 68 %-a körüli, ezzel 14. a 19 megye teljesítményét tekintve. Ezen belül a Jászság helyzete a legkedvezőbb, ez a legdinamikusabban fejlődő gazdasági térség és foglalkoztatási, népesség-megtartó, ill. népességvonzó potenciálja is a legjobb. A megyei koncepció érték és konfliktus-térképe itt jelzi a legerősebb fővárosi kapcsolatokat, előny a gazdasági terület, a jelentős méretű és termelési potenciájú nagyvállalatok, a kiváló termőtalaj, hátrány viszont az öntözési lehetőségek hiánya. A kistérség É-i része nem a megyeközpont felé, hanem inkább „kifelé” és a budapesti agglomeráció irányába gravitál.

A megye területfejlesztési koncepciójának javaslattevői részében a Jászsággal és Jászberénnyel kapcsolatos felvetések:

- a budapesti agglomerációval szoros kapcsolatot tartó csapágy-város kialakítása,
- vonzó kisváros-központok hálózatának kialakítása, a városiaság

fokozása, a szolgáltatások fejlesztése, a kulturális és rekreációs kínálat növelése, a térségben megtermelt GDP valamint a jövedelmi és életminőségi színvonal közötti szakadék megszüntetése,

- a gazdaság diverzifikálása, a nagy foglalkoztatók mellett az innovatív mikro- és kisvállalkozások fejlesztése a helyi igényeknek megfelelően ill. a piaci rések betöltésére,
- az elektro-info-kommunikációs gazdasági profil továbbfejlesztése és megerősítése,
- a települések közötti fizikai, szervezeti és kulturális kapcsolatok javítása, az alsóbbrendű- és kerékpárút hálózatok fejlesztése, a közösségi és kerékpáros közlekedés javítása, a szolgáltatások bővítése és az általános hozzáférhetőség biztosítása.

A J-N-SZ Megyei Területfejlesztési Koncepció az alábbi prioritásokat fogalmazza meg a Jászság számára:

- A budapesti agglomerációhoz, Szolnok nagyváros térséghez és a Jászság-Heves ipari-logisztikai agglomerációhoz való kapcsolódás közlekedési feltételeinek javítása (M32, M8, Jászberény-Jászárokszállítás-Gyöngyös főútfelújítás, 31-es főút kapacitásbővítés, 32-es főút minőségjavítás)
- Az elektro-info-kommunikáció ágazat térségi beágyazódásának megerősítése (inkubáció, klaszterek, ismert márkák megerősítése, beszállítói hálózat fejlesztése, műszaki képzés erősítése, kapcsolódó és háttérszolgáltatások bővítése, e-hulladék újrahasznosításának támogatása, megyehatárokon átnyúló szakképzési együttműködés)
- Jászberény funkcionális várostérség funkcióbővítő, életminőség-javító, telephelyvonzó képességének fejlesztése (városközpontok integrált fejlesztése, településrehabilitáció, intézményfejlesztések, Jászberényben és Jászapátiban gyógy- és wellness, összehangolt sport- és rekreációs fejlesztések, városi szolgáltatást nyújtó, egészségfejlesztő, életminőség javító szolgáltatások bővítése, településközi közlekedési kapcsolatok javítása, tájkép gazdagítás, klímavédelem).
- Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség kialakítása, ökológiai és rekreációs

szolgáltatások fejlesztése (Jászfákóhalma-Jászberény-Jászfelsőszentgyörgy rekreációs zóna kialakítása, kerékpárút, ökopark-tanösvény, sportparkok létrehozása, Zagyvapart jóléti kihasználása, tájkép és flóra funkcionális és esztétikai gazdagítása)

1.2.3 Egyéb fejlesztési koncepciókhoz való kapcsolódás: Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia

A Nemzeti Vidékfejlesztési stratégia tartalomjegyzékéből az alábbiakban idézzük azokat a fejezeteket, amelyekkel kapcsolatban Jászberénynek – a környékre kisugárzó hatása következtében - tennivalója van. A NVS-ben felsorolt globális kihívások kapcsán Jászberényben a:

- klímaváltozásra való felkészüléssel,
- vízkészlet-gazdálkodással,
- élelmiszerellátással, a mezőgazdasági terményfeldolgozás fokozásával,
- energiabiztonsággal (alternatív energiatermeléssel),
- környezeti fenntarthatósággal és a tájfenntartó mezőgazdasággal,
- lokális rendszerek (termékek, márkák) kialakításával,
- térbeli/társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésével,
- város-vidék kapcsolatrendszer javításával és
- az információs és tudásalapú társadalom fejlesztésével kell foglalkozni.

„3. Globális kihívások és mozgástér a vidék számára”--- Részlet a Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégiából

„3.1 Vidékstratégiai kihívások

- 3.1.1 Klímaváltozás, éghajlati szélsőségek erősödése
- 3.1.2 Ivóvíz, vízkészletek kulcsfontossága
- 3.1.3 Élelmiszerellátás és élelmiszerlánc biztonság
- 3.1.4 Génmódosított növények veszélye
- 3.1.5 Energiaellátás biztonsága, energetikai rendszerproblémák
- 3.1.6 Környezeti fenntarthatóság, biológiai sokféleség, tájfenntartó mezőgazdaság
- 3.1.7 Demográfiai válság, népesedési trendek
- 3.1.8 Globalizáció és lokalizáció
- 3.1.9 Társadalmi és térbeli egyenlőtlenségek
- 3.1.10 Átalakuló város-vidék kapcsolatrendszer
- 3.1.11 Információs kor, tudásalapú társadalom”

Jászberényt szinte valamennyi kihívás érinti. A génmódosítással kapcsolatos kérdések országos és nem helyi szabályozást igényelnek, ezért az nem került kijelölésre.

A NVS-ben megfogalmazott teendők és programok közül a mellékelt tartalomjegyzékben kézzel jelzett fejezetek befolyásolják a jászberényi fejlesztéseket:

„7. Stratégiai területek és teendők, Vidékstratégiai Nemzeti Program”--- Részlet a Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégiából

7.1 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

- 7.1.1 Talajvédelmi és ásványi nyersanya-gazdálkodás
- 7.1.2 Természeti értékek, területek, ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program
- 7.1.3 Környezetbiztonsági program
- 7.1.4 Vízkészlet- és vízminőség-védelmi program
- 7.1.5 Területi vízgazdálkodási program

7.2 Vidéki környezetminőség javítása

- 7.2.1 Ivóvízminőség-javító program
- 7.2.2 Szennyvíz program
- 7.2.3 Települési csapadékvíz-gazdálkodási program
- 7.2.5 Zöldfelület rendszer fejlesztése program
- 7.2.6 Hulladék-gazdálkodási program

7.3 Föld- és birtokpolitika

- 7.3.1 Föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program
- 7.3.2 Demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodell”

7.4 Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika

- 7.4.1 Ökológiai gazdálkodás program
- 7.4.2 Génmegőrzési program
- 7.4.3 Táj- és agrár-környezetgazdálkodási program
- 7.4.4 Állattenyésztés-fejlesztési program
- 7.4.5 Lovas-program
- 7.4.6 „Kert-Magyarország” program
- 7.4.7 Szőlő- és borprogram

- 7.4.8 Szántóföldi növénytermesztési program
- 7.4.9 Gyepgazdálkodási program
- 7.4.10 Erdőprogram
- 7.4.11 Halgazdálkodási program
- 7.4.12 Vadgazdálkodási program
- 7.5 Hozzáadott értéknövelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac
  - 7.5.1 Élelmiszer-feldolgozási program
  - 7.5.2 Ellenőrzött élelmiszerlánc program
  - 7.5.3 „Egészséges helyi terméket közétkezésbe” program
  - 7.5.4 Agrármarketing, bel- és külpiaci program
- 7.6 Helyi gazdaságfejlesztés
  - 7.6.1 Helyi termék. Helyi piac, közvetlen értékesítési program
  - 7.6.2 Helyi energiatermelés és ellátás program
  - 7.6.3 Vidéki turizmus, falusi vendéglátás program
  - 7.6.4 Kézműves program
  - 7.6.5 Szövetkezet-fejlesztési program
  - 7.6.6 Helyi vállalkozás-fejlesztés, szociális gazdasági program
  - 7.6.7 Szociális földprogram
- 7.7 Vidék szellemi és fizikai infrastruktúra, egészségfejlesztés, életképes vidéki települések, helyi közösségek
  - 7.7.1 Képzés, szakoktatás program
  - 7.7.2 Fogyasztói szemléletformálás program
  - 7.7.3 Népfőiskola program
  - 7.7.4 Modellgazdaságok, tájközpontok, agrár-szaktanácsadás központ
  - 7.7.5 Kutatás-fejlesztés, innováció program
  - 7.7.6 Falufejlesztés, vidéki értéktár és örökség program
  - 7.7.7 Egészségügyi ellátás, egészségfejlesztés program
- 7.8 Térségi komplex vidékfejlesztési nemzeti programok
  - 7.8.1 Tanyás térségek fejlesztési programja
  - 7.8.2 Aprófalvas térségek fejlesztési programja
  - 7.8.3 Tisza-völgy komplex fejlesztési program
  - 7.8.4 Homokhátság program
  - 7.8.5 Ormánság program
  - 7.8.6 Cserehát program
  - 7.8.7 Tokaj-Hegyalja Világörökségi Térségfejlesztési Program
  - 7.8.8 „Videkfejlesztési együttműködések a Kárpát-medencei határon túli magyarsággal” program

A nem kézzel kijelölt fejezetek vagy megoldottak, vagy olyan témákat ölelnek fel, amelyek a várost nem vagy csak érintőlegesen érintik.

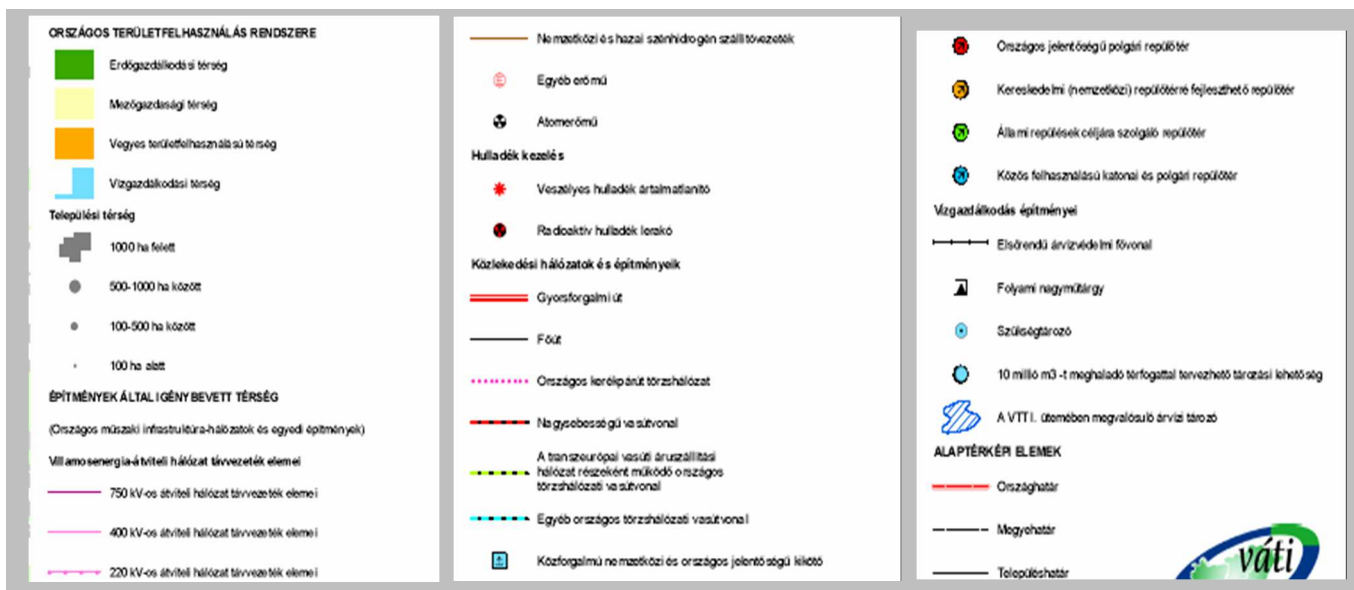
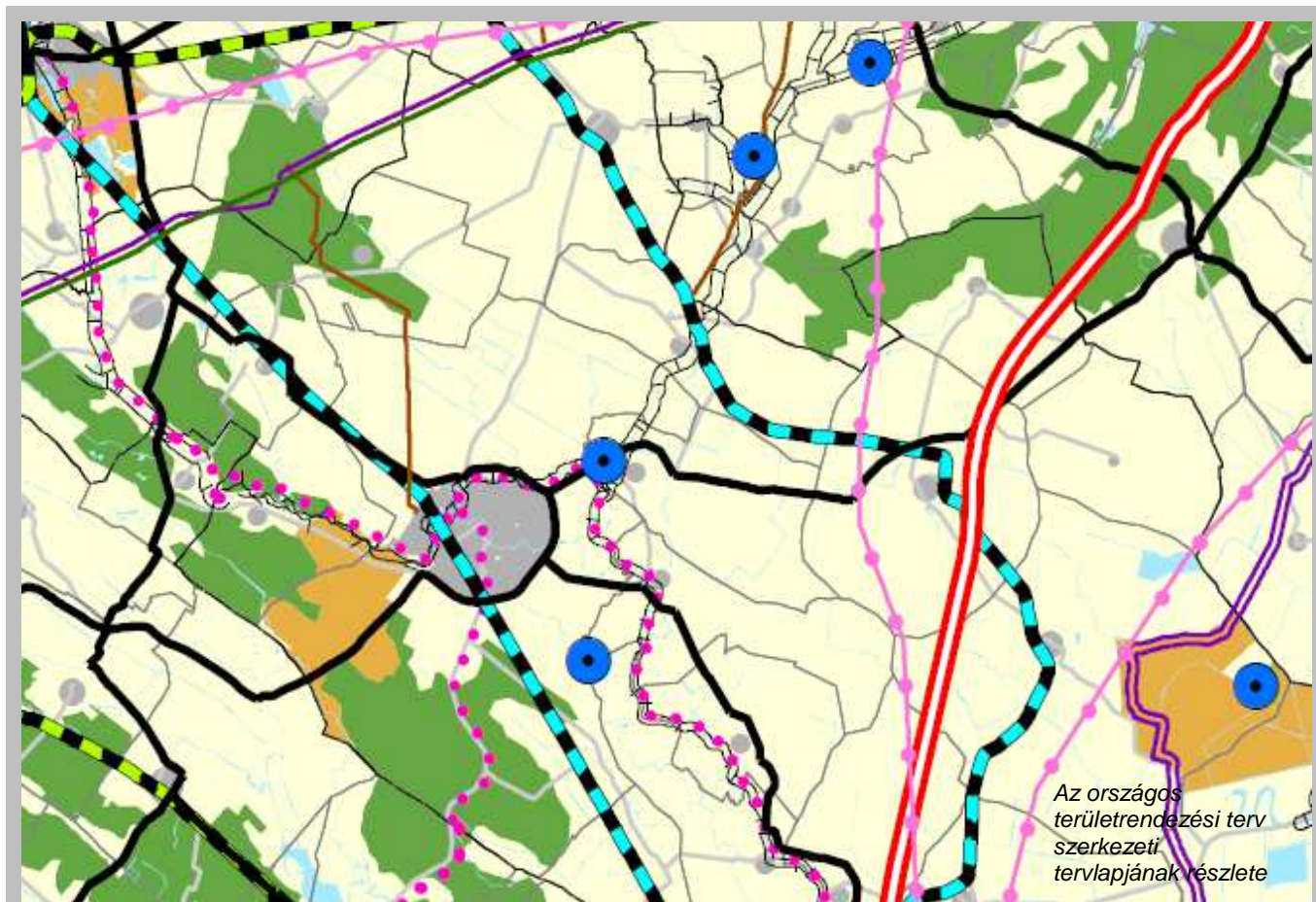
1.3 A TERÜLTRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT) elhatározásai

Országos Területrendezési Terv (OTrT) elhatározásait a JNSZ megye területrendezési terve közvetíti. A 2013 évi CCXXIX. törvénnyel módosított OTrT-ről szóló törvény rendelkezései még nem kerültek átvezetésre a megyei terven. Az átvezetésig a törvény átmeneti rendelkezésekben szabályozta az eltérések alkalmazásának módját. Ezért a megyei területrendezési tervek elhatározásainál az eltéréseket figyelembe vettük.

Ezen a helyen az OTrT elhatározásait csak a teljesség kedvéért mutatjuk be.

A szerkezeti tervlapjáról leolvasható elhatározások egyrészt területfelhasználás, másrészt hálózati vonatkozásúak. Ezek az elhatározások aktualizáltan jelennek meg a megyei tervben.

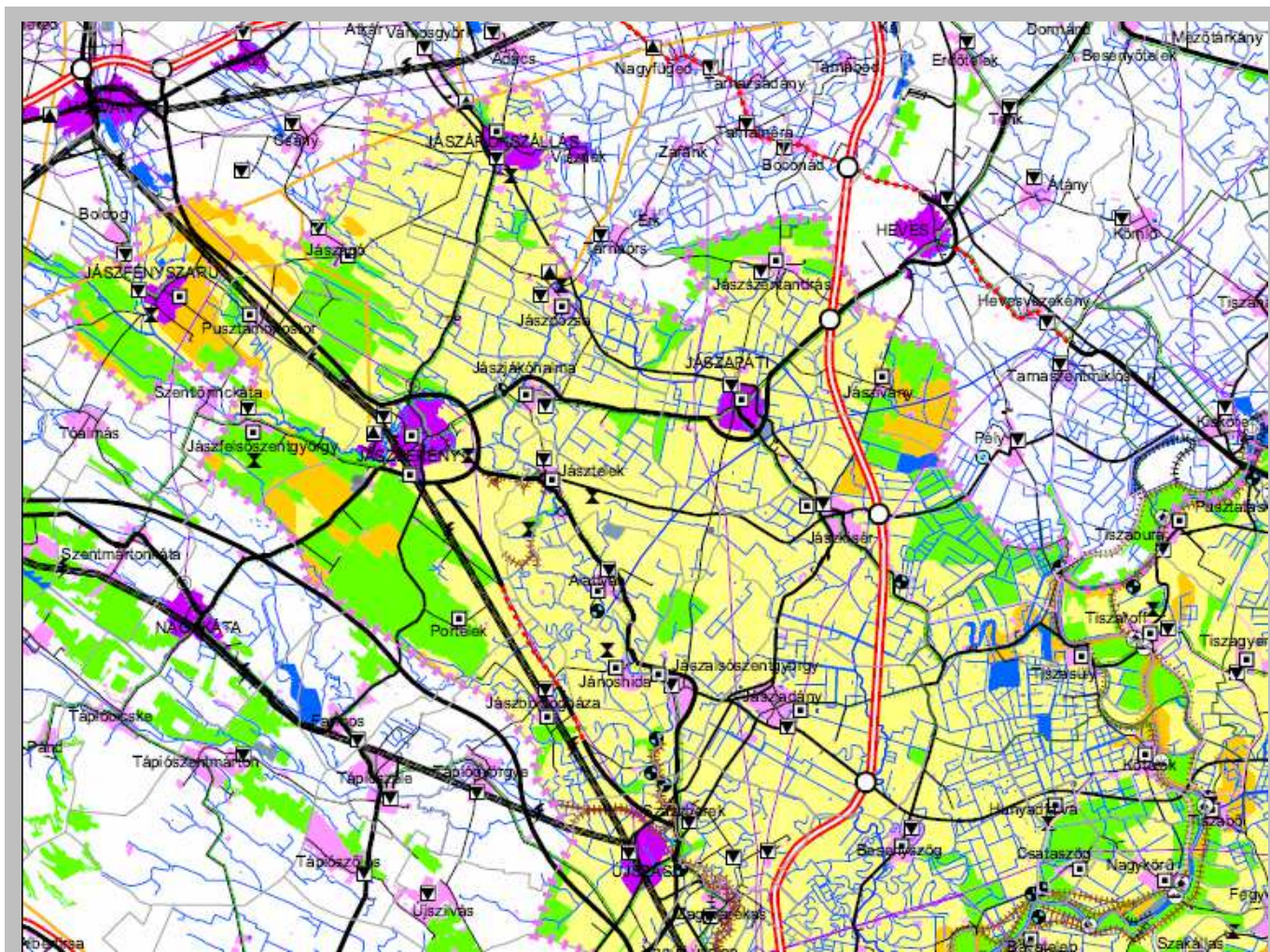

1.3.2 A Jász- Nagykun Szolnok Megyei terv Jászberényt érintő elhatározásai

A Jász - Nagykun - Szolnok megye területrendezési tervét a megyei közgyűlés 2011-ben módosította a 10/2011. (IV.29.) KR. rendeletével. Az alábbiakban bemutatjuk a megyei területrendezési terv legfontosabb elhatározásait. A megyei tervi elhatározásokat

- a térségi szerkezeti és területfelhasználás,
- a térségi övezetek, valamint
- az ajánlások jelenítik meg.

a) A JNSZ Megyei Terv térségi szerkezeti és területfelhasználási elhatározásai

Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési tervének szerkezeti tervlap részlete

<p>TERÜLETFELHASZNÁLÁS RENDSZERE</p> <ul style="list-style-type: none"> Erdőgazdálkodási térség Mezőgazdasági térség Vegyes területfelhasználású térség Vízgazdálkodási térség Városias települési térség Hagyományosan vidéki települési térség <p>MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZATOK ÉS EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK</p> <p>Közelítési hálózatok és létesítmények</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyorsforgalmi út Főút Térségi mellékút 	<ul style="list-style-type: none"> Gyorsforgalmi úton, főúton és vasúti törzshálózaton tervezett nagy hid térségi mellékúton és vasúti mellékúton lévő hid Nagybességű vasútvonal A transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal Egyéb országos törzshálózati vasútvonal Vasúti mellékvonal Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérrel fejlesztendő repülőtér Közös felhasználású katonai és polgári repülőtér Egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér Országos kerékpárúti törzshálózat eleme Térségi kerékpár-hálózat eleme Nemzetközi és országos jelentőségű közforgalmi kikötő 	<ul style="list-style-type: none"> Térségi közforgalmi kikötő Személyforgalmi kikötő Kompátkelőhely Kiserőmű <p>Közműhálózatok és létesítmények</p> <ul style="list-style-type: none"> 750 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme Az átviteli befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítózvezeték Térségi szénhidrogén szállítózvezeték 	<p>Vízgazdálkodási létesítmények</p> <ul style="list-style-type: none"> Folyami nagyműtárgy Országos jelentőségű öntözőcsatorna Meglévő szükségtározó A Vésárhely-terv továbbfejlesztése I. Ütemében megvalósuló átviteli tározó 10 millió m³-i meghaladó térfogattal tervezhető tározási lehetőség Elsőrendű árvízvédelmi fővonal Másodrendű árvízvédelmi fővonal 	<p>Egyéb építmények által igénybe vett térség</p> <ul style="list-style-type: none"> Térségi jelentőségű logisztikai központ Térségi hulladéklerakó hely <p>Alaptérképi jelek</p> <ul style="list-style-type: none"> Megyehatár Települési közigazgatási határ Egyéb mellékúthálózati elemek Víznyelés, vízelület
---	--	---	---	--

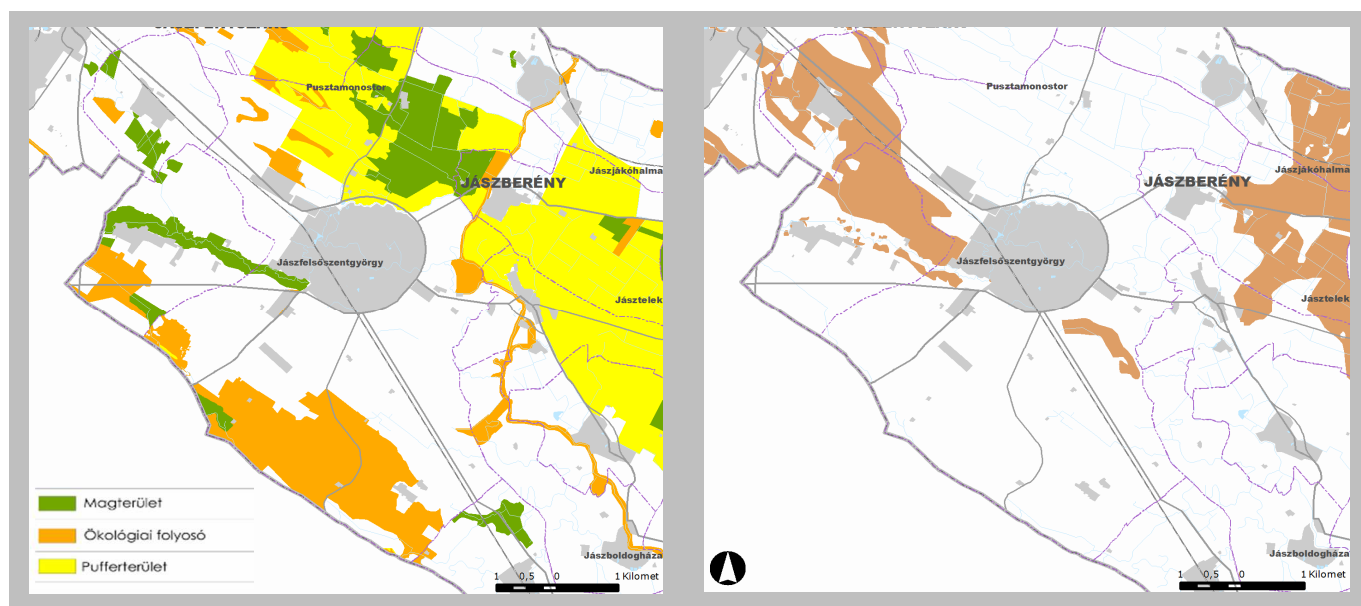
A számos megyés közlekedési és közműhálózata tájékoztató jellegű.

Az alábbi táblázatban a megyei térségi területfelhasználási követelményeket mutatjuk be a településszerkezeti terv területfelhasználási elhatározásaiban.

MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV térsvégi területfelhasználása Szolnok közigazgatási területén				követelmény, a szükséges települési területfelhasználási egység területére				összesített követelmények a településszerkezeti terv felé		
tervben szereplő										
erdő gazdálkodási térség	mezőgazdasági térség	vegyes térség	vizgazdálkodási térség	az erdőgazdálkodási térsvég min. 85%-a települési erdő területfelhasználási egységbe esszen	a mezőgazdasági térség min. 85 %-a települési mezőgazdasági területfelhasználási egységbe esszen	*a vegyes térség min.85 %-a települési mezőgazdasági, vagy erdő területfelhasználási egységbe esszen	a vizgazdálkodási térség min. 90%-a települési vizgazdálkodási területfelhasználási egységbe esszen	min. összes erdő	min mezőgazdasági terület	min. vizgazdálkodási terület
3725,75	13638,2	2519,78	17,3	3166,88	11592,47	2141,81	15,57	4023,60	12877,56	15,57

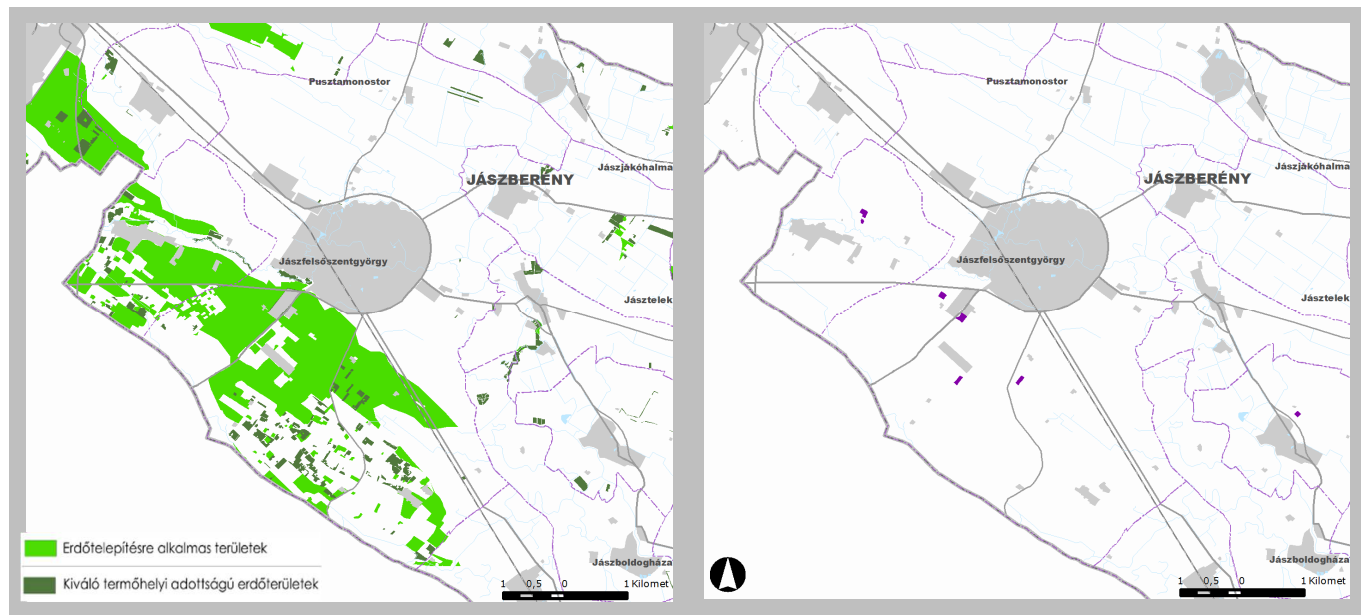
Megjegyzés: A vegyes térségi követelmények 40%-át erdő, 60 %-át mezőgazdasági területként vettük figyelembe.

b) Jászberényt érintő megyei térségi övezetek elhatárolásai

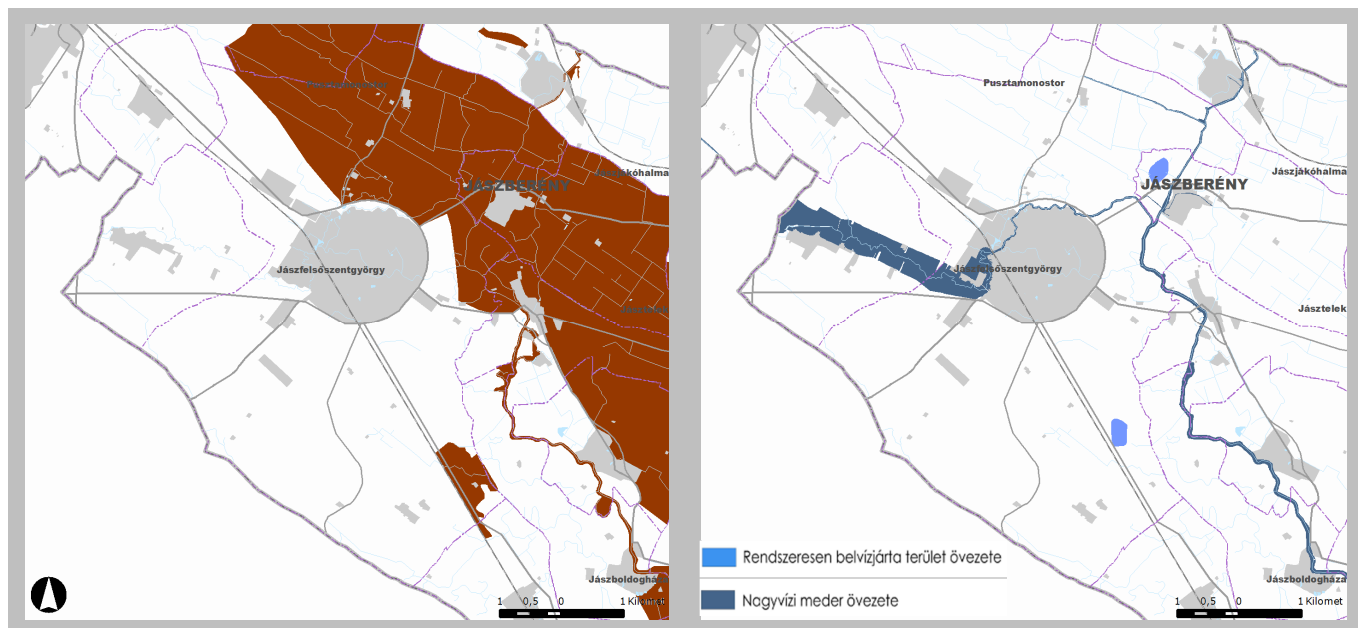
Az országos ökológiai hálózat térségi övezetei

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek, erdőtelepítésre alkalmas (javasolt) területek

Térsvégi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete (a módosítás szerint tájrehabilitációt igénylő terület övezete)

Térségi tájképvédelmi terület övezete

Rendszeresen belvízjárta terület és a nagyvízi meder övezetei

1.3.3 A JNSZ Megyei Területrendezési terv elhatározásainak és ajánlásainak teljesülése a település-szerkezeti tervben

a) A megyei tervi elhatározások teljesülése a településszerkezeti tervben

a1) ATÉRSÉGI SZERKEZETI TERV ELHATÁROZÁSAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSE

A **szerkezeti elemek** nem változtak a korábbi teljes körű felülvizsgálat óta. A jelen módosítások sem érintik a megyei tervben jelölt hálózati elemeket.

A **térségi területfelhasználásnak** való megfelelést az alábbiakban vizsgáljuk.

-- Az erdőgazdálkodási térségre vonatkozó törvényi előírások:

„az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

A mennyiségi megfelelést a melléklet táblázat igazolja.

-- A mezőgazdasági térségre vonatkozó törvényi előírások:

„a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület, vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes területfelhasználási egység nem jelölhető ki.”

A nagyvárosias lakóterületet a településszerkezeti terv csak a térségi szerkezeti tervben lehatárolt települési területen belül jelöl. A Településfejlesztési Konceptió és az Integrált Városfejlesztési Stratégia elhatározása a bővítés. Megjegyezzük, hogy az előírás nehezen értelmezhető, hiszen a területfelhasználási elhatározásokat a közigazgatási területre és nem a konkrét lehatárolt területre kell értelmezni.

A mennyiségi megfelelést a melléklet táblázat igazolja.

-- A vegyes területfelhasználású térségre vonatkozó törvényi előírások:

„a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-éban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részén nagyvárosias lakóterület kivételével bármely területfelhasználási egység kijelölhető.”

A nagyvárosias lakóterületet a településszerkezeti terv csak a települési területen belül jelöl. A mennyiségi megfelelést a melléklet táblázat igazolja.

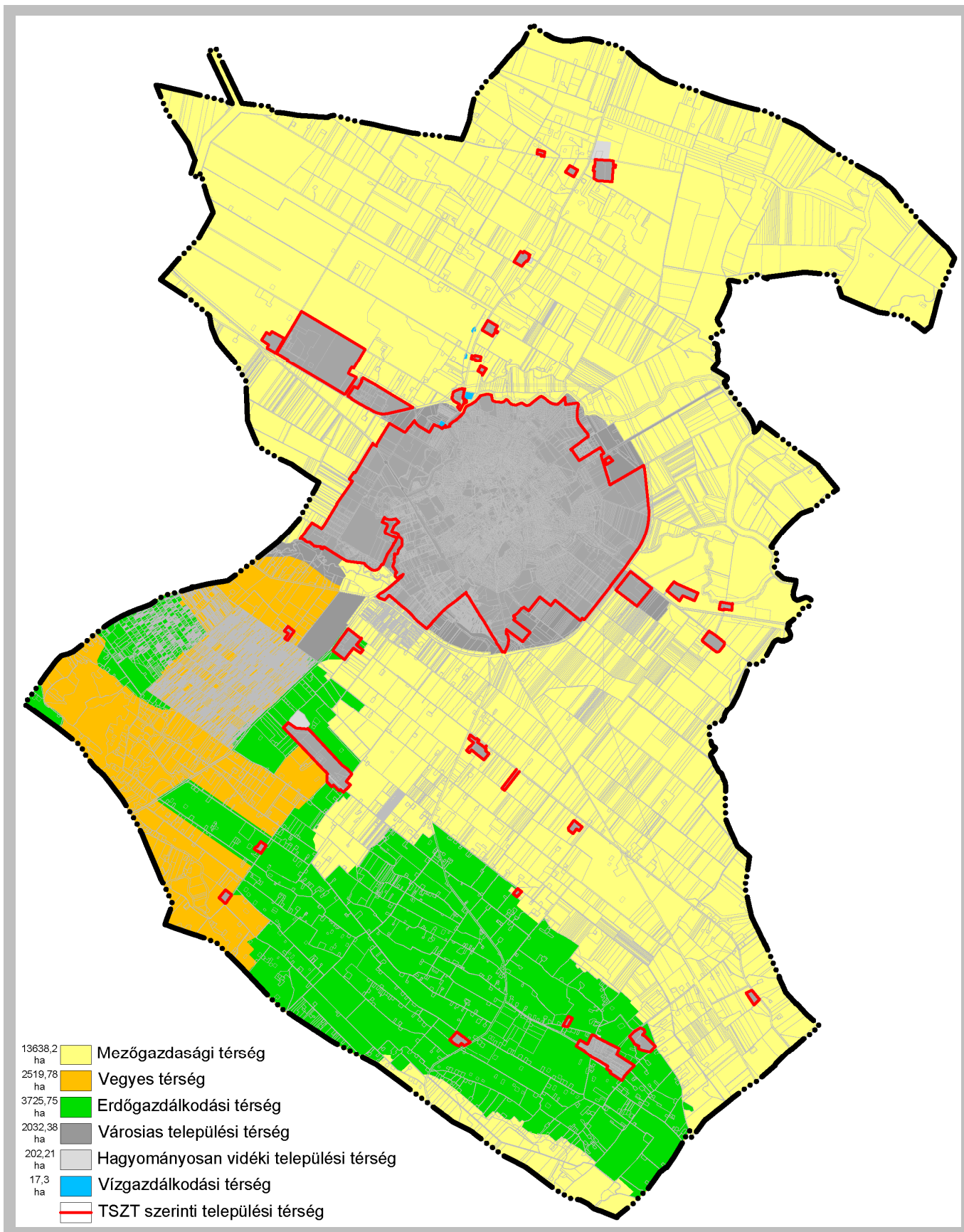
-- A települési térségre vonatkozó törvényi előírás:

„a települési térség bármely területfelhasználási egységbe sorolható.”

A térségi szerkezeti terven meghatározott települési terület nagyságát összehasonlítottuk a településszerkezeti tervben jelölt, belterület+külterületi beépítésre szánt területtel.

-- A vízgazdálkodási térségre vonatkozó törvényi előírás:

„a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

A mennyiségi megfelelést a melléklet táblázat igazolja.

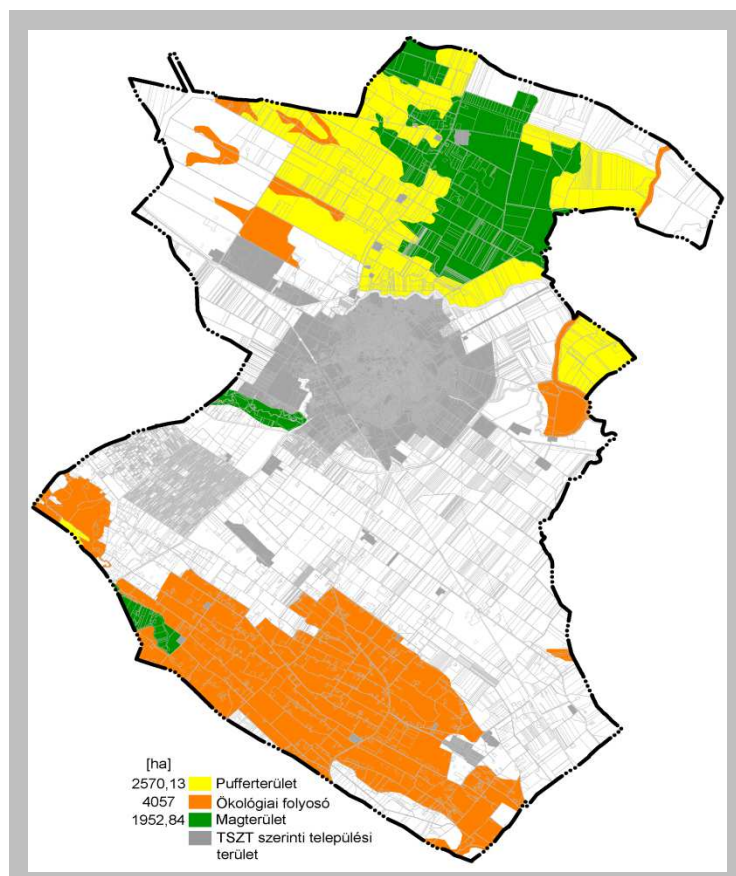
MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV				TELEPÜLÉS-SZERKEZETI TERV	
társégi területfelhasználása Szolnok közigazgatási területén ha				területfelhasználási egységeinek területe ha	
tervben szereplő ha	követelmény, területfelhasználási egység területére ha	a szükséges települési	összesített követelmények a településszerkezeti		

								terv felé ha					
erdő gazdálkodási térség	mezőgazdasági térség	vegyes térség	vízgazdálkodási térség	az erdőgazdálkodási térség min. 85%-a települési erdő területfelhasználási egységbe esően	a mezőgazdasági térség min.85 %-a települési mezőgazdasági területfelhasználási egységbe esően	*a vegyes térség min.85 %-a települési mezőgazdasági, vagy erdő területfelhasználási egységbe esően	a vízgazdálkodási térség min. 90%-a települési vízgazdálkodási területfelhasználási egységbe esően	min. összes erdő	min mezőgazdasági terület	min. vízgazdálkodási terület	erdőterület	mezőgazdasági területe	vízgazdálkodási terület
3725,75	13638,2	2519,78	17,3	3166,88	11592,47	2141,81	15,57	4023,60	12877,56	15,57	4366,65	13330	225,5

Megjegyzés: -- Jászberényben nincs természetközeli területbe sorolt terület,
 -- a vegyes térségi követelmények 40%-át erdő, 60 %-át mezőgazdasági területként vettük figyelembe.

MEGÁLLAPÍTHATÓ. HOGY A MEGYEI TÉRSÉGI SZERKEZETI TERVBEN JELÖLT SZERKEZETI ELEMENEK ÉS A TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ELHATÁROZÁSOKNAK A TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGFELEL.

a2) A TÉRSÉGI ÖVEZETI ELHATÁROZÁSOK TELJESÜLÉSE A TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVBEN

A magterület, az ökológiai folyosó és a puffer területe övezetének és a településrendezési tervekben jelölt belterület és külterülete beépítésre szánt területe viszonya

Országos ökológiai hálózaton belüli térségi övezetre vonatkozó törvényi előírások:

- Magterületre vonatkozó előírások:

„(1) Az övezetben beépítésre szánt területe nem jelölhető ki, kivéve, ha

- a) a települési terület a magterületet vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja,
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.”

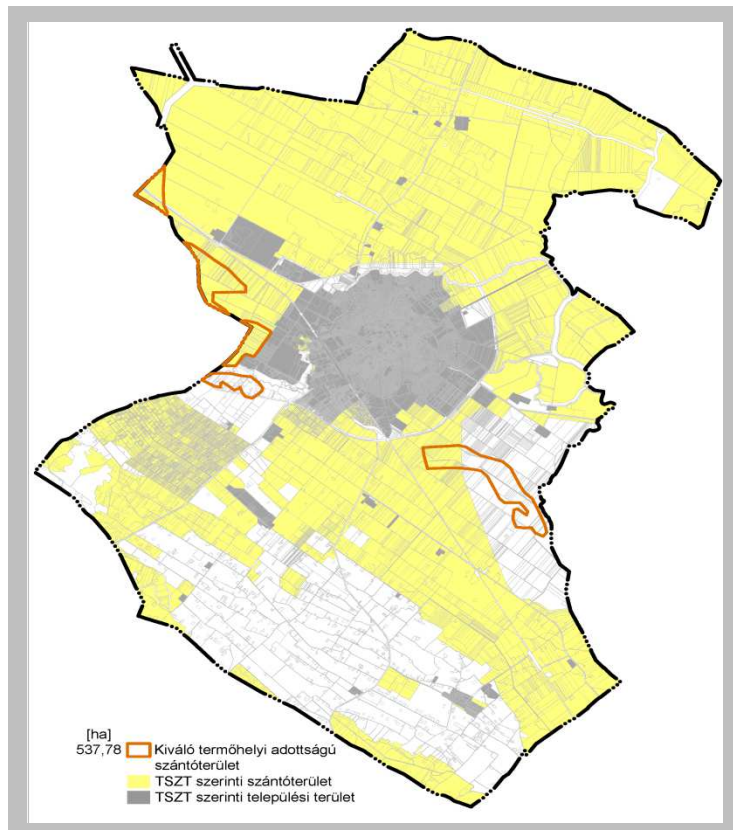
(2) az előírás Jászberényre nem vonatkozik.

„(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra hálózatok elemeinek nyomvonalai, az erdőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fenntartását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.”

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.”

A településrendezési terv a fenti előírásoknak megfelel, melyet a melléklet ábra is bizonyít.

- Pufferterület övezetet a megyei terv Jászberényben nem jelölt ki.

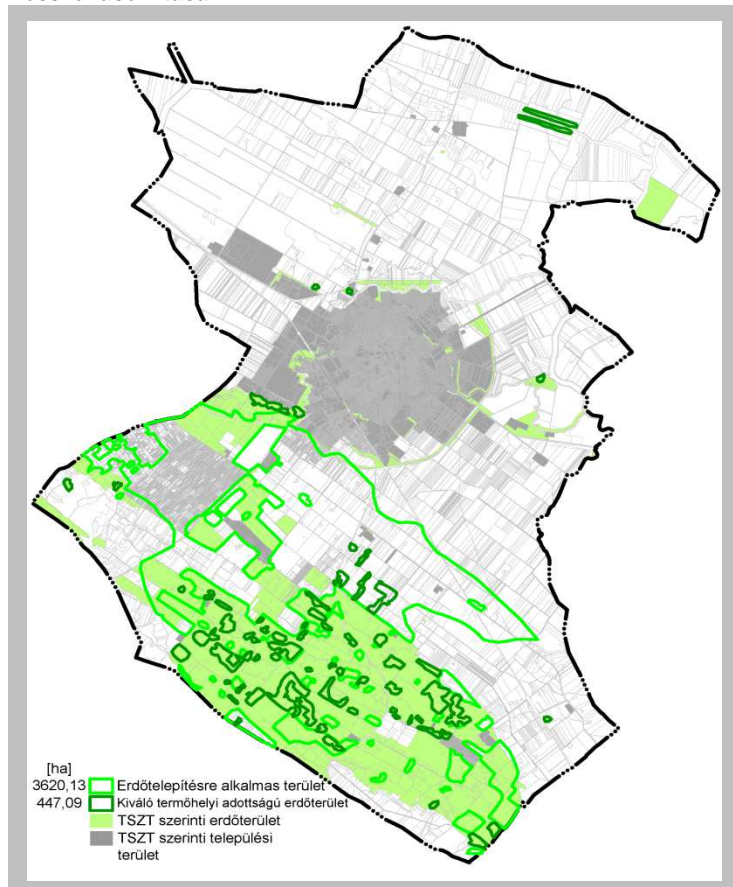
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének és a településrendezési tervekben jelölt mezőgazdasági területek összehasonlítása

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének törvényi előírásai:

„(1) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt területe csak kivételesen egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

A településszerkezeti terv a fenti előírásoknak megfelel, melyet a melléklet ábra is bizonyít.

Kiváló termőhelyi erdőterület és az erdőtelepítésre javasolt terület övezeteinek és a településrendezési tervekben jelölt mezőgazdasági területek összehasonlítása

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetének törvényi előírásai:

„(1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt területe nem jelölhető ki.

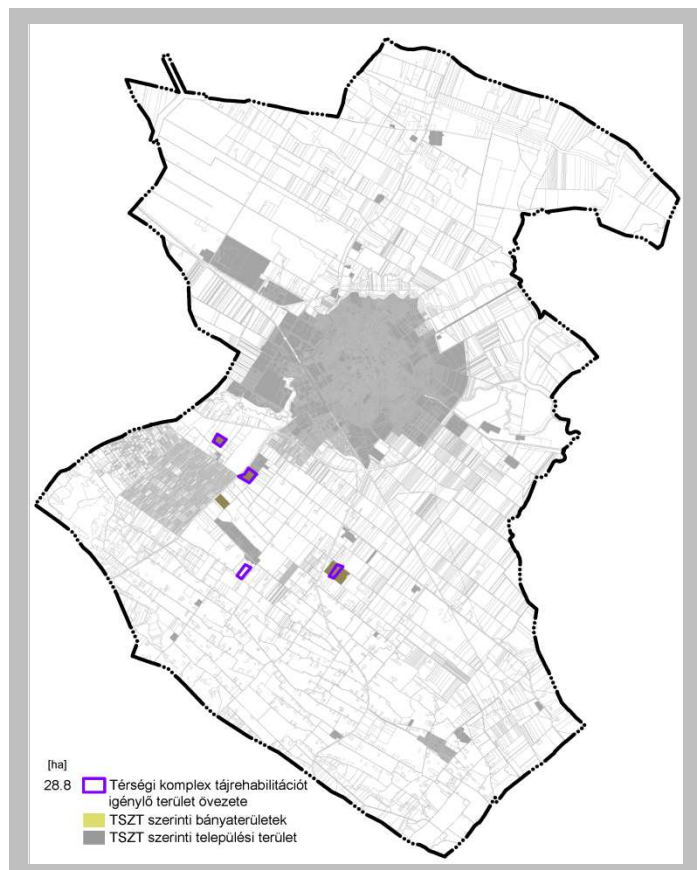
(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

A településszerkezeti terv a fenti előírásoknak megfelel, melyet a melléklet ábra is bizonyít.

Erdőtelepítésre javasolt terület övezetének törvényi előírása:

„A településrendezési eszközökben az erdőtelepítésre javasolt terület övezetét az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.”

A településrendezési tervek figyelembe vették.

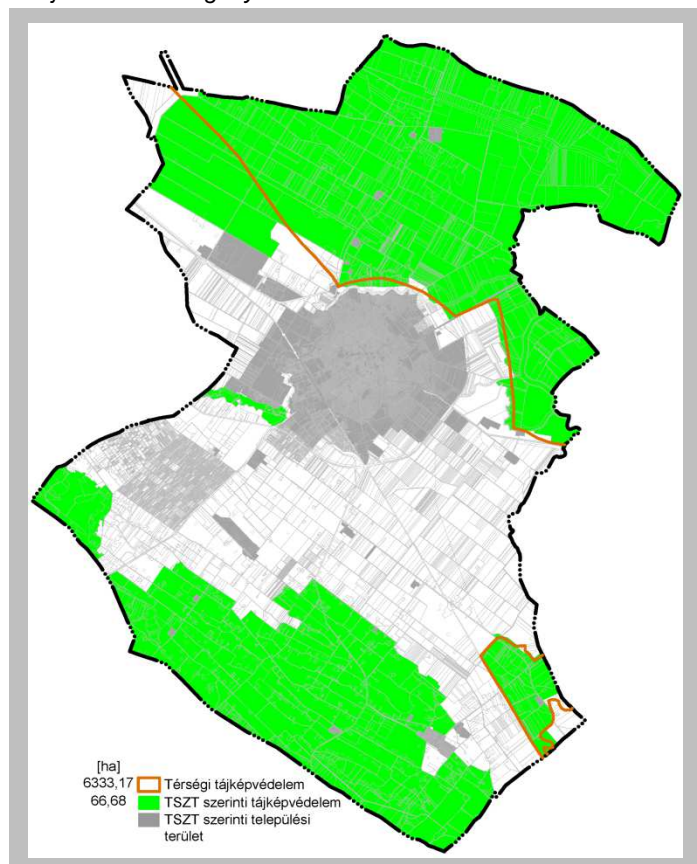
Tájrehabilitációt igénylő területek övezete

Tájrehabilitációt igénylő terület övezetének törvényi előírásai (ajánlott övezet):

- „(1) A megye területrendezési tervében tájrehabilitációt igénylő területe övezete kijelölhető.
- (2) A megye területrendezési terve rendelkezhet az övet által érintett terület újrahasznosítási céljáról.
- (3) Az újrahasznosítási cél figyelembevételével a megye területrendezési terve rendelkezhet arról, hogy az övezet által érintett terület a településrendezési eszközök készítése során milyen területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

A megyei terv még nem alkalmazta ajánlásként ezt az övezetet, mert a törvényi módosítás átvezetése még nem történt meg, de a korábbi törvényi előírásnak megfelelően még kötelező elemként jelent meg.

A joghatályos településrendezési tervekben jelölésre kerültek az újrahasznosítás szerinti területfelhasználási besorolások.

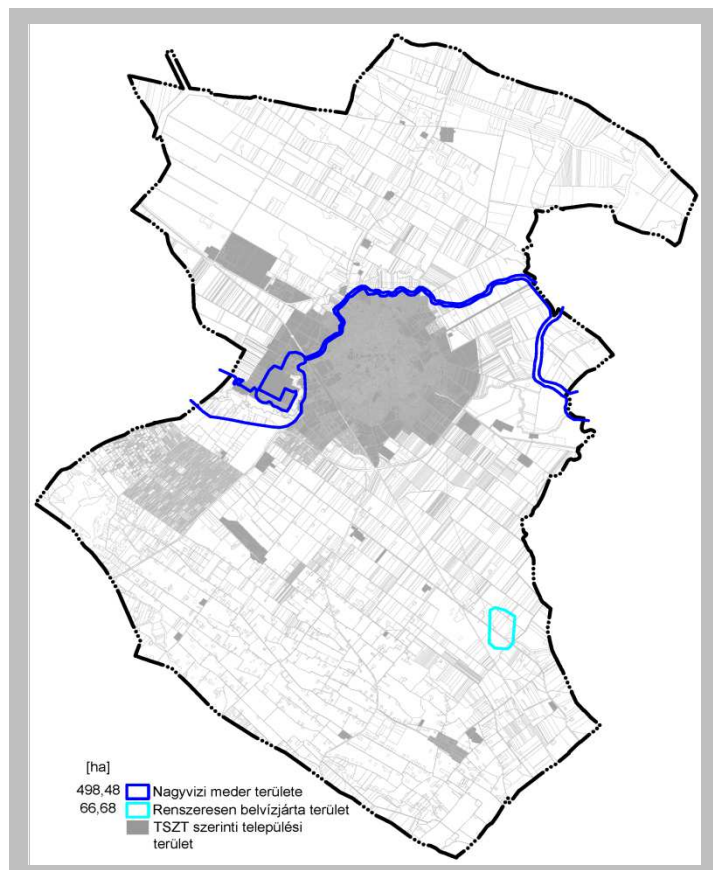

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület és a településrendezési tervekben jelölt településkép-védelmi területe viszonya

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetének törvényi előírásai:

- „(1) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, amely a természeti adottságok és a kulturális örökség által meghatározott tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.
- (2) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe tartozó település településszerkezeti tervében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, továbbá a helyi építési szabályzatban és szabályozási tervében csak olyan építési övezet és övezet hozható létre, ami a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti. Az építési övezetnek vagy övezetnek az építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat is tartalmaznia kell, ennek ellenőrzéséhez a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihöz külön jogszabályban meghatározott látványtervez is kell készíteni.
- (3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.
- (4) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – kell elhelyezni.
- (5) A településszerkezeti tervbe, a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban ki kell jelölni a településkép-védelmi terület határát, amely a tájképi értéket képező kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területeket, az ökológiai hálózat területeit, az országos és a helyi védelem alatt álló természetvédelmi területeket, azok környezetét, valamint a település arculatát, karakterét meghatározó fontos területeket tartalmazza.

A településrendezési tervekben lehatárolásra kerültek a településkép-védelmi terület határai, és a helyi építési szabályozásban rögzítésre kerültek a területre vonatkozó előírások

Rendszeresen belvízjárta területe és a nagyvízi meder övezetének és a településrendezési tervekben jelölt települési belterület és külterülete beépítésre szánt területe viszonya

-- Rendszeresen belvízjárta terület övezete törvényi előírásai.

„A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt területre csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.”

-- A nagyvízi meder és Vásárhelyi –terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete törvényi előírásai:

„A nagyvízi meder és Vásárhelyi –terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezetében új beépítésre szánt területe nem jelölhető ki.”

b) Jászberényt érintő megyei tervhez kapcsolódó ajánlások

Azokat az ajánlásokat melyek Jászberényre és annak környezetére nem vonatkoznak az ajánlások közül kihagytuk.

1.1 A szerkezetalakításra, a térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó ajánlások

1.1.1. A szerkezetalakításra vonatkozó általános ajánlások

Az alábbi ajánlások a településszerkezeti tervbe beépültek. A védőövezetek kijelölésre kerültek, a helyi építési szabályzat a fokozott árvízi kockázatra előírásokat tartalmaz.

1.1.1.1 A rendeltetésszerű használatot, építést korlátozó, védőövezet-igényű tevékenység számára csak ott biztosítson a településrendezési terv területet, ahol a védőövezet nem nyúlik át a szomszéd település közigazgatási területére, kivéve, ha a területfelhasználási egység térségi jelentőségű településüzemeltetést szolgáló létesítmény elhelyezésére szolgál és elhelyezéséhez az érintett települések önkormányzatai hozzájárulnak.

1.1.1.2 A települések külterületi területfelhasználási rendszerében törekedni kell a magas ökológiai értékű zöldfelületi elemek zöldfelületi rendszerben történő összekapcsolására.

1.1.1.3 A fokozott árvízi kockázatnak kitett területeken a helyi építési szabályzat készítésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a biztonságos építés feltételeire, akár általános előírások, akár sajátos övezeti előírások alkalmazásával.

1.1.2. Mezőgazdasági térség

A településszerkezeti terv és a helyi építési szabályzat figyelembe vette az ajánlásokat. Néhány esetben a Jászberényi adottságokra figyelemmel azoktól eltérő megállapítások születtek, mint pl. Jászberényben nem kívánatos a külterületen a falusias lakóterületekkel azonos beépítettség elősegítése.

1.1.2.1 A védett természeti területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai hálózat területén lévő mezőgazdasági területeket a településrendezés eszközeiben olyan korlátozott használatú mezőgazdasági terület-felhasználási egységbe célszerű sorolni, ahol épület nem létesíthető, vagy az épületek kialakítása a védelmi célokkal összhangban a természeti területek fenntartása, a természetvédelmi célú tájgazdálkodás, ismeretterjesztés, bemutatás, génmegőrzés és ehhez kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztés érdekében történik.

- 1.1.2.4 *Kertes mezőgazdasági területeként indokolt szabályozni a települési területekhez térben és funkcionálisan szervesen kapcsolódó „szőlőhegyek”, szőlőskertek, volt zártkertek területeit. Ezen települési területfelhasználási egység területén csak a történeti hagyományoknak megfelelő gazdasági épületek létesítésének engedélyezése indokolt.*
- 1.1.2.5 *Általános mezőgazdasági területeként szabályozandók az árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területek, ahol a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a legalább egy családot eltartani képes földbirtokok megtartását, kialakítását.*
- 1.1.2.6 *Biztosítani kell a mezőgazdasági majorok, üzemközpontok hagyományos funkciójuknak megfelelő fejlesztési lehetőségét, új birtokközpontok kialakításának településrendezési feltételeit.*
- 1.1.2.7 *Általános mezőgazdasági területen a termőföldek felaprózódását a településrendezés eszközeivel is indokolt megakadályozni.*
- 1.1.2.8 *Az Országos Területfejlesztési Konceptió deklarálta, hogy az Alföldre jellemző tanyás tájszerkezet egyedülálló nemzeti érték, amelynek megtartását, élővé tételét a kialakult új funkcióknak megfelelően biztosítani célszerű.*
- 1.1.2.9 *A tanyás tájszerkezet megőrzését, a tanyák fejleszthetőségét a településrendezés eszközeiben úgy célszerű biztosítani, hogy birtokközpontként való fejlesztésükre legyen lehetőség. (A településrendezési tervek készítése során kezdeményezni célszerű az OTÉK-nál megengedőbb szabályozást, amely szerint a legalább 1500-2000 m²-es tanya is fejleszthető legyen birtokközpontként.)*
- 1.1.2.10 *Biztosítani célszerű a tanyák falusias lakóterülettel azonos beépítési lehetőségét, indokolt támogatni továbbá a tanyák turisztikai, üdülési célú fejleszthetőségét is.*
- 1.1.2.11 *A belvízelvezető csatornák rendszeres karbantartásával biztosítandó a belvíz által veszélyeztetett területek rendeltetésszerű használatát. A belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területek racionális tájhasználatát érdekében támogatandó a gyepterületek, vizes élőhelyek rehabilitációja, a belvizes területek erdősítése, állóvizek kialakítása, amelyek növelik a megye természeti, tájképi értékekben való gazdagságát is.*
- 1.1.2.12 *A nagy összefüggő mezőgazdasági szántóterületek tájképi tagolása érdekében a mezővédő erdősávok, külterületi fasorok védelmét és további fasorok, véderdősávok, mezsgyék telepítését ösztönözni kell.*

1.1.3. Vegyes területfelhasználású térség és erdőgazdálkodási térség

A településrendezési tervek és a helyi építési előírások érvényesítették az alábbi ajánlásokat.

- 1.1.3.1 *A Tisza-tó, Tisza, Körös menti vegyes területfelhasználású térség területén a táj- és természetvédelmi, ökológiai, vízgazdálkodási, tájképvédelmi, környezetvédelmi szempontok összehangolásával célszerű biztosítani a környezetkímélő ártéri tájgazdálkodás lehetőségét.*
- 1.1.3.2 *A biológiai sokféleség növelése, a táj változatosabbá tétele érdekében növelni célszerű az erdőterületek arányát.*
- 1.1.3.4 *A megye rendkívül alacsony erdősültsége miatt a meglévő erdőterületek fokozott védelmét biztosítani kell.*
- 1.1.3.5 *A Tisza menti erdőgazdálkodási térség és vegyes területfelhasználású térség területén, védett természeti területeken, Natura 2000 területeken ösztönözni kell az erdőgazdálkodásnak a táj- és természetvédelmi, ökológiai érdekekkel való összehangolását.*
- 1.1.3.6 *Az ökológiai hálózat területén ösztönözni kell a termőhelyi adottságoknak megfelelő őshonos erdőállományok fenntartását, a tájidegen erdőállományok fokozatos lecserélését őshonos állományokra, valamint ösztönözni kell a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek alkalmazását.*
- 1.1.3.7 *A megye egyéb területein az erdőterületek fejlesztése során a gazdasági szempontok mellett az adott terület természetvédelmi, ökológiai, tájképvédelmi, környezetvédelmi jelentőségét is célszerű figyelembe venni.*

1.1.4. Települési térség

A településrendezési tervek és a helyi építési előírások érvényesítették az alábbi ajánlásokat.

Különös kiemelés érdemel a gazdasági területek kínálatának kistérségen belüli, illetve a környező városok közötti összehangolása.

- 1.1.4.1 *Kerülni kell a meglévő településtesttől elszakadó, más területfelhasználási egységekbe ékelődő és ezért környezeti/területhasználati konfliktusok kialakulásának veszélyét hordozó, új beépítésre szánt területek kijelölését.*
- 1.1.4.2 *Új hétévesi házas üdülőtérület kijelölése a megyében nem indokolt, a településrendezési eszközökkel az üdülésnek és rekreációnak a helyi népesség számára jövedelemtermelő formáit szükséges ösztönözni.*
- 1.1.4.3 *A gazdasági területek kínálatát kistérségi szinten szükséges összehangolni olyan módon, hogy új gazdasági terület kijelölésére csak akkor és olyan mértékben kerüljön sor, hogy a kistérség összes kínálatát ne haladja meg a már betelepült, működő gazdasági területek*

nagyságának kétszeresét. A legalább hét éve kijelölt, de nem betelepült gazdasági területek területfelhasználási egységbe sorolásának felülvizsgálata indokolt.

- 1.1.4.4 Ne jelöljenek ki a települések olyan új gazdasági és egyéb nagy forgalmat vonzó beépítésre szánt területeket, melyeket meglévő, vagy a magasabb szintű tervekben rövidtávon megvalósítani tervezett közlekedési infrastruktúra nem tud kiszolgálni. Elsősorban a közlekedési hálózatokkal jól feltárt barnamezős területek (újra)hasznosításának ösztönzése(pl. Kunmadaras esetében akár a MÁV-val közös stratégiák keresése), zöldmezős fejlesztések visszafogása, megyei-térségi szintű gazdasági területkínálat kialakítása a cél.
A településrendezési tervek alátámasztó munkarészeiben, a térségi és fejlesztési feltételek összefüggéseinek bemutatásával igazolandó.
- 1.1.4.6 A vasút számára értéktelenné vált, kiürült gazdasági, volt honvédségi területek, korábbi funkcióját veszített majorok stb. újrahasznosítási szándéka esetén a teljes szóba jöhető területre egységes és részletes szabályozást ajánlott készíteni annak érdekében, hogy ne alakuljanak ki a későbbiekben hasznosíthatatlan maradványterületek.
- 1.1.4.7 A településszerkezeti tervben kijelölt nagy összefüggő új beépítésre szánt területek szabályozását (építési jogok keletkeztetését) ajánlott ütemezni annak érdekében, hogy a használatbavétel hatékonyan és koncentráltan történjen, továbbá, hogy építési jogok csak ott keletkezzenek, ahol ez rövidtávon indokolt és ezzel a későbbi kártérítési igények felmerülése elkerülhető legyen.
- 1.1.4.8 A megyének – városhálózatának további bővítése helyett – a városhálózat minőségi fejlesztésére indokolt koncentrálnia.
- 1.1.4.9 Megyei-regionális szinten és a településrendezés eszközeivel is segíteni kell a Tisza menti „város párok” (esetenként város-község párok) megyehatáron túlnyúló kontextusban is értelmezett összehangolt fejlesztését és térségi szerepeik megerősítését a Tisza menti belső periféria dinamizálása érdekében (Tiszafüred – Poroszló község; Kisköre- Abádszalók; Szolnok – Törökszentmiklós; Tiszakécske – Cibakháza község, Tiszaföldvár).
- 1.1.4.10 Az egymással szomszédos, illetve egymás hatókörében fekvő, közel azonos nagyságú városok számára ajánlott egymással összehangolt, sőt közös, munkamegosztásra épülő településrendezést megalapozó fejlesztési stratégiát kidolgozni, az egymás energiáit kioltó versengés helyett a térség vonzerejét növelő, szinergikus hatású együttműködések ösztönözni a területkínálatok vonatkozásában (is). A városok területkínálatának összehangolását a megye, illetve régióhatáron túl is ösztönözni szükséges.
- 1.1.4.11 Városias települési térség területén törekedni kell a kompakt településtestek megőrzésére, kerülni kell a nagy összefüggő új kertvárosias területek kijelölését. Zöldmezős lakóterület-fejlesztések helyett meglévő lakóterületek minőségi fejlesztését, funkcionális gazdagítását indokolt ösztönözni. Korszerű, jövedelemtermelő turisztikai célra kevésbé alkalmas hétvégi házas üdülőterületek esetében lakóterületi célú használatváltás lehetőségének mérlegelése indokolt.
- 1.1.4.12 A települési zöldfelületeket is koncentráltan, illetve hálózatba szervezve (rekreációs folyosókat kialakítva), elsősorban közcélú zöldfelületek formájában javasolt fejleszteni. A fasorok fejlesztését a települési infrastruktúrafejlesztés szerves részének javasolt tekinteni és ennek megfelelő súllyal szerepeltetni a településrendezési tervekben, építésszabályozásban. A városi zöldfelület-hálózatot javasolt bekapcsolni a térségi rekreációs-turisztikai hálózatokba. Indokolt az elsődlegesen rekreációs funkciójú kerékpárút-hálózati elemek és a zöldfelület-hálózat összehangolt fejlesztése.

1.1.5. Vízgazdálkodási térség

A településrendezési tervek és a helyi építési előírások érvényesítették az alábbi ajánlásokat.

- 1.1.5.1 A folyók árterein és azzal határos területeken célszerű biztosítani az ártéri tájgazdálkodás alapfeltételeit, összehangolva a természetvédelmi és ökológiai követelményekkel.
- 1.1.5.3 Javasolt megvizsgálni a jelentősebb állóvizek, meglévő és tervezett főcsatornák többcélú hasznosításának lehetőségeit, feltételeit, figyelembe véve az adott állóvíz, főcsatorna elsődleges rendeltetését és a környező terület jellegét (pl. természetvédelmi területek). Amennyiben lehetőség van többcélú hasznosításra, úgy annak településrendezési feltételeit javasolt megteremteni a szabályozás során.
- 1.1.5.4 Az árvízi tározók építésénél, kivitelezésénél – a korábbi terveknek megfelelően – javasolt megvizsgálni az állandó tározás lehetőségét.
- 1.1.5.5 A településrendezés során javasolt a meglévő csatornák vízgazdálkodási területfelhasználási egységként történő szabályozása, és egyértelmű jelölése, lehetőséget teremtve ezzel az állandó tározásra, a kiegyensúlyozott vízháztartás megteremtésére. Fokozott hangsúlyt javasolt helyezni a csatornák „jókarbantartásának” településrendezési eszközökkel történő ösztönzésére.

1.1.6. Műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények

A településrendezési tervek és a helyi építési előírások érvényesítették az alábbi ajánlásokat.

- 1.1.6.1 A tervezett vonalas létesítmények (közlekedési hálózat, távvezetékek, szénhidrogén szállítóvezetékek) nyomvonalát a meglévő vonalas létesítmények nyomvonalához célszerű igazítani, figyelembe véve a különböző szakágak érdekeit is.
- 1.1.6.2 A zsáktelepülések második bekötésének ütemezésénél, megvalósításánál elsődleges szempontként a közösségi közlekedési ellátottság megvalósíthatóságát indokolt szem előtt tartani.
- 1.1.6.3 A fő áruszállítási tranzitirányokban indokolt elősegíteni a vasúti áruszállítás részesedésének növelését a vasúthálózat kapacitásának bővítésével (második vágány építése, villamosítás), valamint szolgáltatási színvonal emelésével (pl. iparvágány, rakodók építése stb.) Ennek megfelelően a nagyobb települések, illetve közlekedési csomópontoknak számító települések estén (pl. Szolnok, Karcag, Tiszafüred, Mezőtúr stb.) javasolt megvizsgálni a meglévő infrastruktúra, és területek alkalmasságát.
- 1.1.6.4 A térségi kerékpárút-hálózat kialakításánál elsődleges cél, hogy a már meglévő települési, helyi-helyközi nyomvonalszakaszokat felhasználva regionális hálózatok alakuljanak ki.

1.2 Jászberényt érintő országos és térségi övezetekre vonatkozó részletes ajánlások

Ezek az ajánlások szabályozási tervi jellegűek, melyek a joghatályos településrendezési tervekben maradéktalanul érvényesülnek.

- 1.2.1. Országos ökológiai hálózat térségi övezetei (Magterület, Ökológiai folyosó, Pufferterület)
- 1.2.2. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete
- 1.2.3. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
- 1.2.4. Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete
- 1.2.6. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
- 1.2.12. Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- 1.2.13. Nagyvízi meder övezete

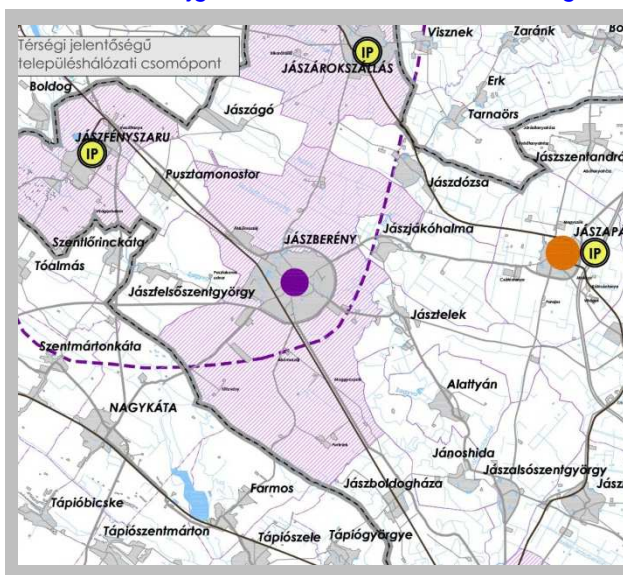
1.3. Jászberényt érintő sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlások

Jász-Nagykun-Szolnok megye módosított területrendezési terve – az OTRT által előírt övezeteken túl – ún. sajátos megyei térségeket határol le. Ezek tematikájukat tekintve jól illeszkednek a kötelező övezetek tematikájához, amennyiben a településrendszer alakítás és a környezetalakítás kereteit tovább finomítják, pontosítják. A sajátos megyei térségeket a 2. melléklet, a települések sajátos megyei térséggel való érintettségét a 3. melléklet tartalmazza.

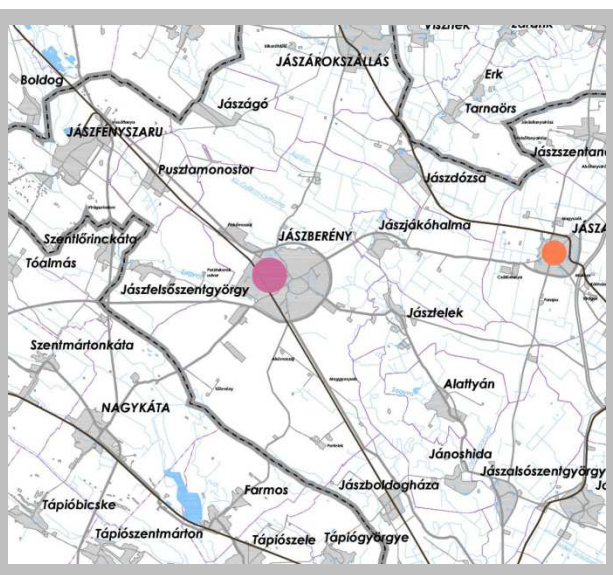
1.3.1. A gazdaságfejlesztés térségei és kiemelt térségi központjai

A gazdaságfejlesztésben kiemelt feladat a térségi együttműködés megvalósítása.

- 1.3.1.1. A megye gazdaságának kiemelt pólusai a regionális alközpont Szolnok, illetve a megyehatáron túlnyúló jelentőséggel bíró Jászberény, Karcag és térségeik.
- 1.3.1.4 A gazdaságfejlesztésben kiemelten kell kezelni a tanyák hagyományos birtokközpont szerepének megerősítését, az ehhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtését. A gazdaságfejlesztést a turizmusfejlesztéssel integráltan, összehangoltan a komplex tájgazdálkodás keretében kell megvalósítani.

Jászberény a gazdaságfejlesztés központja

A turizmus-fejlesztés térsége, Jászberény kiemelt térségi központ

1.3.1.6. A turizmusfejlesztés és a gazdaságfejlesztés kiemelt térségei (Tisza-tó, Tiszaszeg) városokban a turizmus szempontjait prioritásként indokolt kezelni és célszerű kerülni az olyan, a komplex tájgazdálkodáshoz és a helyi lakosság ellátáshoz nem kötődő gazdasági fejlesztéseket, melyek a természeti-tájképi értékeket illetve a turisztikai vonzerőt veszélyeztethetik.

1.3.2. A turizmusfejlesztés térségei és kiemelt térségi központjai

A településrendezési tervek biztosították az ajánlásoknak megfelelő rendezési feltételeket.

1.3.2.2 Kiemelt figyelmet kell fordítani az üdülőterületek térségi szinten összehangolt kijelölésére. Az üdülőterületek jó minősége érdekében ütemezett szabályozással csak akkor és akkora területen keletkeztesen építési jogokat a településrendezési terv, amikor és amekkora területen a minőségi turizmus megteremtésének és rentábilisműködtetésének feltételei adottak, illetve tervezhető időtávon belül biztosíthatók.

1.3.2.3. A komplex tájgazdálkodás keretében fejlesztendő természet közeli szelíd turizmus a turizmusnak az a formája, ahol turizmus célja elsődlegesen a természeti, táji és kulturális örökségi értékek, a tájgazdálkodás, mint kulturális érték megismerése, a turisztikai szolgáltatások a tájgazdálkodási tevékenységre épülnek, a turisztikai bevételek növelése nem a turisták számának növelésére, hanem a magasabb fizetőképességű kereslet igényeinek kielégítésére épül. A térségbe tartozó települések számára elsődlegesen a folyókra és holtágakra, valamint víztározókra alapozott ártéri gazdálkodás és biogazdálkodás preferálása ajánlott, amely egyúttal a szelíd turizmus számára is megfelelő környezetet biztosít. Lényeges továbbá a vízi turizmus helyi bázisainak, valamint a vízi turizmus kikötő bázisainak közösen megtervezett kialakítása.

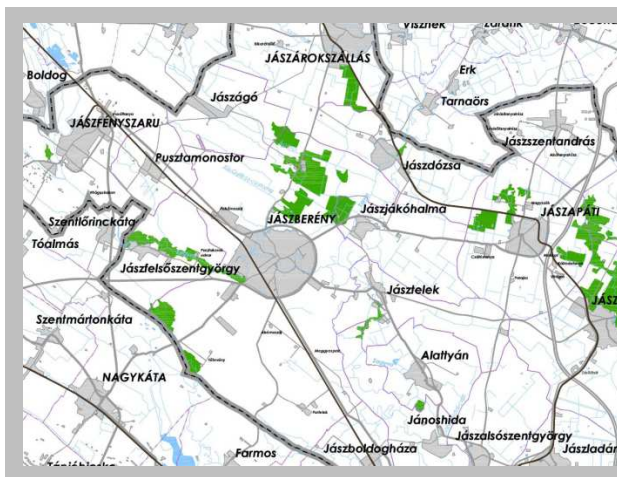
1.3.2.4. Az országos és a regionális jelentőségű gyógyfürdőhelyek településrendezési terveinek biztosítania kell a fürdőterület bővítésének lehetőségét, a fürdők környezetében a szükséges egészségügyi, wellness, kereskedelmi és vendéglátó szolgáltatások, valamint szálláshelyek elhelyezését. A fejlesztést ellehetetlenítő, veszélyeztető egyéb területhasználatokat a turisztikai szolgáltatások térségében kerülni kell.

1.3.2.6. A városi turizmus városait felűző kerékpárúthoz kapcsolódó szolgáltatási háttér (pihenőhelyek, esőbeálló, kölcsönző és szerviz kapacitás, szálláshelyek, vendéglátás stb.) kialakításába a városokat övező tanyavilág is bevonandó, különösen a csatornák, erek, halastavak kitüntetett pontjainak térségében. Ennek településrendezési feltételeit biztosítani szükséges.

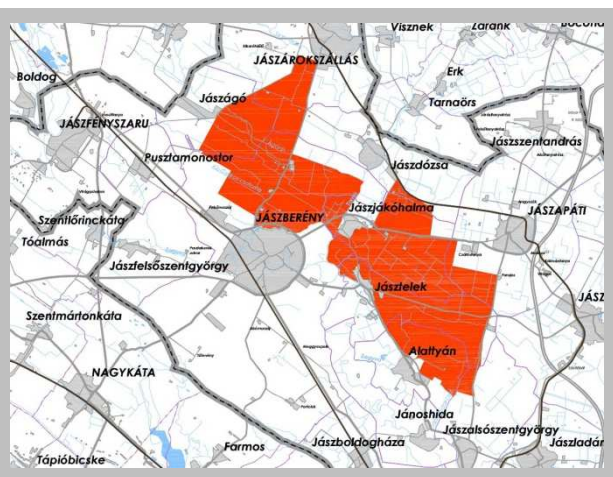
1.3.5. Natura 2000 védelmi területek

A településrendezési tervek jelölik a természetvédelem szerint lehatárolt területeket

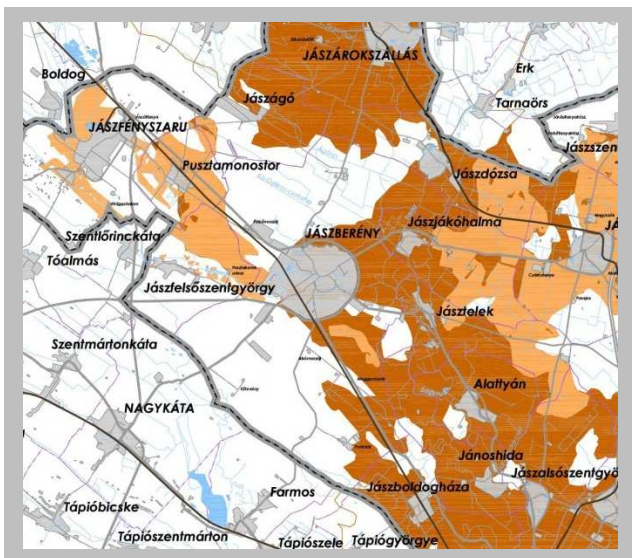
1.3.5.1. A Natura 2000 területeken az OTrT ökológiai hálózatra vonatkozó szabályaival, továbbá a védett természeti területekre, ökológiai folyosóra, tájképvédelmi övezetekre vonatkozó ajánlásokkal összhangban lévő és a Natura 2000 területek védelmi céljaival összhangban lévő építmények létesíthetők illetve tevékenységek folytathatók.

NATURA 2000 természet-megőrzési területek

NATURA 2000 madárvédelmi területek

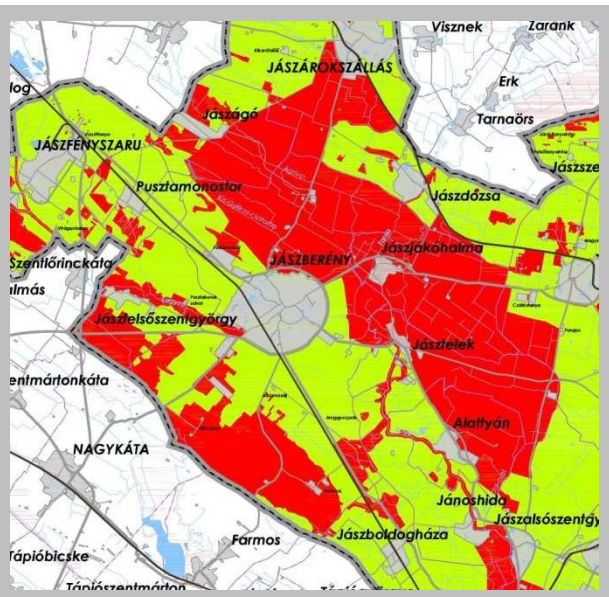
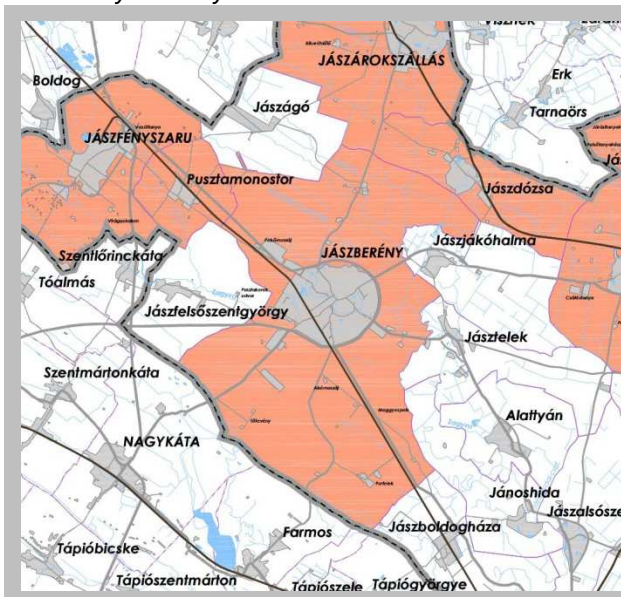

Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági térség Jászberény és környékén

1.3.10. Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági térség

Az ajánlások elsősorban rendezési terveken túlmutató intézkedéseket tesznek szükségessé.

1.3.10.1.A térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági térség területein az árutermelő gazdálkodásra alkalmas termőföldek védelme érdekében a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekre meghatározott ajánlásokat kell alkalmazni.

Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter által érintett Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható település Jászberény területek a zölden jelölt térségek

1.3.11. Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter által érintett település

Az ajánlás a rendezési terveket érinti.

1.3.11.1 Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter területével érintett település településrendezési tervének készítése során figyelembe kell venni, hogy az OTrT 8.§ (2) bekezdése szerint a kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető.

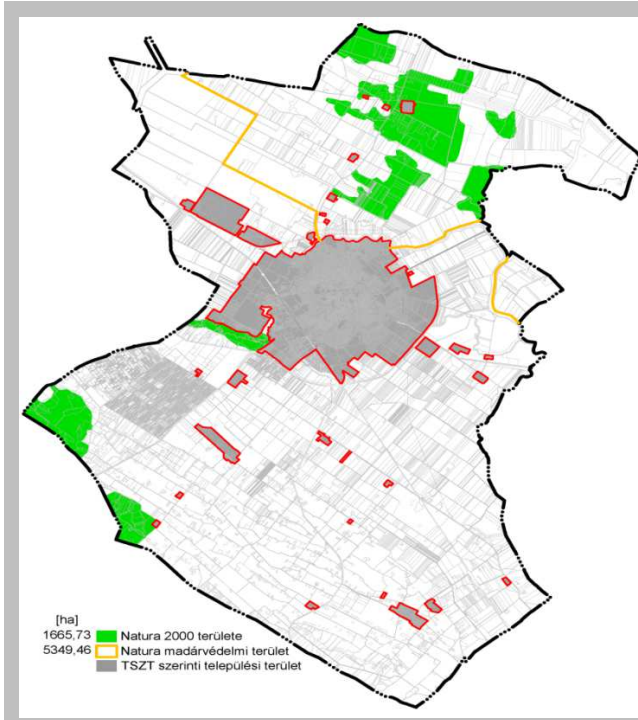
1.3.13. Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület

Az ajánlás a rendezési terveket érinti. A településszerkezeti terv felülvizsgálata során célszerű egy ilyen övezetet bevezetni.

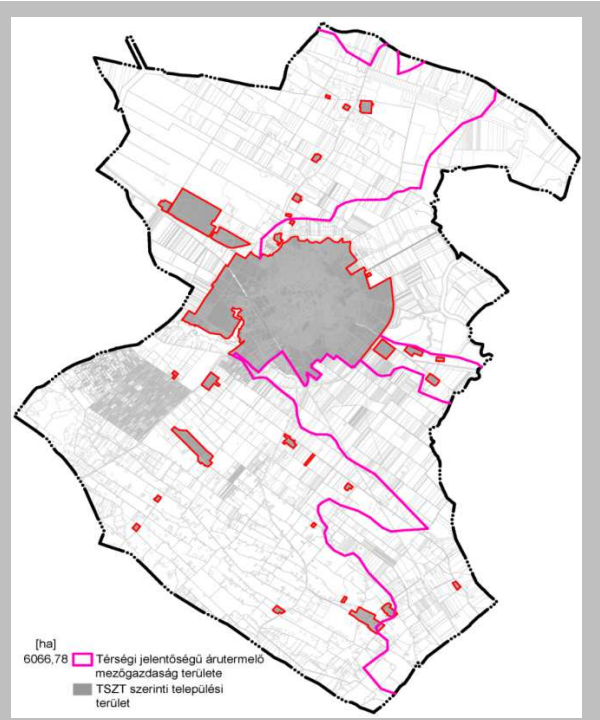
1.3.13.1.A szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható területen szélerőmű, szélerőmű-park létesítése(csak azokat soroltuk fel, melyek Jászberényt érintik).

- a) magterületen, ökológiai folyosón és pufferterületen,
- c) Natura 2000 területen,
- d) erdőterületen, erdőtelepítésre alkalmas területen
- i) települési terület zajvédelmét biztosító védőtávolságon belül nem javasolt.

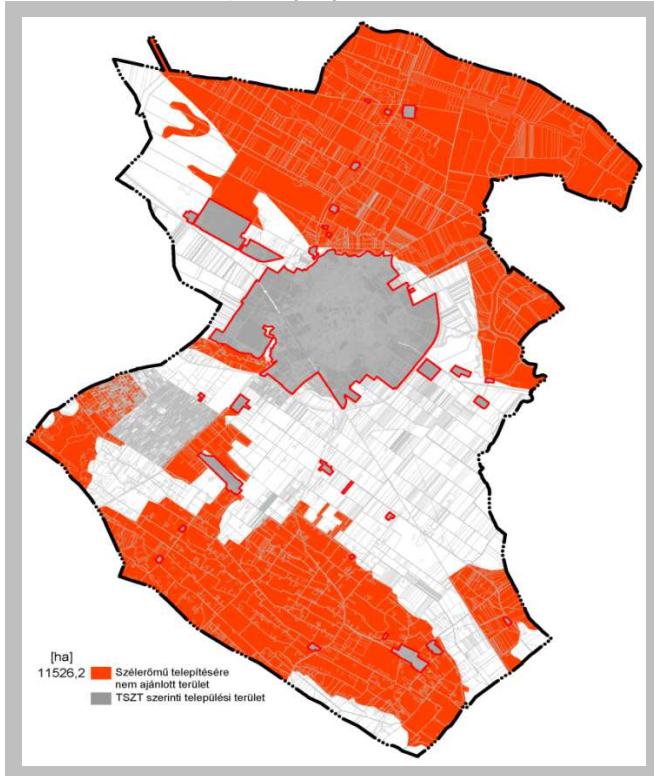
Az alábbiakban néhány térségi övezetet ráillesztettünk Jászberény közigazgatási területére.

NATURA 2000 madárvédelmi és természet-megőrzési területek Jászberény közigazgatási területén

Térségi jelentőségű ártermelő mezőgazdasági térség Jászberény közigazgatási területén

Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható területek

1.4 A HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.4.1 A hatályos fejlesztési koncepció megállapításai

Jászberény hosszú távú településfejlesztési koncepciója a Közgyűlés 260/2010. (IX.15.) sz. határozattal hagyta jóvá.

„Általános célkitűzés, hogy

a Jászberényben élők életkörülményei:

- a megélhetési viszonyok,
- a városi élet körülményei,
- a komfortosság,
- az esztétikai minőség,
- az egészséges környezeti feltételek,

a fejlesztési erőforrások megőrzése mellett jelentősen és tartósan javuljanak.

Speciális célkitűzés:

A város szellemi potenciáljának és környezeti értékeinek, hagyományainak olyan megőrzése, fejlesztése, mely Jászberény fejlődésének meghatározó és tartós erőforrásává válhat.”

A célkitűzések ma is aktuálisak. Az új fejlesztési koncepcióban mind az általános, mind a speciális célkitűzés változtatás nélkül átvehető.

„Stratégiai programok:

1. A FEJLESZTÉS ALAPFELTÉTELEINEK ELŐSEGÍTÉSE

1. közlekedési viszonyok javítása
2. „Jászsági főváros szerep” kiteljesítése
3. szellemi potenciál fejlesztése

2. A TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK MEGŐRZÉSE

1. természeti, táji környezet értékeinek megőrzése
2. a termőföld felhasználási struktúra fejlesztése
3. a felszín alatti vízbázisok megőrzése

3. A MINŐSÉGI MUNKAHELYTEREMTÉS

1. a szolgáltatási szféra megerősítése
2. a termelő szféra stabilitásának, versenyképességének erősítése
3. logisztika fejlesztése

4. AZ IDEGENFORGALOM FEJLESZTÉSE

1. a minőségi és „jász-kulturális/esemény” turizmus fejlesztése
2. a középkategóriás szabadidős és „gyógyturizmus”, termálközpont és kapcsolódó rekreációs területek fejlesztése

5. A VÁROSI KÖTÖDÉS ERŐSÍTÉSE

1. városszerkezet, városműködés, komfortosság javítása
2. a város környezeti értékének továbbfejlesztése
3. szellemi élet fejlesztése”

A stratégiai programok kiegészítésre szorulnak,

- az esélyegyenlőség javítása,
- a klímaváltozásra való felkészüléssel,
- a tájgazdálkodás feltételeinek elősegítésével, a helyi speciális termékek előállításának támogatásával

„1. A fejlesztés alapfeltételeinek elősegítése

- Jászberény jövőbeni fejlődésének szükséges, de nem elégséges alapfeltétele, hogy közlekedés-földrajzi helyzete javuljon.
- Az ország sugárirányú gyorsforgalmi úthálózatai az Országos Területrendezési Tervben (OTRT) szerint Jászberényt a jövőben nem fogják érinteni. Az M3 autópálya Hatvan utáni közvetlen kapcsolata a 32. sz. főközlekedési úttal javíthatja a térségi kapcsolatokat is.
- Jászberény jövőbeni fejlődésének másik alapfeltétele, hogy a város tudatosan felvállalja és kihasználja a „Jászsági főváros szerepet” melyet elsősorban a szellemi potenciál fejlesztésére kell fordítania, nem elhanyagolva megyehatárhoz való közelségét, és a szomszédos megyei településeknek is ellátási választékot kínálva.
- Az oktatási, az információs, a logisztikai, a szolgáltatási (pénzügyi, szellemi-innovációs) és a kereskedelmi központ szerepkör fejlesztése szükséges, továbbá az ehhez tartozó terület-előkészítések (területfejlesztések) és intézményfejlesztések végrehajtása.”

A program célkitűzései mai is időtállóan bizonyulnak. Ezek az új fejlesztési koncepcióba átemelhetők.

„2. A természeti erőforrások megőrzése

- Jászberény természeti erőforrásai közül a jövő fejlődése szempontjából kiemelt jelentősége a természeti és táji környezetnek van.
- A stratégiai program lényege, hogy e különleges és egyedi természeti és táji értékek védelme mellett az erdőborítottság megőrzésével kell végrehajtani a városfejlesztési feladatokat. Ezért e stratégiai program defenzív, védelmi jellegű. Fontos része a jelenlegi állapot rögzítése, az állapotjelző indikátorok meghatározása és ez alapján a fejlesztéseknél e mutatók szerinti ellenőrzések végrehajtása. Ezen túl további feladatok az erdőterületek, az élőhelyek rehabilitációja, további területek védelem alá helyezése, valamint a városi zöldfelületi hálózattal a kapcsolatok fejlesztése.
- Jászberény közigazgatási területén folytatott mezőgazdálkodás súlya a város gazdaságában nem számottevő. E vonatkozásban a feladatok ugyancsak defenzív jellegűek, úgymint a kiváló termőhelyi adottságú területek pontos

lehatárolása és e területek beépítés mentességének, mezőgazdasági hasznosításának biztosítása, ill. a jelenlegi kedvező állapot fenntartása, esetleg az ehhez szükséges támogatások rendszerének kidolgozása.

- A város közigazgatási területe felszíni vizekben szegény, ezért kiemelten fontos, hogy a meglévő holtágakat és vizes élőhelyeket minél eredetibb formában és nagyobb számban megőrizzük. A város növekvő rekreációs igényeinek kielégítése csak ezen területek kímélő felhasználásával biztosítható.
- Az igazgatási terület alatti homokos-kavicsos rétegek sérülékeny vízbázisú ivóvizet tárolnak. Ez a vízbázis a város jövőbeni fejlődéséhez szükséges vízmennyiséget is szolgáltatni tudja, de csak akkor, ha a talajszennyező források mielőbb felszámolásra kerülnek és újabb szennyező-források nem keletkeznek. Ezért fontos feladat a vízbázis védőövezetének biztosítása és a szennyvízelvezetés és tisztítás teljes körű megoldása.
- A mélyebb rétegekben ásványi anyagokat bőségesen tartalmazó hévíz található. A 4) stratégiai program alatt megnevezett idegenforgalom fejlesztés egyik kiemelt feladata között szerepel a minőségi turizmus fejlesztése, mely a termál- (esetleg gyógyturizmus) feltételeinek bővítése nélkül nem lehet eredményes. Ezért e helyen a hévízkincs megőrzését a megőrzéssel kapcsolatos teendők meghatározását a feladatok között szerepeltetni kell."

A program célkitűzései mai is időtállóak bizonyulnak. Ezek az új fejlesztési koncepcióba átemelhetők.

„3. A minőségi munkahelyteremtés

- Az 1) stratégiai programban meghatározott szellemi potenciál fejlesztésére alapozottan a kvalifikált munkaerőt igénylő munkahelyek számának emelése, a szolgáltatási és különösen a szellemi szolgáltatási szféra megerősítése.
- A jelenlegi, a multinacionális vállalkozásokra épülő beszállítói tevékenység bővítése (több lábbon állás) a stabilitást és ezáltal a versenyképességet is növelheti.
- A város kistérségi központi helyzetéből adódóan, és a tervezett elkerülő utak közlekedés-gyorsító lehetőségeire alapulón a logisztikai tevékenység iránti kereslet várható."

A program célkitűzései kiegészítésre szorulnak új, vállalkozásokat vonzó korszerű és vonzó környezeti körülményeket megteremtő logisztikai központok, ipari parkok kijelölésével, valamint a barnamezős területek rehabilitációjával, funkcióváltással.

„4. Az idegenforgalom fejlesztése

- A termálvízre alapozott „wellness” programok fejlesztése, kiegészítve a konferencia-turizmussal. A volt állami gazdasági központ termálközponttá fejlesztése a kapcsolódó rekreációs funkciókkal. A vendégek által itt töltött idő (és az ezzel arányos itt elköltött pénz) növelhető a kulturális kínálat bővítésével.
- A kulturális kínálat növelésével Jászberénynek a Jászság tényleges kulturális központjává kell válnia.
- Az idegenforgalom jelentős fellendülésének elengedhetetlen eleme a vendéglátás mennyiségi és minőségi fejlesztése.
- A hazai idegenforgalomban elsősorban a jász identitást őrző programokra lehet alapozni, valamint szükséges lenne a történelmi hagyományokat felelevenítő, ismeret-terjesztő funkcióval a diákturizmusba is bekapcsolódni. Ennek kiegészítő eleme lehet a rekreációs és sportterületek fejlesztése is."

A program célkitűzései mai is időtállóak bizonyulnak. Ezek az új fejlesztési koncepcióba átemelhetők.

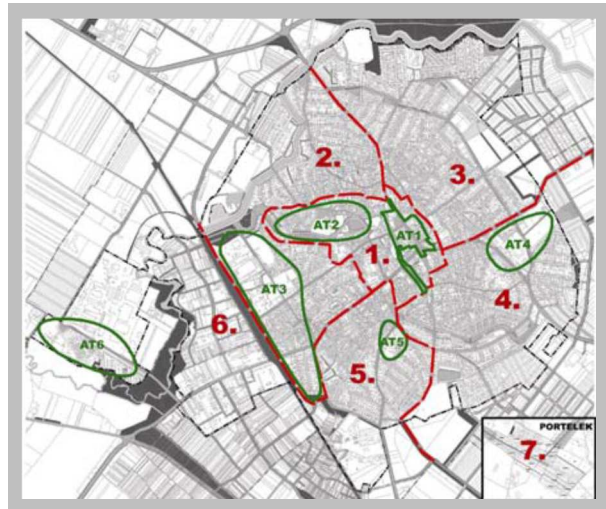
„5. A városi kötődés erősítése

- Jászberény jövője szempontjából nagyon fontos célkitűzés, hogy népességét képes legyen megtartani, az elvándorlás megszűnjön, sőt a népességfogadó képesség növekedjen.
- A jelen stratégiai program célja olyan beavatkozások megtervezése, végrehajtása, mely a népesség helyben-maradását ösztönzi, és a városi életet a mainál vonzóbbá teszi. Cél, hogy Jászberény lakónépessége 2010 körül stabilizálódjon mintegy 30 ezer fő körül."

A lakónépesség száma a 2011-es adat szerint 27 087 fő volt. Hosszútávon ennek megtartása lehet a cél.

Az új koncepciónak a kötődést elősegítő környezeti fejlesztésekkel, gyalogos felületek, közösségi területek, zöldfelületek fejlesztésével is kell majd foglalkoznia.

1.4.2 A hatályos integrált városfejlesztési stratégia megállapításai

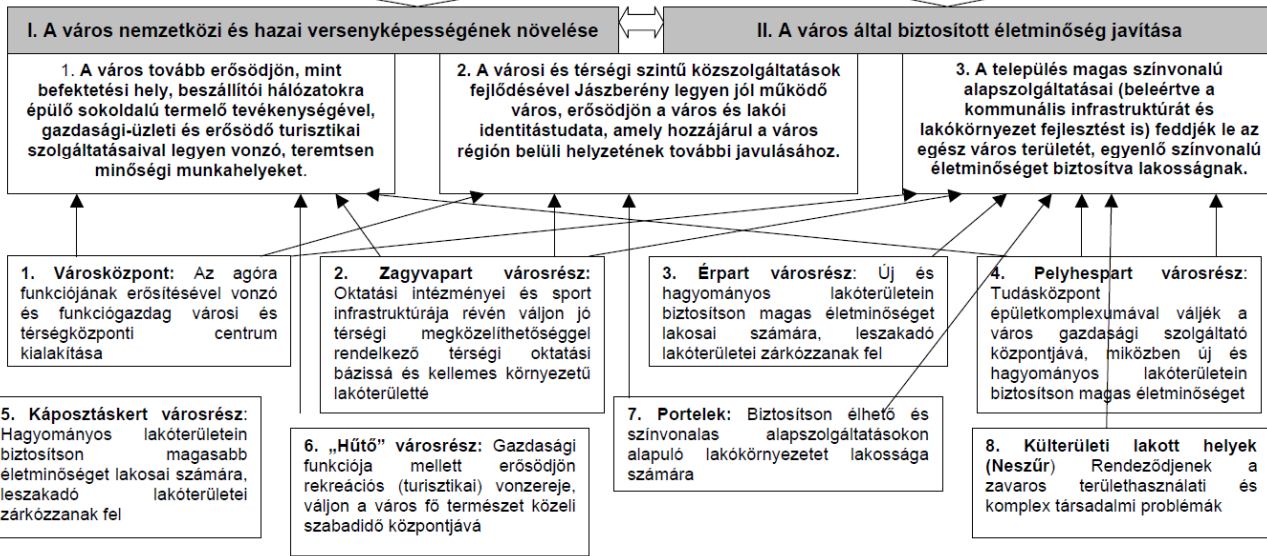

Az önkormányzat képviselő testülete Jászberény Integrált Városfejlesztési Stratégiáját a 172/2008. (VI.12.) határozatával fogadta el.

Az alábbiakban bemutatjuk az IVS városrészi és akcióterületi lehatárolásait és a kitűzött középtávú fejlesztési feladatokat, valamint értékeltük azok megvalósulását. A mellékelt ábra a városrészeket és az akcióterületeket a táblázat a jövőbeni fejlesztési irányokat mutatja be a város egészen és városrészenként.

3.2 JÖVŐBENI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK MEGHATÁROZÁSA

15-20 éves átfogó cél: Jászberény hazai és globális környezetben versenyképes, magas életminőséget biztosító város, amelynek helyi és a tágabb térség lakosságára és gazdasági szereplőire, valamint az ide látogatókra gyakorolt vonzereje a városban folyó helyi és globális hálózatokon (partnerségen) alapuló, innovatív gazdasági tevékenységben, a város tetszetős és élhető fizikai környezetében, a város általa biztosított térségi jelentőségű közszolgáltatások magas színvonalában, illetve a helyi, Jász hagyományokra épülő kulturális, sport, rekreációs, és ezzel együtt a turisztikai lehetőségek kiemelkedő minőségében rejlik.

Városcsopont – A1 jelű funkcionális városcsopont

fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Déryné épület-felújítás (homlokzat, tetőzet)	megvalósult
3. Lehel Vezér Gimnázium épület felújítás(homlokzat)	megvalósult
5. Szentháromság tér parkfelújítása	megvalósult
7. Fürdő utca – komplex közterület felújítás	megvalósult
9. Zagyvaparti sétány kialakítása	megvalósult
11. Kőhíd kétirányúsítása	megvalósult
13 Nyilvános WC építése	megvalósult
15. Zoltán utca meghosszabbítása tömbáttöréssel	nem valósult meg
17. Polgármesteri hivatal 1. sz. épület felújítás (homlokzat, pince)	megvalósult

fejlesztési feladatok	megvalósulás
2. Kulturális Negyed létrehozása	részben valósult meg
4. Fahíd	megvalósult
6. Csemege tömb fejlesztése (lakó, kiskereskedelmi funkció)	nem valósult meg
8. Egységesített üdvözlőtáblák, információs táblák, várostérkép kihelyezése	megvalósult
10. Egységes cégek	nem valósult meg
12. Parkolóház, illetve mélygarázs kialakítása a városcsopontban	nem valósult meg
14. A volt börtön szálloda funkciójú hasznosítása	nem valósult meg
16. Tiszti kaszinó hasznosítása	részben valósult meg

Városcsopont – A2 jelű nyugat- rekreációs területe

fejlesztési feladatok	megvalósulás
18. Zagyvaparti sétány folytatása	nem valósult meg
20. Sziget zöldfelületének funkcionális átalakítása, kapcsolatának erősítése a vízfelületen túli területtel(gyalogos hidak építése)	részben valósult meg
22. A víztorony vendéglátásra alkalmas részének megújítása, funkcióba helyezése	nem valósult meg
24. A VV Rt telephelyének helyet adó épület kiürítése és	nem valósult meg

fejlesztési feladatok	megvalósulás
19. Az egyházi működtetésű Idősek Otthona felújítása	megvalósult
21. Jászkiút Fogadó kulturális, közművelődési célú hasznosítása	megvalósult
23. Szántai Kert sporttelepének rekonstrukciója, modernizációja	nem valósult meg
25. Exkluzív gyógyászati centrum (szálloda, termálfürdő)	nem valósult meg

egyéb vendéglátást szolgáló funkcióban történő hasznosítása		kialakítása a városi strandfürdő fejlesztésével	
26. Szabadtéri színpad felújítása (folyamban lévő pályázat)	megvalósult	27. Ferencesek tere zöldfelületének rendezése a KRESZ park áthelyezése mellett	nem valósult meg

Városközpont -- Akcióterületeken kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
28. Buszpályaudvar rekonstrukciója, funkciójának átalakítása	nem valósult meg	29. Jászsági Népi Együttes székhelyének áthelyezése az Ifjúsági Házba	nem valósult meg
30. A középiskolai kollégium fejlesztése: kiszolgáló, közösségi helységek kialakítása – Liska József Erősáramú Szakközépiskola és Gimnázium Kollégium	nem valósult meg	31. Óvoda centrum létrehozás az Apponyi térnél a Bajcsy-Zsilinszky út Thököly út és a Kossuth út találkozásánál lévő építési telken	megvalósult
32. Népművészeti termékekre szakosodott üzleti hálózat kialakítása a városközpontban (a Jászság Néptánc Együttes épülete közelében)	nem valósult meg		

A városközpontban kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	14	43,8
részben megvalósult, illetve folyamatban van	3	9,3
nem valósult meg	15	46,9
Σ	32	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is).

Zagyvapart városrész -- A3 jelű Sportpálya utca – Rákóczi utca – Faiskola utca

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Vasútállomás épületének és környezetének rekonstrukciója	nem valósult meg	2. A kollégium mögötti műfüves pályákhoz kapcsolódó kiszolgáló épületek létrehozása	megvalósult
3. Az autóbusz-állomás éjszakai pihenőjének kialakítása	nem valósult meg	4. Parkoló rendezése a Sportpálya utcában	megvalósult
5. Aprítógépgyár és Vaspálya utca közötti kijelölt út megépítése	nem valósult meg	6. A Sportpálya utcai Városi Stadion (JSE) megújítása (lelátók, kerítés, emeletrá húzás - öltözők)	nem valósult meg
7. Szociális bérlakások megújítása a Vaspálya és Faiskola utca közötti tömbben	részben valósult meg		

Zagyvapart városrész – Akcióterületen kívüli pontszerű beavatkozás

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
8. Horgásztavak környékének rekreációs célú fejlesztése, aktív rekreációs bázis kialakítása	nem valósult meg		

A **Zagyvapart városrészben** kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	2	25
részben megvalósult, illetve folyamatban van	1	12,5
nem valósult meg	5	62,5
Σ	8	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Érpart városrész -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. A Munkás utcai szegreágtum megszüntetése Bérlemények pótlásával	megvalósult	2. A Belvárosi Általános Iskola Bercsényi úti tagintézményének (régli szárny) felújítása és bővítése	nem valósult meg
3. Munkahely barát óvoda kialakítása – A Lajosmizse utcai (Sün Sámuel), 737 m2 bruttó alapterületű óvoda fejlesztése	nem valósult meg	4. A Belvárosi Általános Iskola tornacsarnokának bővítése	megvalósult

A Érpart városrészben kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	2	50
részben megvalósult, illetve folyamatban van	0	
nem valósult meg	2	50
Σ	4	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Pelyhespart városrész -- A4 jelű Tudásközpont és környéke

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Tudásközpont Kutatás-fejlesztési részleg Iroda részleg Konferencia és rendezvényközpont szálloda funkcióval Lovarda	nem valósult meg	2. Közterületek fejlesztése	részben megvalósult

Pelyhespart városrész -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
3. Bölcsőde rekonstrukciója (Szent István tér)	részben megvalósult	4. Szivárvány óvoda rekonstrukciója	nem valósult meg
5. Belvárosi Iskola Eltérő Tantervű Iskola rekonstrukciója	nem valósult meg		

A Pelyhespart városrészben kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	0	
részben megvalósult, illetve folyamatban van	2	40
nem valósult meg	3	60
Σ	5	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Káposztáskert városrész -- A5 jelű Szent Erzsébet Kórház és környéke

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Kórház további rekonstrukciója és bővítése A Jászberényi Erzsébet Területi Kórház szülészeti, nőgyógyászati, belgyógyászati rekonstrukciója	részben megvalósult	2. A tájékozódás és közlekedés megkönnyítése a kórházi betegek számára (akadálymentes utak, járdák kialakítása, hangjelzéssel is ellátott gyalogátkelők létrehozása)	részben megvalósult
3. Kórházi ellátáshoz kapcsolódó szolgáltató komplexum létrehozása önkormányzati területen	nem valósult meg	4. Egységes arculatú kiskereskedelmi üzletsor létrehozása	nem valósult meg

A **Káposztáskert városrészben** kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	0	
részben megvalósult, illetve folyamatban van	2	50
nem valósult meg	2	50
Σ	4	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

A Hűtő" városrész -- A6 jelű Sport és szabadidő centrum

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. A strandfürdő szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése (fogadóépület, kiszolgáló épület és zöldfelület fejlesztése)	nem valósult meg	2. Az Állat- és Növénykert (program szerinti) továbbfejlesztése	részben megvalósult
3. Új termálkút fúrása (kb. 1000m)	nem valósult meg	4. Kemping létrehozása	nem valósult meg
5. Zagyvapart rehabilitáció	nem valósult meg	6. Tematikus tanösvény kialakítása	nem valósult meg
7. Lehel Sport Kft. Sportkomplexum fejlesztése	nem valósult meg	8. Sportcsarnok tetőfedése, felújítása	részben megvalósult
9. Erdei iskola	nem valósult meg		

„Hűtő” városrész -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
10. Barnamezős fejlesztési területek kijelölése az Ipartelepi út térségében	megvalósult	11. Ólomszennyezés felszámolása az Ipartelep és Rigó utca kereszteződésében	nem valósult meg
12. Az aszfaltszennyezés felszámolása a Hűtőgépgyár mögötti elkerülő út mentén	részben megvalósult	13. A Vasút melletti városrészre eső utcák (Váltó, Fecske, Fülemlé, Rigó) csapadékvíz elvezetési problémáinak megoldása és burkolása	részben megvalósult
14. Zajvédelem erősítése az útfejlesztéshez és forgalomnövekedéshez kapcsolódóan (zajvédő fal építése)	megvalósult		

A „Hűtő” városrészben kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	2	14,29
részben megvalósult, illetve folyamatban van	4	28,57
nem valósult meg	8	57,14
Σ	14	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Portelek -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Szennyvízkezelés megoldása a településrészben	nem valósult meg	2. A vízellátást biztosító fűrt kút vastalanító berendezésének beszerelése	nem valósult meg
3. A 2 km-nyi bekötőút felújítása	nem valósult meg	4. Orvosi rendelő felújítása, ill. áttelepítése	nem valósult meg
5. Belterületi útszakasz felújítása	megvalósult	6. Feltáró utak létrehozása az újonnan kijelölt építési területen	nem valósult meg

A **Portelek városrészben** kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	1	16,7
részben megvalósult, illetve folyamatban van	0	
nem valósult meg	5	83,3
Σ	6	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Külterület -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások

fejlesztési feladatok	megvalósulás	fejlesztési feladatok	megvalósulás
1. Ipari Park létrehozása	nem valósult meg	2. Neszür komplex társadalmi-környezeti rendezése – Hosszú távú stratégia alapján	részben megvalósult

A **külterületen** kitűzött fejlesztési feladatok megvalósulásának kiértékelése projektszám alapján:

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	0	
részben megvalósult, illetve folyamatban van	1	50
nem valósult meg	1	50
Σ	2	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

Összesítve a megvalósulás mértéke a **város egészén**

megvalósulás	projekt szám	%
megvalósult	21	28,0
részben megvalósult, illetve folyamatban van	13	17,33
nem valósult meg	41	54,67
Σ	75	100%

(Megjegyzés: a projektek száma megtévesztő lehet, mert a projektek között vannak igen jelentős költségigényű feladatok és vannak kisjelentőségűek is)

1.5 JÁSZBERÉNY TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.5.1 A hatályban lévő településrendezési tervek

Jászberény város érvényes településrendezési tervei:

-- településszerkezeti tervet a képviselő testület a többször módosított 261/2010. (IX.15.) önkormányzati határozattal hagyta jóvá;

-- a Helyi Építési Szabályzatot (JÉSZ) és szabályozási képviselő a képviselő testület a többször módosított 22/2010. (IX.16.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá;

A településrendezési tervek a 2008-ben jóváhagyott IVS és a 2010- ben jóváhagyott településfejlesztési koncepció figyelembe vételével készült. Azóta az évenként történő módosítási kezdeményezések eredményeként, az egyeztetési folyamaton átszűrve többször került sor a tervek korrekciójára. A jelenlegi településszerkezeti terv napjainkban teljes összhangban van mind a hosszútávú településfejlesztési tervvel, mind az IVS-el.

A természetesen a most folyó fejlesztési koncepció felülvizsgálata szükségessé teheti a településszerkezeti terv felülvizsgálatát is.

1.5.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Az alábbiakban összefoglaljuk röviden a településszerkezeti terv leírását és annak megvalósulását és bemutatjuk a településszerkezeti tervlapot. Csak azokat a megállapításokat elemezzük, melyek rendezési jellegű elhatározásokat tartalmaznak

„2. Térszerkezeti kapcsolatok, regionális összefüggések

(1) Jászberény teljes körű középfokú intézményellátást biztosít a Jászberényi kistérség számára (a kistérség települései: Alattyan, Jánoshida, Jászsalsószentgyörgy, Jászapáti, Jászágó, Jászárokszállás, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászfényszaru, Jászivány, Jászkóhalma, Jászkisér, Jászládány, Jászszentandrás, Jásztelek, Pusztamonostor) Felsőfokú ellátásból az egészségügyi és az oktatás részben helyben megoldott, melyet továbbra is biztosítani kell. (Továbbiakat a megyeszékhely, Szolnok biztosítja). Regionális kapcsolatok terén jelentősek és távlatban is fejlesztendők a körzeten kívüli kapcsolatok is.

(2) A város közigazgatási területén áthaladó a 31. és 32. számú főközlekedési utakat, a településszerkezeti terv szerint új nyomvonalon kell vezetni az OTT és a Megyei Területrendezési Tervnek megfelelően.”

A kistérség alapfokú és középfokú és középfokú intézményellátását Jászberény fokozatosan fejleszti. A város területén áthaladó 31. számú főközlekedési út kiváltása megtörtént, a 32. számú főközlekedési utak kiváltása nem történt meg, a városközponton keresztül halad.

„3. Népeesség, ellátás

(1) A település lakónépeességét a településrendezési tervekben távlatban 30 000 fővel kell figyelembe venni.

(2) A településen nincs és nem is tervezett számottevő üdülőnépeesség.”

Nagy valószínűséggel a népeesség távlatban sem éri el a 30 000 főt. Ezért a fejlesztési koncepcióban fel kell vetni a jelenlegi népeesség megtartásának koncepcióját.

„6. Településszerkezet, területfelhasználás, belterületi határ

(1) A belterület nagysága csak a tényleges használatba-vételnek megfelelően, ütemezetten növelhető.

(2) Fejlesztési területek jelenlegi külterületi területeken:

a) Észak-nyugaton a 32. sz. út mellett:

- ipar terület (egyéb) 50 ha (a marhatelep és az Aprító volt telepe között)

- kereskedelmi, gazdasági terület 30 ha (az Aprító volt telepe és a város között)

b) A régi és új Hatvani út között:

- Kertvárosi lakóterület 3.5 ha

- Különleges sportterület 22 ha

- Különleges szabadidőközpont terület 36 ha (beépítésre nem szánt)

c) Nyugaton az új „Lehel” út mellett:

- kereskedelmi, gazdasági terület 59.5 ha (a Hatvani út és a vasút között)

- ipar terület (egyéb) 81.5 ha (a vasút és a Fémnyomó út között és a Zagyva mellett)

d) Dél-nyugaton a vasút a 31. és 31 elkerülő között:

kereskedelmi, gazdasági terület 26.5 ha (elsősorban logisztika)

- Délen a szelei út mellett: ipari gazdasági terület (egyéb) 12 ha

- kereskedelmi, gazdasági terület 6.5 ha

- Különleges szabadidőközpont terület 10 ha (beépítésre nem szánt)

e) Dél-keleten a Szelei és Jásztelki út között:

- Kertvárosi lakóterület 57.5 ha (hozzátartozó alközponttal),

- kereskedelmi gazdasági terület (Jásztelki út mellett) 24 ha

f) Keleten a Jákóhalmi út mentén:

- Kereskedelmi gazdasági terület

g) Észak-keleten az Érpárti lakóterület mellett:

- Kertvárosi lakóterület (hozzátartozó alközponttal) 31 ha.”

Jászberény elkerülő tervezett és megépült fölközlekedési útvonalak a város terjeszkedési határait meghatározzák. Az utóbbi években az éves felülvizsgálatok során jelentős külterületi beépítésre szánt területek kerültek kijelölésre, melyek nagyrészt be is épültek. A területnövekedéseket a jó fejlesztési potenciállal rendelkező gazdasági szervezetek igényelték. Ezek a területek nem kerültek belterületbe. A korábbi településrendezési tervi felülvizsgálat óta külterületi lakóterületi fejlesztésre nem került sor.

„(3) Meglévő belterület területfelhasználási változásai

a) Városcsúszpontban:

- Vegyes településcsúszponti területek növelése 39 ha (Kossuth, Rákóczi, Bercsényi, Gyöngyösi, Dózsa, Ady utcák mentén és Lehel vezér és a Szabadság téren)
- Volt honvédségi területek újra-hasznosítása: Huszárlaktanya Központi vegyes és sportterület 9,4 ha (felsőfokú oktatás számára) Nagykátai úti laktanya
- Kereskedelmi, ipari gazdasági terület és 12 ha
- Lakóterület 1 ha

b) Lakóterület fejlesztés meglévő belterületen:

- Érzparton 13 ha
- Pelyhesparton 7 ha
- Szelei út mellett 3 ha
- Tömbbelső feltárások:
  - Álmos utca mellett 2.5 ha
  - Bimbó utca mellett 3.5 ha

c) Kereskedelmi gazdasági területfejlesztés meglévő belterületen:

- Hatvani út mellett 8.5 ha
- Ipartelepi úton 10 ha
- Jákóhalmi út mellett 8 ha

d) Funkcióváltás a beékelődött ipari gazdasági területeken:

- Rákóczi út mellett
- József Attila u mellett

e) Zöldterületek fejlesztése:

- Új közparkok:
  - a Zagyva mellett
  - Vásárhelyi utca mellett
- Véderdők:
  - A Városi Zagyva mellett
  - Gazdasági területek mellett
  - Temetők mellett

A belterületen a területfelhasználások lényegében a 2010 évi felülvizsgálat szerint történtek. Azóta kisebb módosítások történtek, elsősorban gazdasági terület és volt honvédségi területen, illetve egyes lakóterületen belül (kertvárosi területből több helyen kisvárosias lakóterületi átsorolásra került sor. Új lakóterületi bővülés lényegében nem történt.

(4) A beépítésre nem szánt területek:

a) Különleges területek

- bánya (Kb),
- városüzemeltetési (Kvü),
- szabadidő központ, park (Ksz)

b) közlekedési és közműterület

- közúti (KÖk),
- vasúti (KÖv),
- hírközlési (KÖh)

c) Zöldterület (Z)

d) Erdőterület

- védelmi rendeltetésű (Ev),
- egészségügyi, szociális, turisztikai rendeltetésű (Ee),
- gazdasági rendeltetésű (Eg)

e) Mezőgazdasági terület

- általános (Má),
- kertés (Mk),
- korlátozott használatú (Mko)

f) Vízgazdálkodási terület

- vízfelület (VGv),
- tároló (VGsz),
- egyéb (VGe)

g) Természetközeli terület (T)

A külterületen a beépítésre nem szánt területeken jelentős változások nem történtek. Neszőri kiskertes területen a településrendezési tervek változtatási tilalmat határoztak el. Szabályozási terv e területekre

nem készült. A terület sorsáról az új fejlesztési koncepciónak kell döntenie. A kiskertek illegális lakóterületként kezdenek működni, városi szolgáltatások biztosítása nélkül.

„7. Lakóterületek, lakásellátás

(1) Jászberény város belterületi lakóterületei:

a) nagyvárosi lakóterület: meglévő lakótelepek → 2860 lakás

b) kisvárosi lakóterület:

- kisebb meglévő telepszerű beépítések → 1050 lakás

- jász halmazos területek → 760 lakás

- településközponti területen új → 500 lakás

- Érparton új → 100 lakás

c) kertvárosi lakóterület

- családházasság területek → 3400 lakás

- jász fésűs1 területek → 1470 lakás

- jelenlegi belterületen új → 130 lakás

- tömbfeltárás → 40 lakás

- Érparton új → 170 lakás

- Pelyhesparton új → 270 lakás

- Régi Hatvani út mellett → 40 lakás

d) falusias lakóterület

- jász fésűs2 területek → 1900 lakás

- Érparti területek újabb beépítése → 170 lakás

- Érparti területek további beépítése (belterületen) → 70 lakás

- Portelek → 350 lakás

- Portelek új → 20 lakás

Összesen: 13300 db lakás

(2) Jászberény város külterületi lakások:

a) meglévő lakóépületek → 850 lakás

b) ebből tervezett megmaradó lakóépület → 500 lakás

(3) A jász lakóterületek területi kiterjedését jelentősen csökkenteni kell. A helyi építési szabályzatban a jász övezetekből kivont lakóterületek építési előírásait úgy kell meghatározni, hogy abban a településrészek jellegzetességei alapvetően ne változzanak meg. A kisvárosias jász övezet esetében, a kis telekterületekre való tekintettel, és annak érdekében, hogy az építetők igények jobban érvényesíthetők legyenek, a beépítettség növeléséhez OTÉK alóli felmentést kell kezdeményezni.”

Új lakóterületek 2010-óta lényegében nem épültek ki. A jász lakó építési övezetbe sorolt, a korábbiakhoz képest szűkített kiterjedésű területek karakterét nagyrészt sikerült megőrizni. Több kedvező átépítés történt. A jász építési övezeteken kívüli korábbi jász övezetbe tarozó telkeken a hagyományos építészeti jelleg fokozatosan megváltozik.

„8. Településközponti vegyes területek, intézményellátás

(1) A város történeti központja a Lehel vezér tér, a Hatvani út és a Kossuth Lajos utca központi szakasza, valamint az önkormányzati alapfokú intézmények területe meglévő településközponti vegyes terület. (A korábbi terv Vk jelű városközpont megnevezésű területei).

(2) Új fejlesztendő településközponti vegyes területeket jelöl ki a szerkezeti terv a Bercsényi, Ady Endre, Dózsa György, Kossuth Lajos és Rákóczi utak mentén összefüggő sávban.

(3) Különálló „alközpont” fejlesztési területeket jelöl ki a szerkezeti terv az Érparti és a Pelyhesparti fejlesztési területeken.”

A kijelölt településközponti területek fokozatosan átalakulnak. Az intézményi épületek több helyen felújításra kerültek. A városközpont megújulása folyamatos.

„9. Központi vegyes terület

(1) Jászberénynek jelentős térségi (országos, regionális) funkciót ellátó meglévő intézményei a középiskolák, a főiskolai kar, a szerezet otthon és a kórház.

(2) Új (országos) regionális funkciót ellátó intézményt – felsőoktatás a volt „Huszár-laktanya” felhasználásával tervez jelen településszerkezeti terv.”

A volt Huszár-laktanya tervezett intézményi felhasználása még csak tervi szinten van. A Lehel vezér térrel határos, úgynevezett „csemege tömb” tervezett bevásárló központja nem valósult meg.

„10. Gazdasági területek

(1) Jászberény jelentős történeti ipari gazdasági területe a volt „Lehel hűtőgépgyár” jelentős mértékű zavaró hatású iparterületéhez kapcsolódik, mely a „tehermentesítő út” mentén fejlesztendő (Egyéb, nem jelentősen zavaró ipari gazdasági területekkel).

(2) Fejlesztendő ipari gazdasági területe továbbá az Aprítógépgyár volt Hatvani úti telepén kialakult iparterület, mely a Hatvani út mentén az állattartó telepig bővíthető.

(3) Az Aprítógépgyár korábban jelentős mértékben zavaró (védett II.) besorolású Sportpálya utcai központja csak „egyéb” ipari gazdasági területként fejlesztendő.

(4) A Szelei út menti élelmiszer-ipari és a Horváth Péter úti újabb üzemi területek kis mértékben fejlesztendők az út túloldalán.

(5) Az iparterületi út mentén korábban vegyes területként kezelt településrészt a 31. sz. főközlekedési út mentén

- kereskedelmi-gazdasági, északabbra pedig egyéb ipari gazdasági területként kezeli a szerkezeti terv.
- (6) A bevezető főközlekedési utak mentén a közelmúltban fejlődénekké vált kereskedelmi gazdasági területek nagymértékben fejleszthetők.
- (7) A város szövetébe korábban beékelődött üzemi területek a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek keretei között tarthatók fenn, illetve fejleszthetők.
- (8) Távlati ipari gazdasági területként kezeli a terv az elkerülő út és a Jász-Plasztik közötti területet.
- (9) Távlati kereskedelmi gazdasági területként kezeli a vasút és az elkerülő út közötti területet, elsősorban logisztika számára.
- (10) A gazdasági területek bővítésénél a jellemző északi, észak-nyugati széljárást figyelembe kell venni. Azokon a gazdasági területeken, amelyek az uralkodó széljárás vonalába esnek és a város lakóterületeit potenciálisan szennyezhetik, az átlagosnál szigorúbb környezetvédelmi előírásokat kell érvényesíteni, és azt a helyi építési szabályzatban rögzíteni."

A gazdasági területek jelentősen bővültek, a 2010 évi felülvizsgálatban előirányzottakhoz képest is, különösen a délkeleti belterületi határok mentén. (Ezt a szektort szerkezeti terv leírása távlati beépítésre szánt területként jelölte meg). A déli városrész (vasút és elkerülő út közötti terület) nagy része gazdasági és kereskedelmi terület. Itt a kijelölt területek fokozatosan beépülnek, de még jelentős beépítetlen területek állnak rendelkezésre.

„11. Üdülési, területek, idegenforgalom

- (1) Jászberény egyetlen üdülőterülete a Zagyva partján lévő horgásztelep, fejlesztése, új kialakítása nem tervezett. A telkek beépítettségét, az üdülőterületi jellegnek megfelelően a helyi építési szabályzatban növelni lehet.
- (2) A rekreációs igényeket különleges sport és idegenforgalmi, rekreációs területek szolgálják. "

Az üdülőterületeken változás nem történt.

„12. Különleges területek

- (1) A különleges területek a temetők és a sport- és strandterületek (OTÉK szerint) valamint a szabadtéri művelődési területek.
- (2) Korlátlanul fejleszthető a Szent Imre temető.
- (3) A meglévő sport- és strand-területek megtartandók.
- (4) Új sportterület alakítható ki a Hatvani út mellett, a Fehértói temető mellett és a volt Huszár laktanya keleti, mély fekvésű, részein valamint a déli lakóterület-fejlesztési terület szintén mély fekvésű részein.
- (5) A különleges terület továbbá:
- Zöldfelület jellegű létesítmények területe (rekreációs területek, szabadidő-központ Kórház u., Rét u., legfeljebb 5%-os beépíthetőséggel, beépítésre nem szánt területként)
  - városgazdálkodási területek
- (6) Új rekreációs terület alakítható ki a Hatvani út és a Gyöngyösi út között, és a Szelei út mellett."

A különleges területek nem változtak.

13. Közlekedési és közműterületek

- (1) A városnak az országos közúthálózatba tartozó útjai, valamint települési főútjai (gyűjtőutak) közlekedési területnek minősülnek.
- (2) Országos főút a 31. és 32. sz. utak meglévő és tervezett nyomvonala
- (3) Országos mellékutak:
- 3109. j. Szentlőrinc-káta – Jászfelsőszentgyörgy – Jászberény összekötőút,
  - 3117. j. Famos – Jászberény összekötőút,
  - 3125. j. Jászberény – Jászboldogháza összekötőút,
  - 3203. j. Gyöngyös – Jászárokszállás – Jászberény összekötőút,
  - 31122. j. összekötőút, mely Porteleket köti össze a Jászberénybe tartó 3117. sz. úttal,
  - 31332. j. Jászberényben a vasútállomásra vezető út, (Rákóczi út)
- (4) Települési mellékutak (gyűjtőutak):
- Fémnyomó út,
  - Vaspálya u., Rákóczi út,
  - Sportpálya u,
  - Hatvani út,
  - Nádor u,
  - Báthory u, Hableány u,
  - Szent Imre herceg u,
  - Szent István körút,
  - Ady Endre út,
  - Bercsényi út,
  - Batthyányi u,
  - Messzelátó u,
  - Kórház ú, Rét u.
  - Kárpát utca,
  - Ártér utca,
  - Október 23. utca,
  - Kinizsi utca.
- (5) Tervezett jelentős közparkolók
- Szabadság téren,

- Szent Imre utcai temetőnél,
- Kórháznál,
- Kossuth Lajos úton a piacnál,
- Palotási J. utcában,
- Megyeháza utcában,
- Sportpálya utcában,
- Vasútállomás mellett,
- Bercsényi utcában,
- Csemege tömbben (Zoltán utcánál),
- Déryné utcában.

(6) Az autóbusz-pályaudvart a jelenlegi helyén kell fejleszteni és kereskedelmi és városi igényeket is befogadó gépjármű-tárolási funkcióval bővítve, kell átépíteni.

(7) A szerkezeti tervlapon jelöltek szerint több forgalmi- és gyűjtőutak mellett önálló kerékpárutat vagy sávot kell kialakítani.

A közlekedési hálózatok a 2010 évi felülvizsgálat óta lényegében nem változtak.

14. Zöldterületek

(1) A város meglévő közparkjai és jelentős zöldfelülettel bíró közterei:

- Ferencesek tere,
- Margit-sziget,
- Szent-háromság tér,
- Szentkúti tér.

(2) Jelentős és fejlesztendő zöldfelületi elem a Városi Zagyva partja teljes hosszában.

(3) Tervezett közparkok:

- Zagyva mellett (több helyen)
- Szent Imre temetőtől északra a Magyar utca mentén.

A településrendezési tervben tervezett zöldfelületek jelentősen nem bővültek a 2010 évi felülvizsgálat óta.

15. Mezőgazdasági területek

(1) Mezőgazdasági terület a tájkarakter, a táji, természeti értékek védelme továbbá a tájbaillő, hagyományos gazdálkodás biztosítása érdekében a következő településszerkezeti egységekre tagolódnak:

- a) Általános mezőgazdasági terület,
- b) Korlátozott használatú mezőgazdasági terület.

(2) Korlátozott használatú mezőgazdasági terület a tájkarakter és vízminőség védelme érdekében került kijelölésre

- vízfolyások mentén,
- mélyfekvésű területeken.

(3) Általános mezőgazdasági terület az összes többi mezőgazdasági terület.

A mezőgazdasági területek használatában lényeges változás nem történt. A Neszűr kertes mezőgazdasági terület spontán beépítése folytatódik. Az elkövetkezendő évek feladata a terület funkciójának meghatározása és ennek megfelelő szabályok végrehajtása.

16. Erdőterületek.

(1) A város erdőterületei általában gazdasági erdőterületek.

(2) Védelmi rendeltetésű erdőterületek a beépített területekhez és a korlátozott mezőgazdasági területekhez kapcsolódnak.

(3) A terv megjelöli az erdősítésre alkalmas mezőgazdasági területeket, melyek jelenlegi felhasználásuk megtartásáig mezőgazdasági területként kezelendők, de erdőművelésbe való átminősítésük nem igényli a rendezési terv módosítását.

Az erdőterületeken nem javaslunk módosítást. A megyei területrendezési tervvel összhangba hoztuk az erdőterületek kijelölését.

17. Egyéb terület

(1) Egyéb terület az OTÉK 30.§-a szerint a vízmedrek és partjuk területe.

18. Települési értékvédelem, táj- és természetvédelem

(1) Országos műemléki védelem alatt álló területet a településszerkezeti tervlap tartalmazza. (2) A műemlékek műemléki környezeteként meghatározott területeket a szabályozási tervben le kell határolni.

(3) Helyi értékvédelemről külön Önkormányzati rendelet intézkedik.

(4) A helyi védettségben szereplő védett téralakulatok helyett a teljes történeti struktúra közterületét védeni kell. Az érintett közterületeket a melléklet tartalmazza.

(5) Az országos és helyi védelem alatt álló területek és objektumok sűrűsödési területein városképvédelmi területet kell kijelölni, melyre vonatkozó előírásokat a helyi építési szabályzatban kell meghatározni, az OTRT törvénnyel összhangban.

(6) Országos védettségű természeti értékek területeit a szabályozási tervlap tartalmazza:

(7) A helyi természetvédelmi értékekről külön önkormányzati rendelet intézkedik.

Nem javaslunk módosítást.

19. Környezetvédelem

(1) Vízvédelem:

- a) Zagyva vízminőség védelmének biztosítása a felszíni szennyezésekkel szemben (főként a Városi-Zagyva esetében)
- b) Érzékeny, sérülékeny ivóvízbázis védelmének, megóvásának feltételrendszerének kidolgozása
- (2) Talajvédelem:
  - a) Szélerózióknak kitett (deflációs) talajok (közigazgatási terület déli részén) védelme (erdősávrendszer, művelési módok)
  - b) Állattartó telepek és egyéb külterületi telephelyek hulladék és szennyvíz-kezelése
- (3) Levegőtisztaság-védelem:
  - a) Közlekedési eredetű levegőterhelés csökkentése a lakóterületeken – elkerülő utak megvalósítása
  - b) Ipari kibocsátások folyamatos kontrollja (ipari telephelyek kijelölésénél a levegőtisztaság-védelmi szempontok figyelembe vétele)
  - c) Légszennyezésre érzékeny területek (összefüggő lakóterületek, oktatási-nevelési intézmények, ökológiailag érzékeny természeti területek) védelme
  - d) Zöldfelületi arány növelése (közterületi zöldfelületek, parkok, közterek, fasorok, településvédelmi erdők)
- (4) Zaj és rezgés elleni védelem:
  - a) Közlekedési eredetű zajterhelés csökkentése – elkerülő utak megvalósítása
  - b) Csendes övezetek kijelölése (oktatási nevelési intézmények, kórház, rekreációs területek, temetők körül)
  - c) Szolgáltató, vendéglátó tevékenységek zajkibocsátásának szabályozása (helyi rendelet)
- (5) Hulladékgazdálkodás:
  - a) A kommunális hulladéklerakó telep teljes körű rekultivációjának elvégzése.
  - b) Illegális lerakóhelyek folyamatos figyelése és felszámolása
  - c) Szelektív hulladékgyűjtés széleskörűvé tétele
  - d) Hulladékudvarok (gyűjtőpontok) kialakítása
  - e) Külterületeken (tanyák, majorok, kertes területek) keletkező hulladékok gyűjtésének megszervezése

Települési hulladékgazdálkodási terv kidolgozása a térségi regionális és megyei koncepcióhoz igazodva

A város környezeti állapota mindaddig jelentősen nem fog javulni, míg az átmentő teherforgalom nem kerül kiváltásra. Az északi elkerülő forgalmi út engedélyezési terve lelkészült. Ennek végrehajtása jelentős változást eredményezhet ezen a téren.

20. A készítendő szabályozási terv legkisebb területe, melyet módosítás esetén is együtt kell kezelni

- a) beépítésre szánt területen,
  - aa) a településszerkezeti terven jelölt gyűjtő úttal, vagy annál magasabb rendű közúttal,
  - ab) vasúttal,
  - ac) vízgazdálkodási terület határával, vagy
  - ad) beépítésre szánt terület, belterület határával körülhatárolt terület;
- b) beépítésre nem szánt területen az egyes területfelhasználási egységek területe.”

A módosításoknál ez minden esetben figyelembe vételre került.

A joghatályos településszerkezeti tervlap jelmagyarázata

Lakóterületek

Ln	Nagyvárosias lakóterület
Lk	Kisvárosias lakóterület
Lke	Kertvárosias lakóterület
Lf	Falusias lakóterület

Központi területek

Vt	Településközponti vegyes terület
Vk	Központi vegyes terület

Gazdasági területek

Gksz	Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület
Gip	Zavaró hatású ipari gazdasági terület
Ge	Nem zavaró hatású egyéb gazdasági terület

Üdülőterület

Üh	Hétfélgázás üdülőterület
----	--------------------------

Különleges területek

Ksz.	Beépítésre szánt különleges terület
Ksz	Beépítésre nem szánt különleges terület

Közlekedési és közműterületek

KÖv	Vasúti közlekedési terület
KÖh	Hírközlési közmű terület

Zöldterületek

Z	Zöldterület
---	-------------

Erdőterületek

Ev	Védelmi rendeltetésű erdőterület
Ee	Egészségügyi, szociális, turisztikai rendeltetésű erdőterület
Eg	Gazdasági rendeltetésű erdőterület

Mezőgazdasági területek

Má	Általános mezőgazdasági terület
Mko	Korlátozott használatú mezőgazdasági terület
Mk	Kiskertes mezőgazdasági terület

Vízgazdálkodási területek

VGv	Vízmeder gazdálkodási terület
VGsz	Árvízvédelmi szükségtározó vízgazdálkodási terület
VGe	Egyéb vízgazdálkodási terület

T	Természetközeli terület
---	-------------------------

Közlekedés

	Országos főút
	Távlati tervben megvalósuló főút
	Országos mellékút, ill. települési főút
	Belterületi gyűjtőút
	Külterületi jelentősebb feltáró út
	Iparvágány
	Országos jelentőségű kerékpárút
	Helyi jelentőségű kerékpárút
	Autóbusz pályaudvar
	Vasútállomás
	Jelentősebb közterületi parkoló, ill. garázs
	Üzemanyagöltő állomás

MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

	Régészeti lelőhely
	Régészeti érdekű terület határa
	Műemléki jelentőségű terület határa
	Településképvédelmi terület határa
	Natura 2000 terület határa
	Helyi jelentőségű természetvédelmi terület határa
	Tájképvédelmi terület határa
	Nemzeti ökológiai hálózat
	Kunhalom

KÖRNYEZETVÉDELEM

	Rétegbeli "B" hidrogeológiai védőterület határa
	Felszíni "B" hidrogeológiai védőterület határa
	Rövidhullámú rádióadó védőterületének határa
	Vésztározó területének határa
	Nagyvízi meder területének határa
	Bűzös létesítmény védőterületének határa
	Település körüli 200 m-es beépítésmentes terület határa
	Rekultiválandó terület határa

KÖZMŰVEK, ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS ÉS TELEKOMMUNIKÁCIÓ

	Ivóvíz gerincvezeték
	Szennyvíz-főgyűjtőcsatorna
	Szennyvíztisztító
	Kommunális hulladéklerakó
	Villamos alaphálózat >= 400 kV
	Villamos elosztóhálózat 400-120 kV
	Villamos alállomás
	Nagynyomású gázvezeték >= 25 bár
	Gázátadó, ill. gázfogadó állomás
	Adó-, vevő-, átváltó állomás

A FELÜLVIZSGÁLAT ALATT ÁLLÓ MEGYEI TERV HATÁROZATAIBÓL SZÁRMAZÓ HATÁRVONALAK

	Kiváló termőhelyi adottságú erdő-térségi övezet határvonala
	Kiváló termőhelyi adottságú szántó-térségi övezet határvonala

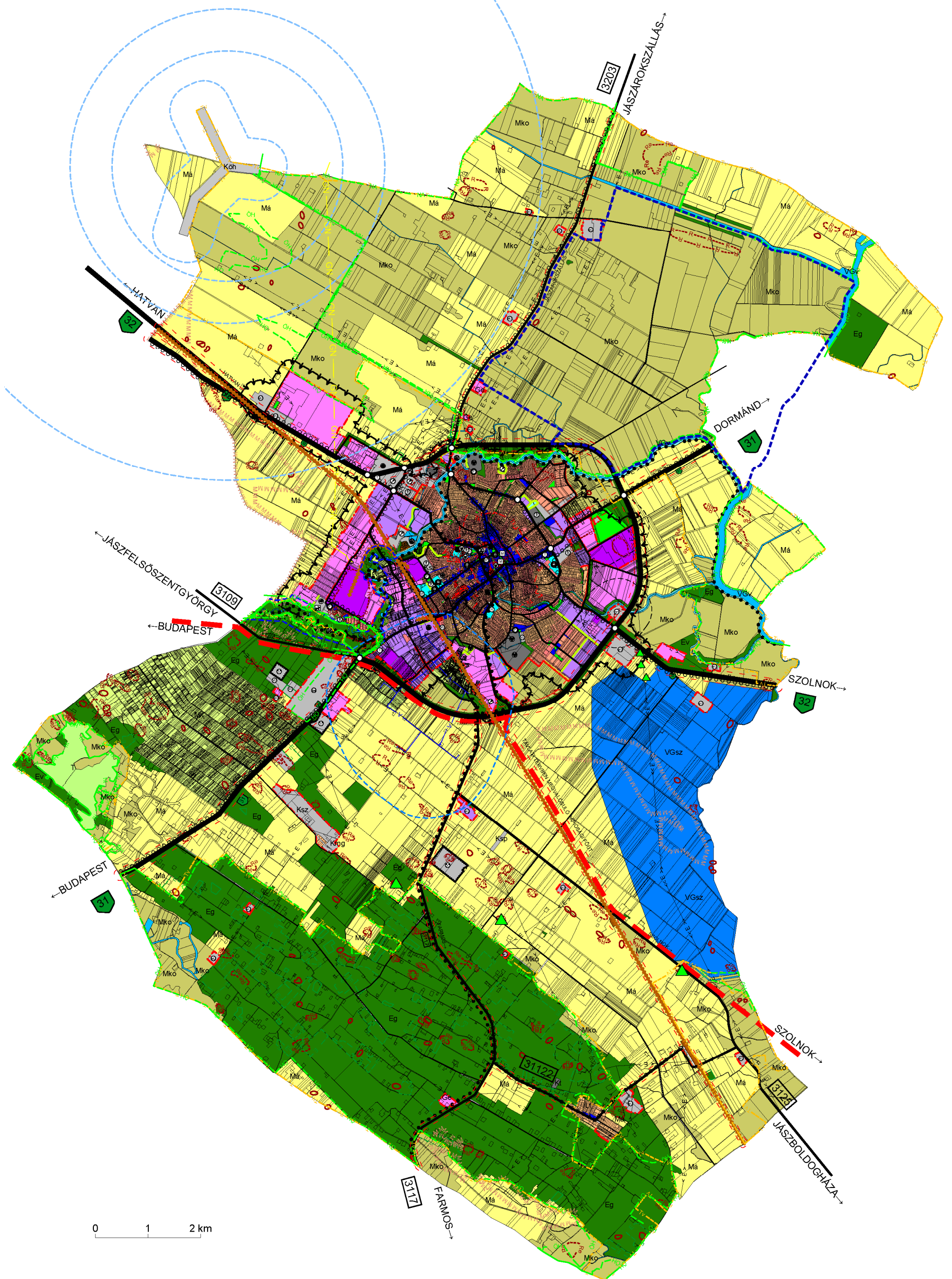
HUMÁN ELLÁTÁS KÖZPONTJAI

	Temető
	Templom
	Kórház
	Oktatási intézmény
	Művelődési központ
	Múzeum
	Bevásárlóközpont
	Kemping
	Strand
	Termálfürdő
	Sportpálya
	Szabadidő központ
	Állatkert
	Arborétum
	Horgásztó

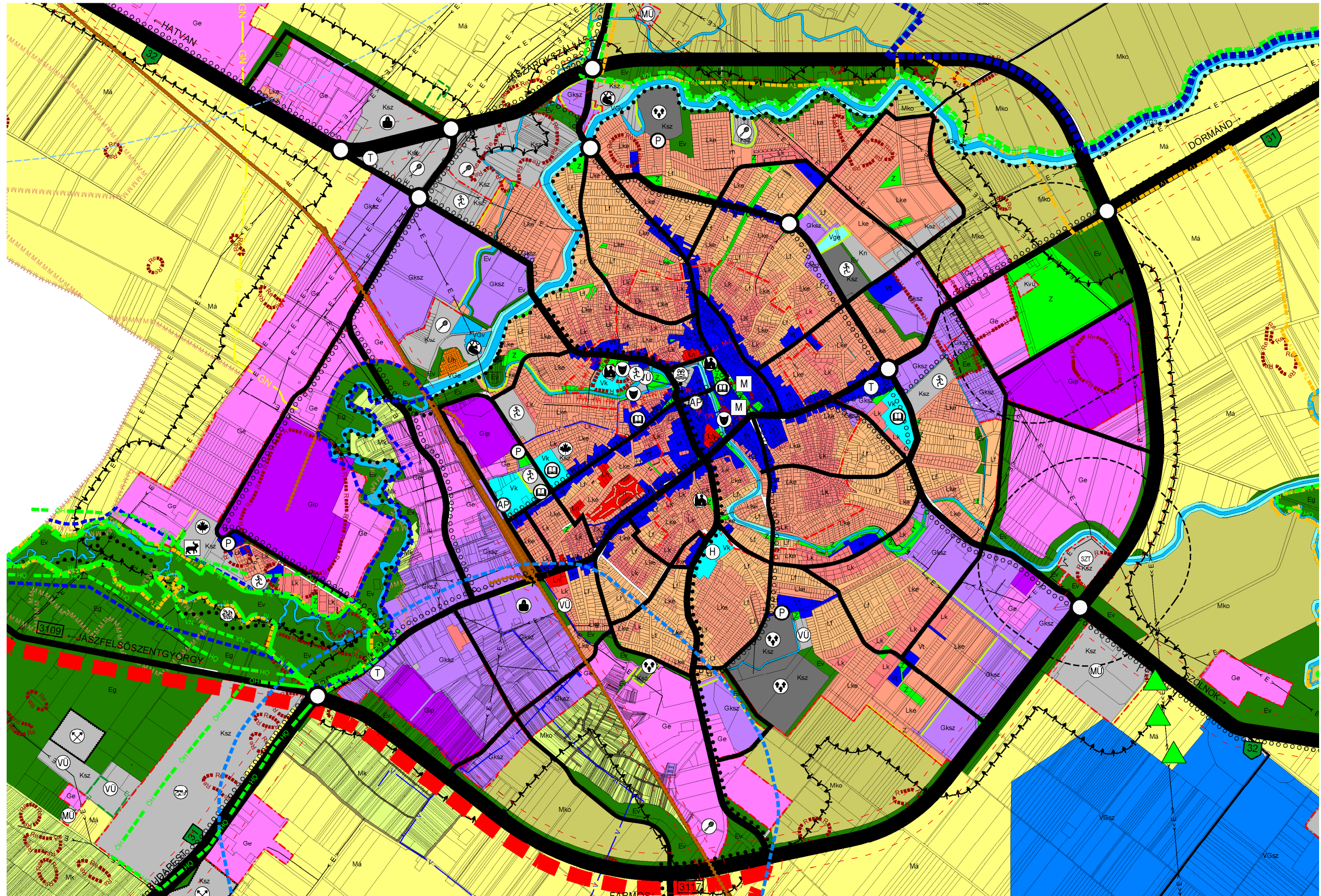
EGYÉB

	Városüzemeltetés
	Honvédség
	Bánya
	Mg. üzem, major

Jászberény joghatályos településszerkezeti tervlapja a közigazgatási területen

Jászberény joghatályos településszerkezeti tervlapja a belterületen és környékén

1.6. JÁSZBERÉNY TÁRSADALMA

1.6.1. Demográfia, a népesség összetétele, képzettség, foglalkoztatás, jövedelmi viszonyok

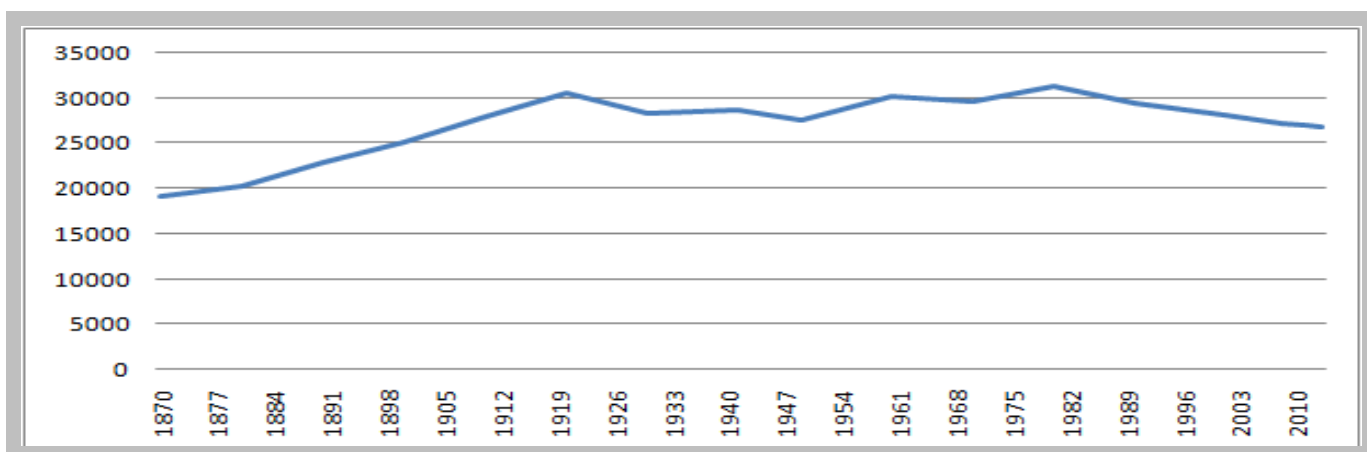
a) Népesség, a lakónépesség alakulás tendenciája

Jászberény népességnövekedése eltér az urbanizációs folyamat általános tendenciájától. A város lakosság száma 1900 előtt nagyobb volt, mint Szolnoké, XX. századi növekedése a magyar városokra jellemzőnél kisebb mértékű és lassúbb, ezért lakónépessége ma a szolnoki egyharmadánál alig több. A népességszám csúcsa 1980-ban volt (31 402 fő), de ezt megelőzően már 1920-ban is meghaladta a harminc ezret. Azóta – kisebb pozitív, ill. negatív hullámzásokkal - nagyjából stagnált. 1980 óta a csökkenés azonban folyamatossá, ha ütemében valamelyest lassuló mértékűvé (1980-90: -6,2%, 1990-2001: -4,3%, 2001-2011: - 4,0 %) is vált

Jászberény népességének változása

1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2008	2011	2013
19 090	20 294	22 911	25 227	27 943	30 738	28 350	28 838	27 528	30 324	29 764	31 402	29 461	28 203	27 218	27 087	26 809

1980-tól a népességcsökkenés és a negatív természetes szaporulat vált jellemzővé Jászberényben és kistérségében is. A leggyorsabb népességfogyás a 80-as évtizedben volt tapasztalható, ekkora természetes szaporulat is és a vándorlási egyenleg is negatív volt. A népesség-csökkenés üteme a rendszerváltás óta mérséklődött, az elvándorlás eleinte csökkent, majd Jászberényben és a kistérségben is vándorlási pozitívumává vált. Ez különösen kedvező, mert a megye egésze, sőt a megyeközpont Szolnok is vándorlási veszteséggel küzd. A természetes fogyás azonban napjainkban is folytatódik, sőt az egyre kedvezőtlenebb korösszetétel miatt gyorsul, amit a bevándorlás sem tud teljes mértékben kompenzálni. A rendszerváltás, 1990 óta 23 év alatt a városban 9,0%, a kistérségben 7,6 % volt a népesség csökkenés, miközben a 80-as évtizedben 10 év alatt ezek az értékek fajlagosan magasabb, 7,2 és 7,9%-ot értek el.

b) Természetes népmozgalom és vándorlás

Jászberény és kistérsége népességváltozásának összetevői 1980-2011. (KSH népszámlálások)

	Lakó nép. 1980	1980-1989 népmozgalom				Lakó nép. 1990	1990-2001 népmozgalom				Lakó nép. 2001	2001-2011 népmozgalom				Lakó nép. 2011	Lakó nép. 2013	
		Term. szap.	Elve szül.	halál	Vánd. Kül.		Term. szap.	Elve szül.	halál	Vánd. Kül.		Term. szap.	Elve szül.	halál	Vánd. kül.			
Jászberény	fő	31 402	-819	3 437	4 256	-1 122	29 461	-1 895	3 028	4 923	637	28 203	-1819	2645	4464	703	27087	26809
	1980=100,0%	100,0					93,8					89,8					86,3	85,4
	Előző=100,0%	100,0					93,8					95,7					96,0	99,0
Jászberényi kistérség	fő	98 860	-3 584	11 175	14 759	-4 249	91 027	-5 586	10 523	16 109	3 334	88 775	-5499	8872	14371	1170	84446	84088
	1980=100,0%	100,0					92,1					89,8					85,4	85,1
	Előző=100,0%	100,0					92,1					97,5					95,1	99,6
Város/kistérség aránya %		31,8					32,4					31,8					32,1	31,9

A következő táblázatból megfigyelhető, hogy Jászberény népessége a megye egészének lakosságához képest valamelyest kisebb mértékben fogyott, bár a csökkenési arány meghaladta mind a régiós, mind az országos átlagot. Kedvező tendencia azonban, hogy a népességfogyás az utóbbi évtizedben a korábbiakhoz képest a város esetében lassult, míg a többi helyen inkább felgyorsult. Ez relatív megerősödésre utal. Ugyancsak pozitív, hogy Jászberény 20 év óta vándorlási pozitívummal rendelkezik, míg a régió, a megye és Szolnok is jelentős vándorlási veszteséget könyvelhet el. Ez a város gazdasági, foglalkoztatási vonzerejét tükrözi, melyet a következő táblázat egyértelműen bizonyít: a

munkanélküliségi ráta megyei, régiós és országos összehasonlításban is Jászberényben a legalacsonyabb, kisebb, mint a megyeszékhelyen.

A népesség változás tényezői és területi összehasonlítása 1980-2011

	Élve- születés	Halálo- zás	Termé- szetess zapo- rodás, ill. fogyás (-)	Vándor- lásikülö- nbözet	Lakó- népes- ség 1990	Élveszü- letés	Halálo- zás	Termé- szetess zapo- rodás, ill. fogyás (-)	Vándor- lásikülö- nbözet	Lakó- népesség 2001	Élveszü- letés	Halálo- zás	Termé- szetess zapo- rodás, ill. fogyás (-)	Vándor- lásikülö- nbözet	Lakó- népesség 2011
	1980-1989					1990-2001					2001-2011				
J-N-SZ megye (fő)	57 751	60 410	-2 659	-17 382	425 583	52 714	67 256	-14 542	4 876	415 917	40 604	60 827	-20 223	-9 100	386 594
J-N-SZ megye (%) ¹					100,0					97,7					92,9 (90,8)
Szolnoki kistérs.(fő)	16 658	14 877	1 781	130	126 709	15 418	17 482	-2 064	1 505	126 150	11 665	16 251	-4 586	-3 323	118 241
Szolnoki kistérs.(%)					100,0					99,6					93,7 (93,3)
Jászberényi kist (fő)	11 175	14 759	-3 584	-4 249	91 027	10 523	16 109	-5 586	3 334	88 775	8 872	14 371	-5 499	1 170	84 446
Jászberényi kist. (%)					100,0					97,5					95,1 (92,8)
Jászberény (fő)	3 437	4 256	-819	-1 122	29 461	3 028	4 923	-1 895	637	28 203	2 645	4 464	-1 819	703	27 087
Jászberény (%)					100,0					95,7					96,0 (91,9)
Szolnok (fő)	10 479	8 073	2 406	560	78 328	9 654	9 674	-20	-677	77 631	7 297	9 002	-1 705	-2 973	72 953
Szolnok (%)					100,0					99,1					94,0 (93,1)
a megye többi városa együtt (fő)	30 038	32 509	-2 471	-9 772	224 651	27 018	36 133	-9 115	1 669	217 205	20 441	32 666	-12 225	-4 232	200 748
a megye többi városa együtt (%)					100,0					91,0					92,4 (89,4)
a megye összes város- együtt (fő)	40 517	40 582	-65	-9 212	302 979	36 672	45 807	-9 135	992	294 836	27 738	41 668	-13 930	-7 205	273 701
a megye összes város- együtt (%)					100,0					97,3					92,8 (90,3)
Észak-alföldi régió	223 495	202 548	20 947	-65 236	1 546 612	214 282	227 626	-13 344	17 903	1 551 171	170 055	206 233	-36 178	-22 406	1 492 587
Észak-alföldi régió%					100,0					100,3					96,2 (96,5)
Ország összesen (fő)	1 309 583	451 823	-142 240	-192 400	9 374 823	1 222 922	1 595 784	-372 862	196 354	9 018 315	1 021 668	1 408 873	-387 205	126 518	9 937 628
Ország összesen (%)					100,0					98,3					97,4 (95,8)

c) Korcsoportmegoszlás, vitalitási index

Mind országosan, mind Jászberényben is jellemző az elöregedés: a gyermek korosztály (0-14 év) létszáma folyamatosan csökken (2011-es népszámlálás szerint 13,5 %) és lényegesen elmarad a nyugdíjasok – folyamatosan növekvő – arányától(26,0%). Ez különösen akkor feltűnő, ha figyelembe vesszük, hogy a rendszerváltáskor ez az arány még 19,6% és 19,7%, azaz kiegyensúlyozott volt.

A népesség legfontosabb adatai és az adatok területi összehasonlítása KSH 2011.

adatsorok		Jászberény	Jászberényi kistérség	Szolnok	Szolnoki kistérség	J-N-Sz megye	Észak-alföldi régió	ország
lakónépesség		27 087	84 446	72 953	118 241	386 594	1 492 587	9 937 628
0-14 korú népesség	fő	3 656	12 811	9 850	16 426	58 239	240 268	1 447 659
	%	13,5%	15,2%	13,5%	13,9%	15,1 %	16,1%	14,5%
60-x korú népesség	fő	7 042	21 050	17 454	28 735	94 366	322 219	2 331 111
	%	26,0%	24,9%	23,9%	24,3%	24,4%	21,6%	23,5%
Munkaképes korú népesség	fő	16389	50 585	45 649	73 081	233 989	930 100	6 158 858
	%	60,5%	59,9%	62,6%	61,8%	60,5%	62,3%	62,0%
vitalitási index		0,52	0,61	0,56	0,57	0,62	0,75	0,62
Vándorlási egyenleg 2000-2011		+2,6%	+1,4%	-4,1%	-2,8%	-2,4%	-1,5%	+1,3%
munkanélküli		1 062	4 572	3 840	6 575	24 597	103 041	568 497
munkanélküliségi ráta(2011)		6,5%	9,0%	8,4%	9,0%	10,5%	11,1%	9,2%

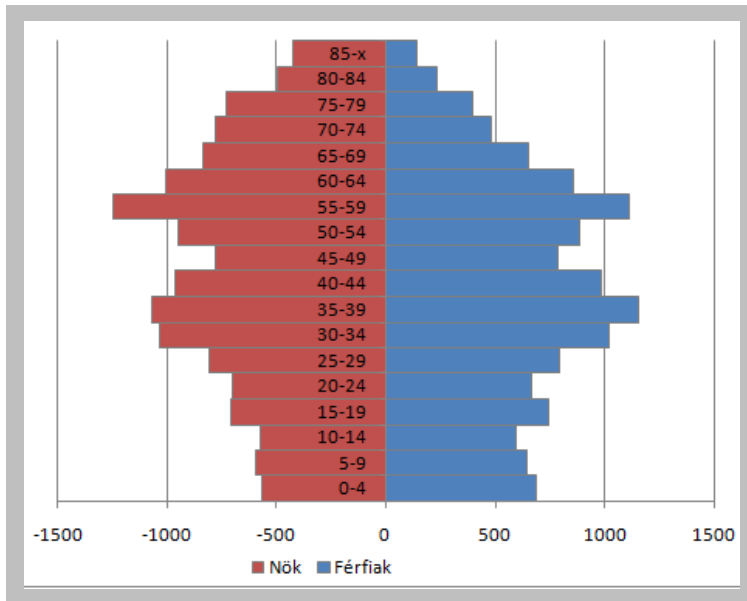
A népesség korcsoport-összetételében - az országoshoz hasonlóan - az elöregedési folyamatok dominálnak. A gyermek korosztály aránya csökken, az idősek száma és aránya nő. Ennek következtében Jászberényben a vitalitási index (a gyermek korosztályúak számának és a nyugdíjas korúak számának hányadosa) már a 2001-es népszámlálás alapján is nagyon alacsony: 0,63 volt, de 2011-ig tovább csökkent, ma már csak 0,52, rosszabb, mint Magyarorszáé, messze elmarad a megyei és az Észak-alföldi régió jellemzőitől is, de még Szolnok városa is némileg kedvezőbb korösszetétellel

¹ Az előző népszámláláshoz képest, a zárójeles érték 1990-hez képest

rendelkezik. Saját kistérségi átlagához képest is idősebb Jászberény lakossága. Mára a vitalitási index alig haladja meg a felet, azaz az idősek közel kétszeres létszámban vannak a gyerekekhez képest és az arányromlás tovább gyorsul. Különösen a tendencia erősödése aggasztó (l. következő táblázat), az utóbbi harminc évben a gyermekek száma felére fogyott, a vitalitási index pedig 1,22-ről 0,52-re mérséklődött.

Jászberény népességének korcsoport összetétele és a vitalitási index változása 1980-2011 (KSH)

vizsgált évek	gyermekek 0-14 éves		idősek 60-X éves		Népesség (fő)	vitalitási index
	fő	%	fő	%		
1980	6 886	21,9	5 634	17,9	31 402	1,22
1990	5 771	19,6	5 809	19,7	29 461	0,99
2001	4 066	14,4	6 446	22,8	28 203	0,63
2011	3 656	13,5	7 042	26,0	27 087	0,52
változás mértéke 1980-hoz viszonyítva (1980=100%)	- 3 230 fő 53,1 %	-8,4 %pont 61,0%	+ 1 408 fő 125,0 %	+8,1 %pont 145,3%	-4 315 fő 86,2 %	-0,7 42,6 %

A népesség kor szerinti összetételét érzékelteti a bemutatott korfa (nők, férfiak), mely a 2011-es népszámlálás ötvenkénti korcsoport létszáma (l. táblázat) alapján készült. Jól látszik a gyermekek hiánya, mely negatív irányban tolja el a vitalitási indexet (még a 70-74 évesek is többen vannak, mint a 0-4 éves gyerekek). A korfa talpa keskeny, a közepe-teteje kövérebb, mely előrevetíti a további elöregedést. A folyamat veszélyeket rejt a helyi gazdaság működtetése, a munkaerő utánpótlás szempontjából is. Ez jelzi, hogy az ifjúságpolitika és a fiatalok helyben tartása (lakástámogatás) kiemelt fontosságot kell kapjon.

Jászberény népességi korfa 2011

Jászberény népessége nemek és korcsoport szerint (2011)

	Népesség korév szerint																	összes	
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84		85-x
Ffi	687	644	593	743	664	791	1016	1154	987	788	882	1108	857	651	484	399	237	139	12824
Nő	565	592	575	711	701	805	1035	1070	965	775	945	1245	1007	834	781	732	495	426	14263
Össz	1 252	1 236	1 168	1 454	1 365	1 596	2 051	2 224	1 952	1 563	1 827	2 357	1 865	1 485	1 265	1 131	732	565	27 087
%	4,6	4,5	4,3	5,4	5,0	5,9	7,6	8,2	7,2	5,8	6,7	8,7	6,9	5,5	4,7	4,2	2,7	2,0	100,0

A népesség kor-összetételében különösen kedvezőtlen, hogy a legnagyobb létszámú korcsoportot a nyugdíj előtt álló 55-59 évesek alkotják, akiknek a munkaerőpiacról kiesése gondokat okozhat a közeljövőben.

d) Képztség-műveltség

A megye népességének iskolázottsági szintje elmarad az országos átlagtól. Jászberényben a felsőfokú végzettségűek aránya a megyei átlaghoz képest magas, kicsivel még az országos szintet is meghaladja, de alacsonyabb a megyeszékhelyénél. Az általános iskolát el nem végzettek aránya ugyanezen összehasonlításban átlagosnak mondható, kb. megegyezik az országossal, jobb a megyeinél és a saját kistérségénél, de valamelyest kedvezőtlenebb Szolnokkal, vagy a szolnoki kistérséggel összehasonlítva. Valamennyi mutatóról elmondható, hogy jobb, mint a megye többi (Szolnok nélküli) városának átlaga. Tendenciájában egyértelműen kedvező, a képzettségi szint az utóbbi két népszámlálás között eltelt évtizedben jelentősen emelkedett mindenhol, de Jászberény javulási üteme mind a középfokon, mind a felsőfokon képzettség kategóriájában meghaladja a megyei és az országos javulási mértékeket is.

A népesség iskolai végzettsége, területi összehasonlításban KSH 2001. évi és 2011. évi népszámlálás

adatsorok	Jászberény	Jászberényi kistérség	Szolnoki kistérség	Szolnok	a megye többi városa (Szolnok nélkül)	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Észak-alföldi régió	ország
általános iskolát nem végzettek aránya a 15-X korú népességben belül % 2001	11,4	17,0	9,2	6,3		15,0		11,2
általános iskolát nem végzettek aránya a 15-X korú népességben % 2011	4,8	7,7	4,3	3,0	7,3	7,2	7,5	4,9
változás 2001-2011 %pont és arány(2001=100%)	-6,6%pont 42,1 %	-9,3 %pont 45,3%	-4,9 %pont 46,7%	-3,3%pont 47,6%		-7,8%pont 48,0%		-6,3%pont 43,7%
érettségizettek aránya a 18-X korú népességben belül % 2001	37,3	27,8	42,4	51,5		30,5		38,2
érettségizettek aránya a 18-X korú népességben belül 2011 %	48,5	37,4	52,2	61,5	38,8	40,0	41,2	49,0
változás 2001-2011 %pont és arány(2001=100%)	+11,2%pont 130,0%	+9,6 %pont 134,5%	+9,8 %pont 123,1 %	+10,0%pont 119,4%		+9,5 %pont 131,1%		+10,8%pont 128,3%
felsőfokú végzettek aránya a 25-X korú népességben belül 2001	13,0	7,7	14,3	19,2%		8,9%		12,6%
felsőfokú végzettek aránya a 25-X korú népességben 2011 %	19,6	12,2	19,6	25,7	12,1	13,3	14,5	19,0
változás 2001-2011 %pont és arány(2001=100%)	+6,6%pont 150,8%	+4,5 %pont 158,4%	+5,3%pont 137,1%	+6,5%pont 133,9%		+4,4%pont 149,4%		+6,4%pont 150,8%

A népesség %-os megoszlása iskolai végzettség és nemek szerint 2011 (KSH)

Terület	10- éves			15- éves			18- éves			25- éves		
	általános iskola első évfolyamát sem végezte el			legalább általános iskola 8. évfolyam			legalább érettségi			egyetem, főiskola stb. oklevéllel		
	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
	a megfelelő korúak százalékában											
J-N-Sz megye összesen	0,6	0,9	0,7	95,4	90,5	92,8	36,7	43,0	40,0	12,2	14,2	13,3
Jászberényi járás	0,5	0,6	0,6	96,2	91,3	93,6	37,7	44,5	41,3	13,2	16,1	14,7
Jászberényi kistérség	0,5	0,8	0,7	95,3	89,6	92,3	34,1	40,4	37,4	10,7	13,4	12,2
Szolnoki kistérség	0,4	0,5	0,4	97,5	94,1	95,7	49,2	54,9	52,2	19,2	20,0	19,6
Szolnok	0,3	0,4	0,4	98,4	95,9	97,0	59,1	63,4	61,5	26,1	25,3	25,7
Jászberény	0,4	0,4	0,4	97,2	93,5	95,2	45,0	51,4	48,5	18,3	20,8	19,6
A többi város (Szolnok nélkül)	0,7	1,0	0,8	95,3	90,4	92,7	35,4	41,8	38,8	10,8	13,3	12,1
Megye városai(Szolnokkal) együtt	0,6	0,8	0,7	96,1	91,9	93,9	41,6	47,7	44,9	14,8	16,6	15,8

Az iskolázottsági adatokat részletesebb területi összehasonlításban vizsgálva megállapítható, hogy Jászberény lakossága sokkal képzetesebb, mint a megye többi városának átlagos szintje, csak Szolnok adatai jobbakként, de még a városok Szolnokkal együtt számított átlagos képzettségi szintjét is meghaladja. Az is látható, hogy a nők iskolázottsága szélsőségesebb értékek között mozog, mint a férfiaké. A nők között (6,5%) a férfiakénál (2,8%) többen vannak, akik az általános iskola 8. osztályát sem fejezték be, de ugyanakkor az érettségizett nők aránya (51,4%) jelentősen meghaladja a férfiakét (45,0%). Ugyanez mondható el a diplomásokról: míg a férfiak 18,3 %-a rendelkezik felsőfokú oklevéllel, a nőknél az arány több mint egyötöd (20,8%).

e). Foglalkoztatottság

Az Észak-alföldi régió Észak-Magyarország után és Dél-Dunántúl mellett a legproblematikusabb foglalkoztatási térség. Ezen belül a megye relatív jó helyzetben van (Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez képest), de a megyei munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlagot.

Jászberényben a népesség elhelyezkedési lehetőségei jók, a munkanélküliség nemcsak – az országban egyébként kedvezőtlenül magas – régiós szintnél, hanem a megyei szintnél, sőt a szolnokinál is alacsonyabb. Igaz, hogy a 2008-as januári helyzethez képest a gazdasági válság hatására mindenhol nőtt a munkanélküliség, de Jászberényben még így is viszonylag kedvezőek a munkához jutási lehetőségek, a város gazdasága nemcsak saját népességének, hanem a környező településeknek is munkalehetőségeket biztosít.

A munkanélküliség legfontosabb adatai és az adatok területi összehasonlítása 2008.jan.1. és 2012.dec.20. KSH.

adatsorok	Jászberény	Jászberényi kistérség	Szolnok	Szolnoki kistérség	J-N-Sz megye	Észak-alföldi régió
Regisztrált álláskeresők aránya (2008. jan. 1.) %	3,4	5,3	4,2	5,2	8,0	11,0
Regisztrált álláskeresők aránya (2012.dec.20.) %	6,1	9,0	8,3	8,9	11,6	13,5
Ebből 180 napon túli munkanélküli (2008. jan. 1.) %	37,7	42,6	46,4	46,4	51,3	57,2
Ebből 180 napon túli munkanélküli (2012.dec.20.) %	44,2	48,8	56,4	54,4	53,4	57,7
Álláskeresőkből női munkanélküli (2008. jan. 1.) %	54,2	48,3	52,9	49,1	46,9	46,0
Álláskeresőkből női munkanélküli (2012.dec.20.) %	49,2	49,2	52,7	52,4	51,6	49,7
Álláskeresőkből szellemi foglalkozású (2008. jan. 1.) %	27,3	13,8	35,6	25,3	13,8	13,9
Álláskeresőkből szellemi foglalkozású (2012.dec.20.) %	20,6	11,6	30,9	24,7	13,8	14,0
Álláskeresőkből max. ált. iskolai végzettségű (2008. jan. 1.) %	28,2	47,4	22,7	32,6	46,5	48,4
Álláskeresőkből max. ált. iskolai végzettségű (2012.dec.20.) %	49,2	50,4	52,7	33,9	44,5	46,3
Álláskeresőkből a pályakezdek aránya (2012.dec.20.) %	8,2	10,1	12,5	12,5	12,6	13,3

A **munkanélküliek aránya** a városban 2012. év végén a régiós átlag fele alatt, a megyei átlag felét kismértékben meghaladó mértékű volt, lényegesen jobb, mint a megyeszékhelyen. Ugyanez mondható el a **tartósan munkanélküliekkel** kapcsolatban, e téren is a legkedvezőbb arány Jászberényben tapasztalható. Területi összehasonlításban ugyancsak jónak tekinthető a női munkanélküliségi arány, amely 50% alatti, azaz a **nők foglalkoztatása** is Jászberényben a legjobban megoldott. Az összehasonlítás alapját képező területeken mindenhol emelkedett a munkanélkülieken belül a nők aránya, csak Jászberényben csökkent. Kedvező változás az is, hogy a 2008-as viszonylag magas **szellemi foglalkozású munkanélküli** arány jelentősen mérséklődött, ez a kvalifikált munka iránti növekvő igényt jelzi, ami a gazdaság fejlődése és struktúraváltása szempontjából előnyös. Ugyanezt – a kvalifikált munka iránti igény erősödését – jelzi az is, hogy a munkanélkülieken belül az alacsonyan képzettek aránya növekedett, azaz elhelyezkedési nehézségekkel Jászberényben leginkább a képzetlenebbek szembesülnek. Területi összehasonlításban az utóbbi évek változásai e tekintetben is Jászberényben voltak a legnagyobbak. A **pályakezdek munkához jutási lehetőségei** is itt a legjobbak: a pályakezdek aránya a munkanélküliek között messze itt a legalacsonyabb, e tekintetben is megelőzi Szolnokot, a megyét és a régió átlagát is.

Népesség gazdasági aktivitás szerint 2011

Terület	Férfi					Nő					Összesen				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	együtt	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	együtt	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	összesen
Megye összesen	77 487	13 215	46 355	48 173	185 230	64 608	11 382	77 983	47 391	201 364	142 095	24 597	124 338	95 564	386 594
	20,0%	3,4%	12,0%	12,5%	47,9%	16,7%	2,9%	20,2%	12,3%	52,1%	36,8%	6,4%	32,2%	24,7%	100,0%
Jászberényi járás	11 338	1 346	5 974	5 782	24 440	9 475	1 115	10 387	5 857	26 834	20 813	2 461	16 361	11 639	51 274
	22,1%	2,6%	11,7%	11,3%	47,7%	18,5%	2,2%	20,3%	11,4%	52,3%	40,6%	4,8%	31,9%	22,7%	100,0%
Jászberényi kistérség	17 628	2 523	10 081	10 077	40 309	14 310	2 049	17 517	10 261	44 137	31 938	4 572	27 598	20 338	84 446
	20,9%	3,0%	11,9%	11,9%	47,7%	16,9%	2,4%	20,7%	12,2%	52,3%	37,8%	5,4%	32,7%	24,1%	100,0%
Szolnoki kistérség	25 186	3 486	13 150	14 235	56 057	22 854	3 089	22 424	13 817	62 184	48 040	6 575	35 574	28 052	118 241
	21,3%	2,9%	11,1%	12,0%	47,4%	19,3%	2,6%	19,0%	11,7%	52,6%	40,6%	5,6%	30,1%	23,7%	100,0%
Szolnok	15 592	1 983	7 565	8 974	34 114	15 051	1 857	13 285	8 646	38 839	30 643	3 840	20 850	17 620	72 953
	21,4%	2,7%	10,4%	12,3%	46,8%	20,6%	2,5%	18,2%	11,9%	53,2%	42,0%	5,3%	28,6%	24,2%	100,0%
Jászberény	6 148	561	3 125	2 990	12 824	5 325	501	5 497	2 940	14 263	11 473	1 062	8 622	5 930	27 087
	22,7%	2,1%	11,5%	11,0%	47,3%	19,7%	1,8%	20,3%	10,9%	52,7%	42,4%	3,9%	31,8%	21,9%	100,0%
Többi város	40 616	6 760	24 439	24 332	96 147	33 354	5 992	41 099	24 156	104 601	73 970	12 752	65 538	48 488	200 748
	20,2%	3,4%	12,2%	12,1%	47,9%	16,6%	3,0%	20,5%	12,0%	52,1%	36,8%	6,4%	32,6%	24,2%	100,0%
Városok Szolnokkal együtt	56 208	8 743	32 004	33 306	130 261	48 405	7 849	54 384	32 802	143 440	104 613	16 592	86 388	66 108	273 701
	20,5%	3,2%	11,7%	12,2%	47,6%	17,7%	2,9%	19,9%	12,0%	52,4%	38,2%	6,1%	31,6%	24,2%	100,0%

Gazdasági aktivitási arányok (%) a teljes népességen belül 2011

Terület	Férfi					Nő					Összesen				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	együtt	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	együtt	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	összesen
Megye összesen	41,8	7,1	25,0	26,0	100,0	32,1	5,7	38,7	23,5	100,0	36,8%	6,4%	32,2%	24,7%	100,0%
Szolnok	45,7	5,8	22,2	26,3	100,0	38,8	4,8	34,2	22,3	100,0	42,0%	5,3%	28,6%	24,2%	100,0%
Jászberény	47,9	4,4	24,4	23,3	100,0	37,3	3,5	38,5	20,6	100,0	42,4%	3,9%	31,8%	21,9%	100,0%

A fenti táblázatok egyértelműen mutatják, hogy a foglalkoztatottság Jászberényben a legkedvezőbb, nemcsak a megyei szintet haladja meg, hanem Szolnokét is. Jászberényben a férfi lakosság 47,9 %-a dolgozik, a férfi munkanélküliek aránya csupán 4,4%, a megyei mértéknek csupán 61,9%-a. A nők foglalkoztatottsági szintje (37,3%) valamivel elmarad a szolnokitól (38,8%), de jelentősen magasabb, mint a megyei (32,1%). Az inaktív keresők (nagyraoszt nyugdíjasok) aránya mindenhol magas, e tekintetben Jászberény helyzete kedvezőtlenebb (31,8%), mint Szolnoké (28,6%), de jobb a megyeinél (32,2%). Az értékek a népesség korcsoport összetételét tükrözik, a 60 éven felüliek jászberényi aránya 26,0%, meghaladja a szolnoki idős korosztály 23,9 %-os arányát. A legkevesebb eltartott (29,1%) Jászberényben él, de ez – sajnos – az előregedésre, a gyermekek alacsony részarányára is utal(hat).

f) Háztartás összetétel és gazdasági aktivitás

Háztartások a háztartásban élők száma és gazdasági aktivitás szerint 2011

Terület	személlyel							foglalkoztatottal			Nincs foglalkoztatott			Háztartásban élő						Száz háztartásra jutó		
	1	2	3	4	5	6-	Összesen	1	2	3-	munkanélküli	inaktív kereső	csak eltartott	összesen	idős-korú	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	fő	idős-korú	foglalkoztatott
	van							van			van											
Megye összesen	50757	47685	31735	19533	6984	3686	160380	51016	33036	7666	10562	56731	1369	379314	91714	141584	24547	120840	92343	237	57	88
Jászberényi járás	6655	6288	4374	2818	889	400	21424	6606	4930	1343	939	7447	159	50754	12659	20806	2461	16022	11465	237	59	97
Jászberényi kistérség	10730	9 860	6825	4545	1636	898	34620	10405	7482	2034	1876	12570	253	83566	20441	31931	4572	26966	20097	241	59	92
Szolnoki kistérség	16638	15393	9784	6066	1794	783	50458	17180	11426	2397	2565	16505	385	115297	27951	47659	6534	34645	26459	229	55	94
Szolnok	11217	9789	6158	3542	908	386	32000	11591	7329	1299	1532	10001	248	70634	17121	30357	3800	20403	16074	221	54	95
Jászberény	3538	3400	2373	1485	416	165	11377	3649	2757	706	390	3807	68	26609	6748	11466	1062	8325	5756	234	59	101
Többi város	25461	24858	16917	10302	3573	1730	82 841	25932	17323	4118	5416	29381	671	196654	48128	73747	12743	63306	46858	237	58	89
Városok együtt	36678	34647	23075	13844	4481	2116	114841	37523	24652	5417	6948	39382	919	267288	65249	104104	16543	83709	62932	233	57	91

Jászberényben 11 377 háztartás volt a 2011. évi népszámláláskor. Az átlagos háztartásnagyság csupán 2,37 fő, de ez az érték a megyében mindenhol alacsony: Szolnokon 2,29 fő/háztartás, a megye egészében 2,37 fő/háztartás, még a legmagasabb a jászberényi kistérség 2,41 fő/háztartás értéke. A háztartásnagyság évtizedek óta csökkenő tendenciája részben a gyerekszám fogyására, részben a társadalom atomizálódására utal. A jelenlegi háztartásnagyság az 1980-asnak csak 83,0%-a, az egy háztartásban élők száma különösen az utóbbi évtizedben csökkent gyorsan, az ezredfordulóhoz képest több mint 7%-kal.

A háztartásnagyság és foglalkoztatottság változása Jászberényben 1980-2011

	1980	1990	2001	2011
100 háztartásra jutó személy (fő)	282	259	252	234
% (100,0%=1980)	100,0 %	91,8 %	89,4 %	83,0 %
% (100,0%=az előző népszámlálás)	-	91,8 %	97,3 %	92,9 %
100 háztartásra jutó foglalkoztatott (fő)	135	117	104	101
% (100,0%=1980)	100,0 %	86,7 %	77,0 %	74,8 %
% (100,0%=az előző népszámlálás)	-	86,7 %	88,9 %	97,1 %

Az egy háztartásra jutó foglalkoztatottak száma az 1980-as értéknek csupán 74,8%-a, azaz a csökkenés a háztartásnagyság zsugorodásánál gyorsabb, de kedvező, hogy a csökkenés üteme az utóbbi évtizedben igen lefékeződött, ami relatív javulást tükröz.

Jászberényben a száz háztartásra jutó 59 időskorú meghaladja a megyei és a szolnoki átlagot is, egyértelműen a kedvezőtlen, előregedő népességstruktúrára utal. A háztartásstruktúra a benne élők

száma szerint kiegyensúlyozottnak tekinthető, nem magas az egy fős (magányos) háztartások aránya, valamivel a megyei átlag és a többi városok átlaga alatti, kevesebb, mint Szolnokon. Ugyanez mondható el a nagyobb, 5-6 fős háztartásokkal kapcsolatban, ezek aránya sem éri el a megyeit, de a megye többi városának értékét sem. Kiugróan jó viszont, hogy a száz háztartásra jutó foglalkoztatottak száma egyedül Jászberényben haladja meg a 100-at (101), azaz átlagban minden háztartásra jut foglalkoztatott, míg a megye – az összehasonlításban szereplő - más térségeiben ez csak 88-95 között mozog. Ezzel összefügg, hogy a foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya területi összehasonlításban imponálón alacsony: a csak munkanélküliekből álló háztartások aránya Jászberényben mindössze 3,4%, míg Szolnokon 4,8%, a megyei városok összességében 6,1%, a megye egészében 6,6%. Ez ismét a város gazdasági erejét tükrözi. Az előregedő népesség ellenére a csak inaktív keresőkből (nyugdíjasokból) álló háztartások aránya (33,5%) – bár meghaladja a szolnokit (31,3%), de alatta marad a megyei városok (34,3%) és az egész megye (35,4%) mutatóinak.

g) Jövedelmi helyzet

A lakosság jövedelmi helyzetére részben az adófizetési adatokból, részben a nyugdíjak összegéből és a szociális segélyek iránti igényből lehet következtetni.

Jászberényben ezer lakosból személyi jövedelemadót fizetett – a 2011. évi népszámlálási adatok alapján – 483 fő, ez magasabb, mint a megyei átlag (445 fő), de Szolnokot is túlszárnyalja (474 fő). Az egy adózóra jutó, adóalapot képező jövedelem éves összege 2011-ben 1 892 eFt/év volt, ami elmarad a szolnokitól, de meghaladja a megyeit. Ha nem az egy adózóra, hanem az egy lakosra jutó jövedelmi viszonyokat vizsgáljuk, a területi különbségek tovább nőnek: Jászberény 908 eFt/lakos éves jövedelemmel jobb, mint a megye egésze (697 eFt/fő), de gyengébb, mint Szolnok (962 eFt/fő). Ellentmondás tapasztalható Jászberény és a megyeszékhely között: míg a foglalkoztatási és gazdasági mutatók rendre Jászberényben jobbak, a jövedelmek fordítottan arányosak. A helyben megtermelt GDP és a jövedelmek közötti szakadék mérséklése, a gazdaság és a keresetek szinkronba hozása a közeljövő feladata kell legyen.

Személyi jövedelemadót fizetők ezer lakosra jutó száma, 1 adófizetőre jutó adóköteles jövedelem 2011-ben(KSH)

	SZJA adózó/ezer lakos (fő)	Egy adózóra jutó SZJA alapot képező jövedelem eFt/év	Egy lakosra jutó jövedelem eFt/év	nyugdíjban és járadékban részesülők/ezer lakos	egy nyugdíjasra jutó öregségi nyugdíj összege eFt/hó	rendszeres szociális segélyben részesülő/ezer lakos
J-N-Sz megye	445	1 602	697	307	100,3	8,1
Jászberényi kistérs.	445	1 651	725	308	102,7	6,0
Szolnoki kistérség	471	1 862	863	308	115,2	5,9
Jászberény	483	1 892	908	312	n.a.	4,2
Szolnok	474	2 032	962	303	n.a.	5,9

Mivel a nyugdíjasok ill. nyugdíjszerű ellátásban (járulékbán) részesülők – a kedvezőtlen korstruktúra miatt - a város népességének közel egyharmadát teszik ki, a lakosság jövedelmi viszonyai a nyugdíjak nagyságától is erősen függ. A KSH 2013. januári adata szerint jászberényi kistérségben az főre jutó öregségi nyugdíj összege 102 728 Ft volt, ami nem éri el a szolnoki kistérség 115 186 Ft-os átlagos nyugdíját, de meghaladja a megyei átlagot (100 301 Ft). Sajnos településsoros adatok e téren a KSH-nál nem állnak rendelkezésre.

A szociális juttatásra szoruló ezer lakosra vetített aránya Jászberényben a legalacsonyabb – csupán 4,2 fő -, jobb, mint Szolnokon (5,9 fő) és alig haladja meg a megyei érték (8,1 fő) felét. Ez ismét a jó gazdasági helyzet bizonyítéka.

Ugyanezt tükrözi a közmunkások aránya az aktív korú (munkaképes) lakosságon belül. Az Észak-alföldi régióban ezer aktív korúból 55,2 fő közmunkás, ennél jobb a megyei mutató: 44,5 fő/ezer munkaképes korú, de legjobb Jászberényben: mindössze 11,7 fő. A városénál kedvezőtlenebb, de a megyeinél jobb a jászberényi kistérség 28,0 közmunkás/ezer aktív korú aránnyal.

1.6.2. Térbeli társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Ahhoz, hogy az egyes városrészek társadalmi állapotát, elszigetelődését, a városon belüli térbeli társadalmi különbségeket fel lehessen mérni, városrészi bontásban kell vizsgálni a szegregációs mutatók szerinti különbségeket. Ezt a 2011. évi népszámlálás adatainak felhasználásával a KSH alábbi táblázata tartalmazza. A városi átlaghoz képest legjobb adatot mutatóként **vastag dőlt** szedés, a legrosszabbat **szürke alászínezés** emeli ki.

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2011	Jászberény összesen	Belváros	Kertváros	Érpart	Káposztás-kert	Pelyhespart	Szentkúti v.rész	Szent László v.rész	Hűtő-gépgyári v.rész	Portelek	Külterület
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	13,3	12,1	12,9	9,4	12,8	7,6	15,7	10,1	6,9	18,5	36,7
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év felettiek körében 2011	19,6	26,0	15,8	22,1	17,6	27,9	14,5	26,2	38,4	4,9	5,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 2011 (7,8,9 kategóriájú foglalkoztatási főcsoportúak/foglalkoztatottak)	37,7	32,9	40,4	35,3	38,7	31,5	42,0	33,0	26,4	61,8	56,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül 2011	53,7	48,1	56,3	53,3	53,9	50,6	55,3	51,1	46,5	57,3	60,2
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta: munkanélküliek száma / munkanélküliek +foglalkoztatottak száma)	8,5	8,9	7,8	7,4	7,7	6,8	8,2	7,6	3,5	10,9	21,1
Tartós (legalább 360 napos) munkanélküliek aránya (tartós munkanélküliek száma / munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	4,4	4,0	3,9	4,4	4,1	2,6	3,5	4,1	1,6	5,8	13,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 2011	7,9	2,9	8,8	5,6	6,0	2,4	7,7	4,3	3,6	8,2	38,4
Maximum egy szobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, 2011	6,3	8,9	5,1	2,5	5,4	1,3	11,0	6,9	4,5	4,9	15,2

A legnagyobb különbség a belterületi és a külterületi lakosság társadalmi összetételében, iskolázottságában, foglalkoztatási mutatóiban és lakhatási körülményeiben van. A nyolc szegregációs mutató közül hatnak a legrosszabb értéke a külterületen jelentkeznek. Az alacsonyabb lakhatási és megélhetési költségek reményében külterületre költöznek ki a társadalmi perifériára szoruló néprétegek. Ugyanakkor innen az intézmények, munkahelyek, szolgáltatások elérhetősége még problémásabb, társadalmi elszigeteltségük a térbeli elkülönüléssel, a közlekedési kapcsolatok nem kielégítő voltával csak fokozódik. Ez az esélyek további romlásához, a felzárkózási, integrálódási remények csökkenéséhez vezet(het). Ezért kiemelt településfejlesztési feladat e területeken a fizikai életminőség és a lakhatás javítását célzó közmű és közlekedési fejlesztések, a társadalmi felzárkóztatást elősegítő intézkedések – pl. az óvodába, iskolába járást elősegítő iskolabusz – célzott szociális és (felnőtt) oktatási programok beindítása, az alacsony iskolázottságú népesség számára is elhelyezkedési lehetőséget biztosító, munkahelyteremtő foglalkoztatás fejlesztése. A témát a 2.3.3. Szegregációs területek c. fejezet részletezi.

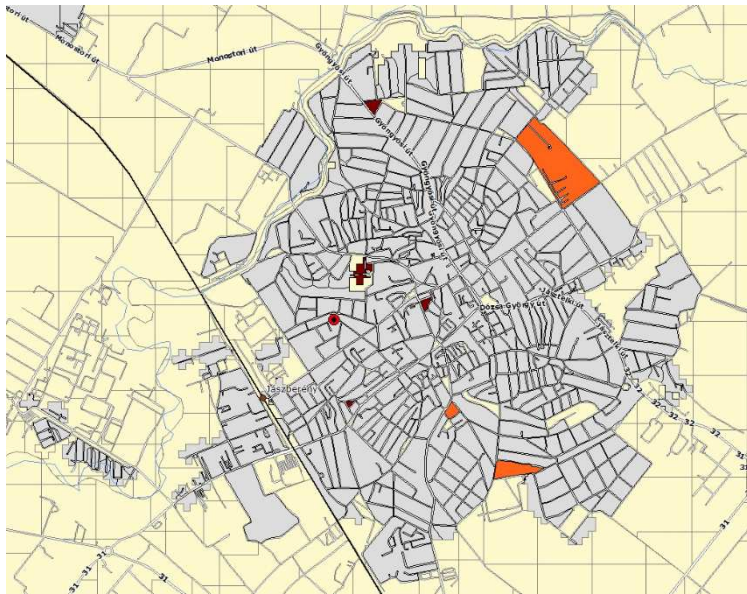
Portelek, mint a központi belterülettől különálló (belterületi) lakóterület elsősorban társadalmi szempontból, azon belül a magasan kvalifikáltak alacsony aránya miatt és az alacsony presztízsű foglalkoztatás magas részaránya miatt marad el a többi városrésztől, de egyéb – munkanélküliségi, lakáshelyzeti – mutatói szerint csak kis mértékben tér el a városi átlagtól.

A központi belterület egyes városrészei között viszonylag szűk a különbség, az átlagtól való pozitív vagy negatív eltérés nem kiugró és nem köthető egyetlen városrészhez, kivéve a Hűtőgépgyári városrészt, amelyben a nyolc mutató közül hatnak a legkedvezőbb értéke jelenik meg. Bár jellemzői kiugróan jók és a városrész nem okoz sem társadalmi, sem gazdasági problémákat a városnak, „monokultúrás”, a környező üzemekhez kötődő, magasan kvalifikált, szakképzett népessége, valamint a többi városrésztől elkülönülő területi fekvése bizonyos szegregáltságot jelez.

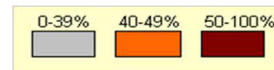
Szegregátumok

A szegregátumok lehatárolását a népszámlálási adatok alapján, a kormányzat által meghatározott kritériumok szerint a KSH végzi. A szegregációs területet lehatároló mutatók szerint nincs kimondott szegregátum Jászberény területén. Sajnos a szegregátumokat definiáló mutatók éppen kormányzati változtatás alatt állnak, így s korábbi és a várható mutatók szerint is vizsgálta a KSH a várost. A korábbi 50%-os mutatóérték feletti területeket sötétebb barna, a 40-50% közöttieket narancsszín jelzi a térképen. Ezek azok a területek, ahol a népesség szegregálódásával – a társadalmi kirekesztettség csökkentése érdekében – feltétlenül foglalkozni kell. Jászberény területének legnagyobb részén a szegregációra utaló

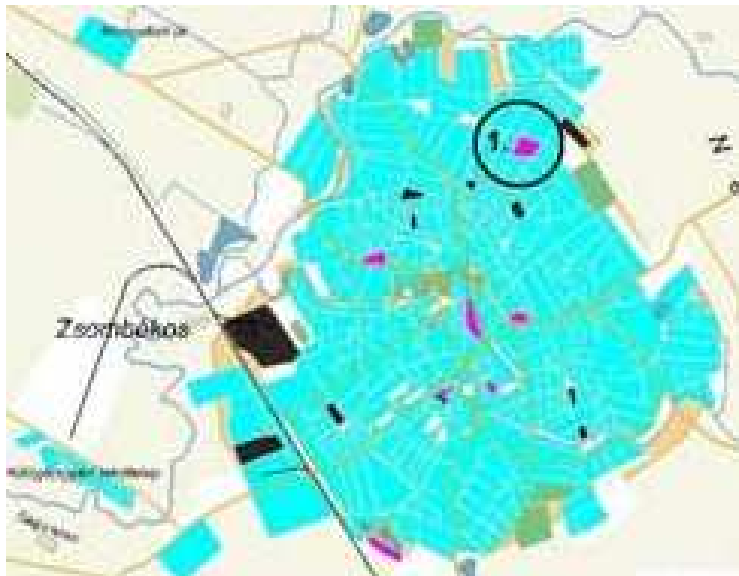
mutatók értéke 0-39% között van, azaz ott társadalmi problémák nem jelentkeznek. A lehatárolással kapcsolatosan mellékeljük a KSH levelét.²

Az egyes városrészek mutatóiban nem feltétlenül tükröződik, de két kisebb kiterjedésű szegregátum a város esélyegyenlőségi programjában is megjelenik, amivel kapcsolatosan helyzetjavító intézkedéseket is említ a program. Ezek: a Faiskola utcai és a Munkás utcai szegregátumok. A legnagyobb gondot valószínűleg a külterületi népesség városi átlagtól való társadalmi, gazdasági leszakadása jelenti, de erre vonatkozólag a KSH nem tudott pontos lehatárolása és adatokat adni.

Összehasonlításként mellékeljük a város 2008. évi IVS-ében – ugyancsak a KSH által, de akkor a 2001. évi népszámlálás adatai alapján lehatárolt szegregátumok térbeli elhelyezkedését.

² Tisztelt Partnerünk!

Adatkérésük részeként a 2011-es népszámlálás adatai alapján elvégeztük a településen található szegregátumok lehatárolását. A lehatárolás a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutató alapján történik. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. (A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő.)

Munkájuk megkönnyítésére megküldünk Önöknek egy települési kartogramot, amely jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak, vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel. A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, az ilyen területek szegregáció szempontjából veszélyeztetett területeknek számítanak. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = szürke, 40-49%=narancs, 50-100%=barna)

A térkép a település belterületén található szegregátumokat jeleníti meg. A külterületen található szegregátumokról kartogramot nem tudunk előállítani. A térkép olyan területeket is megjelenít, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

Adataink szerint az Önök településén nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum feltételeinek.

Üdvözlettel

Központi Statisztikai Hivatal
Népszámlálási főosztály

1.6.3. A települési identitást erősítő tényezők

Identitást erősítő tényezők az alábbiak:

- a színvonalas, egészséges települési környezet, közösségi élet befogadására alkalmas városi közterek, utcák,
- a gazdag történelmi múlt, kulturális hagyományok, összetartó jász identitástudat,
- kulturális és oktatási intézmények,
- a kedvező természeti környezeti, természeti erőforrások,
- a versenyképes gazdasági környezet,
- a színvonalas infrastruktúrális (humán és műszaki) ellátottság.
- a hatékony információs áramlás, a városfejlesztési menedzsment és lakosság közötti jó partneri kapcsolat,
- a kedvező belső emberi értékek, emberi kapcsolatok, megújulási képesség, aktív civil élet.

Jászberény, mint a jászok központja, sajátos arculattal, egyedi beépítési móddal, telekstruktúrával rendelkezik, ami a történelmi múlttal, a külső politikai/védelmi tényezőkkel és a térségi gazdasági fejlődés lehetőségeivel szoros összefüggést mutat.

A jászok tatárjárás utáni betelepítését követően közvetlenül a királynak tartoztak védelmi, katonai szolgálattal. Jászberény már a 13. század közepétől a Jászság vallási és szellemi központja lett, amely kiváltságokat (adó- és vámmentesség, önálló közigazgatás, pallosjog) élvezett. A török időkben katonai szerepe növekedett, mivel a város a szultán magánkincstárához tartozott, védelmére palánkvárat építettek. A várat leégése után azonban nem építettek újjá, így katonai szerepe gyengült. 1550-ben már városi rangú település, közigazgatási székhely szerepét a török hódoltság és a Jászkun Hármaskerület fennállása idején is megőrizte. A mindennapokban a környék mezőgazdasági termelésének és terménykereskedelmének központjává, öntudatos és gazdag településsé vált – olyannyira, hogy amikor I. Lipót császár a 18. század elején a várost eladta a Német Lovagrendnek, néhány évtizeden belül saját erőből visszaváltották a lakosok (önmegváltás). A 19. században Szolnoknál nagyobb népességszámú település volt, de a vasútépítés jelentőségét később ismerték fel, az első vasútépítési hullámban a gazdák nem járultak hozzá a földek igénybevételéhez. Így csak több évtizedes késéssel kapcsolódott be a város az országos gazdasági vérkeringésbe. Emiatt az ipar lemaradásba került, a város sokáig megőrizte mezővárosi jellegét és céhes szervezetét. A gyáripár fejlődése nagy késéssel indult meg, nagyüzemek csak a második világháború után létesültek, de a város néhány évtized alatt ipari, foglalkoztatási központtá vált. A rendszerváltás óta a gazdaság ágazati szerkezete gyorsan átalakult, az ipari jelentőség továbbra is dominál. A megyén belüli periférikus – az ÉNy-i megyehatár menti - földrajzi elhelyezkedése a megyén túlmutató térségi kapcsolatok kialakulását eredményezte. Hatásterülete mind ellátási (oktatás, kereskedelem), mind foglalkoztatási szempontból átnyúlik Pest- és Heves megye szomszédos területeire is. Kulturális – és a jászokat összetartó sajátos kultúra- és hagyományőrző - szerepe az utóbbi évtizedekben megerősödött, jelentős képzőművészeti tradíciókkal és könyvtárral rendelkezik.

A települési identitást erősítő tényezők az alábbiak:

- a települési környezet értékei, különösen:
  - a városközpont kisvárosi térrendszere és összhangot képező térfalai,
  - a jász-települési struktúra, a jász beépítési mód sajátos telekstruktúrája, beépítési módja,
  - a jász identitás és kultúra megőrzése emlékhelyek, szobrok, emléktáblák által (is),
  - a városon átfolyó Zagyva a mellette kialakult folyamatos zöldfelületi sávval,
- a kulturális, oktatási, rekreációs intézményei, különösen
  - a középfokú és a gazdaság által igényelt speciális képzettséget adó oktatási intézmények,
  - a városi könyvtár,
  - a helyi kultúrát és identitást őrző múzeumok,
  - a termálfürdő,
  - az állat és növénykert,
- a jó kereskedelmi ellátottság, (városközpont, Bevásárló Központ, vendéglátóhelyek)
  - a városközpont szakbolt hálózata,
  - bevásárlóközpont,
  - 14 étterem,
  - 7 kávéház ill. cukrászda,
  - több söröző,
  - piac
- a kedvező természeti, táji környezet, természeti erőforrások különösen:

- a kiemelten jó minőségű termőtalaj,
- a Zagyva közelsége és a folyót kísérő összefüggő zöldsáv, ökofolyosó,
- Natura 2000 területek,
- versenyképes gazdasági környezet, jó munkalehetőségek, különösen:
  - a fejlett gépipar,
  - a kapcsolódó elektronikai ipar,
  - a műanyagipar,
- az aktív civil szerveződések, amely alkalmas a partnerkapcsolatok és az emberi kapcsolatok elmélyítésére. Ma a városban számos civil szervezet működik, ezek közül a város élete számára legfontosabbakat az alábbi táblázat tartalmazza:

CIVIL SZERVZETEK, ALPÍTVÁNYOK			
SORSZÁM	NÉV	CÍM	TELEFON
1.	Bercsényi DSE	Bercsényi út 11.	57/501-730
2.	Klapka György Szakközép-és Szakiskola	Hatvani út 2.	57/502-750
3.	VASAS Kórus Közhasznú Egyesület	Gyár u.9.	57/411-481
4.	Pórteleki Pávakör	Árpád u.27.	57/411-247
5.	Déryné Nyugdijas Klub	Kossuth út 58.	57/413-237
6.	Mozgássérültek Jászberényi Csoportja	Szent István 11,II.6.	
7.	Fejér Mária Népi díszítőművészeti Szakkör	Szent László 25.III.11.	57/403-407
8.	Jász Díszítőművészeti Alkotó Közösség	Szt. László 25.III.11.	57/403-407
9.	Vöröskereszt Nyugdijas Klubja	Lehel vezér tér 9.	
10.	Szépkorúak Klubja (Református Egyház)	Thököly út 15.	
11.	Fegyveres Szervek Nyugállományú Tagjainak Klubja	Bercsényi út 27.	57/410-214
12.	Jász Kertbarát Klub	Bercsényi út 1.	57/402-596
13.	Siketek és Nagyothallók Jászsági Szervezete	Szent László 15.II.8.	57/401-687
14.	Asztma Klub (Jász Foglyatékas Atlétikai SE)	Árpád u.2.	
15.	Honvéd Jász Kaszinó Kulturális Egyesület	Bercsényi út 27.	
16.	DMK Botanika Szakköre	Kárpát u.41.	57/413-227
17.	„Szatmári László”Jászsági Méhész Egyesület	Bercsényi út 1.	57/403-492
18.	Városvédő és Szépítő Egyesület	Táncsics M. út 5.	57/412-753
19.	TIT Jászsági Szervezete	Fürdő u.6.	57/402-031
20.	CÉSZ Jászberényi Szervezete	Rozmaring út 4/a.	
21.	Kossuth DSE	Bajcsy-Zsilinszky .u.1.	57/502-710
22.	3.sz Jászkürt Hagyományörző Csapat	Lehel vezér tér 6.	
23.	Keresztény Értelmiségi Szövetsége	Bercsényi út 22.	57/412-167
24.	MÉE Jászberényi Csoportja (Éremgyűjtők)	Jókai Mór út 14.	57/410-837
25.	Jász Ifjúsági Bélyeggyűjtő Klub (MABOSZ)	DMK	57/
26.	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jászberényi Csoportja	Hatvani út 35., Dr. Varga L. u.16.	57/402-050
27.	Magyar Vöröskereszt Jászberényi Szervezete	Lehel vezér tér 9.	
28.	„Fogódkodó”Egyesület	Herkules u.6.	57/400-650
29.	Cigány Kisebbségi Önkormányzat	Lehel vezér tér 18.	
30.	Jászberényi Gazdák és Polgárok Köre	Kender u.5.	57/401-002
31.	Jász Lovas Bandérium	Balaton u.14	
32.	Jász Kempó Karate Klub	Kertész u.8.	57/406364
33.	Lehel Vadásztársaság	Jákóhalmi út 32.	
34.	Élővíz Természetvédelmi Egyesület	Álmos út 18.	57/410-743
35.	Yakuzák SE	Egreskátai u.24.	30/938-1002
36.	Jászberényi Turista Egyesület	Jókai Mórút 6.	
37.	Lovas Baráti Egyesület	Újerdő tanya 21.	57/403-593
38.	Zagyvamenti Lovas Sport Egyesület	Kiss Ernő út 22.	57/410-581
39.	Lehel Huszárbandérium és Lovas Egyesület	Hajta tanya 83.	
40.	Jászsági Vendéglátók Egyesülete	Serház u.3.	57/412-051
41.	Vasas Sporthorgász Egyesület	Fáy András u.11.	57/412-677
42.	Hűtőgépgyár Horgász Egyesület	Szent István krt.11.	57/412-273
43.	Lehel Vezér Gimnázium DSE	Szentháromság tér 1.	57/500-580

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

44.	Galamb-és Kisállattenyésztő Egyesület	Szélmalom u.9.	
45.	Magyar Postagalamb Egyesület	Fáy A.u.59.	57/411-991
46.	Magyar ILCO Szövetség		
45.	Jászsági Rádiósok Egyesülete	Szt István krt.2.	30/3413-526
47.	Jászberény és Környéke Ipartestület	Petőfi S.u.	57/402-184
48.	Jászberényi Menedzser Klub Egyesület	Bajnok u.80.	57/412-747
49.	Jászberényi Pedagógus Kamara	Liszt Ferenc u.7.	57/410-591
50.	„Jászkürt” Diáksport Egyesület	Lehel vezér tér 5.	
51.	Jászberényi Röplabda Klub	Lehel vezér tér 18.	57/411-400
52.	Jászberényi Kerékpáros Sport Klub	Berényi u.8.	57/515-585
53.	Védelem Sportegyesület	Zagyvaparti tanya 52.	57/415-001
54.	Közalkalmazottak Szakszervezete Jászberényi Szervezet	Lehel vezér tér 18.	57/411-400
55.	Magyar Orvosi Kamara Jászsági Szervezete	Szelei u.2.	57/500-200
56.	Hivatásos Tűzoltók Önszegélyező Egyesülete	Jákóhalmi út 11.	
57.	Jászberényi Pedagógus Természetjáró Szakosztály	Fáy András u.51.	57/402-727
58.	Hamza Stúdió	Gyöngyösi út 7.	57/503-260
59.	Jászsági Képzőművészeti-barátok Egyesülete	Szép u.16.	
60.	Demoszthenész Egyesület Jászberényi Klubja	Bercsényi u.1/a.	
61.	Öregerdeiek Barát Köre	Toborzó u.25.	57/411-305
62.	Lehel Melody SE. Társastánc Klub	Bercsényi út 1.	57/411-823
63.	56-os Szövetség Jászsági Szervezete		
64.	Politikai Foglyok Országos Szövetségének Jász Szervezete		
65.	Honvéd Hagyományörző Egyesület Jászberényi Szervezete	Vörösmarty u.3.	
66.	Magyar Királyi Jászkun Honvéd Huszár és Hagyományörző Egyesülete		
67.	298.sz. Lehel Vezér Cserkészcsapat	Boldogszállás u.1/10.	57/400-453
68.	Országos Polgári Nyugdíjas Egyesület Jászberényi Szervezete	Toborzó út 25.	57/411-30
69.	Pont Színház Egyesület	Elefántu.3.	57/403-234
70.	Jászberényi TRIATLON SE	Hatvani út 12.	57/406-772
71.	Szekuritás Sakk Kör	Bercsényi út 5.	57/411-844
72.	Jászsági Falugazdász Egyesület	70/459-5110	
73.	ALKOTÁRS Művészeti Egyesület	Nagykátavasz u.8.	
74.	Hajta-menti Zöldek,Állat-,Környezet-, természetvédő, Zöld érdekvédelmi Egyesülete	Bp. Király u.72.	57/415-010
75.	„Elhagyott állatokért” Jászberényi Állatvédő Egyesület	Öntő u.4.	57/411-510
76.	Jászberényi Cigányok Nyelv- és Hagyományörző Egyesülete Szolnok megyei Tagegyesülte		
77.	J-ÁSZ SE	Kálvin J.u. 3.	
78.	Jászsági Művészeti Szabadiskola Egyesület	Batthyány u.74.	57/412-165
79.	Jászberényi Kutyások Baráti Köre	Nádor u.1.	
80.	Jászberényi Tanítóképző Főiskola Diáksport Egyesülete	Rákóczi út 53.	57/411-227
81.	Kisvárosok Önkormányzatának Országos Érdekszövetsége	Lehel vezér tér 18.	57/411-400
82.	Jászberényi Női Röplabdások Baráti Köre		
83.	Jászberényi Sportegyesület	Sportpálya u.9.	57/413-056
84.	Székely Mihály Diák Sportegyesület	Lehel vezér tér 6.	
85.	„Az emberért, a holnapért.” Társadalmi Alapítvány Jb-i Klubja	Szelei u.2.	57/500-200
86.	SZETA		57/402-103
87.	Vakok és Gyengénlátók Klubja		57/411-163
88.	Szent Kamill Szeretetszolgálat		
89.	Jézus Neve Plébánia	Ferencsek tere 3.	57/412-735
90.	858-as Jász Cserkészcsapat		57/404-747
91.	Magyar ILCO Szövetség Jászberényi Klubja	Szelei u.2.	57/500-200
92.	Jászberényi Kosárlabda Egyesület	Nagykátai u.17.	
93.	Dance Fitness SE	Fáy A.u.19.	57/412-469
94.	Jb-i Stinky Sox Baseball Klub	Páva u.4.	57/405-405
95.	Áramütés Amatőr Röplabda Klub	Csákány u. 24.	
96.	JB-i Westen Fallabda Klub SE	Lehel vezér tér 15.	

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

97.	Olvasókör		57/402-715
98.	MINSZ Jászsági Baráti Köre		
99.	Harmónia Kórus	Kiss Ernő u.12.	57/412-066
100.	Berényi Műhely	Árvácska u.3.	57/402-561
101.	Sáros András Közalapítvány	Lehel vezér tér 18.	57/400-403
102.	Folklór Kulturális Közalapítvány	Víz u.1.	57/411-294
103.	„Liska József” Alapítvány	Lehel vezér tér 18.	57/411-400
104.	Székely Mihály Alapítvány	Lehel vezér tér 6.	57/502-720
105.	„XXI. Század jászberényi versenysportjáért”	Szilvás dűlő 1.	57/403-324
106.	Jász Múzeumért Kulturális Alapítvány	Táncsics M. út 5.	57/412-753
107.	„Talentum” Alapítvány	Rákóczi út 53.	
108.	„Jászsági Ép Testben Ép Lélek”	Kálvin J.u.1. I/3.	
109.	„Munkanélkülieket, álláskeresőket segítő Alapítvány	Déryné u.6.	57/401-620
110.	„Jászságért, Egészségért” Alapítvány	Szelei u.2.	57/500-200
111.	Új Színházért Alapítvány	Elefánti u.3.	57/403-234
112.	„Alma Mater” Bercsényi Alapítvány	Bercsényi út 11.	57/501-730
113.	Tehetség 2000-re Alapítvány	Szenháromság tér 1.	57/500-580
114.	Aprítógépgyár Eberhard G.P. Schmidt Ifjúsági Alapítvány	Sportpálya út 1.	57/504-100
115.	Lehel Huszár és Lovas Alapítvány	Szabadság tér 11-13.	57/411-652
116.	Maci Alapítvány	Kiserdei sétány 1.	57/515-570
117.	Jászsági Évkönyv Alapítvány	Határ u.18.	57/412-718
118.	„Iskolánkért, jövőnkért” Alapítvány	Bajcsy-Zsilinszky. u. 1.	57/502-710
119.	„ A Jászsági Gyermek Harmonikus Fejlődéséért Alapítvány	Szent István krt. 18.	
120.	Jászberényi Nagyboldogasszony Templomfelújítását Támogató Alapítvány	Szenháromság tér 3.	57/502-210
121.	A Jászság a magyar kultúrában	Rákóczi út 53.	57/502-400
122.	Klapka György Szakközép és Szakmunkásképző Intézet Oktatási és Művelődési Alapítvány	Hatvani út 2.	57/502-750
123.	Apponyi Alapítvány	Táncsics M.u.5.	57/412-753
124.	„Gyermekmosoly” Alapítvány	Szt. István krt.18.	
125.	„ Napsugár” Alapítvány	Ady E.u.11	57/411-341
126.	„Gondoskodás Szociális” Alapítvány	Hatvani út 35.	57/402-050
127.	Jászberényi Szent Imre Köztemető Közkeresztjeit és Világháborús Katonasírijait Ápoló Alapítvány	Szegfű u.2.	
128.	Déryné Közművelődési Alapítvány	Lehel vezér tér 33.	57/412-163
129.	Testvérvárosi Kapcsolatok Közalapítvány	Lehel vezér tér 18.	57/411-400
130.	Akarat Alapítvány	Szelei u.7.	
131.	„Székely Mihály Általános Iskola Diákjaiért” Alapítvány (Sport)	Lehel vezér tér 6.	57/502-720
132.	Baráth György „Egészségért” Alapítvány	Zirzen J. u.3.	57/411-400
133.	Jász - Lovas Bandérium Kulturális Alapítvány	Jókai u.21.	
134.	„A Jászság Röplabdasporthoz” Alapítvány	Hatvani út 22.	57/411-676
135.	íj. Bujdosó József Ösztöndíj Alapítvány	Szenháromság tér 1.	57/500-580
136.	„ARS GENERALIS” a Jászberényi Főiskoláért Alapítvány	Rákóczi út 53.	57/502-400
137.	REIKI PLUSZ, a szeretet fénye Alapítvány	Puskin sétány 19.	
138.	„Mukri és Társa” KFT tagjainak és munkavállalóinak szociális és egészség-ügyi támogatását elősegítő Alapítvány	Szövetkezet u.9.	
139.	Fundamentum Bibliahú Theológiai Alapítvány	Szt. István krt.3.	
140.	1956-os Emlékműért Alapítvány	Déryné u.2.	
141.	„ A Jászság jövőjéért” Kulturális és Térségfejlesztési Alapítvány	Jászapáti Kisjárás u.19.	
142.	„Jász honvédekért” Alapítvány	Szt. István krt.11. II/5.	
143.	JTIF Hallgatókért Alapítvány	Rákóczi út 53.	
144.	„Jászberény Közbiztonságáért” Közalapítvány	Lehel vezértér 18.	57/401-605
145.	„Jászberény Labdarúgó Utánpótlásáért” Alapítvány	Sportpálya u.9.	
146.	„Aprítógépgyár a Nyugdíjasokért” Kulturális és Szociális Alapítvány	Szilvásdűlő u.3.	
147.	„Újerdő” Környezetvédelmi és Oktatási Alapítvány	Sándor u.12.	57/403-583
148.	Jászberényi Barátok Temploma Közösségének Alapítványa	Ferencsek tere 3.	57/412-735

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

149.	Jászberényi Gazdákért Alapítvány	Árpád u.	
150.	Jászberényi Városőr Alapítvány	Szövetkezet u.2.II/6.	57/401-620
151.	„Városi Könyvtárért” Alapítvány	Bercsényi u.1. Pf.:66.	57/503-810
152.	„Törődés” Szociális Alapítvány	Hatvani út 35.	
153.	Alapítvány a Jászberényi Állat-és Növénykertért	Fémnyomó u.3.	57/412-429
154.	„Örökélet beszéde” Alapítvány	Thököly u.15.	57/412-461
155.	Jászberényi Belvárosi Általános Iskola Informatikai Alapítvány	Bercsényi u.11.	57/501-730
156.	Hamza Múzeum és Jász Galéria Alapítvány	Jókai Mór u.38.	57/410-832
157.	„TANAY ANTAL” Alapítvány (Főiskola)	Rákóczi út 53.	57/502-400
158.	„Jászkürt” Sajtóalapítvány	Kossuth L.21.	57/406-300
159.	„Debreczeni Jenő” Alapítvány	Rákóczi út 53.	57/502-400
160.	Jászberényi Szentkúti Alapítvány	Szentkúti tér 1.	57/411-028
161.	Szent István Községi Ház	Szenháromság tér 3.	57/502-210
162.	Jászberény város „CARITAS” Szociális Alapítvány	Lehel vezér tér 18.	
163.	Jászsági Szövetkezeti Kereskedelemért Alapítvány	Ady E. u. 22.	57/411-411
164.	„Egyházi iskoláért” Alapítvány Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola	Lehel vezér tér 5.	
165.	Székely Mihály Kórus Közművelődési Alapítvány	Ady Endre u.22.	57/411-411
166.	Palotásy Kórus Alapítvány	Mártírok útja 6.	57/400-583
167.	Magányosok Klubja		20/424-0248
168.	IKONFESTŐK	Zoltán u.6.I/3.	57/406-298

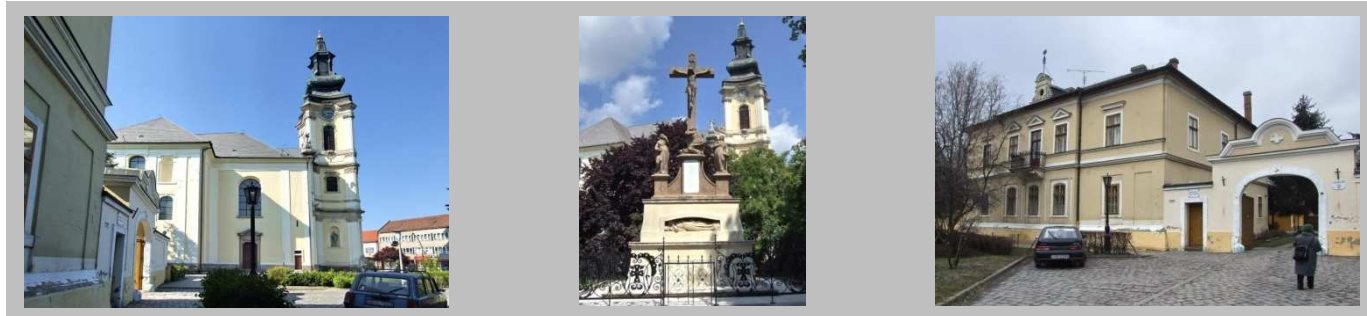
A településképi identitást a városi egyházi és középületek valamint a népi építészeti értékek együttesen határozzák meg. Települési identitást erősítő néhány elem:

Városháza – Lehel tér

Jászkuhó Ker. Székház – Lehel tér

Juhászkereszt – Lehel tér

Nagytemplom – Szentháromság tér

Kálvária – Szentháromság tér

R. k. plébánia, Szentháromság tér

Kálvária – Ferencesek tere

Ferences rendház

Ferences templom

Rozália-kápolna Szentháromság tér

R.k. templom – Szentkúti tér

Kálvária – Szentkúti tér

Eördögh-ház- Kossuth u. 35.

Jászkürt fogadó – Déryné u.

Kőkép - Szt. Imre hg. út

Kígyó u. 12. – népi műemlék

Kun u. 2. – népi műemlék

Bercsényi u. 73.

Termálfürdő, sajátos stílusú helyi épület

Jászok emlékköve

Jász emlékmű

1.7 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.7.1 A humán közszolgáltatások

a) Oktatás-nevelés

ÓVODAI ELLÁTÁS

Kedvező az óvodai ellátás: az óvodák teljes kapacitása 987 fh. A száz férőhelyre beírt óvodások száma 101,2, azaz a beírt gyerekek száma és a kapacitás szinkronban van. Jászberényben városi fenntartású (Városi Óvodai Intézmény) 11 tagóvodája mellett egy egyházi („Gólya” Református Óvoda) és egy alapítványi fenntartású (Maci-óvoda) is működik. 2015-től a 3 évet betöltött gyerekek kötelező óvodáztatását a meglévő intézmények keretében meg lehet oldani, újabb óvoda létesítésére – a csökkenő gyereklétszám miatt - nincs szükség.

Oktatási intézménybe járók mutatói Jászberényben térségi összehasonlításban 2012/2013 tanév

	100 óvodai helyre beírt gyerek	óvodás /ezer lakos	általános iskolás/ezer lakos	hátrányos helyzetű ált. isk. tanulók aránya %
Jászberény	101,2	37,9	87,8	n.a.
Jászberényi kistérség	97,5	36,7	80,6	44,4
Szolnoki kistérség	97,3	33,0	75,3	34,4
Szolnok	104,5	34,8	76,7	n.a.
Jász-Nagykun-Szolnok megye	93,6	34,5	80,5	48,9
Észak-alföldi régió	91,2	36,2	84,8	53,8

ÁLTALÁNOS ISKOLA

A városban négy általános iskola működik a KLIK fenntartásában: a Jászsági Apponyi Albert Ált. Isk. és Alapfokú Művészeti Isk., a Jászsági Ált. Isk. Bercsényi Miklós Ált. Isk. Tagintézménye, a Jászsági Ált. Isk. Székely Mihály Ált. Isk. Tagintézménye és a Palotásy János Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola). Ezekben a felvehető gyermekek száma összesen 1 333 fő. További négy olyan iskola működik a városban, ahol általános iskolai és középiskolai osztályok egyaránt vannak, ezek közül kettő egyházi fenntartású (Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Ált. Isk. és Gimnázium és a Jászberényi Katolikus Ált. Isk. és Középiskola, Liska József Szakközépiskola, Gimnázium és Kollégium Tagintézménye), a Klapka György Szakközép- és Szakiskola, Ált. Isk. és Speciális Szakiskola megyei fenntartású (szolnoki KLIK.), egy pedig a Széchenyi István Egyetem gyakorlóiskolája (SZIE Gyakorló Sport Ált. Isk. és Gimnázium).

A közoktatáshoz való azonos hozzáférhetőség biztosítása a viszonylag magas külterületi népesség következtében nehezen oldható meg, további probléma, hogy a külterületen élő gyermekek nagy része egyébként is a hátrányos helyzetű, elszegényedő vagy mélyszegénységben élő népességréteghez tartozik. Az egész kistérség általános iskoláiban magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya (44,4%). A megye (48,9%) e tekintetben kedvezőbb helyzetben van, mint az egész Észak-alföldi régió (53,8%), a jászberényi kistérség pedig a megyei átlagnál is jobb, de mindenhol magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya.

KÖZÉPISKOLA

A városban hat középiskola működik, ebből négy – már fent említett – általános iskolai osztályokkal együtt, a 685 férőhelyes Lehel Vezér Gimnázium a KLIK fenntartásában, a 820 felvehető tanuló létszámmal rendelkező Terplán Zénó Műszaki és Szakképző Iskola pedig a Szakképző Oktatási és Szolgáltató Közhasznú Társaság fenntartásában. A diákok között sok a bejáró, a Liska József Iskola 98 férőhelyes kollégiummal rendelkezik.

FELSŐOKTATÁS

A Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kara képviseli a felsőoktatást tartozik a pedagógus jelöltek számára a gyakorló általános iskola és gimnázium is, mely az iskolák Jászberényben. A képzési profil: tanító, andragógia, könyvtáros-informatikus, szociális munkás. E szervezethez ismertetésénél már szerepelt.

b) Egészségügy

EGÉSZSÉGÜGYI ALAPELLÁTÁS

Háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás

Jászberényben jelenleg 13 felnőtt háziorvosi és 5 házi gyermekorvosi körzet működik. Az alapellátást területi ellátási kötelezettséggel, az önkormányzattal kötött szerződés alapján, vállalkozó háziorvosok végzik, az intézmények nem önkormányzati fenntartásúak. A területi ellátottság nem egyenletes: a

Thököly u. 13. alatt működik a 13 házi orvosi praxisból 9 és mind az 5 gyermekorvosi praxis is itt található, ami rendkívüli térbeli koncentrációt jelent. További 2 házi orvosi körzet helyezkedik el a Kossuth u. 120.-ban, 1-1 pedig a Kaszás utcában, a Nádor utcában és Portelek Fő u. 22-ben. Két magánpraxis is dolgozik, egyik az Apponyi téren, másik a Zirzen Janka utcában.

Iskola-egészségügyi ellátás

Az iskola-egészségügyi ellátást szerződéses alapon a Sulidoki Kft. és két fő egyéni vállalkozó ifjúsági iskola-védőnő végzi.

Védőnői ellátás

Jászberényben 12 védőnői körzet került kialakításra, a teljes foglalkoztatotti létszám 16 fő. Mindegyikkörzetnek a központja a Thököly u. 13-ban található.

KÓRHÁZI ÉS SZAKORVOSI ELLÁTÁS

A kórházi ellátást és szakorvosi rendelést a Jászberényi Szent Erzsébet Kórház biztosítja. Jászberényben a működő kórházi ágyak száma összesen 282, ebből 170 aktív ágy, 112 pedig a krónikus betegek számára szolgál. A kórház állami (GYEMSZI) fenntartású. Mind a kórház és mind a szakrendelés a város lakosságán kívül a kistérség további 17 települését is szolgálja, de a helybeli ellátás nem minden orvosi szakágat ölel fel. A jászberényi kórházban el nem látható eseteket a szolnoki kórház fogadja, de a gyöngyösi, a hatvani és a ceglédi kórház is 50 km-es körzeten belül található, ezek közül a városhoz legközelebb, 30 km távolságban a hatvani kórház fekszik. A fogyatékkal élő személyek rehabilitációját is Szolnok látja el.

GYÓGYSZERTÁRAK

A gyógyszerári ellátás egyre inkább a kereskedelmi szférába kerül át és a hálózat alakulását, illetve működését a kereslet-kínálat határozza meg. A gyógyszertárak kínálati profilja folyamatosan bővül az orvosságok mellett a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmények, gyógynövények (teák), sőt kozmetikai cikkek kereskedelmével.

BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS

A város teljes bölcsődei kapacitása 62 férőhely. Egy helyen (Szent István krt. 18-20.) működik bölcsőde a városban, összesen 20 főt foglalkoztatnak. Ha a közeljövőben a foglalkoztatási szintet emelni és a gyesről visszatérők munkába illeszkedését segíteni szeretnénk, akkor a városi lakosság bölcsődeigényén túl a környező településekből Jászberénybe bejáró dolgozó nők bölcsőde igényével is számolni kell, mivel a környező települések nagy része nem rendelkezik bölcsődével.

c) Szociális ellátás

Jászberény Egyesített Szociális Intézménye végzi a szociális ellátás feladatait a városban Ennek keretében működik az *Idősek „Naplemente” Otthona* (Hatvani út 35.), amely ápoló-gondozói munkát végez, az ellátottak száma 100 fő körül alakul (max. kapacitás 104 fh). Ugyancsak ennek keretében végzik a jelzőrendszeres házi gondozást, amit kb. 50 fő vesz igénybe, de a működési engedély szerint ez a tevékenység 200 készülékig bővíthető. Az *Idősek Klubjának* (Lehel Vezér tér 2.) keretében a nappali az étkeztetés (180-200 fő), a házi segítségnyújtás (kb. 130 fő számára), a nappali ellátás 40 fő számára biztosított, és a tanyagondnoki szolgáltatás e keretek között működik. *Jászberény Város Idősek Otthona*(Jászladány, Kossuth L. Út 106.) kb. 100 fő ápolását, gondozását és rehabilitációját biztosítja bentlakással. Jászberényben működik 135 férőhellyel a *Katolikus Szeretetszolgálat Szent Klára Idősek Otthona*, de nem csak helyi lakosokat fogad, működési területe az egész országra kiterjed. A szociális intézményeket támogató *Jászsági Támogató Szolgálat*(Ferencesek tere 3/A)keretében biztosított a közösségi pszichiátriai ellátás(kb. 20 fő), valamint a fogyatékkal élők gondozása (kb.30 fő), és a fogyatékosok rendszeres szállítása (kb.50 fő).A civil szervezet(ek) által fenntartott *NEFRIT Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye* (Fehértói út 7.)oldja meg kb. 30 fogyatékos nappali ellátását, hogy a hozzátartozók dolgozni tudjanak. A *Jászsági Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat*(Ferencesek tere 3/A) fenntartója a Jászsági Többcélú Társulás, kistérségi ellátási körzettel kb. 170-180 gyermek és 370 család segítségét végzi. Két *családi napközi* (Fejlesztő Kuckó és Manócska) működik a városban a Gyermekcentrum Alapítvány fenntartásában, mindegyik 7-7 férőhellyel.

1.7.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Jászberény rendelkezik esélyegyenlőségi programmal. Jászberény Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 82/2011. (IV. 13.) Kt. számú határozattal fogadta el Jászberény Város Komplex Esélyegyenlőségi Programját. A program foglalkozik a

- fogyatékkal élők,
- az idősek,
- a romák,
- a nők és a
- mélyszegénységben élők

esélyegyenlőségével is. A program fő célja, hogy Jászberényben teljes mértékben és minél előbb megvalósuljon az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód biztosított legyen a településen élő minden személy számára. A program fontos célkitűzése a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség. A program foglalkozik a:

- lakhatás,
- foglalkoztatás,
- környezet,
- közlekedés,
- oktatás, valamint
- egészségügyi- és szociális ellátáshoz hozzájárulás

esélyegyenlőségével. Kiemelt figyelmet fordít a program a nem kisszámú külterületi – többnyire mélyszegénységben élő – lakosság esélyegyenlőségének megteremtésére, ellátási és közlekedési lehetőségeik bővítésére.

a) A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

Jászberényben a kisebb-nagyobb fogyatékkal élő személyek száma megközelíti az 1000 főt. A fogyatékkal élők fele mozgássérült, 12,5 %-a látássérült, ill. vak, 6% körül van a hallássérültek és siketek aránya, az autisták kb. 4%-os arányt képviselnek. Magas, 22,8 % a szellemi fogyatékosok aránya, a halmozottan sérülteké pedig 2,6% körül alakul.

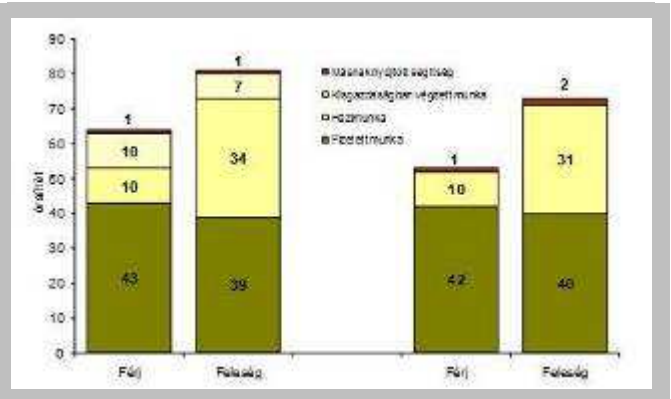
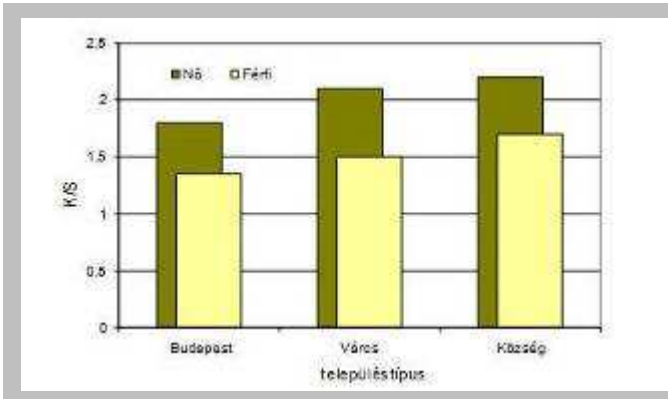
A fogyatékos lakosság korcsoport szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy mintegy negyedük (24,4%) 0-18 éves fiatal, akinek a fejlesztése, speciális oktatása kiemelt feladat, hogy később a társadalomba minél inkább be tudjanak illeszkedni. A fogyatékkal élők 32,1%-a munkaképes korú (19-54 éves), számukra – a megváltozott munkaképességnek megfelelő – foglalkoztatási lehetőségek biztosítása a cél. Az összes fogyatékkal élő 43,5%-a 55 éven felüli, ahol elsődlegesen az ellátás, ápolás lehet feladat.

A fogyatékkal élők iskolázottsági szintje drasztikusan elmarad a városi lakosság képzettségi mutatóitól. Többségük még az általános iskolát sem végezte el, kétszer annyian vannak, akik a 8. osztályt nem fejezték be, mint akik legalább a 8 általánost elvégezték. A városi nyilvántartás szerint mindössze tízen rendelkeznek szakmunkás képesítéssel, öten érettségiztek és csupán egyetlen diplomás van közöttük. Ez az elhelyezkedést, a munkába állást igen megnehezíti még abban az esetben is, ha a fogyatékosoknak megfelelő munkahelyek biztosíthatóak lennének. Ezért alapvető feladat az oktatási esélyegyenlőség fokozása. Fentiek alapján – sajnos – nem meglepő, hogy a városban foglalkoztatottak (7800 fő) számához képest igen alacsony, mindössze 290 a fogyatékkal élő foglalkoztatott. A fogyatékkal élők 55%-a részesül fogyatékosági támogatásban, a többiek jövedelemmel nem rendelkeznek, valószínűleg a családban eltartottként élnek.

b) A nemek esélyegyenlősége

Az Európai Unióban nagy hangsúlyt fektetnek a nemek esélyegyenlőségére. Kiemelt területnek minősül az egyenlő munkaerő piaci helyzet szabályozása. Már a Római Szerződés is megfogalmazza alapelveként, hogy a férfiak és nők egyenlő munkáért egyenlő bérre jogosultak, a nemeket egyenlő versenyfeltételek mellett egyenlő bánásmód illeti meg. A későbbiek folyamán e szabályok további pontosításra kerültek, az Amszterdami Szerződés meghatározta, hogy mit jelent a nemi alapon történő megkülönböztetéstől mentes egyenlő fizetség. Értelmezésre került az egyenlő munka fogalma is. Törekedni kell arra is, hogy a szociális biztonság megteremtésével biztosítsák a nők számára a nyugodt munkavégzés feltételeit.

Magyarországon a nők és férfiak esélyegyenlőségét a jelenleg hatályos törvények biztosítják, törvény tilt minden nemű megkülönböztetést. A nők esélyegyenlősége mégsem valósul meg maradéktalanul. A TÁRKI (Társadalomkutatás Zrt.) „Női Adattár”-ából származó adatok szemléltetik a nők esélyegyenlőségének hiányát. Az adatok ugyan 2007-ből és 2000-ből származnak, de az azóta lemult években ezen a területen jelentős elmozdulások nem tapasztalhatóak. Az ábra a nők és férfiak közötti összmunkaidő terhelést mutatja egy átlagos napon.

A nők és férfiak közötti összmunkaidő terhelést mutatja egy átlagos tavaszi napon. A függőleges tengelyen szereplő K/S mutató a munkaterhelés mérésére alkalmazott szintetikus társadalomstatistikai mutató, amely a társadalmilag kötött (K) és szabadon felhasználható idő (S) hányadosát szemlélteti, ami annál magasabb, minél kevesebb a napi 24 órából a szabadon tölthető idő. Jól látható az ábrán, hogy a nők időbeosztása a mért területeken kötöttebb, mint a férfiaké.

A kétkeresős családok tagjainak időbeosztása látható. A vizsgálat nem terjed ki arra, hogy a család kiegészíti-e a jövedelmét a ház körüli gazdaság termékeivel, vagy nem. Ennek ellenére jól látható, hogy a nők heti munkaideje jóval meghaladja a férfiéét. A legnagyobb hányadot a nem fizetett munka teszi ki a nők esetében

A nők munkaerő piaci helyzetét vizsgáló másik tanulmány (Kovács D. és társai /2006.) megállapította, hogy minél kisebb a település annál alacsonyabb a nők foglalkoztatása. Ennek okaként a dráguló tömegközlekedést jelölték meg, valamint azt, hogy a kistelepüléseken hiányoznak a funkcionális intézményrendszerek (pl. bölcsőde), amelyek segítik a család és a hivatás ellátásának összehangolását. Az alacsony foglalkoztatás miatt ezek a nők kevés szolgálati időt és így alacsony összegű nyugdíjat szereznek, mely magában hordozza a fokozódó anyagi kiszolgáltatottságot. A fentiekből megállapítható, hogy a nők munkafeltételeinek javítása nagymértékben javítaná a nők esélyegyenlőségét.

A férfiak és nők országos munkaerő-piaci helyzetét vizsgálva a nők körében kissé magasabb az inaktív aránya, de ez az arány a felsőfokú végzettséggel rendelkező munka-vállalók esetében nem érzékelhető, viszont az alacsony végzettségű munkavállalók esetében jelentős. A nők foglalkoztatását Magyarországon egyaránt jellemzi a horizontális és a vertikális szegregáció, amit nagyrészt a társadalmi nemi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiák és szocializációs minták éltetnek. Horizontális szegregációra utal a női munkaerőnek egyes, az átlagosnál rosszabbul fizető szektorokban és foglalkozásokban való koncentrációja, illetve felülreprezentáltsága; például a férfiak 50%-ával szemben a nők 71%-a dolgozik a szolgáltató ágazatokban. Az egészségügyben és az oktatásban foglalkoztatottak több mint háromnegyede nő, ami részben e szektorok alacsony béreivel, részben a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolása szempontjából kedvező munkafeltételeivel (rövidebb munkaidő, hosszú szabadság, pedagógusok) hozható összefüggésbe. A hagyományosan nőinek tekintett szakmák a leginkább alulfizetett állások közé tartoznak. Ugyanakkor megfigyelhető az is, hogy még ezekben a szakmákban is a férfiak vannak vezető pozíciókban. Ezeknél a szakmánál minél magasabb szinten vizsgálódunk (például ranglétrán, társadalmi elismerésben) annál kevesebb a nő. A nemek az egyes szakmákon belül is megoszlának a különböző területek között. Például az orvosoknál a sebészek – tehát egy magasabb presztízs – között jóval több férfit találunk, mint például a gyermek- vagy éppen a háziorvosok között, ahol inkább a női munkaerő dominál. Ebben a példában a presztízskülönbség mellett különbséget találunk a két nem közötti fizetések terén is. A nemek tükrében veszélyek is fenyegetik a különböző szakmákat. Ha egy ágazat elnöiesedik, akkor előbb-utóbb törvényszerűen csökken az érte fizetett jövedelem is, így a még ott dolgozó férfiak is elhagyják azt.

Jászberényben a lakosok száma 2011-ben 27 087 fő, melyből a nők száma 14 263 fő (52,66%), a férfiaké pedig 12 824 fő (47,34%). Az adatok jól tükrözik az országos tendenciákat, a férfiak aránya itt is meghaladja a nőkéét középkorúig, de 60 év felett a férfiak (2767 fő) a nők számának (4275fő) már csak 64,7%-át teszik ki.

A jászberényi nők és férfiak iskolázottságának és foglalkoztatottságának összehasonlítása 2011 KSH

	érettségizett	diplomás	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	összesen
nő fő	6 239	2 312	5 325	501	5 497	2 940	14 265
%	51,2	20,8	37,3	3,5	38,5	20,6	100,0
férfi fő	4 695	1 737	6 148	561	3 125	2 990	12 824
%	45,0	18,3	47,9	4,4	24,4	23,3	100,0

A nők képzettebbek, mint a férfiak, a 18 évnél idősebbek között magasabb az érettségizettek (51,2%) és 25 évnél idősebbek között pedig a diplomások (20,8%) aránya is a nők körében, mint a férfiak között (45,0% és 18,3%). Ugyanakkor a férfiak 47,9%-a foglalkoztatott, míg a nőknek csupán 37,3%-a. A nemek között a legnagyobb eltérés az inaktív keresőknel található, itt – az idős női korosztály nagyobb létszáma következtében – a női nyugdíjasok „vezetnek 38,5%-kal, míg a férfiak 24,4%-a inaktív kereső. Az eltartottak aránya – az esetleges várokozásokkal szemben - a nők körében kisebb (20,6%), mint a férfiaknál (23,3%). Ennek oka – legalább részben - a gyermek korosztályban a fiúk túlsúlya lehet.

Jász-Nagykun-Szolnok megyére nem készültek a TÁRKI-hoz hasonló felmérések, az adatok és a helyi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy az itt élő nők helyzete alig tér el az országotól. A vidékről bejáró dolgozókat is érinti a dráguló tömegközlekedés, a funkcionális intézmények hiánya, melyek megléte már az itt élő nők esélyegyenlőségének alacsony szintjét jellemzi.

A gyermekjóléti intézmények fejlesztésével lehetővé válna több vidéki nő munkavállalása. Célszerű lenne az atipikus foglalkoztatás (részmunkaidő, rugalmas munkaidő, távmunka) szélesebb körű elterjesztése is, ami a nők számára a gyermeknevelés melletti gördülékeny munkavállalást segítené elő.

c) A romák esélyegyenlősége

Jászberényben a 2011. évi népszámlálásnál a 27 087 fő lakónépességből 23 008-an (84,9%) vallották magukat magyarnak, 511-en (1,9%) romának. A 2001-es népszámláláskor a népesség 1%-a tartotta magát roma nemzetiséginek. A város esélyegyenlőségi programja alapján a tényleges arány ezt meghaladó mértékű, kb. a lakosság 8-9 %-a.

A roma népesség megoszlása nemek és életkor szerint 2010.

2010	Férfi			Nő			összesen		
	Fő	% a romák arányában	% az összes férfi arányában	Fő	% a romák arányában	% az összes nő arányában	Fő	% a romák arányában	% az összes népesség arányában
Össznépességen belül	900	40,9	7,0	1300	59,1	9,1	2200	100,0	8,1
0-2 év	100	4,5	0,8	100	4,5	0,7	200	9,1	0,7
3-5 év	90	4,1	0,7	95	4,3	0,7	185	8,4	0,7
6-14 év	120	5,5	0,9	180	8,1	1,3	300	13,6	1,1
15-18 év	90	4,1	0,7	130	5,9	0,9	220	10,0	0,8
19-24 év	150	6,8	1,2	200	9,1	1,4	350	15,9	1,3
25-44 év	250	11,4	1,9	350	15,9	2,5	600	27,3	2,2
45-54 év	45	2,0	0,4	130	5,9	0,9	175	8,0	0,6
55-64 év	40	1,8	0,3	90	4,1	0,6	130	5,9	0,5
65 év feletiek	15	0,7	0,1	25	1,1	0,2	40	1,8	0,1

Forrás: 2010-es adatszolgáltatás, Jászberény Esélyegyenlőségi Programjából

A gyermek és idős korosztály a teljes lakónépességben és a roma népességben, korcsoportos arányok

2010	Férfi			Nő			összesen		
	az össz-népességben	a roma népességben	roma arány a korosztályban	az össz-népességben	a roma népességben	roma arány a korosztályban	az össz-népességben	a roma népességben	roma arány a korosztályban
0-14 éves	fő 1 924	310	16,1	fő 1 752	375	21,4	fő 3 676	685	18,6
	% 15,0	34,4		% 12,3	28,8		% 13,6	31,1	
65-x éves	fő 1 910	15	0,8	fő 3 268	25	0,8	fő 5 178	40	0,8
	% 19,1	1,8		% 22,9	1,9		% 19,1	1,8	
teljes lakónépességben	fő 12 824	900	7,0	fő 14 263	1 300	9,1	fő 27 087	2 200	8,1
	% 100,0	100,0		% 100,0	100,0		% 100,0	100,0	

Forrás: 2010-es adatszolgáltatás, Jászberény Esélyegyenlőségi Programjából és 2011. népszámlálás KSH

A fenti táblázatokból kiderül, hogy a roma népesség korcsoport összetétele markánsan eltér a teljes lakónépességétől. Jászberény lakosságának 8,1%-a roma, a nők között a romák aránya magasabb (9,1%), a férfiak között alacsonyabb (7,0%). Arányuk a 0-14 éves gyermek korosztályban 18,6 %, sőt a lánygyermekek között 21,4%, mivel a roma népességen belül a gyermekek 31,1%-os arányt képviselnek, míg a teljes lakónépességben csupán 13,6% a 0-14 évesek aránya. Ennek fordítottja mondható el a nyugdíjas korúakról: a 65 éven felüliek aránya a lakosságban 19,1 %, de a romáknak mindössze 1,8%-a éri el ezt a kort, ami nagyon rossz egészségi állapotra és korai halálra utal.

A romák iskolázottsága jelentősen elmarad a városi átlagtól valamennyi kategóriában. Az általános iskolát el nem végzettek aránya a romák között kb. négyszeres. Míg a teljes lakosság 95 %-a elvégezte a 8 osztályt, ez a romáknak csak valamivel több mint feléről mondható el. Még rosszabb az arány a magasabb fokú képzettségek terén: érettségit adó középfokú végzettséggel a városban 48,5 % rendelkezik, a roma népesség körében azonban csak 2,1%. Egyetemi, főiskolai diplomával a 25 éves

népességen belül majdnem minden ötödik személy rendelkezik, a romáknál mindössze fél százalék. Nagyrész ebből is adódik, hogy a foglalkoztatottak aránya e népcsoportban rendkívül alacsony, magas a munkanélküliség, ami egyben a mélyszegénységet is determinálja.

Iskolai végzettségi adatok a romák esetében

	roma népesség iskolai végzettsége %	a teljes lakónépesség iskolai végzettsége %
8 ált. végzettség alatt	16,2	4,8
8 ált. végzettség	54,1	95,2
szakmunkás/szakiskola	27,1	n.a.
szakközép, technikus	1,3	48,5
gimnáziumi érettségi	0,8	
egyetem, főiskola	0,5	19,6

Forrás: 2010-es adatszolgáltatás, Jászberény Esélyegyenlőségi Programja

A cigányság körében 1990-ben a munkanélküliségi ráta értéke meghaladta a 20 százalékot, jelenleg egyes kutatások sokkal magasabbra, 65-68%-ra teszik a roma munkanélküliséget, sőt egyes becslések szerint a roma népesség csupán 5-10 %-a foglalkoztatott.

A város roma társadalma - a többségi társadalomhoz hasonlóan- tagolt. Jelentős része – különösen a képzetebbek – asszimilálódott, de nagyobb létszámot képviselnek a mélyszegénységben élők. Ezek egy része szegregátumokban él, melyek közül a Munkás utcai és a Faiskola utcai a belterületen, Neszűr a külterületen található. E szegregátumok lakói igen nagy arányban a szociálisan segítségre szoruló csoportjába tartoznak. A szociális juttatásokat Neszűrben igénybe vevők 42 %-a roma, a Munkás utcában és a Faiskola utcában szociálisan segélyezettettek 100 %-a roma nemzetiségi. A város teljes lakosságában az aktív korúak pénzbeli segélyezését tekintve az igénybe vevők 46 %-a, az átmeneti segélyezettettek 34 %-a, a közgyógy ellátásban részesülők 9 %-a roma.

d) Lakhatási antiszegregáció

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint a város 12 154 lakásának kb. 10%-a: 1 242 db nem komfortos, ebből 314 db félkomfortos, 839 db komfort nélküli és 89 szükséglakás. Kedvezőtlenül magas a komfort nélküli lakások részaránya. Vízüblítéses WC-vel 1 006 lakás nem rendelkezik.

Jászberényben három szegregátum található: egy Neszűrben, egy a Munkás utcában és egy a Faiskola utcában.

A Munkás utcai szegregátumban a lakások mintegy egynegyede alacsony komfort fokozatú, de a vezetékes vízhálózat, a csatornázottság és a szilárd útburkolat itt 100%-ban rendelkezésre áll. Súlyosítja a helyzetet, hogy itt élnek a mélyszegénységben élők a legnagyobb arányban. A város már a korábbi években pályázatot adott be ennek megszüntetésére, de a pályázat nem nyert, így nem sikerült ezt a célt elérni.

A Faiskola utcában az alacsony komfort fokozatú lakások aránya kisebb a városi átlagnál, viszont az egy lakásban élők száma magas. Ebben a szegregátumban a vezetékes vízhálózat, a csatornázottság és a szilárd útburkolat biztosított.

Mindhárom szegregátumnál a tömegközlekedés valamely formája biztosítva van az ott élők számára.

Általában kedvezőtlen, ill. alacsony színvonalú a külterületi lakóhelyek: Neszűr, Öregerdő, Újerdő, Négyzállás, Portelek, Hajta, Tőtevény, Meggyespele, Alsómuszáj, Felsőmuszáj, Zsombikos, Neccső, Borsóhalma, Zagyvapart tanya ellátottsága.

e) Közoktatási esélyegyenlőség

A város önkormányzati testülete 31/2008.(I.30.) határozatával hagyta jóvá Jászberény Oktatási Esélyegyenlőségi Programját. Mivel önálló közoktatási esélyegyenlőségi programmal rendelkezik Jászberény, a Komplex Esélyegyenlőségi Program e tekintetben nem tartalmaz részleteket.

f) Veszélyeztetett kiskorúak helyzete

Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban közel 1200 gyermek részesül Jászberényben, e létszám egyharmada roma kiskorú. A gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő 160-170 fő 5 %-a fogyatékkal élő és fele roma gyermek. A védelembé vett 28 gyermekből harminc roma származású, az átmeneti nevelésbe vett 51 gyermekből két fogyatékossgal élő és 4 roma kisgyermek. Fenti arányok jól mutatják, hogy a roma kiskorúak szociális helyzete az átlagosnál rosszabb.

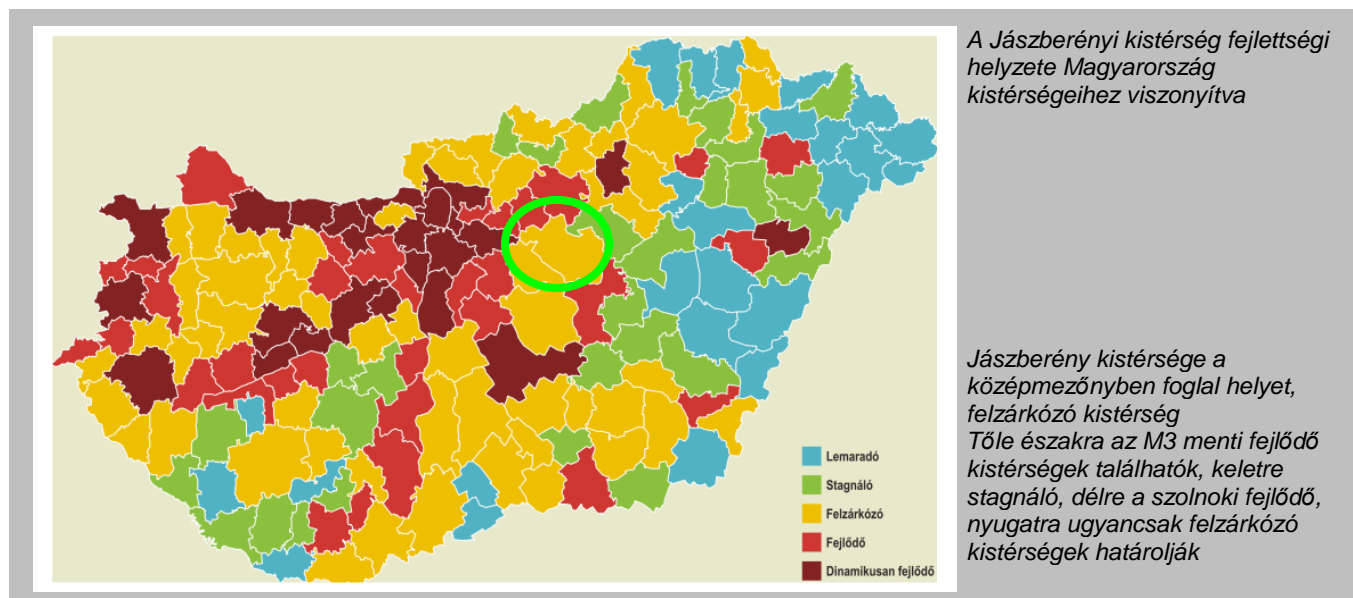
A veszélyeztetési okok a kedvezőtlen környezeti hatások, a városi átlagnál rosszabb lakhatási színvonal, az anyagi problémák, a család alacsony iskolázottsági szintje, szociális problémák és egészségi veszélyeztetettség is. Mindehhez társul a gyermekek érzelmi, fizikai elhanyagolása, illetve a rossz lakáskörülmények miatti veszélyeztetettség.

A hátrányos helyzetű illetve halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok száma alig csökken, hiszen a városi gyermek népességén belül – a romák körében magasabb születési index miatt – folyamatosan nő a társadalmilag hátrányos helyzetből származó gyermekek aránya.

1.8 JÁSZBERÉNY GAZDASÁGA

1.8.1 A város gazdasági környezete

Jász-Nagykun-Szolnok megye a magyarországi régiók között a gyenge középmezőnyben elhelyezkedő Észak-alföldi régió része, ez determinálja a megye és Jászberény város gazdasági környezetét is. A megyén belül azonban Jászberény gazdasága kiemelkedő, sok tekintetben megelőzi a megyeszékhely Szolnokot is.

A megye gazdasági mutatói az országos átlag alatt helyezkednek el és a régión belül is romló tendenciát mutatnak. Míg az ezredforduló táján a megyei GDP adatok a régiós átlag fölött voltak, mára egyértelműen az alá csúsztak. Bár a régió másik két megyéjében is hanyatlás tapasztalható, de az lényegesen kisebb mértékű, mint Jász-Nagykun-Szolnok megyében (2000-2010: Hajdu-Bihar megye 75,4 %-ról 74,1 %-ra, Jász-Nagykun-Szolnok megye 71,7 %-ról 61,7 %-ra, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 56,0 %-ról 54,6 %-ra.). Az egy főre jutó GDP értéke Jász-Nagykun-Szolnok megyében az országosnak csak 61,7 %-a, és kedvezőtlenül csökkenő tendenciát mutat (1996-ban még háromnegyede volt).

A GDP egy főre jutó értéke Magyarország régióiban az országos átlag %-ában. (KSH)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2010
Közép-magyarországi régió	150,0	153,6	154,9	157,9	163,5	159,7	158,8	164,4
Közép-dunántúli régió	98,6	94,4	97,8	94,4	88,9	93,4	95,6	87,3
Nyugat-dunántúli régió	110,2	114,6	114,3	105,9	103,6	108,7	104,4	100,0
Dél-dunántúli régió	76,7	77,2	74,9	73,9	73,2	71,8	71,3	68,2
Észak-magyarországi régió	67,3	65,7	64,6	65,2	63,9	64,4	66,4	61,0
Észak-alföldi régió	67,1	63,6	63,6	66,4	64,6	65,9	65,5	63,5
Hajdu Bihar megye	75,4	71,4	71,6	73,8	73,3	76,2	76,1	74,1
Jász-Nagykun-Szolnok megye	71,7	67,0	66,7	70,3	67,6	66,0	64,7	61,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	56,0	53,8	53,8	56,7	54,2	56,0	56,0	54,6
Dél-alföldi régió	75,5	73,6	71,5	70,9	69,1	68,1	69,0	65,2

Gazdasági szervezetek 2011 (KSH)

	Működő vállalkozások/ezer lakos	Egyéni vállalkozások aránya	Legalább 10 főt foglalkoztató vállalk. aránya	Ágazati megoszlás			
				Mező-erdő-vadg.	ipar	építőipar	szolgáltatások
				db/ezer fő	%	%	%
Közép-Mo. régió	94,4	29,0	5,0	0,9	7,2	7,8	84,1
Közép-dunántúli régió	64,0	52,8	4,3	3,7	8,9	12,2	75,2
Nyugat-dunántúli régió	69,3	55,9	4,4	4,6	8,4	11,4	75,6
Dél-dunántúli régió	62,9	54,0	4,1	5,5	7,8	10,8	75,9
Észak-magyarországi régió	49,3	55,8	4,0	4,3	8,4	10,0	77,3
Észak-alföldi régió	53,8	56,4	4,4	5,6	7,6	9,6	77,2
Hajdu Bihar megye	60,9	51,4	4,5	5,3	7,0	9,6	78,1
Jász-Nagykun-Szolnok m.	49,1	57,9	4,7	4,9	9,0	10,5	75,5
Szolnok	79,2	50,1	4,1	1,4	6,9	7,5	84,3
Jászberény	69,1	50,8	5,7	2,9	10,7	10,4	76,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	50,3	61,4	4,0	6,3	7,4	9,1	77,2
Dél-alföldi régió	60,4	56,3	4,9	5,8	8,4	9,7	76,0

A vállalkozások ágazati megoszlásának időbeli változását vizsgálva megállapítható, hogy a korábban jellemzően ipari profil a szolgáltatások irányában eltolódott. Szolnokon a működő vállalkozásokból a feldolgozóipari 6,9 %-os és az építőipari 7,5 %-os arány jelentősen elmarad a szolgáltatások együttes 84,3 %-os részesedésétől. A vállalkozások mindössze 1,4 %-a tevékenykedik a mező-erdő- és vadgazdálkodásban. Ez az arány egyértelműen igazolja a tercier szektor dominanciát. Ez egyébként a régió többi megyeszékhelyére is jellemző, bár azokban a mezőgazdasági jelleg valamivel a szolnoki fölött alakul, de ott sem jelentős. A szolgáltatások, a tercier szektor vállalkozásainak aránya mindenhol 80 % fölött van.

Az ipari termelés értéke 2011(KSH)

	Ipari termelés értéke a legalább 5 főt foglalkoztató vállalatoknál		Ipari alkalmazottak a legalább 5 főt foglalkoztató vállalatoknál		fajlagos GDP az 50 fő-nél nagyobb váll.-nál
	milliárd Ft	az előző év %-ában	fő	az előző év %-ában	
J-N-Sz megye	503,9	108,2	20 328	99,9	24 788
Hajdú-Bihar megye	538,2	110,5	17 621	96,7	31 178
Sz-Sz-Bereg megye	377,5	119,6	15 422	99,6	24 481
Észak-alföldi régió	1 419,6	111,9 %	53 011	98,8	26 779

Az ipari termelés értéke 2011-ben 2010-hez képest nőtt a megyében, de a növekedés üteme elmarad mind a régiós, mind a régiót alkotó többi megye adataitól. Ugyanakkor az ipari foglalkoztatottak munkában tartásában Jász-Nagykun-Szolnok megye a régióban a legkedvezőbb, a létszám megtartás majdnem teljes (99,9%). A nagyobb, legalább 50 főt foglalkoztató vállalatokban az egy fő által megtermelt GDP értéke azonban a régiós átlagnak mindössze 92,5 %-a, a vezető Hajdu-Bihar megyeinek pedig csak 79,5 %-a, ami nem kellő hatékonyságra utal.

A beruházások terén igen nagy különbségek láthatók régióként: az egy főre jutó beruházások aránya az országos 70 %-a (Észak-Magyarország) és közel másfélszerese (Nyugat-Dunántúl) között változik, azaz kétszeres különbségek is tapasztalhatók. A megyei bontások Jász-Nagykun-Szolnok megye és az Észak-alföldi régiót alkotó másik két megye régió belüli helyzetének alakulását tükrözik. Ebből megállapítható, hogy – bár összegében a legkisebb befektetés mennyiség J-N-Sz megyében volt, az egy főre jutó érték lényegesen kedvezőbb, mint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, de kisebb, mint Hajdú-Biharban.

A beruházások 2011. adatai regionális összehasonlításban és Jász – Nagykun – Szolnok megyében (KSH)

	az összes beruházás értéke (milliárd Ft)	az összes beruházás aránya az országos értékhez (%)	az 1 főre jutó összes beruházás értéke (Ft/fő)	1 főre jutó beruházás aránya az országos értékhez (%)
Közép-magyarországi régió	1 377 569	35,5	462 556	118,6
Közép-dunántúli régió	393 626	10,2	360 390	92,4
Nyugat-dunántúli régió	553 747	14,3	557 051	142,8
Dél-dunántúli régió	335 893	8,7	358 390	91,7
Észak-magyarországi régió	329 747	8,5	277 421	71,1
Észak-alföldi régió	430 168	11,1	291 150	74,6
Hajdu Bihar megye	171 264	39,8 ³	317 829	109,2 ⁴
Jász-Nagykun-Szolnok megye	117 763	27,4	305 925	105,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	141 141	32,8	254 913	87,6
Dél-alföldi régió	456 382	11,8	350 001	89,7
Ország összesen	3 877 132	100,0	390 148	100,0

Forrás: KSH területi atlasz

Külföldi érdekeltségű vállalatok.2011 (KSH)

	Külföldi érdekeltségű vállalkozások (db)	Egy vállalkozásra jutó külföldi befektetés eFt	Egy lakosra jutó külföldi befektetés eFt	Külföldi érdekeltségű vállalatok átlagos állományi létszáma (fő)
Közép-magyarországi régió	21 013	511 792,2	3 619,5	379 501
Közép-dunántúli régió	1 677	854 198,5	1 309,3	90 127
Nyugat-dunántúli régió	2 628	814 581,5	2 152,1	62 641
Dél-dunántúli régió	1 218	144 059,2	186,5	27 181
Észak-magyarországi régió	765	641 569,4	410,3	45 381
Észak-alföldi régió ebből:	886	662 538,7	396,1	32 568
- Hajdú-Bihar megye	337	761 536,8	475,5	9 093
- Jász-Nagykun-Szolnok megye	188	1 270 143,3	617,4	13 865
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	361	253 694,6	164,9	9 610
Dél-alföldi régió	1 360	385 835,2	401,0	33 014

A külföldi tőke jelenléte a gazdaságban mind a három észak-alföldi megyében tapasztalható, igaz nagyon eltérő mértékben. A 2011-es külföldi tőkebefektetések alapján Jász-Nagykun-Szolnok megye az első, csakúgy, mint ugyanazon év külföldi érdekeltségű vállalkozásainak árbevétele szerint is. Szolnok

³ A régió belüli arányok
⁴ A régió átlagához viszonyított %

megye vezet a külföldi tulajdonú vállalatoknál alkalmazott létszámban is. Szolnok megyében a megyeszékhely mellett Jászberény is jelentős számú külföldi vállalkozással és befektetéssel büszkélkedhet. Nem elhanyagolható a külföldi érdekeltségű vállalatok foglalkoztatási szerepe sem, Szolnok megyében 2011-ben éves átlagban közel 14 ezer fő.

K+F jellemzők 2011-ben (KSH)

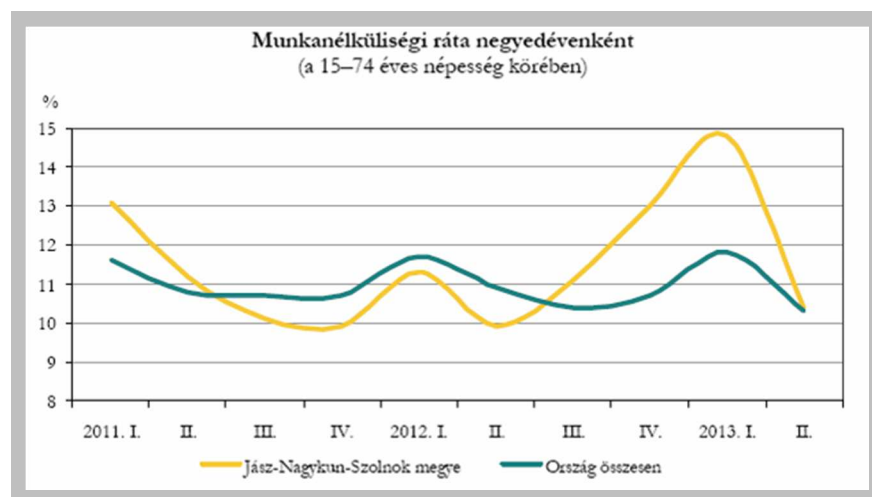
	K+F helyek száma		K+F fejlesztők száma		K+F ráfordítások/ezer lakos	
	db	%	fő	%	millió Ft	a max.%-a
Közép-magyarországi régió	1 499	50,0	22 281	60,3	73,6	100,0
Közép-dunántúli régió	195	6,5	1 918	5,2	17,1	23,2
Nyugat-dunántúli régió	245	8,2	2 113	5,7	18,4	25,0
Dél-dunántúli régió	202	6,7	2 075	5,6	11,5	15,6
Észak-magyarországi régió	196	6,5	1 822	4,9	9,7	13,2
Észak-alföldi régió	293	9,8	3 150	8,5	18,2	24,7
Hajdu-Bihar megye	200	6,7	2 331	6,3	40,6	55,2
Jász-Nagykun-Szolnok megye	30	1,0	336	0,9	7,8	10,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	63	2,1	483	1,3	3,5	4,7
Dél-alföldi régió	370	12,3	3 586	9,7	19,7	26,8
Magyarország	3 000	100,0	36 945	100,0		

A K+F tevékenységen belül is szélsőséges területi eltérések tapasztalhatók. Az Észak-alföldi régió a kutatóhelyek 9,8%-ával és a kutatói létszám 8,5%-ával nem áll rossz helyen a többi régióval való összevetésben, de a régiót alkotó megyék között igen nagyok a különbségek. Az egyetemmel rendelkező Hajdú-Bihar megye vezető szerepe vitathatatlan, de a másik két megye ehhez viszonyított elmaradása túlzott mértékű. JNSz. megye az országos kutató helyek mindössze 1,0 %-ával rendelkezik és a kutató/fejlesztői létszám kevesebb, mint 1,0 %-át foglalkoztatja. Az ezer lakosra jutó K+F ráfordítások között akár húszszoros különbség is tapasztalható, JNSz. megye ebben is a lemaradt mezőnyben foglal helyet.

Foglalkoztatási szempontból az Észak-alföldi régió Észak-Magyarország és a Dél-Dunántúl után hátról a harmadik helyet foglalja el aktivitási arány szerint. Az Észak-alföldi régióban viszont Jász-Nagykun-Szolnok megye adatai a legjobbak. Az Észak-Alföld munkanélküliségi rátája az országban a második legkedvezőtlenebb, de a régió belül itt is Jász-Nagykun-Szolnok megye áll a legjobban: 2011-es munkanélküliségi rátája kedvezőbb a másik két megyében tapasztalhatónál.

Foglalkoztatási viszonyok 2011 (KSH)

	Aktivitási arány %	Munkanélküliségi ráta %	15-64 évesek foglalkoztatottsági rátája %
Közép-magyarországi régió	59,2	8,8	60,2
Közép-dunántúli régió	58,6	9,3	59,9
Nyugat-dunántúli régió	57,6	7,4	60,2
Dél-dunántúli régió	52,5	12,7	51,8
Észak-magyarországi régió	51,5	16,7	48,7
Észak-alföldi régió	52,8	14,5	50,3
Hajdu Bihar megye	53,1	13,2	51,3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	53,4	11,1	53,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	52,1	18,4	46,8
Dél-alföldi régió	53,6	10,6	54,5

A legutóbbi évek változásait vizsgálva megállapítható, hogy 2012 harmadik negyedétől kezdődően sajnos a Szolnok megyei munkanélküliségi ráta erősen romlott az országoshoz képest és az elmúlt egy éves időtartamban végig meghaladta azt. Csupán 2013. év közepén sikerült az országos szintre csökkenteni a megyei munkanélküliséget. Jászberény város adatai azonban sokkal kedvezőbbek, mint a megyeiek.

A munkaerő képzettségét vizsgálva megállapítható, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok megyei lakosság képzettségi mértéke minden kategóriában alatta marad az országos szintnek. A megye a régió belül középső pozícióban helyezkedik el, iskolázottsága Szabolcs-Szatmár-Bereg megyénél jobb, de elmarad Hajdú-Bihartól. Jászberény város nemcsak a megyei mutatókat haladja meg, hanem az annál kedvezőbb országos szintet is a felsőfokon végzetek és érettségizettek arányával. Az érettségit nem adó középfokú végzettségűek részaránya meghaladja az országost, de elmarad a megyeitől. A csak általános iskolát végzetek aránya kedvezően alacsonyabb, mint a megyei, de az országostól alig tér el, igaz pozitív irányban. Jó az is, hogy az általános iskolát be nem fejezett népesség is – némileg - kisebb Jászberényben, mint az országos átlag, a megyei arányoknál azonban határozottan jobb.

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint 2011

2011	Általános iskola első évfolyamát sem végezte el	Általános iskola				Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel (fő)	Érettségi (fő)	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel (fő)	Összesen (fő)	
		1–3.	4–5.	6–7.	8.					
		Évfolyam (fő)								
Magyarország	Fő	109 673	316 651	272 917	449 959	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 264 462
	%	1,15		10,88		24,27	18,89	26,70	15,06	100,0
J-N-Sz megye	Fő	4 958	14 057	13 469	21 858	102 730	78 070	86 671	38 906	360 719
	%	1,37		13,68		28,50	21,64	24,03	10,78	100,0
Jászberény	Fő	273		2 649		6 244	5 236	6 776	4 158	25 336
	%	1,08		10,46		24,64	20,67	26,74	16,41	100,0

1.8.2 Jászberény gazdaságának fejlődése, ágazati összetétele

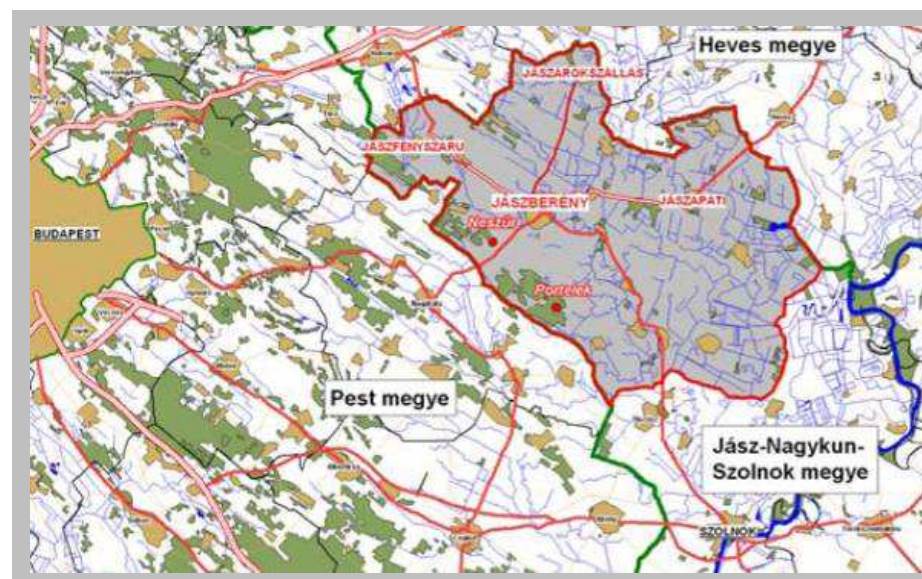
a) Jászberény gazdasági fejlődését meghatározó tényezők, adottságok

GAZDASÁGFÖLDRAJZI HELYZET

Jászberény az Alföld északi peremén, a Zagyva folyó mentén fekszik. Elhelyezkedése mind az Észak-alföldi régióban, mind Jász-Nagykun-Szolnok megyében kiemelt, az ÉNy-i megyehatárhoz közeli. Ezért a régió vonzásánál erősebben érvényesül a főváros hatása. Szoros az együttműködése Pest és Heves megye közeli településeivel is, foglalkoztatási, kulturális és ellátó központi szerepe messze túlnyúlik a 18 települést - köztük több várost is - felölelő kistérsége határain, sőt a megyehatárokon is. A megyeszékhellyel a Zagyva-völgy köti össze, amely történelmi idők óta közlekedési folyosó. A város távolsága Szolnoktól 48 km, Budapeستől 87 km, ezért a főváros vonzereje is érzékelhető.

A térségi központ szerepkör Jászberényben korán kialakult, a jászok XIII. századi betelepítése óta a jászság központi települése, „fővárosa”. Emiatt kulturális szerepköre is már korán meghatározóvá vált.

A korábbi mezőváros a XX. század második felében vált a környék ipari foglalkoztatási gócpontjává, elsősorban a nagyüzemek (hűtőipar) ide telepítésével.

Jászberény és kistérsége megyei határ menti elhelyezkedése (Forrás TERRA Stúdió)

Jászberény közel esik három – az M3 és a tervezett M4 valamint M8 - főközlekedési vonal mentén kialakuló fejlődési tengelyhez, ez gazdasági potenciálját erősíti. Fejlődését azonban nem segíti, hogy

sem vasúti, sem közúti fővonallal nem rendelkezik, kétszámjegyű utak (31 és 32) kereszteződésénél és vasúti mellékvonalon fekszik.

TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

A természeti erőforrások közül a város gazdaságát sokáig a termőföld határozta meg annak ellenére, hogy a település területén a termőföldek átlagos termőképessége a közepesnél kissé gyengébb. Jó termőtalajok a közigazgatási terület ÉNy-i és DK-i peremén találhatóak, homok, humuszos homoktalajok fordulnak elő a DNy-i részeken, É-on és K-en pedig gyenge minőségű, szikes foltokkal tarkított réti talajok dominálnak. Ez utóbbi gyepgazdálkodásra, az előbbiek szántóföldi művelésre és gyümölcs (dinnye) termelésre alkalmasak. A gyepgazdálkodáson alapuló állattenyésztés vezetett a tejipar (Jásztej) kifejlődéséhez, egykor virágzó gyümölcsösei és szőlőtermelése azonban mára veszített jelentőségéből.

Jelenleg a mezőgazdaság - az egykori mezőváros - gazdaságában csupán 4% körüli értéket képvisel. A várost érintő vízfolyások a Zagyva és a bele ömlő Tarna, melyek turisztikai jelentősége (még) csekély. Idegenforgalmi szempontból fontos természeti erőforrás viszont a termálvíz. A városnak két fürdője – a belvárosban elhelyezkedő Strand és Termálfürdő, valamint a Lehel Sport és Szabadidőközpont fürdője – hasznosítja a termáلكutak 45 °C-os, elsősorban izületi problémák enyhítésére alkalmas alkáli hidrokarbonátos termálvizeit.

b) Jászberény gazdasági szerkezetének változásai

A település gazdaságában évszázadokon keresztül a mezőgazdaság, ill. az ahhoz kötődő kereskedelem és termékfeldolgozás, élelmiszer „ipar” volt meghatározó. A település ismert volt vízimalmairól (gabonaipar), gyümölcsstermeléséről és a XIX. sz. elején telepített szőlőről, tejtermeléséről, méntelepéről. Serfőzdéje már az 1700-as évek elején volt, ahol a XX. század elején sör- és likőrüzem is működött. Az utolsó (belső) vízimalom 1941-ig üzemelt, de 1872-től egy, majd 1889-től és 1901-től újabb gőzmalmok létesültek a városban. Dohánybevaltója a XX. század első éveiben épült, de működött tejszövetkezet és borközpont is a városban. Iparát még a XIX. században is a céhekbe tömörült kézműipar jellemezte, a gyáripar csak lassan indult fejlődésnek. A vasútvonal csak későn, 1873. márciusában érte el Jászberényt, így az országos hálózatba történő késői bekapcsolódás is hátráltatta az ipar fellendülését. Az élelmiszeripar mellett a gépiparnak (Aprítógépgyár) lett jelentősége. A kisiparosokat tömörítő Ipartestület 1885-ben megalakult, de még 1935-ben is csak 800 iparos lakott a városban. A nagyipar csupán a XX. század közepétől alakult ki. Országszerte legismertebb jászberényi nagyüzem a Lehel Hűtőgépgyár volt, amely nemcsak az üzem, hanem a hozzá kapcsolódó lakótelep és szabadidős létesítmények miatt is a várost meghatározóan formáló tényező lett.

A rendszerváltás után megváltozott a gazdasági szerkezet. Nemcsak a privatizáció zajlott le és a megmaradt iparágak működési keretei változtak, hanem jelentősen előretört a kereskedelmi-szolgáltatási ágazat. A vállalkozások 65,5 %-a működött a szolgáltatási szektorban 2006-ban, 2011-re ez az arány 76,0 %-ra emelkedett. A magas tercier szektor arány egyben azt is jelzi, hogy a város biztosítja a környék kereskedelmi, szolgáltatási ellátását és szellemi háttérét is, ezáltal központja a térségnek. A fejlődés ellenére azonban a szolgáltatásban működő vállalkozások aránya azonban még mindig az Észak-alföldi régió átlaga (77,1%) alatt marad, bár kis mértékben meghaladja a megyei értéket.

A gazdaság főbb jellemzőinek területi összehasonlítása 2011.

	működő vállalkozások/1000 lakos	egyéni vállalkozások aránya %	legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások aránya %	mező-erdőgazdaságban működő vállalkozások aránya %	iparban működő vállalkozások aránya %	építőipari vállalkozások aránya %	szolgáltatásban működő vállalkozások aránya %
J-N-Sz megye	49,1	56,5	4,6	5,0	8,9	10,3	75,8
Jászberényi kistérség	45,8	57,6	5,4	5,0	10,6	12,9	71,4
Jászberény	69,1	50,8	5,7	2,9	10,7	10,4	76,0
Szolnok	79,2	49,0	4,0	1,4	6,7	7,5	84,3

Kedvezőtlen az is, hogy a városban magas a kisvállalkozások és alacsonyabb a - tőkeerős és több munkahelyet biztosító - nagyobb vállalkozások aránya. Az ezer lakosra jutó vállalkozásszámból 2006-ban mindössze 6,9 % volt a 10 főt vagy annál többet foglalkoztató vállalkozások aránya, ami azóta tovább csökkent: 2011-ben 5,7 %, de ez az érték még mindig jelentősen meghaladja a megyei és a régiós átlagot, sőt a megyeszékhely Szolnokét is. Előny az is, hogy Jászberényben a 10 főnél nagyobb

vállalkozások többsége igen sok munkahelyet biztosító, jelentős nagyüzem: a 10 főnél többet foglalkoztató vállalatok közül 45 vállalkozás ad munkát 10-19 embernek, 32 vállalatnál dolgoznak 20-49-en, 24 vállalkozásnál van 50-249 munkahely, és 250 főnél is többet foglalkoztat 3 vállalat. Az egyéni vállalkozások aránya az összes vállalkozás 55,8 %-a volt 2006-ban, ez mára kedvezőbb: 50,8 %-ra csökkent. Ez is a vállalkozások lassú megerősödésére, növekedésére, vagy a versenyképtelen vállalkozások kiesésére utal, ami a gazdaság erősödését sejteti.

A jászberényi működő vállalkozások gazdasági ágazat szerinti megoszlásának időbeli változása

	Mező/erdő gazd.		Ipar bányászat		Építőipar		Kereskedelem szolgáltatás		Vendéglátás turizmus		Szállítás raktározás		Pénzügy		Gazd.szolg ingatlan		oktatás		Egészségügy szoc.szolg.	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
2000	62	3,6	278	16,1	154	8,9	469	27,2	85	4,9	118	6,8	55	2,9	285	6,5	54	3,1	76	4,4
2006	68	3,5	254	13,0	197	10,0	464	23,7	83	4,2	101	5,2	83	4,2	377	19,3	90	4,6	84	4,3
2011	56	2,9	203	10,7	198	10,4	644													
76,0% (szolgáltatások együtt)																				

Az ágazatok között leggyorsabban (legnagyobb arányban) a szolgáltatásokban működő vállalkozások száma és aránya emelkedett. Visszaesés tapasztalható viszont az anyagi termelő (mezőgazdaság, ipar) ágazatokban működő vállalkozások arányában. Feltűnő, hogy az egykori mezővárosban ma már csak a vállalkozások 2,9%-a tevékenykedik a mezőgazdaságban.

A gazdaság néhány jellemző adatsora KSH adatok alapján (2006 és 2011 évi összehasonlítás)

adatsorok	Jászberény	Jászberényi kistérség	Szolnok	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Észak-alföldi régió	
1000 lakosra vetített vállalkozások száma (2006)	71,3	45,9	85,7	51,3	53,3	
1000 lakosra vetített vállalkozások száma (2011)	69,1	45,8	79,2	49,1	53,8	
10 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma /1000 lakosra vetítve (2006)	6,9	5,7	4,7	4,9	4,8	
10 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma /1000 lakosra vetítve (2011)	5,7	5,4	4,0	4,6	4,4	
Egyéni vállalkozások aránya % (2006)	55,8	63,8	53,4	61,8	60,5	
Egyéni vállalkozások aránya % (2011)	50,8	57,6	49,0	56,5	55,0	
vállalkozásokból szolgáltatásban működők % (2006)	anyagi	33,1	34,2	28,7	34,9	35,5
	szellemi	32,4	20,7	36,9	25,4	25,5
	összes	65,5	54,9	65,6	60,3	61,0
szolgáltatásban működő vállalkozások % (2011)	76,0	71,4	84,3	75,8	77,1	
Kereskedelmi szállásférőhely/1000 lakos (2007)	8,6	17,2	22,5	33,8	26,7	
Kereskedelmi szállásférőhely/1000 lakos (2012)	6,1	13,8	20,2	32,1	25,2	
Vendégéjszakák száma a szálláshelyeken/1000 lakos (2007)	582,2	649,0	1217,0	1124,0	1352	
Vendégéjszakák száma a szálláshelyeken/1000 lakos (2012)	320,7	610,0	1048,0	1279,0	1184	
Átlagos tartózkodási idő éj/fő(2007)	3,4	4,2	2,6	3,1	3,1	
Átlagos tartózkodási idő éj/fő(2012)	3,0	3,6	2,8	2,9	2,9	

Jászberényi vállalkozások számának időbeli összehasonlítása

vizsgált évek	működő vállalkozások		ebből egyéni vállalkozások		az 50-x fős vállalkozások	
	száma	aránya	száma	aránya	száma	aránya
	db	% 100%=1990	db	%	db	%
1990	1 299	100,0			33	2,5
2000	1 705	131,3			32	1,9
2001	1 765	135,9			36	2,0
2002	1 860	143,2			36	1,9
2003	1 885	145,1			34	1,8
2004	1 883	145,0	1 099	58,4	36	1,9
2005	1 904	146,6	1 125	59,1	33	1,7
2006	1 910	147,0	1 090	57,1	32	1,7
2011	1 901	146,3	966	50,8	28	1,5
változás	+611	+46,3	- 133		- 5	

idegenforgalmi adatok időbeli összehasonlítása

kereskedelmi szállásférőhelyek száma	éves vendégéjszakák száma	átlagos tartózkodási idő
245	17 517	3,4
231	11 826	3,1
228	11 658	2,5
218	13 167	3,4
220	11 356	3,0
206	9 820	2,8
194	10 029	2,7
169	8 660	3,3
- 76	- 8 857	-0,1

Jászberény az Észak-alföldi régió turisztikailag kevésbé frekvenciált települése. A fajlagos mutatókat vizsgálva megállapítható, hogy Jászberényben az ezer lakosra jutó kereskedelmi szállásférőhelyek száma alacsony, nemcsak a megyeszékhelyhez viszonyítva, de a kistérségi és a megyei átlagot sem közelíti meg. A vendégéjszakák száma is valamennyi között a legalacsonyabb. Valamivel kedvezőbb az átlagos tartózkodási idő, ami ugyan rövidebb, mint saját kistérségének adata, de valamivel jobb, mint a

megyei átlag. Kedvezőtlen viszont, hogy a turisztikai tendencia minden szempontból csökkenést tükröz 2000-hez képest.

A turisztikai helyzet térbeli összehasonlítása

2012	kereskedelmi szállás fh/1000 lakos	szállodai fh-ek aránya %	vendégéj/1000 lakos	külföldi vendégek aránya %	átlagos tartózkodási idő (éj/vendég)	bruttó szállásdíj/éj (Ft)	kapacitás kihasználtság (%)
JNSz megye	32,1	16,0	1279,0	15,1	2,9	4 102	34,7
Jászberényi kistérség	13,8	14,8	610,0	25,2	3,6	3 159	26,9
Jászberény	6,1	56,4	320,7	31,4	3,0	6 609	27,2
Szolnok	17,6	31,7	1048,0	28,1	2,8	6 215	35,1

A foglalkoztatottságot, ill. munkanélküliséget tekintve 2007-hez, a gazdasági válság előtti mutatókhoz képest valamennyi jellemző, valamennyi területen – regionális, megyei, kistérségi és települési szinten is – romlott, bár az utóbbi egy-két évben valamelyes javulás tapasztalható a közvetlen válság utáni évekhez viszonyítva. Kedvező tendencia, hogy a munkanélküliségen belül a szellemi foglalkozásúak aránya csökkent, ez a gazdaság fejlődésére utal, mivel a képzetesebb munkaerőt tudja felszívni. Ugyanerre utal az is, hogy egyidejűleg az alacsonyán kvalifikáltak aránya a munkanélküliek között emelkedik. Jászberény kedvező gazdasági helyzetét tükrözi ugyanakkor, hogy az SZJA-t fizető – azaz jövedelemmel rendelkező - népesség a városban növekedett, az ezer lakosra jutó SZJA adófizetők száma mind a megyei, mind a régiós, sőt a szolnoki szintet is felülmúlja. Míg 2007-ben még a megyeszékhely adatai voltak jobbak, mára az adófizetők magasabb arányával ez Jászberény javára megfordult. Ugyanez a viszonylagos kedvezőség mindható el a jövedelmi viszonyokról is, amely téren ugyancsak csupán Szolnok előzi meg Jászberényt, de a két város közötti különbség 2007 óta jelentősen mérséklődött. Relatív alacsony a munkanélküliség, Jászberény e téren is jobb Szolnoknál, csakúgy, mint a térségben itt a legkisebb a tartós munkanélküliek aránya is. Ugyancsak itt a legalacsonyabb az álláskeresőknél a női munkanélküliségi arány, ami az utóbbi öt évben jelentősen csökkent.

Munkanélküliségi adatok és jövedelmek időbeli összehasonlítása (2007 és 2012)

adatsorok	Jászberény	Jászberényi kistérség	Szolnok	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Észak-alföldi régió
SZJA –t fizető népesség/ezer lakos (2007)	470	412	478	409	390
SZJA –t fizető népesség/ezer lakos (2012)	483	445	474	445	
SZJA alapot képező éves jövedelem egy állandó lakosra vetítve eFt. (2007)	831,8	631,1	939,3	626,9	585,1
SZJA alapot képező éves jövedelem egy állandó lakosra vetítve Ft (2012)	908,0	725,0	962,0	697,0	
Regisztrált álláskereső aránya (2008. jan. 1.)	3,4	5,3	4,2	8,0	11,0
Regisztrált álláskereső aránya a munkavállalási korú népességből % (2012. dec.)	6,1	9,0	8,3	11,6	13,5
Ebből 180 napon túli munkanélküli %(2008. jan. 1.)	37,7	42,6	46,4	51,3	57,2
Ebből 180 napon túli munkanélküli % (2012.dec.)	44,2	48,8	56,4	53,4	57,7
Álláskeresőkből női munkanélküli %(2008. jan. 1.)	54,2	48,3	52,9	46,9	46,0
Álláskeresőkből női munkanélküli % (2012.dec.)	49,2	49,2	52,7	51,6	49,7
Álláskeresőkből szellemi foglalkozású %(2008. jan. 1.)	27,3	13,8	35,6	13,8	13,9
Álláskeresőkből szellemi foglalkozású % (2012.dec.)	20,6	11,6	30,9	13,8	14,0
Álláskeresőkből max. ált. isk. végzettségű %(2008.jan.1.)	28,2	47,4	22,7	46,5	48,4
Álláskeresőkből max. ált. iskolai végzettségű % (2012)	49,2	50,4	52,7	44,5	46,3

1.8.3 A főbb gazdasági szervezetek

A főbb jászberényi vállalatok felsorolását a következő táblázat tartalmazza:

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

AG Union Kft.	5100 Jászberény, Rákóczi út 46.	
Agro-Lehel Kft	5100 Jászberény, Felsőmuszály 9.	Mezőgazdasági szolgáltatás
Amond Kft.	5100 Jászberény, Rigó u. 6.	Huzalkosár és polcgyártás
Assist-Trend Alföld Kft	5100 Jászberény, Szentkúti tér 4	Háztartási eszközök gyártása
Autóelektro Kft	5100 Jászberény, Bajcsy Zs. u. 9.	Autóalkatrész gyártás
Barta Kft.	5100 Jászberény, Kun u. 14.	
Berény Vill Kft.	5100 Jászberény, Mester u. 7.	
Budapest Bank Zrt.	1138 Budapest, Váci út 193.	
BRILON Hungária Kft	5100 Jászberény, Jásztelki út 73	Füstgázvezető rendszerek forgalmazása
Colas Út Építőipari Zrt.	1033 Budapest, Kórház u. 6-12. I. em.	
CONTROL SEG. PRIVADA Kft.	5100 Jászberény, Hatvani út 67.	Biztonságtechnika, vagyonvédelem
CO-OP Hitel Zrt.	5100 Jászberény, Szabadság tér 3.	
CO-OP Star Kereskedelmi Zrt.	5100 Jászberény, Ady Endre út 22	Élelmiszer üzletlánc
CO-OP- Innova Tanácsadó Kft.	5100 Jászberény, Ady Endre út 22	
Csizmadia és Társa Kft.	5100 Jászberény, Rigó út 7.	Konyhafelszerelés gyártás és forgalmazás
Darázs Keverő 2000 Kft.	5100 Jászberény, Szelei út 69.	
Darázs Keverő Kft.	5100 Jászberény, Szelei út 69.	Takarmány előállítás
DEEP Média csoport	5100 Jászberény, Bercsényi u. 8.	Médiavállalkozás
Dometic Zrt.	5100 Jászberény Necső telep 1.	Hűtőgyártás
Elanders Hungary Kft	8999 Zalalövő, Újmajor u. 2.	
Electrolux Lehel Kft.	5100 Jászberény, Fémnyomó út 1.	Háztartási gépgyártás
Elektro-Art Kft.	1061 Budapest, Király u. 30-32/A. I/10.	
Elektro-Montőr - Ing Kft.	5100 Jászberény, Bakki József u. 33.	
Eloy Hungary Kft.	5100 Jászberény, Felsőmező utca 1.	Autóalkatrészek gyártása
ÉMÁSZ Hálózati Kft.	3525 Miskolc, Dózsa György u. 13.	
ÉMÁSZ Nyrt.	3525 Miskolc, Dózsa György u. 13.	
Erste Bank Hungary Zrt.	1138 Budapest, Népfürdő u. 24-26.	
Észak alföldi Gabonaterm. Szövetkezet	5100 Jászberény, Szelei út 69.	
Fema 2000 Kft.	5100 Jászberény, Tulipán út 15.	Forgácsolás, esztergálás, közúti áruszállítás, cukrászipari termékek előállítása
Ferro-Press Fémipari Szolgáltató Kft	5100 Jászberény, Laktanya u. 4.	Fémforgácsolás, vasszerkezeti munkák, lemezmegmunkálás
Fiala Trans Kft.	5100 Jászberény, Hatvani út 54.	Szállítmányozás
Flex-Coop Kft	5100 Jászberény, Mészáros Lázár u. 2.	Anyagmozgató rendszerek tervezése, gyártása
Fortaco Zrt.	5100 Jászberény, Sportpálya út 9.	Nehéz acélszerkezetek gyártása
Gábor Pack Kft.	5100 Jászberény, 9355/2 hrsz	Csomagolóanyag gyártás, forgalmazás
Gea Egi Energiagazdálkodó Zrt.	1117 Budapest, Irinyi József u. 4-20.	
Geogép Építőipari Kft.	5100 Jászberény, Réhely utca 39.	Mélyépítés
H-Generál Kft.	5100 Jászberény, Móra F út. 3 1/3.	Fémalkatrészek gyártása
Holocher + Bauer Kft.	5100 Jászberény, Necső telep 1.	Elektronikai alkatrészek
Horizont Color Kft	5100 Jászberény, Kossuth L. u. 48.-50.	
HPO Kft.	5100 Jászberény, Mester u. 9.	Autóalkatrész gyártás
H-ROM Kft.	5100 Jászberény, Dózsa Gy. út 21.	Számítástechnikai eszközök forgalmazása
Ilpea Profext Kft.	5100 Jászberény, Ipartelep út 3.	Hűtőszekrényajtó tömítőgumi gyártása, különböző csövek és profilok extrudálása
Inter J Net Kft.	5100 Jászberény, Apponyi tér 1.	
Invitel Távközlési Zrt.	2040 Budaörs, Puskás Tivadar u. 8-10.	
Jászablak Kft.	5100 Jászberény, Csákány u. 1.	Nyílászáró
Jászberényi Kossuth Zrt.	5100 Jászberény, Ady Endre út 18.	

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

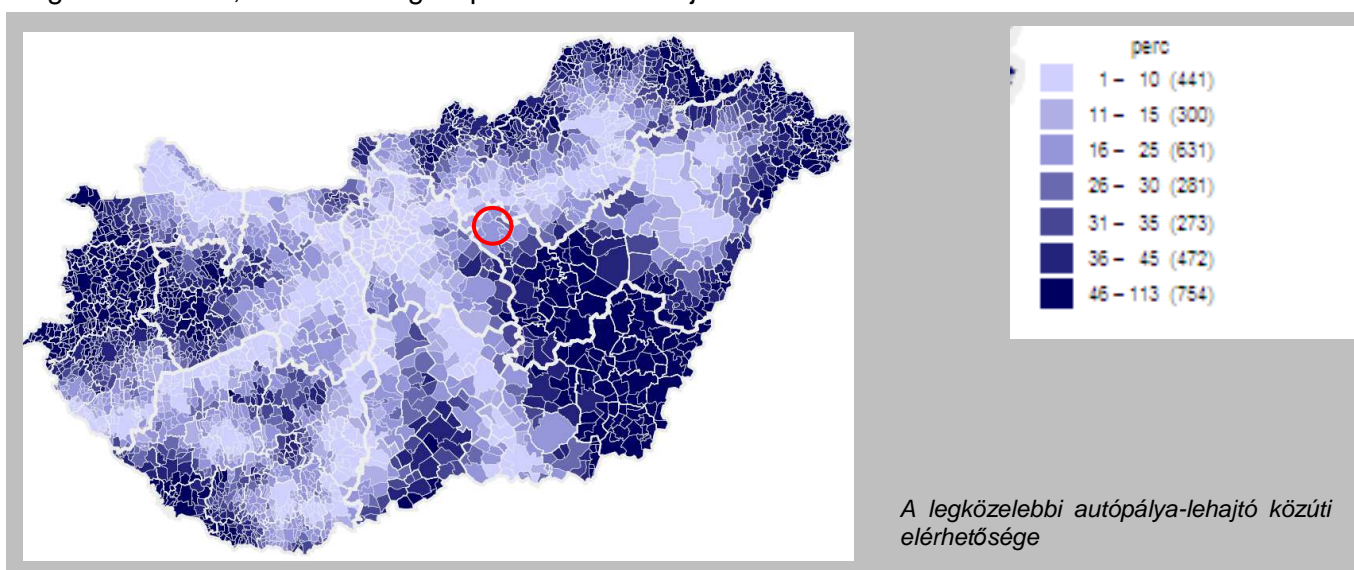
Jászberényi V. V Nonprofit Zrt.	5100 Jászberény, Margit sziget 1.	
Jász- Iron Kft.	5100 Jászberény, Nagykátai út 17.	
Jász-Plasztik Autócentrum Kft.	5100 Jászberény, Jákóhalmi út 11.	
Jász-Plasztik Kft.	5100 Jászberény, Necső telep 1	Műanyagfeldolgozó, szerszámkészítő, akkumulátorgyártó, vakolatgyártó
Jász-Takszövetkezet	5100 Jászberény, Szabadság tér 9-10.	Pénzüintézet
Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.	1051 Budapest, Viádó tér 1.	
KKE-WEST Kereskedelmi Kft.	5100 Jászberény, Jásztelki út 73	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
KÓD Kft.	5100 Jászberény, Nagykátai út 9.	Villamos kivitelezés, épület-üzemeltetés
Konkoly Hús Kft.	5100 Jászberény, Zagyvapart u. 68.	Húsfeldolgozó
Kukta Kft.	5100 Jászberény, Serház u. 3.	Vendéglátás
Lantos Kft.	5100 Jászberény, Csákány u. 1.	
Lehel Gyöngye Kft	5100 Jászberény, Bajcsy-Zs. út 16/B	Szállodai szolgáltatás
Lidl Magyarország Bt.	1037 Budapest, Rádl árok u. 6.	
Magyar Posta Zrt.	3546 Miskolc, Kazinczy u. 16.	
Magyar Telekom Nyrt.	1013 Budapest, Krisztina krt. 55.	
Matalin-Transz Kft.	5100 Jászberény, Pf. 193.	
Metálpaszt Kft	5100 Jászberény, Jókai Mór út 18/a	Fém- és műanyagfeldolgozó
MKB Bank Zrt.	1134 Budapest, Kassák Lajos u. 18.	
Molnár és Tsa Kft	5100 Jászberény, Nagykátai út 27.	Munkavédelmi eszközök
Moteam Kft.	5100 Jászberény, Szabadság tér 1.	
Mukri és Társa Kft	5100 Jászberény, Kodály Zoltán u. 14.	Gépjavitó
Nagy Kft	5100 Jászberény, Nagykátai utca 11	Építőipari termékek forgalmazása
N.V.G. Trans Kft.	5100 Jászberény, Alsómuszáj tanya 66.	
OTP Bank Nyrt.	5100 Jászberény, Lehel vezér tér 28.	Pénzüintézet
Palmi Top Kft.	5100 Jászberény, Jásztelki út 77.	Baromfi-feldolgozás
PE-GI Kft.	5100 Jászberény, Mikszáth K. út 8	Csomagolóanyag gyártás, forgalmazás
Pince Term. És Ker. Kft.	1105 Budapest, Bebek u. 3.	
Provident Pénzügyi Zrt.	1054 Budapest, Bajcsy-Zs. U. 42-46.	
Pr-Telecom Zrt.	3533 Miskolc Gózon Lajos u. 11.	
Raiffeisen Bank Zrt.	1054 Budapest, Akadémia u. 6.	
Rakpak Kft.	5100 Jászberény, Bulcsú u. 9.	
Samyang Ep Magyarország Kft.	5100 Jászberény, Necső telep 1.	Műanyag előállítás
Scintilla Kft	5100 Jászberény, Ipartelep út 9	Kábelkonfekcionálás
Sebestyén Kft.	5100 Jászberény, Jásztelki út 47.	
Signal-Print Kft	5100 Jászberény, Október 23 út 8-10	Nyomda
Stádium Kft.	5100 Jászberény, Lehel vezér tér 9	Könyvelő iroda
Szatmári Ker.és Szolg. Kft.	5100 Jászberény, Jásztelki út 73	Épületgépészet, fürdőszoba
Szatmári Malom Kft.	5100 Jászberény, Nyíl u. 15.	
Szekuritás Kft.	5100 Jászberény, Bercsényi Miklós u. 5.	Munkaruházat
Szerencsejáték Zrt.	1015 Budapest, Csalogány u. 30-32.	
Szikla 72 Kft.	5100 Jászberény, Fazekas u. 8.	Ingatlaniroda
Telenor Magyarország Zrt.	2045 Törökbálint, Pannon út 1.	
Tesco-Globál Kft.	2040 Budaörs, Kinizsi u 1-3.	
TÉBA TÜZELŐ ÉS ÉPÍTŐANYAG ÁRUHÁZ	5100 Jászberény, Nagykátai út 1.	Építőanyag
Tigáz Zrt. Üzemigazgatóság	4200 Hajdúszoboszló Pf. 53	
Tigáz-DSO Kft.	4200 Hajdúszoboszló Rákóczi út 184.	

Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	5000 Szolnok, Kossuth u. 5.	
Trend Kft	5100 Jászberény, Horváth Péter u. 14.	Műanyag feldolgozó
Udvardi Kft.	5100 Jászberény, Nagykátai út 3.	
Unicredit Bank Zrt.	1054 Budapest, Szabadság tér 5-6.	
Védelem HOLDING Kft.	5100 Jászberény, Gyöngyösi út 24.	Vagyonvédelem
VSSB Zrt. (Vodafone)	1087 Budapest, Pf: 370	

1.8.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

a) A város külső elérhetősége, helyzete és kapcsolatai a térségben

Jászberény közlekedés-földrajzi helyzete kedvező, az M3 autópálya viszonylagos közelsége jó hatással volt a gazdaság fejlődésére. Az ábrán látható, hogy a város az autópályától kb. 15 perces elérési időn belül fekszik, ami gazdaságfejlesztési szempontból előnyös. A település további gazdasági fejlődésének jelentős lökést adhatna a tervezett M8 autópálya mielőbbi megépítése, valamint az M4 részben kiépült szakaszainak folyamatos autópálya nyomvonallá összekapcsolása a hiányzó szakaszok megvalósításával, ezáltal térségi kapcsolatai tovább javulnának.

A következő állami utak érintik Jászberény igazgatási területét:

száma	iránya	minősítése
31-es számú	Budapest – Jászberény -- Dormand	másodrendű főút
32-es számú	Hatvan – Jászberény – Szolnok	másodrendű főút
3109. jelű	Szentlőrincváta - Jászfelsőszentgyörgy - Jászberény	összekötőút
3117. jelű	Farmos - Jászberény	összekötőút
3125. jelű	Jászberény - Jászboldogháza	összekötőút
3203. jelű	Gyöngyös - Jászárokszállás - Jászberény	összekötőút
31122. jelű	Porteleki	bekötőút
31113. jelű	Jászberényi	bekötőút
31329. jelű	Porteleki vasútállomáshoz vezető út	
31332. jelű	Jászberényi vasútállomáshoz vezető út.	

1.9 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZRENDSZERE

1.9.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás

a) Költségvetés

Jászberény önkormányzati költségvetéseit vizsgálva megállapítható, hogy 2001-től 2011-ig az éves költségvetés összege a rendelkezésre álló források tekintetében 17,82 milliárd Ft-ról 26,18 milliárdra, 147,2 %-ra emelkedett. E téren is érezhető a gazdasági válság hatása: már 2005-ben az önkormányzati költségvetésben rendelkezésre álló források összege 25,01 milliárd Ft volt, ahhoz képest máig csak mérsékelten emelkedett a költségvetési volumen (2001-2005 négy év alatt 140,4%, 2005-2011 hat év alatt 104,7%). 2008-ban (és 2009-ben is) kimondott visszaesés tapasztalható az azt megelőző évekhez képest, az akkor rendelkezésre álló összeg kevesebb volt, mint 2005-ben. Az önkormányzat saját bevételeinek éves összege 2005 óta folyamatosan csökken, a helyi adóbevételek 2008 óta gyakorlatilag stagnálnak, ezen belül az ipari adóból származó bevételek csökkentek, ami nem kedvező folyamatokra utal. Bár a 2011. évi költségvetésben rendelkezésre álló forrás a vizsgált évek közül a legmagasabb, ebből azonban az önkormányzat által felvett hitelek bevétele közel ötmilliárd (4 937 708 ezer) Ft.

A működési kiadások tíz év alatt a 2001. évi 143,6 %-ára, 15,9 milliárd Ft-ra emelkedtek és elérik a költségvetési kiadások 61,5 %-át. A dologi kiadások emelkedési üteme még gyorsabb, 2001-től 2011-ig 152,5 %-ra, 7 milliárd Ft fölé nőtt. A felhalmozás, tőkeképzés éppen fordított folyamatot tükröz: legmagasabb (3,78 milliárd Ft) 2001-ben volt, állandó csökkenést mutató trenddel 2011-re egymilliárd alá csökkent (979 029eFt). A korábban felvett hitelek törlesztése miatt az önkormányzat által visszafizetendő összeg is 2011-ben terhelte meg leginkább a költségvetést, 3,22 milliárddal, a korábbi években ennek töredéke volt csak a törlesztési kötelezettség, 2005-höz képest háromszorosra, 2008-hoz viszonyítva közel tízszeresre nőtt a hiteltörlesztési kötelezettség. A szociálpolitikai kiadások tíz év alatti 172,8 %-ra növekedése a romló gazdasági helyzet miatt emelkedő szociális támogatási/segélyezési igényt mutatja.

Az alábbi táblázat Jászberény önkormányzati költségvetéseinek egyes főbb tételeit mutatja be 2001-től 2011-ig.

Jászberény önkormányzati költségvetések bevételei(KSH tájékoztatási adatbázis)

év	Bevétel összesen eFt	Saját bevétel eFt	Helyi adóbevétel összesen eFt	Helyi adókból		Hitel felvétel eFt	Rendelkezésre álló forrás eFt
				Iparüzési adó	Idegenforg. adó		
2001	17 106 733	5 710 575	2 502 176	n.a.	n.a.	234 139	17 817 717
2005	24 562 568	8 205 725	3 407 374	n.a.	n.a.	1 713 891	25 014 524
2008	22 067 921	8 099 993	4 328 130	3 497 225	6 343	269 448	24 142 744
2011	26 178 888	7 227 999	4 393 498	3 224 459	22 314	4 937 708	26 178 888
Változás 2001-2011 %	156,6 %	126,6 %	175,6 %	92,2 % ⁵	351,8 % ⁶	2 108,9 %	147,2 %

Jászberény önkormányzati költségvetések kiadásai(KSH tájékoztatási adatbázis)

év	Kiadás összesen eFt	Hitel visszafizetés eFt	Kölcsön nyújtás eFt	Szociálpolitikai kiadás eFt	Működési kiadás eFt	Dologi kiadás eFt	Felhalmozás eFt
2001	n.a.	n.a.	n.a.	497 451	10 463 378	4 635 914	3 777 926
2005	25 014 524	1 055 051	167 475	623 913	15 544 691	5 551 086	2 736 138
2008	24 142 744	384 300	168 876	656 687	17 022 710	6 398 100	1 091 825
2011	25 837 269	3 222 755	221	859 530	15 902 610	7 071 181	979 029
Változás 2001-2011 %	103,3 % ⁷	305,4 % ⁸		172,8 %	143,6 %	152,5 %	25,9 %

b) A fejlesztéseknél figyelembe vehető önkormányzati ingatlanvagyon

A rendszerváltást követően a tulajdoni struktúrában alapvető változások következtek be. Az ipar magántulajdonba került, multinacionális cégek települtek a városba, meghonosítva nemzetközi termelési tapasztalatokat és technológiákat. Szerencsés és dicséretes, hogy a nagyiparhoz kapcsolódóan kialakult a helyi beszállítói hálózat, helyben új, a nagyvállalatokhoz kötődő magánvállalkozások jöttek létre és erősödtek meg.

A magántulajdon és magánvállalkozások megerősödésével nagymértékben fejlődött a kereskedelem és a szolgáltatás is, fontos viszont, hogy a (bel)város léptékéhez illeszkedő, változatos és színvonalas kínálatot biztosító kiskereskedelmi szaküzlethálózat a városközpontban fennmaradjon, ne váltsa fel, ill.

⁵Viszonyítási alap 2008.

⁶Viszonyítási alap 2008

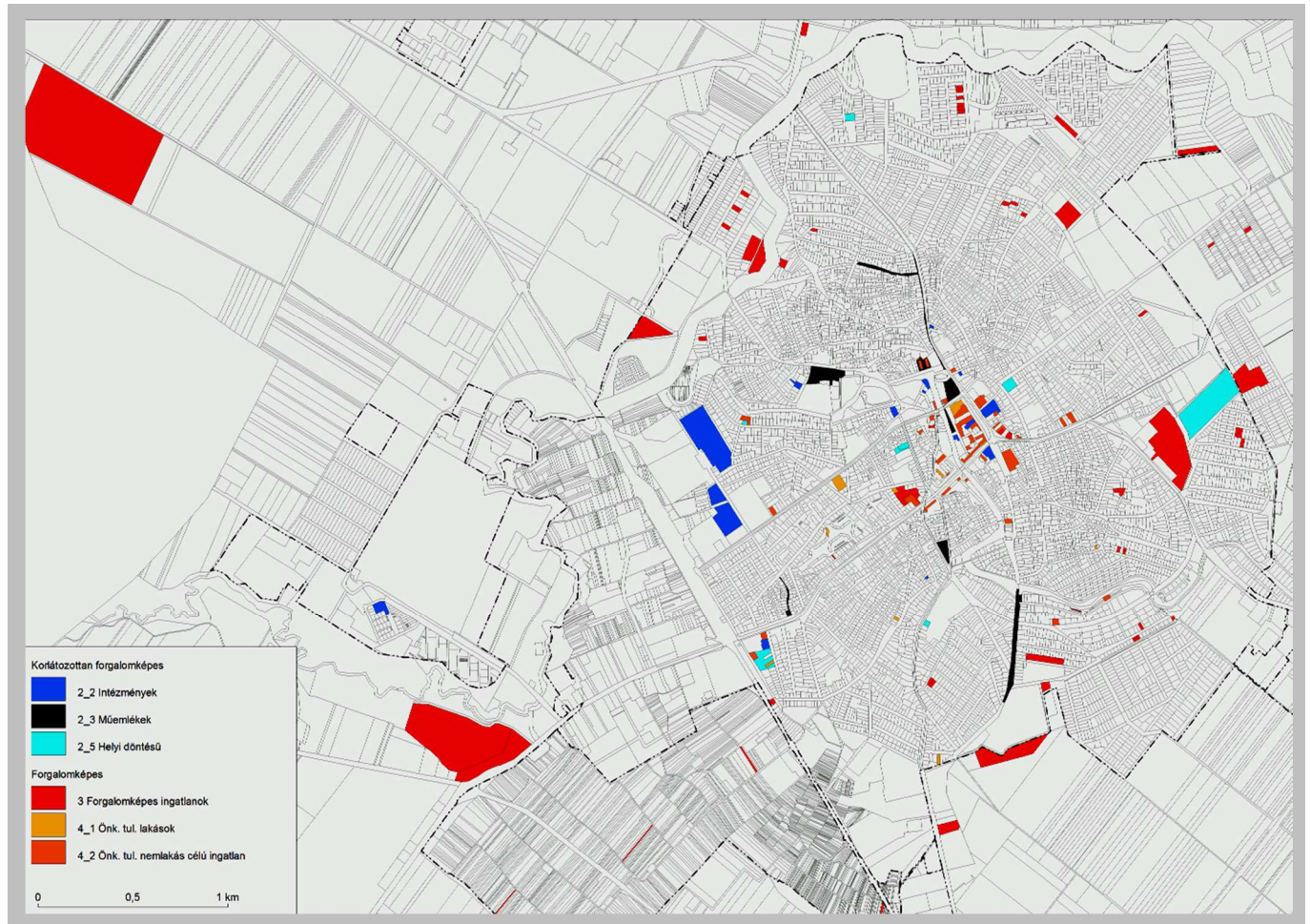
⁷Viszonyítási alap 2005

⁸Viszonyítási alap 2005

szívja el a keresletet a városszéli bevásárlóközpont rendszer. Ez nemcsak gazdasági érdek, hanem a városias arculat, a vonzó településközpont megőrzése/kialakítása érdekében is elengedhetetlen.

Az önkormányzati ingatlanvagyonnak városfejlesztési és –rendezési szempontból jelentős szerepe lehet akkor, ha a városi tulajdonú területek úgy helyezkednek el, hogy azokon végrehajtott fejlesztések a környezetük felértékeléséhez is hozzá tudnak járulni.

A mellékelt ábra - az önkormányzati tulajdonlista alapján - a város forgalomképes ingatlantulajdonainak térbeli elhelyezkedését mutatja.

Az önkormányzati tulajdonok városon belüli elhelyezkedése (a közterületeket az ábra nem tünteti fel)

Az önkormányzati ingatlanvagyon mennyisége és területi elhelyezkedése nem túl kedvező. Nem teremt lehetőséget sem az önkormányzati bevételek jelentős növeléséhez, sem a városi ingatlanok felhasználásával indítható városfejlesztési akciók elkezdéséhez. A város ingatlan nyilvántartásában forgalomképesként rögzített ingatlanvagyon (az ábrán piros színnel kiemelve), sok apró részletből áll és területileg elszórtan helyezkedik el. Bár látszólag van néhány nagyobb összefüggő, forgalomképesnek ítélt városi földtulajdon, de valójában ezeknek csak töredéke ténylegesen forgalomképes. Egy részük távlati közösségi célokat szolgál: a jelenleg érvényben levő településszerkezeti terv szerint zöldterület, turisztikai erdő, szabadidős terület vagy tervezett intézmény, temetőbővítés. Ezek nem igazán tekinthetők forgalomképesnek, a város tervezett területfelhasználásának megvalósítását azonban elősegítik azzal, hogy a közzélzeti célok megvalósításához kisajátításra nem lesz szükség. A forgalomképesként jelölt területek más része bár eladható, de fejlesztésre kevésbé hasznosítható (továbbra is mezőgazdasági) terület. A várostestben szórtan elhelyezkedő kisebb területek zömmel meglévő lakóterületeken belüli foghíjtelkek vagy tervezett, még meg nem valósult lakóterületek. Ezek valóban elidegeníthetők, de kis kiterjedésük következtében nagyobb fejlesztő hatással járó kisugárzásukra nem lehet számítani.

Az önkormányzati tulajdonú, nem lakás célú városi (narancsszínnel jelölt) ingatlanvagyon zöme a városközpontban tömörül. Az önkormányzat 63 db nem lakás céljára szolgáló helyiséggel rendelkezik. Ezek többnyire üzletek, esetleg raktárak, garázsok, tárolók. Jelentős részük üzlethelyiség, amelyek ugyan eladhatók, de valószínűleg célszerűbb önkormányzati tulajdonban megtartásuk. Nemcsak azért, mert a bérleti díj hosszú távon is gazdaságos, folyamatos önkormányzati bevételi forrás, hanem azért is,

mert a tulajdonviszony megtartásával az önkormányzat közvetlen hatással lehet az üzletek profiljának, arculatának, funkciójának befolyásolására, a központ kialakításával kapcsolatos változtatásokra.

Az önkormányzati lakások (155 db) ugyancsak területileg szórtnan helyezkednek el és a város lakásállományához képest mennyiségileg sem meghatározóak. A jászberényi – országosnál kedvezőtlenebb – demográfiai helyzet javításához és a népesség elöregedésének fékezéséhez/megállításához a városnak törekednie kell a fiatalok megtartására, ill. a fiatal korosztály városba vonzására. Ezt – és a városba betelepülést, a népesség növekedés megindulását - segítheti az első lakáshoz jutás támogatása mellett a bérlakás hálózat fejlesztésével a népesség-fogadó lépcső javítása, hiszen a jó munkahelyi kínálat, elhelyezkedési lehetőségek következtében jelentős megélhetési vonzerővel rendelkezik a város. A lakossági mobilitást a bérlakásállomány növelése előmozdítaná.

Fentiek alapján megállapítható, hogy az önkormányzati ingatlanvagyonnak a város működése (intézmények) és a távlati közösségi célok (parkok, intézmények, rekreációs területek) megvalósítása szempontjából van nagyobb jelentősége, sajnos (önálló) fejlesztési potenciállal kevésbé rendelkezik.

1.9.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Az önkormányzat a Polgármesteri Hivatalon belül önálló Településfejlesztési Irodát hozott létre a városfejlesztési feladatok maradéktalan ellátása érdekében. Ezen iroda feladata az önkormányzati fejlesztések mellett a civil és a gazdasági szervezetek településfejlesztési kezdeményezéseinek koordinálása is. A helyi gazdasági szereplők és a civil szervezetek gyakran anyagi hozzájárulással vesznek részt a fejlesztésekben, máskor saját környezetük rendezését végzik el, vagy pályázatok során kapcsolódnak be a kivitelezésbe.

1.9.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Jászberény – az Alföldi városok jellegzetességeinek megfelelően – ásványkincsekben szegény. Ebből adódóan az ipar kialakulásának és fejlődésének alapját korábban szinte kizárólag a mezőgazdasági nyersanyagok, a rendelkezésre álló munkaerő és a fogyasztói piacok jelentették.

Ma a város gazdaságát alkotó nagyvállalatok tevékenységi körük alapján elsősorban az ipar területén működnek, illetve van néhány jelentősebb cég a szolgáltatási szektorban is. Fontos ágazat maradt a gépgyártás, a műanyagipar és elektronikai ipar.

Összességében megállapítható, hogy a gazdasági, társadalmi változások hatására az ipari fejlődés korlátjai egyre erőteljesebben jelentkeznek a városban. Ilyen helyi problémák, például:

- az ipari fejlesztés alapját képező erőforrások szűkössége, tőkehiány,
- a termelési tradíciók szűk köre (pl. tudás- és technológiatranszfer korlátozottsága),
- humán erőforrás szűkössége (pl. vállalászási ismeretek)
- a korszerű termelői infrastruktúra hiánya.

BEFEKTETÉS-ÖSZTÖNZÉS

Az önkormányzat különböző befektetés-ösztönző eszközökkel igyekszik vállalkozásbarát környezetet kialakítani, ezáltal a működő tőkét a városba „csábítani” és a helyi vállalkozásokat segíteni. Ezen felül lehetőségeihez mérten minden olyan együttműködésre fogékony, amely elősegíti a város gyarapodását, a lakosok közérzetének javítását. Keresi a potenciális befektetőket, segíti azok betelepülését pl. közműves telkek biztosításával, a vállalkozók közlekedési problémáinak megoldásával (ha ez a közútfejlesztési tervekbe beilleszthető), a nők munkába visszaállításának segítségével, a bölcsődei kapacitás növelésével, stb. Az önkormányzat a vállalkozókkal közös rendezvényeket szervez, rendszeresen megtartják a Jászexpo-t.

Jászberény Város Önkormányzata 9/2013.(III.14.) számon hagyta jóvá, majd 22/2014.(VII.17.) támogatási rendelettel módosította a vállalkozások beruházás ösztönzési és munkahely teremtési támogatásának programját. Ez alapján részesülhetnek városi támogatásban a meghatározott feltételeknek megfelelő, pályázó vállalkozások. Ez alapján 2013-ban hét pályázóból négy nyert el támogatást új munkahelyek létesítéséhez ill. munkahely teremtő beruházásokhoz.

1.9.4 Lakásgazdálkodás

Jászberény lakásállománya folyamatosan gyarapszik: a 2001-es 11 415 db lakásszám 2011-re 12 148-ra emelkedett, ez tíz év alatt 106,4 %-ra növekedés jelent. A városban 11 377 háztartás van, ami arra utal, hogy – elvileg/statistikailag – nincs mennyiségi lakáshiány, hiszen a lakások száma meghaladja a háztartások számát. Az újonnan épülő lakások nagysága (minősége) jó, az új lakások többsége a 3 és 4

szobás vagy annál nagyobb kategóriába esik. Mára az átlagos lakásnagyság Jászberényben 2,74 szobás.

Jászberény lakásállománya a KSH 2011-es népszámlálás alapján

	lakásállomány						Lakásnagyság								tulajdonviszony					
	Lakott		Nem lakott		Összesen		1 szobás		2 szobás		3 szobás		4-x szobás		Magán		Önkorm.		Egyéb	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Jászberény	10 882	82,1	1 266	9,6	12 148	100,0	881	7,3	4 561	37,5	4 440	36,5	2 272	18,7	11 770	96,9	190	1,6	194	1,6
Kistérség	33 304	87,5	4 777	12,5	38 081	100,0	3 333	8,8	15 562	40,9	13 857	36,4	5 356	14,1	37 379	98,2	426	1,1	303	0,8
J-N-SZ m.	153 293	89,1	18 687	10,9	171 980	100,0	15 755	9,2	78 711	45,7	55 339	32,2	22 578	13,1	166 827	97,0	3 489	2,0	2 067	1,0

Lakásonként átlagosan 2,42 fő lakik, a korábbi évtizedekhez képesti folyamatos csökkenés javulásként, a túlzásfűlt mérséklődéseként értékelhető, bár sajnos ebbe a népesség csökkenése is belejátszhat, ami viszont negatív folyamat. Az egy szobára jutó népesség 0,79 fő.

Jászberényben a lakásállomány mindössze 82,1 %-a lakott, sok, a lakásállomány csaknem 10 %-a (1 266 db) a lakatlan lakás. Igaz a kistérségi (12,5%) és megyei (10,9%) üres lakások aránya még magasabb. Ez sajnos a népességcsökkenésre utal. A városban lakások 96,9%-a magántulajdonban van, rendkívül alacsony az önkormányzati tulajdonú lakások aránya (1,6%). **Az önkormányzati (bér)lakások száma** csupán 190 db volt a 2011-es népszámlálás adatai szerint, az önkormányzat 2014-es adatszolgáltatásában már csak 155 db. Ez a lakossági mobilitásnak – Jászberény népességvonzásának, a városba beköltözésnek - gátja lehet. Tervbe van véve 7 db lakás önkormányzati megvásárlása, de ez is csak kismértékben növelné az állományt. Kívánatos lenne a bérlakás állomány jelentősebb növelése, a fiatalok Jászberénybe vonzásának erősítése, különösen a közeljövő demográfiai és foglalkoztatási viszonyaiban várható változások (nagy számú munkaerő nyugdíjba vonulása) következményeinek mérséklése érdekében. A bérlakások iránti igényt tükrözi az is, hogy a lakásbérletek száma a piaci lakásbérlekkel együtt 607, azaz az önkormányzati bérlakások közel négyszerese. A lakások 83,6 %-ában a tulajdonos lakik.

A lakásállomány felszereltségét vizsgálva megállapítható, hogy sokat javult a közüzemi ellátottság, a közműöllő jelentősen csöködött: a lakások 82,3%-a közüzemi szennyvízcsatornára kötött. Vezetékes vízzel ellátott a lakások 90,1%-a, így a közműöllő 7,8%-os, a házi vízvezetékekkel ellátott lakásokat is bele számítva 14,3%-os.

A jászberényi lakásállomány ellátottsági mutatói, 2011 népszámlálás (KSH)

	vízvezeték				Meleg folyó-vízzel ellátott		Vízöblítéses WC-vel ellátott		Szennyvízcsatorna				Fürdőszoba	
	közüzemi		házi						Közüzemi		Házi			
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Jászberény	10 949	90,1	797	6,5	11 209	92,3	11 148	91,8	10 001	82,3	1 745	14,3	12 364	101,8
Kistérség	33 391	87,7	1 475	3,9	32 523	85,4	32 305	84,8	22 155	58,2	12 711	33,4	34 980	91,9
J-N-SZ m.	158 694	92,1	2 786	1,6	151 130	87,7	151 367	87,8	119 006	69,0	42 474	24,6	163 996	95,1

Annak ellenére, hogy a közművesítettség folyamatosan javul, a lakásállomány mégsem elégíti ki minden minőségi elvárást. A lakások 96,7 %-a rendelkezik közüzemi vagy házi vezetékes vízzel, eszerint a lakásállomány 3,3%-ának a vízellátása csak közkútról vagy ásott kútról oldható meg. Bár a 100 lakásra jutó fürdőszobák száma 102, mégis Jászberényben 839 lakás komfort nélküli, 314 félkomfortos és 89 a szükséglakások száma. Ez azt jelenti, hogy a teljes lakásállomány 10,2%-a (1 242 db) minőségileg nem felel meg, ezen belül - sajnos - különösen magas a komfort nélküli lakások aránya (6,9%).

A lakásállomány komfortfokozat szerinti megoszlása 2011 (KSH)

	Összkomfortos		Komfortos		Félkomfortos		Komfort nélküli		Szükséglakás		Összesen	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Jászberény	6 508	53,6	4 404	26,3	314	2,6	839	6,9	89	0,7	12 154	100,0
Kistérség	16 222	42,6	15 180	39,8	1 523	4,0	4 980	13,1	203	0,5	38 108	100,0
J-N-Sz megye	69 375	40,2	77 226	44,8	7 010	4,1	17 785	10,3	987	0,6	172 383	100,0

A lakásállomány korösszetételét vizsgálva megállapítható, hogy a város csupán minden ötödik lakása (19,9%) épült a II. világháború előtt, azaz a 70 évnél idősebb állomány viszonylag kicsi. A legtöbb lakás (21,7%) az 1970-es évtizedben épült, alig kevesebb, mint az azt megelőző 25 évben. A rendszerváltás után rendkívül megtorpant az építési tevékenység, az 1990-es évtizedben az egész megyében, a kistérségben és a városban is a korábbi ütem fele alá esett vissza a lakásépítés. Az ezredforduló után ez a nagyon mérsékelt építési kedv alig valamit növekedett a megyében és a kistérségben, de Jászberényben (környezetéhez képest) fellendült az építkezés: 2001-2011-ig – bár a rendszerváltás előtti évtizedek építési ütemét még nem közelíti meg – épült meg a jelenlegi lakásállomány 9,1 %-a, ami a megyei és kistérségi érték majdnem kétszerese. Ez egyértelműen a város megyén belüli erős gazdasági pozícióját, a kedvező foglalkoztatási viszonyok vonzerejét jelzi.

A lakásállomány építési kor szerinti megoszlása 2011 (KSH)

	1946 előtt		1946-1970		1971-1980		1981-1990		1991-2000		2001-2011	
	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
Jászberény	2 416	19,9	3 312	27,2	2 638	21,7	2 026	16,7	661	5,4	1 101	9,1
Kistérség	7 997	21,0	12 639	33,2	8 147	21,4	5 343	14,0	1 883	4,9	2 099	5,5
J-N-Sz megye	32 039	18,6	53 114	30,8	39 963	23,2	28 748	16,7	8 575	5,0	9 944	5,8

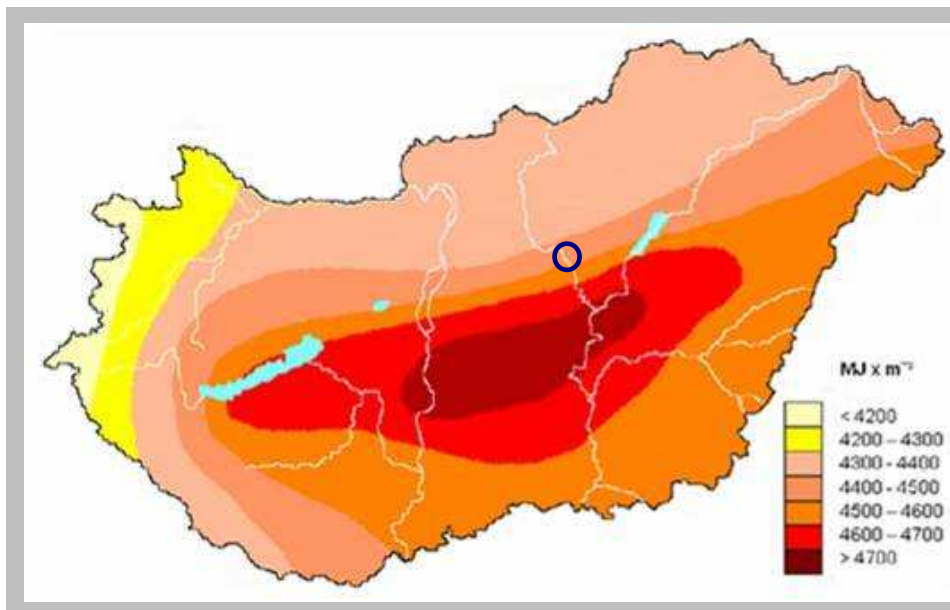
1.9.5. Energiagazdálkodás

A város a vezetékes energiahordozók közül jelenleg villamos energiával, földgázzal és a település központjában, valamint a telepszerű többszintes rendszerben épült lakótelepeken távhőenergiával is rendelkezik. Földgázt közvetlen fűtésre, illetve közvetve a távhő ellátás a primer energiahordozójaként hasznosítanak.

A három vezetékes energiahordozó rendelkezésre állása a településen belül gazdaságos, korszerűbb és kisebb légszennyezéssel járó energiaellátást eredményez a hagyományos tüzelésnél.

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

Az energiafelhasználásban a megújuló energiák közül Jászberényben a napenergia felhasználása, a geotermikus energia és termásvíz energetikai hasznosítása és a környező területek mezőgazdasági hulladékait feldolgozó biomasszára alapozott energiatermelés jöhet szóba. A megújuló energiahasználat fokozásával kapcsolatosan sok tennivaló vár még az országra és Jászberényre is.

A napsütésese órák száma éves átlagban 2025 óra, az EU egyik legnapsütöttebb területe Magyarország középső része, benne Jász-Nagykun-Szolnok megye (is). Nyáron a napsütésese órák száma havi átlagban 260-280 óra, télen 50-75 óra.

Vízszintes felületet érő globális napsugárzás éves értéke

Az önkormányzat energiagazdálkodását az áramtakarékos közvilágítás általánossá tételével és a közintézmények energetikai korszerűsítésével – nyílászárócserékkel, hőszigeteléssel, fűtési rendszerek korszerűsítésével – lehet tovább javítani. Az önkormányzat 2014-ben több energetikai fejlesztésre irányuló támogatási pályázatot is benyújtott a KEOP keretében, egyik a közvilágítás energiatakarékos átalakítására, led-es közvilágítás fejlesztésre, másik a Lehel Vezér Gimnázium napeleemes rendszerének kialakítására irányult. Ezen túl két óvoda (Gézengúz és Szivárvány) utólagos homlokzati hőszigetelésének támogatására is pályázott az önkormányzat a Trilakk festékgyártó által kiírt DRYVIT pályázat keretében.

1.10 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A városüzemeltetés Jászberényben jól szervezett, a szolgáltatások ellátása biztosított.

Jászberényben a településüzemeltetési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Irodája és a Jászberényi Vagyonkezelő és Városüzemeltető Nonprofit Zrt. közösen látja el.

A hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény előírásai szerint a települési önkormányzatoknak biztosítaniuk kell a korszerű települési hulladékkezelési közszolgáltatás megszervezését, beleértve a hulladékok gyűjtését, szállítását, előkezelését, újrahasznosítását és az újra nem hasznosítható hulladék ártalmatlanítását az EU és a hazai szabályzatoknak megfelelő új (regionális) vagy meglévő hulladéklerakón.

Jászberény a REGIO-KOM Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás tagja, települési szilárd hulladékát a Jásztelek területén lévő (090/2. hrsz.) Jászszági regionális hulladéklerakóra szállítják, így lehetőség nyílt a korábbi, megfelelő műszaki védelemmel nem ellátott lerakó bezárására, rekultiválására. A rekultiváció pályázati forrásból 2012-ben megtörtént.

2014 folyamán a településen új hulladékudvar kerület kialakításra és várhatóan 2015 első felében bevezetik a térségben a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést.

Az illegális hulladéklerakás leggyakrabban utak, vasutak, erdősávok mentén, erdőterületeken, csatornaparton, lakóterületek peremén fordul elő a városban, súlyos problémákat okozva tájvédelmi-településképi, természetvédelmi szempontból, valamint talaj- és vízszennyező forrásként. Az Önkormányzat civil szervezetek segítségével igyekszik megoldani a problémát, azonban az elszállított hulladék rövidesen „újratermelődik”. Végleges megoldást a lakosság szemléletváltozása hozhatja, illetve szigorú szankciók és felügyelet kidolgozása, mely utóbbi nehezen megvalósítható, már a veszélyeztetett terület mérete miatt is.

Nagyobb mennyiségű veszélyes hulladék keletkezik a település iparához kapcsolódóan. Ezek kezelése ma már megoldott. A rendszer-váltás előtt a Lehel Hűtőgépgyár által nem megfelelően kezelt hulladék jelentős környezetkárosítást okozott. A kármentesítés azóta megtörtént.

Jászberény települési folyékony hulladék fogadó műtárggyal rendelkezik.

A tömegközlekedést a JÁSZKUN VOLÁN Zrt. szolgáltatja önkormányzati megrendelésre és a város igényei szerint. A költségek a városi költségvetést terhelik.

Alulhasznosított barnamezős területek Jászberényben nincsenek. A rendszerváltást követően a volt gazdasági területek használatban maradtak, jelentős kiterjedésű barnamezős területek, illetve alulhasznosított belterületek – sok más várostól eltérően – nem jöttek létre. Nagy kiterjedésű felhagyott honvédségi területek sem találhatók a város közigazgatási területén, így az országos és szolnoki helyzettől eltérően nincsenek nagyméretű, használaton kívüli ipari vagy katonai/laktanya területek, amelyek további beépítésre, hasznosításra fejlesztési tartalékterületként rendelkezésre állnának. Ez sok – elsősorban környezeti és kármentesítési, valamint városképi - szempontból is előny. Az egyetlen nagyobb kiterjedésű még nem rekultivált terület a volt szemétklerakó. A jogérvényes városrendezési tervek szerint e területet zöldterület számára kellene rekultiválni, de felmerült az is, hogy napelemes erőmű létesítésére lenne jó hasznosítani a területet.

1.11 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.11.1. Természeti adottságok

Jászberény a Duna-Tisza közének északi részén fekszik, a Zagyva folyó mentén. Természetföldrajzi szempontból közigazgatási területének legnagyobb hányada az Alföld nagytáj, a Közép-Tiszavidék középtáj, Jászság kistáj területén, annak északi részén fekszik. A település kisebb hányada - északi és nyugati részek - átnyúlik a Hatvani-sík és Gyöngyösi-sík kistájakra, amelyek az Észak-alföldi Hordalékkúp-síkság középtáj részét képezik.

a) Domborzat és talajviszonyok

A Jászság többnyire folyóvizek által feltöltött síkság, tengerszint feletti magassága 85-105 m közötti. A felszínt sok helyen kanyargós, sekély holtmedrek borítják, Jászberény térségében futóhomokformák is előfordulnak.

A kistájon a talajképző kőzet jellemzően a folyók által szétterített finom löszös üledék, agyag, kisebb arányban futóhomok. Ennek megfelelően nagyobb arányban fordul elő a löszös üledéken képződött agyagos vályog mechanikai összetételű nagy szervesanyag tartalmú csernozjom talaj. Gyengébb minőségű réti talajok és szikes talajok találhatóak a közigazgatási terület északi és keleti részén, a délnyugati területeken pedig homoktalajok is előfordulnak.

b) Éghajlat

A térség éghajlata kontinentális, a nyár jellemzően meleg-száraz, a tél általában hideg. Magas az évi napfénytartam, a napsütéses órák száma 2000 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,2 – 10,3 °C, a vegetációs időszak hőmérsékletének középértéke 17,2 °C.

Az évi csapadékösszeg 520-550 mm körüli. A kevés csapadék eloszlása rendszertelen.

Jellemző szélirány az ÉNy-i. Az átlagos szélesebesség 2,5 – 3,0 m/s körüli.

c) Vízrajz

A térség jelentősebb vízfolyásai az Északi-középhegység vizeit összegyűjtő Zagyva és mellékfolyói, jobboldali a Tápó, baloldali a Tarna. Jászberény felszíni vizekben nem gazdag, de a város meghatározó értéke a Zagyva, amely a belterületen is áthalad. A Tarna rövid szakaszon érinti a települést és területén torkollik a Zagyvába.

További vízfolyások a településen az Ágói-patak, Hajta, Nyavalyka ér, Borsóhalmi csatorna és egyéb mesterséges belvízlevezető csatornák.

Felszín alatti vizek: Jászberény termálvíz készlettel rendelkezik, amelynek hasznosítása fürdőkben történik.

d) Növényzet

Növényföldrajzi szempontból Jászberény térsége a Pannóniai flóratartomány Alföldi flóraidékének. Tiszántúli flórajrásához tartozik. A kistáj potenciális társulásai a fűzligetek (*Salicetum albae fragilis*), a tölgy – kőris – szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*), a pusztai tölgyesek (*Festuco-Quercetum roboris*) és a gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*). Nyílt társulások közül a sziki rétek és szikes puszták a jellemzőek.

A természetes társulások jórészt áldozatul estek a folyószabályozásnak és az urbanizációs folyamatoknak, ma már csak maradványaik találhatóak meg, főként a folyók árterein, holtágak mentén.

Az erdőgazdasági területeken jellemző a tájidegen ültetvények, pl. nemesnyárasok, akácok térhódítása.

e) Állatvilág

A terület állatvilága az emberi tevékenység által igénybevett területek növekedésének hatására bekövetkező élőhely csökkenés miatt korlátozódik. A biodiverzitás szempontjából értékeesebb életközösségek a természeti oltalom alatt álló területeken tudnak fennmaradni.

A vízfolyásokhoz kötődik a halak és kételtűek megjelenésén kívül számos madárfaj költő-, illetve táplálkozási helye.

A mezőgazdasági területeken a zavarásra kevésbé érzékeny fajok elterjedése jellemző, (pl. tőkés réce, szárcsa, emlősök közül mezei nyúl, őz, rágcsálók). A beépítésre szánt területeken az ember közelségét elviselő állatfajok élnek (pl. fali gyík).

1.11.2. Tájhasználat, tájszerkezet

a). Táj történeti vizsgálat

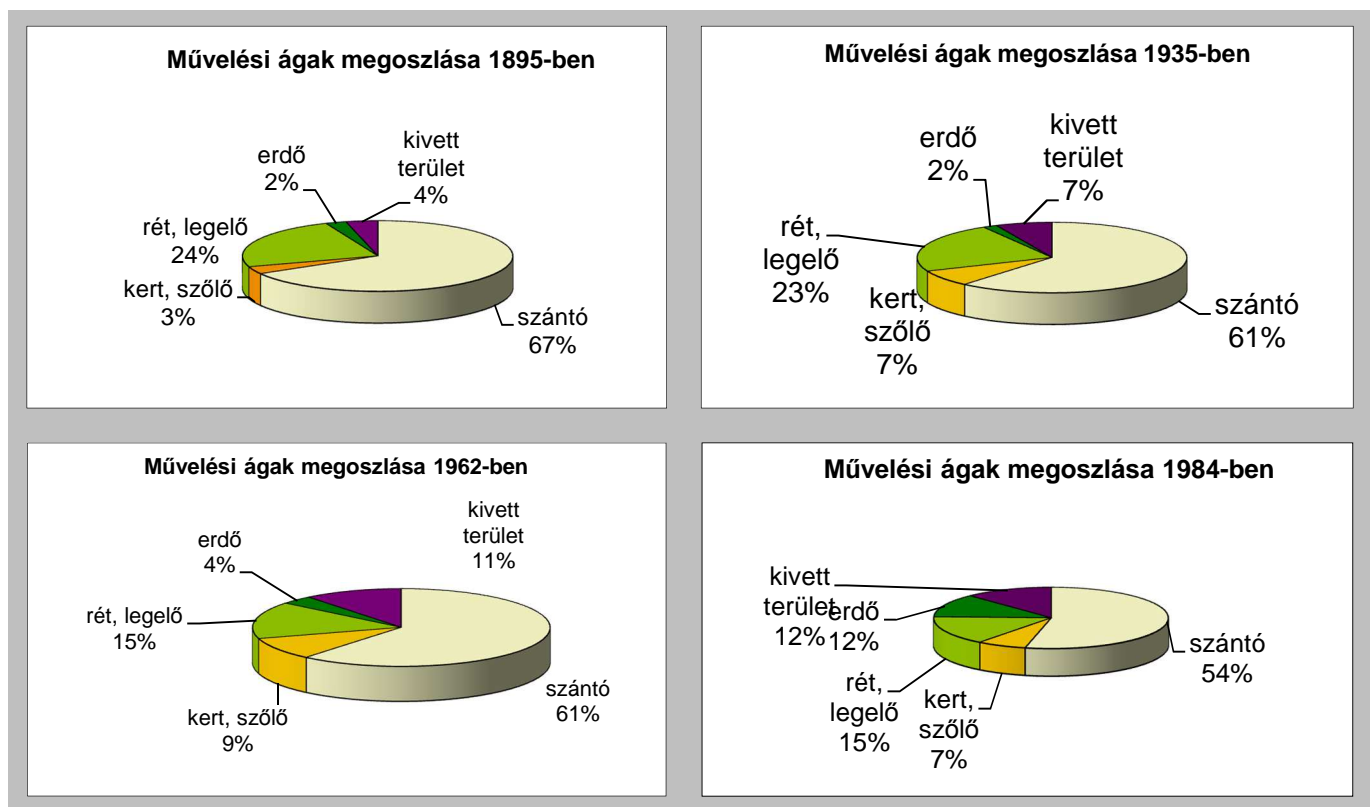
A tájfejlődési folyamatok ismerete fontos szerepet játszik a fejlesztési irányok megalapozott

meghatározásakor. A tájalakulási tendenciákra a régi térképekről, régészeti kutatásokból, történeti leírásokból, valamint az 1800-as évek végétől a művelési ágak területi adatsoraiból következtethetünk. Ezen források szerint hajdanán ez az alacsony ártéri térség a Zagyva kanyargós medre által alakított, mocsarakkal, vízállásokkal, szigetekkel tarkított terület volt. A folyó régi medrét elhagyva gyakran újabbat készített magának. A terület természetföldrajzi, morfológiai adottságai nagyban befolyásolták a település fejlődését. A folyó mentén kialakult település, legeltetésre alkalmas felszínén sokáig az állattenyésztő életmód volt a jellemző.

Az I. katonai felmérés (1782-85) térképén a lakott területtől keletre kiterjedt mocsaras-vízállásos terület húzódik, és a folyót külterületen többnyire vízállásos, ligetes területek, nedves rétek-legelők kísérik. A gyepterületek a határ jelentős részét elfoglalják. A településhez nyugati oldalon nagyméretű, összefüggő szőlő ültetvény csatlakozik. A szőlőtermesztés az 1700-as évek elejére vált általánossá. A térkép a Zagyva mentén vízimalmok, a határban pedig halmok létéről tanúskodik.

1788-ban megkezdődtek a folyószabályozási munkák. Ezen tájalakító tevékenység következtében a II. katonai felmérés (1861) térképén jelentősen lecsökkent a folyót kísérő vizenyős területek aránya, a belterület mocsaras, vízállásos, szigetes felszíne is rendezésre került. Lehetőség nyílt a termőterületek növelésére, a beépített területek kiterjesztésére. A település gyors fejlődésnek indult, amelyben szerepet játszott a vasút megépítése is. A korábban vízjárásos területek adottságainak megváltoztatása, szántóföldi hasznosítása a természetes társulások életterének visszaszorulásával járt. A korábbi mocsarak helyét helyenként szikes legelők foglalták el; "Nagy-szik, Halász-kútszik, Gyilkos-szik".

A művelési ágak adatsora alapján az 1800-as évek végére a szántóterületek aránya 67% volt, a rétek, legelők pedig a település területének 24%-át foglalták el. A kivett területek aránya 4%, a kert, szőlő területek aránya 3%, az erdőterületeké pedig csupán 2% volt.

A XIX. sz. vége felé megindult a tanyásodás, ami a földek intenzívebb művelését vonta maga után. A vasút segítségével beindult az iparosodás, de még mindig jelentős volt a mezőgazdasági tevékenység. 1935-re a szőlők, gyümölcsösök és a kivett területek részaránya növekedett, főként a szántók, kis mértékben a gyepek rovására; a szántók 61, a gyepek (rétek, legelők) 23%-át foglalták el a közigazgatási területnek.

A szocializmus évei alatt az ipari tevékenységet fellendítették, a gyárak, ipari létesítmények építése mellett nagyarányú és a hagyományostól eltérő léptékű lakóterület fejlesztések is történtek. 1962-re a kivett területek aránya 11%-ra növekedett, a kert és szőlőterületek aránya 9% lett, míg a gyepterületek mennyisége nagymértékben, 15%-ra csökkent. Az erdők aránya duplájára, 2-ről 4%-ra növekedett. A

tanyákat felszámolták. A mezőgazdasági termelés intenzívebbé, monokultúrássá tétele a környezeti terhelés növekedését eredményezte.

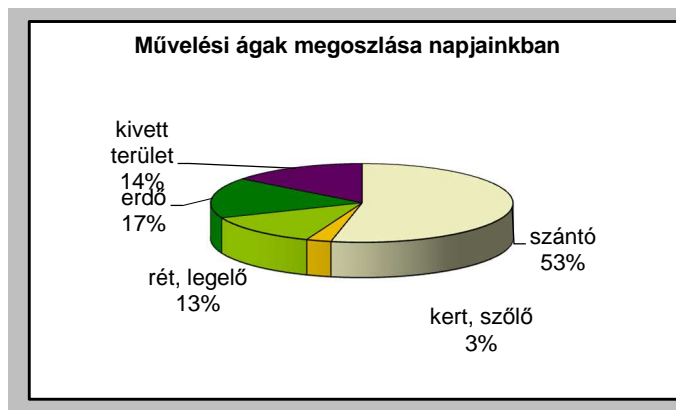
A rendszerváltás előtti évekre a szántók, kert és szőlőterületek aránya csökkenni kezdett, a kivett területek aránya kismértékben, az erdőké nagymértékben növekedett.

b) Tájhasználat értékelése

A táj természetes arculata a folyószabályozás óta gyökeres változáson ment keresztül. A folyószabályozás mellett, hogy megváltoztatta a térség ökológiai-természeti adottságait, - más életközösségeknek adva ezzel életteret – lehetővé tette a korábbi élőhelyek emberi hasznosítását, a mezőgazdasági, főleg szántó területek kiterjesztésével, valamint a napjainkban is tartó ipari-urbanizációs folyamatok területigénye miatti beépítésekkel.

Jászberény közigazgatási területe 22 135 ha. A belterület nagysága a közigazgatási terület mintegy 6%-a. A kivett területek aránya, melybe a belterületen kívül beletartoznak a külterületi beépítésre szánt területek: (telephelyek, majorságok, tanyák, különleges területek, honvédségi területek, hulladékgazdálkodási létesítmények, közművek, külterületi utak, vízgazdálkodási területek, vízmedrek) aránya viszonylag magas (14,5%).

Az elmúlt több mint 100 év tájhasználati változásának tendenciáit jól mutatja a mai tájszerkezet területi mutatóinak összehasonlítása az 1895-ös grafikonnal. Ebből látható, hogy a kivett területek aránya 4-szeresére növekedett, miközben a kiterjedése csaknem felére csökkent.

Növekedő tendenciát mutat az erdőterületek aránya. A város 17%-os erdőszültsége jóval meghaladja a megyei 4,4%-os értéket, és megközelíti az országos 20,1%-os arányt. (Az országosan optimálisnak tartott-és az OTRT-ben is rögzített- 27%-os céltól azonban még messze elmarad. Az erdőszültség a korábbi adatok és a folyószabályozás előtti XVIII. században készült térképek tanúsága szerint igen csekély volt, ezért elmondható, hogy az ember intenzívebb tájalakító. (forrás: www.takarnet.hu)

Az emberi beavatkozás jórészt a gyepek rovására növelte az erdőszültséget. Összefüggő hagyományos erdőterület az Öregerdő, ezen kívül a vízfolyásokat kísérő ligetek láthatók a korabeli térképeken.

A jelenlegi, közel 3 700 ha erdőterület nagyobb részben a település délnyugati részén húzódik. Az Erdészeti Szolgálat adatszolgáltatása alapján az erdőterületek döntő része gazdasági (elsődleges rendeltetés szerint faanyagtermelő vagy ültetvény) célú erdő. Kisebb foltokban előfordulnak védelmi (pl. talaj) és egyéb (pl. kísérleti erdő, parkerdő) rendeltetésű erdők, ezek aránya azonban mindössze néhány százalék. A nemes nyár mellett jellemzően telepített faj az akác, kisebb arányban fenyő és kocsányos tölgy. Csekély arányban előfordulnak őshonos nyár fajok, fűzek és egyéb fajok.

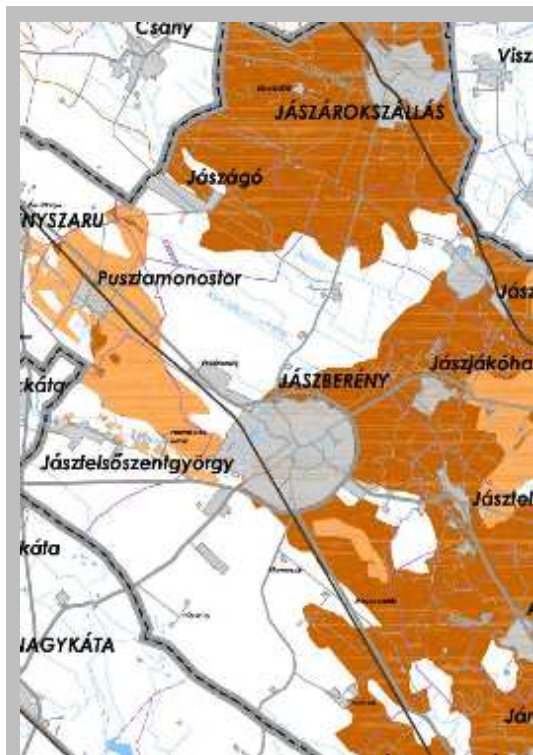
Összefüggő erdőterületek kísérik a Zagyva belterületől nyugatra eső szakaszát. Ezen terület erdői főként partvédő és településvédelmi erdők. Igen kis arányban előfordul parkerdő is, valamint itt is találkozunk gazdasági rendeltetésű foltokkal. A mezővédő erdősávok rendszere szinte teljesen hiányzik, illetve csupán a Zagyva keleti szakasza mentén található kisebb foltban. Az igen csekély mértékben előforduló, szántóföldet határoló erdősávok alapvetően gazdasági rendeltetésűek, bár állománytól függően mezővédő funkciót is betöltenek.

A szántóföldi művelésű területek aránya az utóbbi években ugyan csökkent, de 11.800 ha kiterjedéssel még mindig a közigazgatási terület 53%-oát teszik ki. Meghatározó az intenzív mezőgazdasági művelés. A szántóföldi termelés során elsősorban búzát (3400 ha), napraforgót (2500 ha), kukoricát (1200 ha) és repcét (7-800 ha) termesztnek. Ez utóbbi termőterülete a napraforgó termőterületének rovására évek óta növekszik. A termőhelyi adottságok közepesnek mondhatók. A megye területrendezési terve szerint kiváló termőhelyi adottságú területek a belterületől főként északnyugatra találhatóak. A mezőgazdasági termelés alakulását a felvevőpiac változásai is befolyásolják. A korábban nagy hagyományokkal rendelkező termékfeldolgozó és élelmiszeripari üzemek sorra szűntek meg és mára az agrotermékek feldolgozása nem jellemző a városban. A biotermesztés nem számottevő.

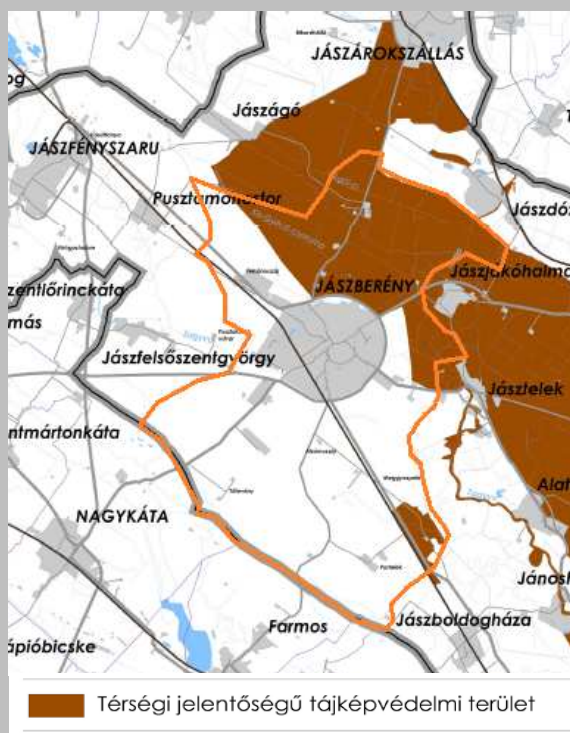
A szőlő és gyümölcsstermesztés területei a település délnyugati részén húzódnak. Területi arányuk napjainkra felére-harmadára csökkent, (3%) a korábbi évtizedek 7-9%-os arányához képest. A gyümölcsstermesztés terén a fóliás, csepegtető rendszerrel termelt görögdinnye emelhető ki. Az újerdő területén mintegy 30-40 ha-on folyik szőlőművelés, de a Neszúr zártkerti hagyományos szőlő- és gyümölcskultúrája teljesen elhalt. A település területe mind az országos gyümölcsstermőhely mind pedig a szőlőkataszteri terület által érintett.

A megye területrendezési tervének határozattal jóváhagyott sajátos térségi övezetei közül a térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági terület övezete a település közigazgatási határát jelentős mértékben érinti.

Az állattartás az utóbbi másfél-két évtizedben erőteljesen visszaszorult. Extenzív juhtartás a város határában lévő 1000-1500 ha-nyi legelőn jellemző, míg intenzív állattartás keretében szarvasmarhát tenyésztenek a Kossuth Zrt. és az Agro Lehel Kft. tehenészetében.

Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági terület övezete

Térségi jelentőségű terület övezete a megyei terv szerint

1.11.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A növényföldrajzi szempontból a Tiszántúli flórajáráshoz tartozó település eredeti társulásai, élőhelyei jórészt áldozatul estek a vízrendezési és az urbanizációs folyamatoknak. A megmaradt természetközeli élőhelyek megóvása kiemelkedően fontos feladat.

Természetvédelmi szempontból Jászberény közigazgatási területe a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság felügyelete alá tartozik.

a) Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Jászberény területét az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete nem érinti. Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területrendezési Terve térségi jelentőségű tájképvédelmi területbe sorolja a település észak, északkeleti területeit, valamint a Meggyespélétől délre eső területet.

Tájképvédelmi szempontból további értéket képviselnek, ezért tájképvédelmi övezetbe való sorolásuk és megóvásuk javasolt az alábbi területeknek:

- A Zagyva és a Tarna mente,
- a Hajta-mocsár térsége,
- a Borsóhalmi-legelő tágabb környezete,
- az Öregerdő területe.

b) Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A település és térsége országos és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területekben nem bővelkedik.

Egyedi jogszabállyal védett, országos jelentőségű természeti terület a város közigazgatási határát nem érinti.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság tervei között szerepel a Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet bővítése és kiterjesztése a Hajta-mocsárra.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása szerint tervezett Zagyva-menti Természetvédelmi Terület országos védelem alá vonása.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény (a továbbiakban: Tvt.) erejénél fogva, "ex lege" védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár. A Tvt. a kunhalmokat a védett természeti területeken belül a természeti emlék kategóriába sorolja. A kunhalom „olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak”.

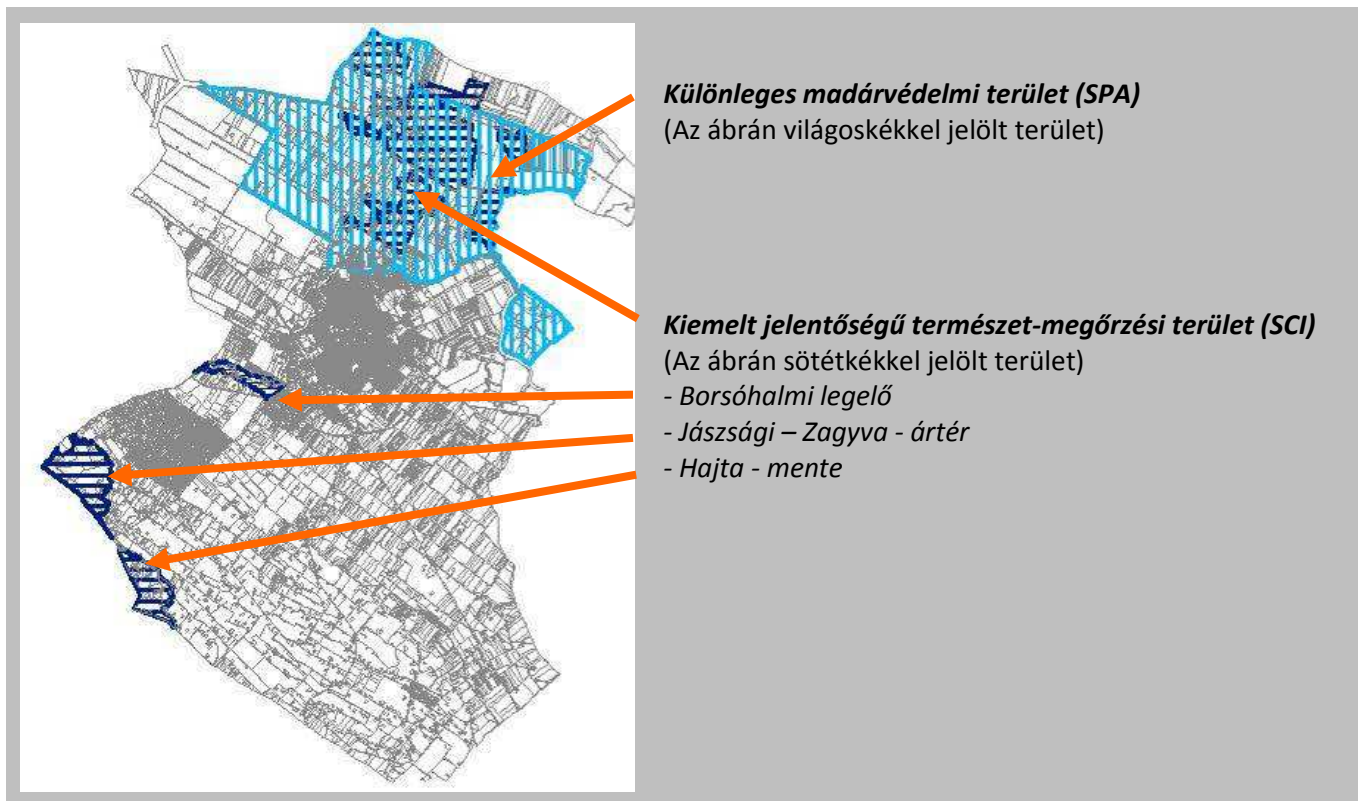
A tervezési területen több jelentős kunhalom található, pl. Sas-halom, Szent Imre-halom, Szent Pál-halom, Pap-halom, Dudás-halom, Hegyes-halom, Töviskei-halom.

NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY HATÁLYA ALÁ ESŐ TERÜLETEK

NATURA 2000 területek

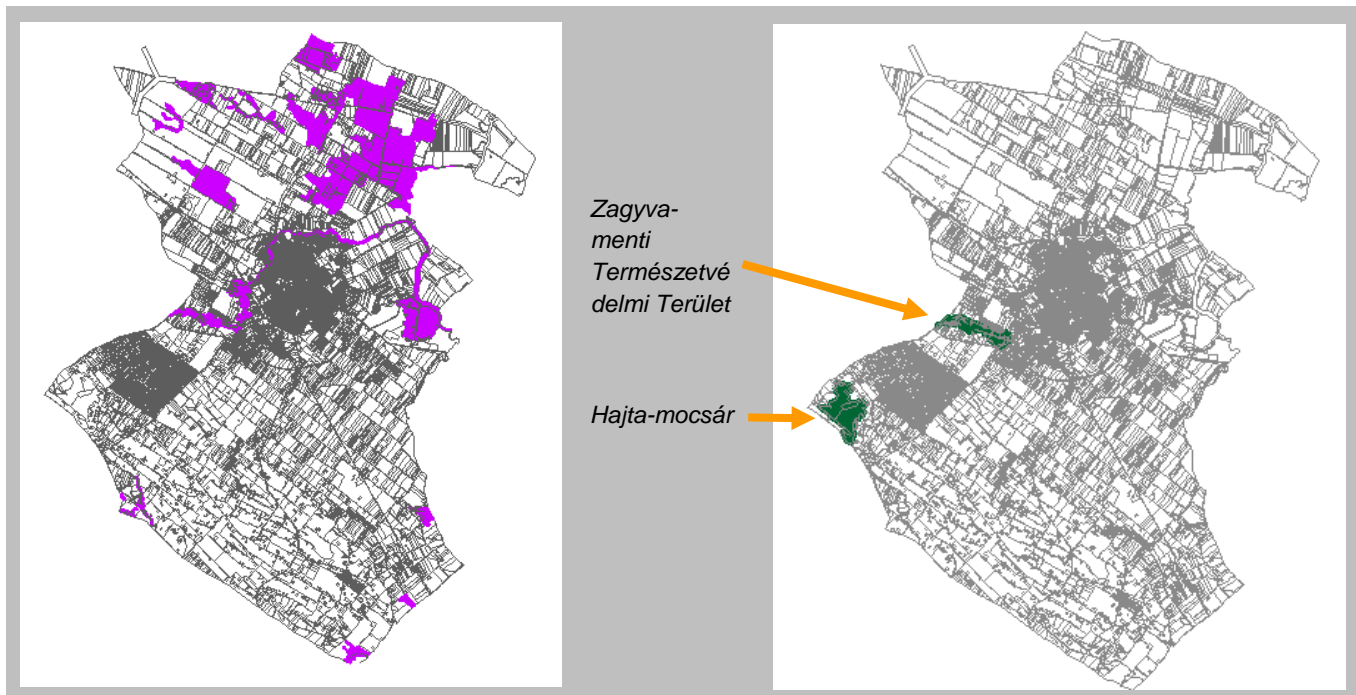
Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhely-típusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához.

Jászberény területén a következő területek képezik az EU ökológiai hálózatának részét:

TERMÉSZETI TERÜLETEK

A Tvt. szerint a természeti területek olyan földterületek, amelyeket elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek. A természeti területeket a Nemzeti Park Igazgatóságok jelölik ki, és nyilvántartják.

A Jászberény területén nyilvántartott természeti területek

Jászberény helyi természetvédelmi területei

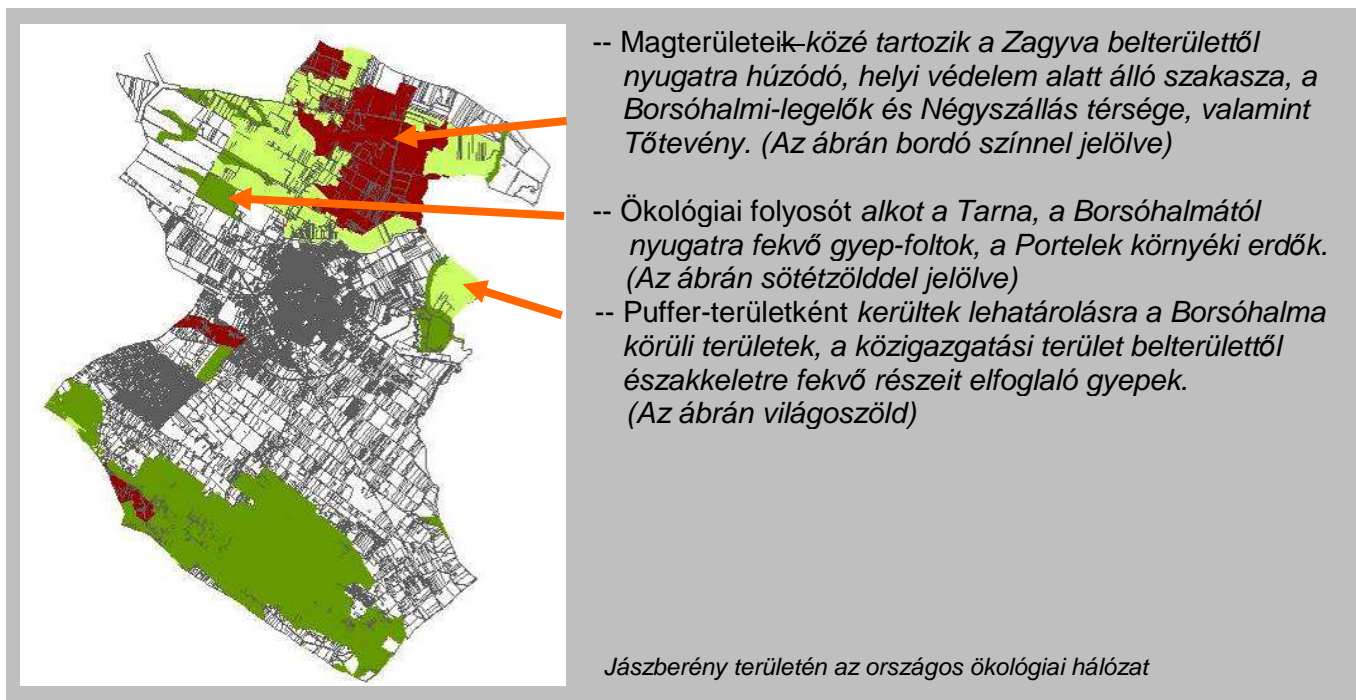
c) Ökológiai hálózat

NEMZETI ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÁLTAL ÉRINTETT TERÜLETEK

Az ökológiai hálózat fenntartásának, megóvásának célja, hogy a meglévő, többnyire feldarabolódott, gyakran kis foltokban megmaradt természetes és természetközeli élőhelyek között kapcsolat álljon fenn, mivel a kis kiterjedésű területek nem tudják biztosítani hosszútávon az élővilág fennmaradását.

Az ökológiai hálózat elemei:

- Magterületek, a hálózat foltszerű területei, amelyek különböző életközösségek élőhelyeül szolgálnak, genetikai rezervátumok, ahol az elsődleges cél a biológiai sokféleség védelme.
- Ökológiai folyosók - folytonos élőhelyek, vagy élőhely-mozaikok, láncolatok - amelyek a magterületek közötti kapcsolatot, egyben a génáramlást biztosítják.
- Pufferterületek, amelyek optimális esetben a magterületek és a folyosók körül védőzónát alkotnak az esetleges külső káros hatásokkal szemben.

- Magterületeik-közé tartozik a Zagyva belterülettől nyugatra húzódó, helyi védelem alatt álló szakasza, a Borsóhalmi-legelők és Négyszállás térsége, valamint Tőtevény. (Az ábrán bordó színnel jelölve)
- Ökológiai folyosót alkot a Tarna, a Borsóhalmától nyugatra fekvő gyepek, a Portelek környéki erdők. (Az ábrán sötétzölddel jelölve)
- Puffer-területként kerültek lehatárolásra a Borsóhalmi körüli területek, a közigazgatási terület belterülettől északkeletre fekvő részeit elfoglaló gyepek. (Az ábrán világoszöld)

Jászberény területén az országos ökológiai hálózat

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK HELYI VÉDELME

Jászberény Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2013-ban (38/2013 (X. 10.) önk. r.) helyezte hatályon kívül a 39/2007. (XII.14.) számú rendeletét, amely a helyi jelentőségű védett természeti területek védettségének fenntartásáról szolt. Az épített és a természeti környezet értékeinek helyi védelméről szóló 34/2003.(VI.30.) számú rendelet alapján védelmet élvez a belterületen 16 db természeti környezeti érték, amelyek jelentősége nem elsősorban természetvédelmi, inkább zöldfelületi, településkép-védelmi szempontú.

A Tvt. alapján egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, melynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Jászberény területére még nem készült el az egyedi tájérték kataszter.

1.11.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

a) Tájhasználati konfliktusok

Az ember tájban végzett tevékenysége, a táj használata, alakítása, befolyásolása, a tájhasználati módok felhalmozódása előbb-utóbb konfliktusokhoz vezet. "Valamennyi új tájhasználati mód az ökológiai, az ökonómiai és a tájképi potenciálok közötti egyensúlyt befolyásolja, módosítja"¹. Ezek a konfliktusok mind jellegükben, mind hatásukban igen sokfélék lehetnek.

Jászberény területét a következő funkcionális, tájökölógiai, illetve vizuális tájhasználati problémák terhelik.

„Funkcionális konfliktust az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak. Tájökölógiai konfliktust az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.”²

<i>Konfliktusok</i>	<i>Funkcionális</i>	<i>Tájökölógiai</i>	<i>Vizuális</i>
Ökológiailag érzékeny területek melletti intenzív tájhasználat	X	X	
Inaktív felületek magas aránya	X	X	
Tájidegen fajok terjedése	X	X	X
Egykori gyepterületek visszaszorulása	X	X	
Véderdők, takarófásítások hiánya	X	X	X
Termőképesség csökkenése, talajok minőségének romlása	X		
Illegális hulladék-elhelyezés	X	X	X
Ültetvény jellegű gazdasági erdők magas aránya a természetközeli állományokkal szemben		X	X
Homokbányászat révén létrejött tájsebek	X	X	X

¹Csmez Attila (1996): Tájtervezés – tájrendezés. Mezőgazda Kiadó, Bp. 117. oldal

²Dr. Csmez: Tájtervezés, tájrendezés, Mezőgazda Kiadó, 1996

1.12 A zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.12.1. A zöldfelület szerepe a településszerkezetben

A városokban jelentkező környezeti terhelések miatt nehéz, ugyanakkor elengedhetetlen feladat a megfelelő minőségű környezet fenntartása. Az életminőség környezeti feltételeinek javításában hatékony szerepet játszanak a zöldfelületek, amelyek növényállományuktól, állapotuktól, szerkezetüktől függően a következő funkciók ellátására képesek:

- *Ökológiai szerep* - A növényzet kedvezően befolyásolja a települések helyi klímáját, javítja a hő- és vízháztartási viszonyokat, növeli a páratartalmat, megköti a szennyeződések, természetes „légkondicionáló” hatásával elősegíti a levegő öntisztulási folyamatait. Kisebb mértékben a zaj- és rezgésterhelést is mérsékli. Mindezek együttes hatása javítja a település ökológiai adottságát, és pozitív hatással van a lakosság egészségügyi állapotára (pl. légzőszervi, allergiás megbetegedések csökkenése).
- *Használati, társadalmi (azaz funkcionális) szerep*- A zöldfelületek lehetőséget nyújtanak pihenésre, rekreációra, pszichikai feltöltődésre, szabadterei szabadidő-eltöltésre, javítják a lakosság komfortérzetét, találkozóhelyül szolgálnak – városi agóráként funkcionálhatnak. Ezen kívül számos létesítmény feladatát csak megfelelő növényállománnyal, átgondolt szerkezetű külső szabad terekkel, kertekkel együtt képes maradéktalanul betölteni. (pl. strandok, iskolák, óvodák, kórházak, temetők)
- *Településszerkezeti és esztétikai szerep* - A települések zöldfelületeinek mennyisége, állapota, szerkezete jelentősen befolyásolja a település arculatát, emeli a városképet. Ezen kívül a növényzet felhasználható térképzésre, területeket kapcsol össze, vagy választ el, kiemel vagy eltakar, irányokat határoz meg.
- *Gazdasági szerep* – A megfelelően kialakított zöldfelület közvetlen hatásain túl, jelentős közvetett társadalmi-gazdasági – és ezen keresztül várospolitikai- hasznot jelent. A zöldfelületeknek nagy szerepe van a város élhetőségének kialakításában, ami hozzájárul a település népességmegtartó képességének növeléséhez. Ezen kívül ide tartozik az ingatlanértékekre gyakorolt hatás, valamint a turisztikai vonzerő növelése.

1.12.2. A települési zöldfelületi rendszer elemei

a). Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A meglévő zöldfelületi elemek használatuk szempontjából három csoportba oszthatók. Ezek a csoportok egyben azt is meghatározzák milyen mértékben vehetők figyelembe az egyes elemek a teljes lakosság rekreációs igényeinek kielégítésekor.

KORLÁTLAN HASZNÁLATÚ ZÖLDFELÜLETEK

Közparkok, közterek

A közparkok rendeltetése az, hogy a lakosság számára biztosítsa a napi és a hétfégi szabadidő szabadban való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül, kötetlenül, bárki számára elérhető módon. Az OTÉK fogalom meghatározása szerint a közpark „több funkciót szolgáló, legalább 1 ha nagyságú közhasználatú közterületi zöldterület, amelynek legkisebb oldalmérete 80 m-nél nagyobb.” E méretek azonban a gyakorlatban a közpark funkcióját nem képesek megfelelően ellátni, hiszen ahhoz hogy egy területen több funkció a növényzet térformáló lehetőségeit felhasználva egymástól elkülönülten helyezkedjen el és a növényzet környezetre gyakorolt jótékony hatása megjelenjen, a gyakorlatban legalább 3-4 ha nagyságú egybefüggő területre van szükség.

Jászberényben városi szintű közparkként a Margit-sziget és a Ferencesek tere funkcionál. Mindkét park – a Margit-szigetet övező Zagyva mederrel és a mellette lévő fasorokkal helyi védelem alatt áll. Közös jellemzőik továbbá az összetett használati funkció (pihenő-, játszó- és díszkert), a szélesebb rétegek kiszolgálása, az intenzív fenntartás valamint a cserjeszint hiánya.

A Ferencesek tere esztétikai szerepe kertépítészeti szempontú rendezéssel növelhető lenne. A rendezés a növényállomány egészségi állapota (csonkolt akácok) és az alkalmazott fajok (tájidegen, nem reprezentatív) miatt is célszerű lenne.

A város közterei általában szépen gondozottak, intenzíven fenntartottak. A Lehel vezér tér, amely hosszanti, tengelyszerű elhelyezkedésével sétányként is funkcionál példaértékű kialakítású. Az idős platánfasor ad egyedi arculatot a település főutcájának.

A Szentháromság tér emlékműveivel, szép növényállományával reprezentatív zöldterületet alkot és a város arculatát meghatározó szerkezeti jelentőségű zöldfelületi elemként értékelhető.

A Szentkúti tér gondozott növényállományával és a Szentkúti templom kertjével együtt hangulatos együtttestet alkot.

A Petőfi tér, a Mozi park, a Kapitánykert a város központjában elhelyezkedő kis kiterjedésű intenzív fenntartású közterek.

Tömbtelkes zöldfelületek

A városban nem képeznek nagy területeket a lakótelepek, a tömbös beépítésű területek a település központ részén található. Ezek zöldfelületei többnyire fejlesztésre szorulnak, a parkberendezési tárgyak, padok, játszószerkek száma kevés, a meglévők elhasználtak, elavultak. Ezen kívül a szegényes növényállomány miatt sem képesek megfelelően ellátni a szerepüket.

Fasorok, zöldsávok, szoliterek

Egy település legjelentősebb karakterhordozói az út menti fasorok, melyek nagymértékben javítják nemcsak az utcaképet és a mikroklímát, hanem a lakókörnyezet minőségét is, így jelentős értéket képviselnek a település zöldfelület-rendszerében. Funkcionális feladatuk a zöldfelületi rendszer elemeinek összekapcsolása, zöldfolyosó létrehozása. A Városi Zagyva valamint a települést északról körülölelő Zagyva menti területek értékes zöldfelületi összekötő elemként funkcionálnak. A Zagyva széles, füzekkel kísért gyepes parti sávjában a rekreációs lehetőségek jelenleg részben kihasználatlanok.

Belterületi erdőterületek

A belterületi erdők a zöldfelületi rendszer legnagyobb biológiai aktivitással bíró felületei, melyek összterülete kb. 20ha. Többségük véderdő jellegű, de elsősorban nyárfából álló telepítés, ezért közjóléti szempontból kevésbé vehetők figyelembe.

A zöldfelületi-rendszerhez szorosan kapcsolódó, de külterületen fekvő közhasználatú elemek, amelyeket meg kell említeni a városi kiserdő és a horgasztó.

A városi-kiserdő a Lehel lakótelep déli részén húzódik, a helyi védelem alatt álló Zagyva-menti területen. Élővilágával, természetközeli vegetációjával természetvédelmi szempontból is értéket képvisel, ezen kívül kirándulóerdőként használják. Használata során elsődleges szempont kell, hogy legyen az élővilág megóvása.

A horgasztó jelentős kondicionáló hatással bír és rekreációs szerepet is betölt.

KORLÁTOZOTT HASZNÁLATÚ ZÖLDFELÜLETEK

A közintézmények egy részére (bölcsőde, óvoda, általános iskola) jellemző, hogy rendeltetésük betöltéséhez megfelelően kialakított kertre, zöldfelületre van szükség, éppen ezért csak kerttel együtt létesíthetők. Más intézmények (temetők, fürdők strandok, sportlétesítmények, kempingek stb.) kizárólag nagy felületen, növényzettel kialakított szabad területeken tudnak csak megfelelően funkcionálni. Éppen ezért ezen intézmények kertjei értékes részei a települések zöldfelületeinek.

A városi strand és gyógyfürdő koros növényállománya megfelelő kertépítészeti kialakítással rendelkezik, a terület a használat szempontjából megfelelő és gondozott.

Perifériális elhelyezkedésük ellenére rekreációs és használati érték szempontjából fontos létesítmények helyezkednek el az Elektroluxtól délre, a Lehel-lakótelep mellett. Az Állat és Növénykert területe helyi védelem alatt álló, értékes növény állományú, gondozott, ökológiai jelentőséggel is bíró terület. Az arborétum változatos, igényes növényállománya egyszerre szolgál rekreációs és oktatási célokat. A település 5 temetője a legnagyobb területtel rendelkező zöldfelületi jellegű intézmények. A temetők a város perem-területein helyezkednek el, különböző adottságúak, de gondozottak. Helyi védelem alatt áll a Fehértói temető teljes területe, az Új temető északi része és az Izraelita temető teljes területe. Az Új temető a kertépítészeti elveknek megfelelően kialakított, jó adottságú terület. A Fehértói temető és a reformátustemető gondozott, de növényzetük szegényes. A Szent Imre temető növényállománya fejlesztésre szorul, ellenben az izraelita temető értékes zöldfelületi elem.

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények: különböző méretű és kialakítású kerttel rendelkező, elsősorban egészségügyi, oktatási, szociális feladatot ellátó intézmények.

Az oktatási intézmények zöldfelületei eltérő méretűek és minőségűek, de általánosan jellemző az inaktív felületek magas aránya. Kivételt képez ez alól a Tanítóképző Főiskola Arborétuma, mely szintén méltó a védelemre. Változatos növényállománya értékes gyűjteményt alkot, amely a zöldfelületek sokrétű szerepkörén túlmenően oktatási célokat is szolgál.

Színvonalasan kialakított, és rendezett és értékes faállománnyal rendelkezik az Erzsébet Kórház és Szakorvosi Rendelő helyi védelem alatt álló kertje.

Kiemelkedően gondozottak az egyházi intézményekhez kapcsolódó kertek, amelyek közül helyi természetvédelmi oltalom alatt áll a Ferences-kolostor kertje, a Szentkúti templom kertje, és a Református templom kertje. Ezek a kertek magas ökológiai és esztétikai értéket képviselnek.

KÖZHASZNÁLAT ELŐL ELZÁRT ZÖLDFELÜLETEK

A magán, vagy intézményi tulajdonú kertek növényzete nemcsak a tulajdonos, hanem a település egésze szempontjából jelent értéket. E területek kialakítása, a biológiailag aktív felületek aránya, a területek ápoltsága az egész település helyi klimatikus, levegőtisztasági, település higiéniai adottságait befolyásolja, sok esetben jelentősen alakítja.

Az épített és a természeti környezet értékeinek helyi védelméről szóló 34/2003.(VI.30.) számú rendelet alapján a **zöldfelületi rendszer alábbi elemei helyi védelmet élveznek:**

- Ferencesek tere az övező utcák fasoraival
- A Ferences-kolostor kertje
- Margit –sziget az azt övező Zagyva mederrel és a mellette lévő fasorokkal
- Szentháromság tér, Lehel vezér tér, Fürdő u., Holló András u. zöldfelületei, fasorai az érintett Városi Zagyvaszakasszal együtt
- A Városi Zagyva és az azt két oldalról kísérő zöldfelületi sáv a zúgótól a Jásztelki útig
- A Fehértói temető teljes területe
- Az Új temető északi része
- Az Izraelita temető teljes területe
- A Szentkúti templom kertje
- A Református templom kertje
- A Tanítóképző Főiskola kertje és a hozzá tartozó Arborétum
- Az Erzsébet Kórház és Szakorvosi Rendelő kertje
- Az Állat- és Növénykert teljes zöldfelülete
- A Nagyer utcai szociális otthon kertje
- A Szelei út és Nyár u. találkozásánál lévő fészület körüli vadgesztenye facsoport

Védett szolitérek:

- Japánakác (Sophorajaponica) – 2 egyed - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Báthory u., Helyrajzi szám: 7265
- Szomorú japánakác (Sophorajaponica 'Pendula') - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Bercsényi u., Helyrajzi szám: 40/1
- Szomorú japánakác (Sophorajaponica 'Pendula') - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Sírkert utca 45., Helyrajzi szám: 1794
- Szomorú kőris (Fraxinusexcelsior 'Pendula') - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Sírkert utca 45., Helyrajzi szám: 1794
- Magas kőris (Fraxinusexcelsior) – 2 egyed - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Bajcsy-Zs. utca, Helyrajzi szám: 5412
- Körtefa (Pyruscommunis) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Neszűr 1. dűlő
- Mocsári ciprus (Taxodiumdistichum) – 4 egyed - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Vásártér utca, Helyrajzi szám: 2410/3
- Enyves éger (Alnusglutinosa) - Helyrajzi szám: 0332/27
- Jegenyenyár (Populusnigraltalica) – 6 egyed - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Vaspálya utca, Helyrajzi szám: 7783/8
- Feketenyár (Populusnigra), Helyrajzi szám: 044/1
- Feketefenyő (Pinusnigra) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Báthori utca 13., Helyrajzi szám: 7226/13
- Gömbkőris (FraxinusexcelsiorGlobosa) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Gyöngyösi út, Helyrajzi szám: 1884
- Nagylevelű hárs (Tiliaplatyphyllos) – 2 egyed - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Kertész utca, Helyrajzi szám: 7709
- Kislevelű hárs (Tiliacordata) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Déryné utca 6., Helyrajzi szám: 3915
- Óriástobozú fenyő (Pinussabiniana) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Kórház utca 28., Helyrajzi szám: 3727/2
- Perzsa varázsfű (Parrotiapersica) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Rákóczi út 55., Helyrajzi szám: 5910/2

- Oregoni álciprus (*Chamaecyparislawsoniana*) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Seregély utca, Helyrajzi szám: 2835
- Arizóniai ciprus (*Cupressus arizonica*), Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Kórház utca, Helyrajzi szám: 3725
- Szelídgesztenye (*Castanea sativa*) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, László Károly utca 2. Helyrajzi szám: 8783
- Tengeri mamutfenyő (*Sequoiasempervirens*), Helyrajzi szám: 6378
- Kocsányos tölgy (*Quercus robur* L.) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Rákóczi út 13., Helyrajzi szám: 6289
- Magas kőris (*Fraxinus excelsior* L.) - Elhelyezkedés: 5100 Jászberény, Rákóczi út 13., Helyrajzi szám: 6289

b) Zöldfelületi ellátottság értékelése

A települések növényzettel borított területeinek aránya a település típusától, méretétől, természeti adottságaitól függően igen eltérő lehet. Éppen ezért minden településre vonatkozatható optimális zöldfelület arány nem létezik.

Jászberény a település zöldfelület-rendszerének tengelyét a Zagyva alkotja. A vízfolyás és partja alkotta zöldfolyosó keresztül húzódik a városon, és - bár használati értéke nem jelentős - betölti a zöldfelületek kondicionáló szerepét (a város ökológiai adottságainak javítása, esztétikai érték, pszichikai hatás).

A folyó biológiailag aktív felületeihez több zöldfelületi elem is kapcsolódik, így a városközponti zöldterületek, köztetek, intézménykertek. A távolabb eső településrészek zöldfelületei szigetszerű elrendezést mutatnak, kialakításuk, elhelyezkedésük többnyire esetleges.

Összességében Jászberényben a biológiailag aktív felületek aránya megfelelőnek mondható, amelyben nagy szerepet játszanak a magánkertek zöldfelületei. A családi házban élők zöldfelületi igényét a lakóterületek jórészt a lakótömbös beépítésű területeken, különösen mivel a közterületek kialakítása gyakran nem megfelelő, és kevés a használható játszótér, pihenőhely, sportterület - nem megfelelő a zöldfelületi ellátottság. Nem megfelelő a gazdasági területek és azok környezetének zöldfelületi ellátottsága sem, és gyakran hiányoznak a takaró és védőfásítások, a telken belüli zöldfelületek.

1.12.3. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Az alábbiakban típusonként pontokba foglalva röviden ismertetjük a zöldfelületi rendszer főbb konfliktusait:

Mennyiségi hiányosságok

Alacsony a karakteres utcafásítások és a sűrű növényállományú zöldsávok száma.

A központi és településperemen található elemek közötti kapcsolatok hiányoznak.

A déli településperem zöldfelületi zárásának hiányosságai.

Gazdasági területek zöldfelületi ellátottsága igen alacsony, hiányoznak a takaró és védőfásítások, a telken belüli zöldfelületek.

Minőségi hiányosságok

- A leglátványosabb hiányosságot a minőségi problémák, a kertépítészeti koncepció, kertépítészeti elvek alkalmazása nélkül telepített növények, zöldfelületek jelentik.
- A meglévő közhasználatú zöldfelületek növényállománya kevés kivételtől (pl. Lehel téri sétány, Szentháromság tér) eltekintve szegényes, elhasználdott, nem töltik be településszerkezeti, esztétikai és használati szerepét. Ezen problémák orvoslásával a zöldfelületi rendszer összehatása számottevően emelkedne.
- A zöldfelület-rendszer tengelyét és egyik legjelentősebb elemét a Zagyva zöldfolyosója alkotja, amelynek a várossal való kapcsolata gyenge, a folyó adta lehetőségek kihasználatlanok.
- A temetők zöldfelületeinek fejlesztésére, fenntartására nagyobb hangsúlyt kell fektetni.
- Az iskola és óvodakertek minőségi kialakítása hiányos.

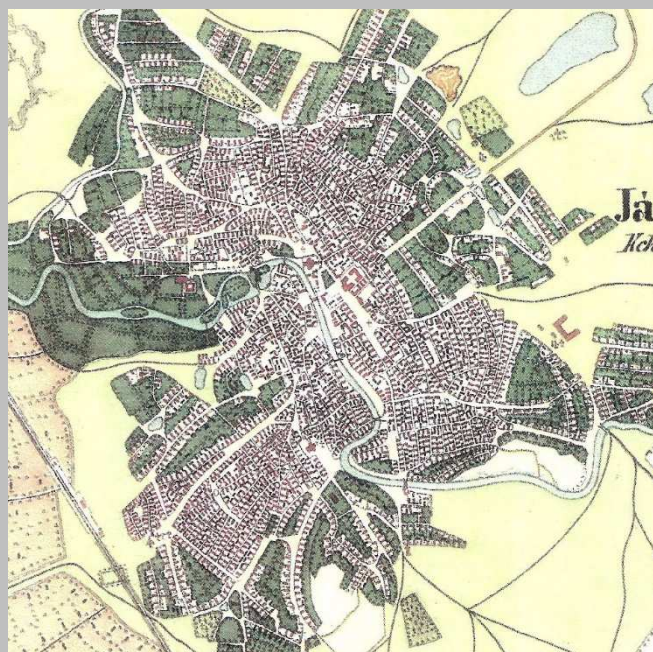
1.13 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.13.1 Területfelhasználás vizsgálata

A város növekedése, utcahálózatának kialakulása a régi térképek összevetésével ismerhető meg.

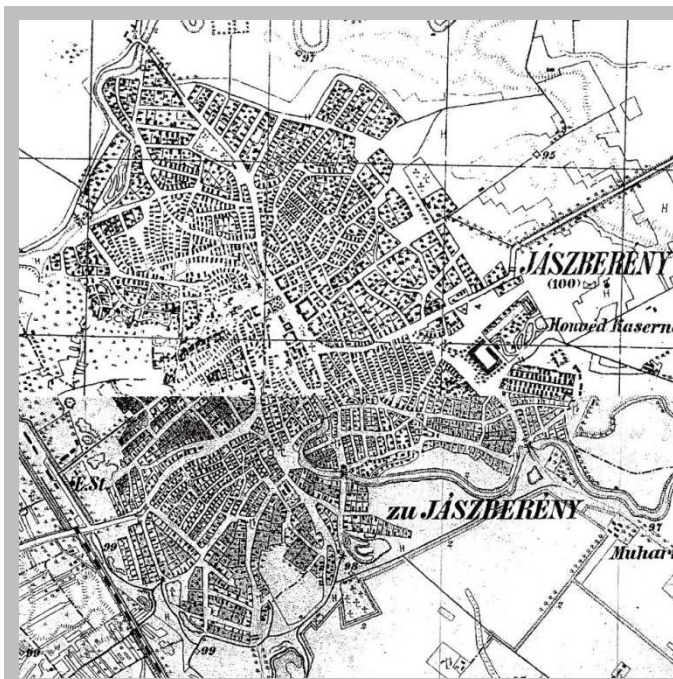

1782-85 (I. katonai felmérés)

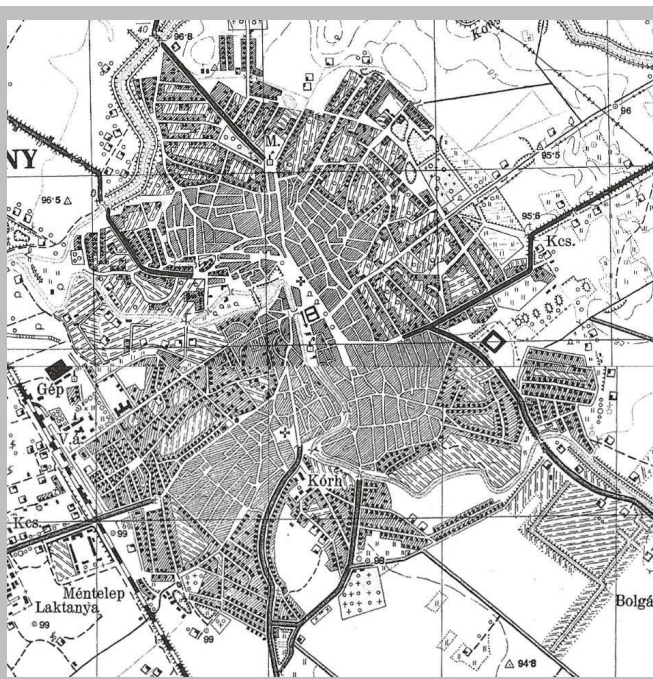

1861 (II. katonai felmérés)

Az 1782-85 között készített **I. katonai** felvételen a város Markt Jász Bereny néven szerepel. A Zagyva vonala több helyen eltér a maitól, észak felől keskenyebb mellékágak futnak bele, a Margit sziget és a Városi Zagyva két oldalán lévő terület mocsaras térség. Nagyobb vízfelület látszik a Bajcsy Zsilinszky u. északi oldalán a Viola utca és a templom között. Az utca vonalán vastagítással adja meg a feltehetőleg beépített utcatorokat. A beépített területeken kívül voltak a másod-beltelkek, feltüntetett, elszórtan álló házakkal. A városból kivezető utak nagyjából megegyeznek a maiakkal. Megtalálható a Fehértói temető. A fontosabb utaknál és helyeknél a Zagyván hidak voltak. A folyó mellett a várostól keletre nagy vizenyős területek láthatók. A nyugati oldalon, a nagykátaí út két oldalán nagy szőlőterület látható.

1872-84 (III. katonai felmérés)

1950 évi állapot

Az 1861-ben készült **II. katonai** felvétel már Jász Berényként tünteti fel a várost. Már szerepel a vasút az állomás épületeivel, körülötte zöld és szőlők, út a városból még nem vezet ide. A folyó főága akkor még

a mai Városi Zagyva volt, amelyben a Margit szigeten kívül még néhány sziget látható.

A Ferencesektől nyugatra a Zagyva mindkét oldalán kertek vannak. Egyes területeken halmazos utcaserkezet jól látható. A várost körülvevő területen elszórtan láthatók házak, néhány házból álló együttesek. Többfelé láthatók vizenyős területek a külső Zagyvától északra. A vasúttól nyugatra fekvő szőlőterületet dűlőutak osztják meg.

A nem sokkal később, 1872-84 között készített **III. katonai** felvételen „Jászberény” beépített területe nem nőtt meg. Jelentős változás, hogy a Kossuth utcától a színekkel párhuzamosan az állomásig (E.S.) kialakították a Vaspálya utcát, amely még ekkor beépítetlen. Így, már kiépített úton lehetett a vasúthoz eljutni. A folyó városon kívüli északi kanyarulatában lévő kertből létrehozták az Új temetőt. A várostól délre több nagyobb tanya alakult ki.

Az **1950-es évek** térképén már a Pelyhespart két oldala is beépült. A kivezető utak mellett az Állami Gazdaságnak és a tsz-nek voltak területei. Az évtized végére a tanyák eltűntek. A város szerkezetéből kiolvasható a történeti fejlődésének egymást követő állomásai. A gyökeres változást a város fejlődésében a negyvenes évek végén következett be azzal, hogy a saját erőforrások és igények által vezérelt természetes fejlődést a központi erőforrásokra és elhatározásokra támaszkodó fejlesztések váltották fel. Ennek esett áldozatul a városközpontozó szervezően csatlakozó történelmi város egy része, amely még a hatvanas évek közepéig megvolt (I. az 1959-ben készült térképet), és a Szövetkezet utca kiépítése valamint az ezzel kapcsolatos új beépítések miatt bontottak le.

Újabb építési telkeket alakítottak ki mérnöki megfontolások alapján. Ezek azonban a város akkor még beépítetlen külső részére kerültek.

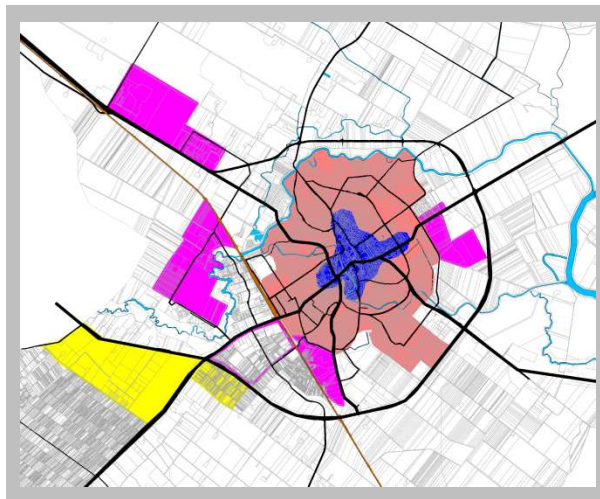
Az alábbiakban bemutatjuk a jelenlegi területfelhasználást és a joghatályos terv és a vizsgálati állapot különbségét bemutató kartogramot. Ebből jól láthatók a településrendezési tervekben elhatározott területfelhasználást érintő tervezett változások.

A település jelenlegi területfelhasználására jellemző, hogy a belterület kihasználtsága jónak mondható, üres telek alig van. A történelmileg kialakult települési területek és azok jellegzetes utcahálózata napjainkig megőrződött. A lóhere alakzatú várostest, rendkívül kompakt és egységes szerkezetű. A várostest közepén alakult ki a városközpont, melynek csápjai kiágaznak a külső kapcsolatot megteremtő főutak felé. Szerencsésen helyezkednek el város gazdasági-ipari területei, nagyrészt a déli, dél-nyugati szektorban, újabban a keleti külvárosi területeken is. A 32. számú főútra települt gazdasági területek további terjeszkedése azonban veszélyeket rejthet magában, mert az uralkodó széljárásban elhelyezkedve, a lakóterületeket szennyezheti. A jelenlegi állapot még nem veszélyes, de fontos, hogy a szektorba vagy ne települjön további ipari tevékenység, vagy ha igen akkor csak környezetkímélő technológiával. A város kompakt jellegét a gyűrűs szerkezetű települést elkerülő főúthálózat is erősíti, melynek északi szakaszának kiépülésével a város terjeszkedésének határai is kijelölésre kerülnek.

A külterület területfelhasználásában ugyancsak a hagyományok dominálnak.

Jászberény közigazgatási területe 22 135 ha. A belterület nagysága 1 320 ha, ami a közigazgatási terület 5,9%-a, ami kedvezőnek mondható. A szántóföldi művelésű területek aránya az utóbbi években csökkent, de még így is 52%-ot tesz ki, és meghatározó szerepet játszik a településen az intenzív mezőgazdaság, annak ellenére, hogy a termőhelyi adottságok összességében közepesnek mondhatók. Kiváló termőhelyi adottságú területek a belterülettől nyugatra találhatóak.

A szőlő és gyümölcsstermesztés területei a település délnyugati részén húzódnak.

Területi arányuk napjainkra felére-harmadára csökkent, 3% a korábbi évtizedek 7-9%-os arányához képest. 17%-os az erdőszültség. Meghaladja a megyei 4,4%-os értéket. Az erdőterület nagyobb részben a település délnyugati részén húzódik. Döntő többségében gazdasági, elsődleges rendeltetés szerint faanyag-termelő vagy ültetvény erdők találhatóak itt. Összefüggő erdőterületek kísérik a Zagyva belterülettől nyugatra eső szakaszát. Ezen - helyi természetvédelmi oltalom alatt álló - terület erdői főként partvédő és településvédelmi erdők. Igen kis arányban előfordul parkerdő is.

Jászberény területfelhasználásának és szerkezetének sémája

1.13.2 A telekstruktúra vizsgálata

Az alábbiakban bemutatjuk Jászberény telekstruktúrájának jellemzőit:

Jászberény
a XVIII.
században

A mellékelt térkép a telekstruktúra szempontjából értékes örökséget hordozó XVIII. századi kialakult települési területeket ábrázolja. Ekkor a várostestben elkülönült még a belső kistelkes és az állattartásra is alkalmas külső nagytelkes településrész, mely körbe vette a belső területeket. Az ekkor kialakult úthálózatok mai is beazonosíthatók. Ezért e területeken az utcahálózat történeti örökségnek tekintendő, melyet védeni kell. A mai utcahálózatot és a közterületeket mutatja be az alábbi ábra. A teleknagyság szerkezetében ugyancsak kirajzolódik a már említett történelmi struktúra. Legkisebb telkek az úgynevezett jász beépítésű területeken találhatóak, melyek szintén az örökség részei.

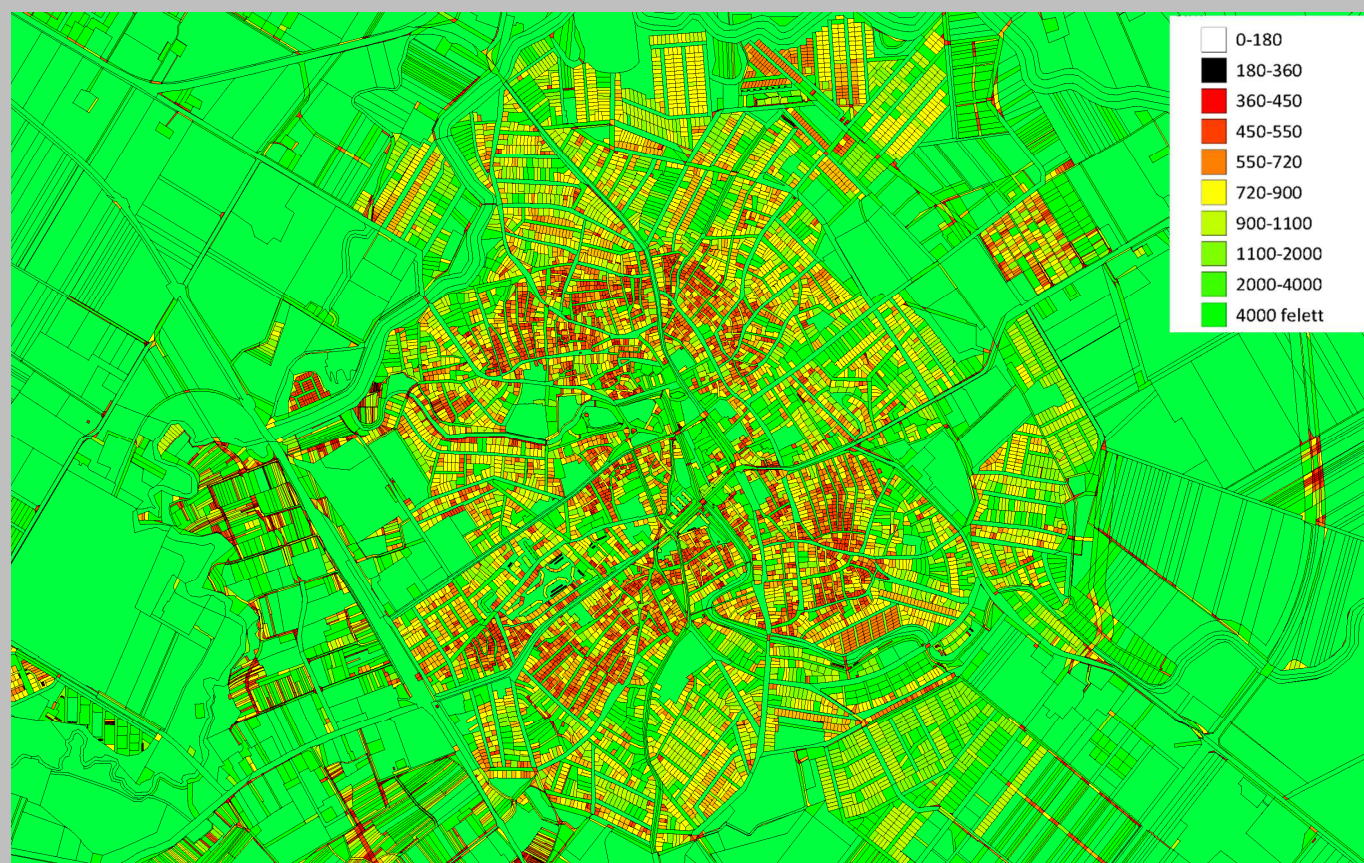

Jászberény közterületei, illetve utcahálózata

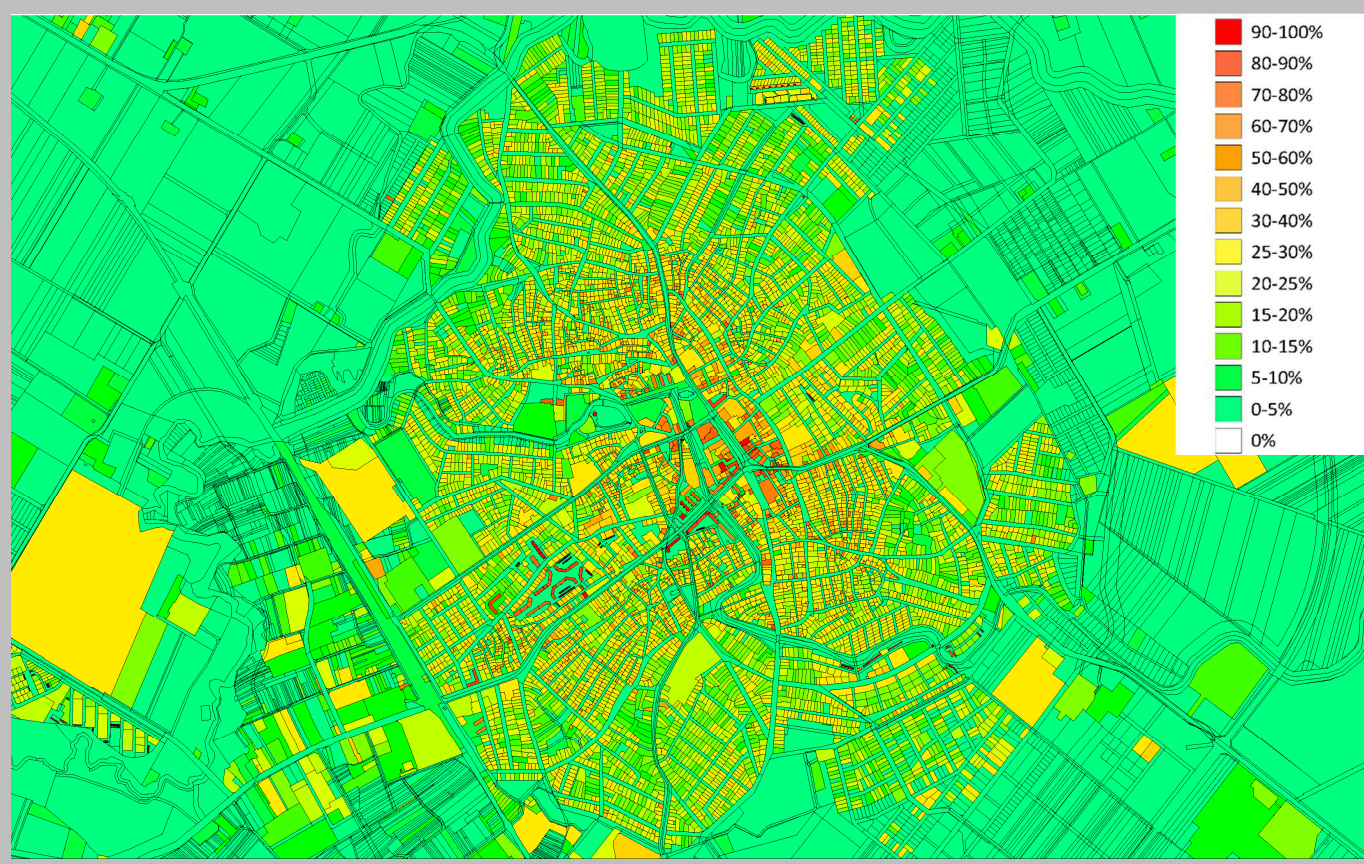
A telkek beépítettsége, jól láthatóan a városközpont irányában sűrűsödik. A beépítettség és a teleknagyság szerkezetében idegen testként ékelődnek be a lakótelepek, melyek Jászberény esetében nem nagy kiterjedésűek és a történelmi utcahálózatot és telekszerkezetet jelentősen nem módosították

A szabályos telekosztású családi házas lakóövezetek a későbbiekben a Belvárostól távolabb, keleti és déli irányban a tehetősebb családok számára épültek ki. A vasútvonaltól északra, és a déli városrészben bár a szabályos telekosztások a jellemzőek, de a kedvezőtlen környezeti és megközelítési viszonyok,

illetve az iparterületek közelsége okozta nagyobb környezetszennyezettség miatt a szegényebb sorsúak települtek.

A telkek teleknagyság szerinti kategóriái a belső városrészekben

A telkek beépítettségének kategóriái a belső városrészekben

1.13.3 Az épített környezet értékei

Országos műemléki védettség

illeti meg az országos műemléki jegyzékébe felvett építményeket, műtárgyakat, emlékműveket. Ezek megóvása országos és egyben helyi érdek is, a jegyzékből csak a műemlékvédelmi hatóság (jelenleg a KÖH) törölheti. Külső és belső felújításuk, berendezési tárgyaik cseréje, korszerűsítésük, közvetlen környezetük megváltoztatása csak a műemlékvédelmi hatóság engedélyével lehetséges.

Helyi területi védelem

alá tartozik a város belterületének örökségvédelmi területként kijelölt része. Ezen területen belül a meglévő utcahálózat, teresedések, terek, vízterületek megváltoztatása tilos. A történelmileg kialakult beépítési módot és a meglévő telekosztást módosítani csak igen alapos indokkal, a főépítész támogatásával, eseti elbírálás alapján lehet. Az örökségvédelmi területen belül – a városközponti övezet és a főutak (Rákóczi út, Kossuth L. utca, Gyöngyösi út, Dózsa György út) két oldalát kivéve csak 5,0 m építménymagasságú új ház építhető. Az örökségvédelmi területen belül négy halmazos övezet kijelölését javasoltuk, amelyekre az előbbiekben leírt általános védelmen túli, szigorúbb szabályozás vonatkozik.

Helyi egyedi objektumvédelem

alá tartoznak az országos védelemben nem részesülő, de a város történelmi múltjának értékes hagyatékát képező építmények, építmény részek, műtárgyak és emlékművek, amelyek védelme a helyi önkormányzat feladata. Ezek jegyzékét a helyi építési szabályzat melléklete tartalmazza. A jegyzéket a képviselő testület fogadja el, és változtathatja meg (indokolt esetben). A védelem az építmények változatlan elhelyezésére, külső megjelenésének (tömeg, anyag, nyílászárók, építészeti részletképzés, színezés) és közvetlen környezetének megőrzésére szolgál, de nem tiltja meg a belső átalakításokat.

Helyi utcaképi védelem

nem az egyes építmények, hanem ezek együttes megjelenésének jellegzetes, környezetformáló hatásának megőrzését kívánja elérni.

A védett történelmi utcahálózatok lehatárolását a szabályozási tervlap rögzíti. A védelem módosítása csak a szabályozási terv módosításával történhet.

A védett történelmi utcák területén utcabútort, építményt, hirdető berendezést, (tér)burkolatot, az utcakép jellegzetességének megtartásával az önkormányzati tervtanács egyetértésével szabad csak elhelyezni, telepíteni.

A helyileg védett történelmi utcák határvonalát és jelenlegi szabályozási vonalát, meg kell tartani.

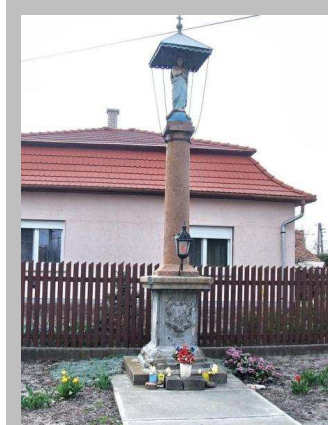
MŰEMLEKI VÉDETTSÉGŰ ÉPÜLETEK

MŰEML. SZÁM	CÍM, MEGNEVEZÉS	HRSZ	ÉPÜLETTÍPUS	JELLEGE, ÉRTÉKE	ÁLLAPOTA	KÉP
3933	Báthori u. – Nap u. sarok; Ernyős Mária szobor	7140	Vallási emlékmű, barokk, 1728	Hasáb alakú talapzaton álló oszlop tetején Mária szobor, amelyet fémlemez védőtető „ernyő” véd a csapadéktól.	Megfelelő	1
3936	Dériné u. 6. „Jászkürt fogadó”	3915	Középület, barokk, 1731	Földszintes, „U” alaprajzú saroképület.	Jó	2
3939	Ferencesek tere; Ferences templom	6461	Katolikus egyházi épület, eredetileg gótikus (1472), átépítve	Egyhajós, támpilléres templom, poligonális szentélyel, barokk boltozattal, berendezéssel.	Elfogadható, a falai nedvesednek	3
3940	Ferencesek tere; ferences rendház	6460	Szent Klára kolostor és ferences közösségi ház, barokk, 1723-1771	Egyemeletes, „U” alaprajzú, a ferences templom oldalához építve, mára részben tetőtér beépítéssel.	Megfelelő	4
3942	Ferencesek tere; kálvária	6462	Vallási emlékmű, barokk, 1776	Lépcsős alépítményen hasáb alakú talapzaton álló feszület, két oldalán volutás talapzaton egy-egy szoborral.	Megfelelő	5
3941	Ferencesek tere; Mária szobor	6462	Vallási emlékmű, barokk, 1795	Lépcsős alépítményen hasáb alakú talapzaton fejezet nélküli oszlop tetején Mária szobor, felette fém esővédő ernyő.	Megfelelő	6
3943	Fürdő u., közpark	3910	A jászkun kerületi székház szobordíszai, barokk, 1760	A szobrokat a székház átépítésekor szedték le, de elhelyezésük nagyon ügyetlen.	Elfogadható	7

3938	Gyöngyösi út, a Zagyva híd túloldalán Szent Vendel szobor	072/21	Vallási emlékmű, romantikus, 1866	Hasáb alakú talapzaton Szent Vendel, a juhászok védőszentjének szobra, a talapzat két oldalán juhokkal	Elfogadható	8
3955	Hatvani út, - a horgásztónál Nepomuki Szent János szobra	7774	Vallási emlékmű, barokk, 1760 körül	Hasáb alakú talapzaton Nepomuki Szent János szobra.		9
8322	Kígyó u. 12.	4189	Lakóház, népi műemlék, a 19. sz. közepe	Földszintes, fésűs beépítésű nádfedeles, vízvetős oromfalú nyeregvetős ház, utólagos tornác-toldással, nagykiülésű padkával.	Jó	10
3944	Kossuth u. 35. „Eördögh-ház”	5422	Lakóház, klasszicista, 1848	Utcavonalon álló földszintes, „L” alaprajzú, köroszlopos tornácos ház. Az utcai homlokzata középrizalitos, pilaszteres.	Romló, tatarozásra szorul	11
3945	Kőkép u. 23.sz ház előtt áll	5612	Településhatárt kijelölő építmény, barokk, 1699	Négyzet alaprajzú, sátozott, szoborfülkés építmény, az egyik fülkében festett homokkő Pieta.	Megfelelő	12
11050	Kun u. 2.	7612	Lakóház, népi műemlék, 19.sz. közepe	Földszintes, fűrészfogas beépítésű, széles-ereszes nádfedeles ház, vízvetős oromfallal, hozzáépített gazdasági melléképülettel.	Rossz állapotú, azonnali felújítást igényel	13
3937	Lehel vezér tér 1. „Juhászkereszt”	1885, 6383/1 7122	Vallási emlékmű, barokk, 1815	Három hasáb alakú talapzaton, két szélén szobor, közepén térdeplő alakkal feszület, a juhászok állították.	Megfelelő	14
3951	Lehel vezér tér 15. „Jászkun kerületi székház”	407	Középület, jelenleg bíróság, klasszicista, 1827	Utcavonalon álló, „U” alaprajzú, eredetileg 1741-ben földszintes, ma egyemeletes épület, utcai középrizalittal.	Megfelelő	15
3952	Lehel vezér tér 15. „börtön”	408	Középület, barokk, 1763	A Jászkun kapitányság udvarán álló „U” alaprajzú egyemeletes épület, két különböző magasságú „L” alaprajzú szárnyból egybeépítve.	Elfogadható	16
3953	Lehel vezér tér 18. „Városháza”	1	Középület, ma polgármesteri hivatal, klasszicista, 1839	Utcavonalon álló, egyemeletes, „L” alaprajzú épület utcai timpanonos, pilaszteres középrizalittal.	Elfogadható	17
3957	Nádor u. eleje „Nádor oszlop”	6383/9	Polgári emlékmű, barokk, 1797	Hasáb alakú alapzatra helyezett obelisz, amelyet József nádor látogatásának emlékére állíttatta a jászkapitány.	Megfelelő	18
3921	Puskin sétány és a Szent Imre herceg út találkozásánál, Nepomuki Szt. János szobor	3186	Vallási emlékmű, barokk, 1818	Volutás talapzaton Nepomuki Szt. János szobra.	Elfogadható	19
3948	Szentháromság tér, „Nagytemplom”	6380, 6381	Kat. egyházi ép. barokk, 1782	Nagyboldogasszonyról elnevezett egyhajós, keresztházas épület, egy középső bejáratú toronnyal, kődíszítéssel, díszes belső térrel	Jó	20
3950	Szentháromság tér, „Pálinkás kereszt”	6379	Vallási emlékmű, kicsit szecessziós, 1905	Kálvária, amely háromrészes alépitménnyel magasra kiemelt háromalakos kompozíció, az alépitmény fülkéjében fekvő alak.	Jó	21
3949	Szentháromság tér, „Szentháromság-oszlop”	6379	Vallási emlékmű, barokk, 1831	Kettős, párkányos talapzaton fejezetes oszlop tetejére helyezett Szentháromság kompozíció, az alsó talapzat párkányán négy szoborral.	Elfogadható	22
3947	Szentháromság tér 3. - plébánia	6378	Kat. egyházi épület, barokk, 1763	Utcavonalon szabadon álló, eredetileg földszintes, 1894-ben emeletessé bővített épület, utcai középrizalittal, udvari fatornáccal.	Megfelelő	23

3946	Szentháromság tér 3. „Rozália kápolna”	6378	Kat. egyházi épület, klasszicista, 1840	A plébánia telkén, utcavonalon álló kápolna bejárata oszlopos, timpanonos portikusszal kiemelve. Két oldalon hozzácsatlakozó falban egy-egy torony-szerű szoborfülkés építménnyel.	Megfelelő	24
3932	Szt. Imre hg. út 78-80 előtt. „kőkép”	3405	Településhatárt kijelölő építmény, barokk, 1799	Négyzet alaprajzú, sátozott, szoborfülkés építmény, az egyik fülkében festett homokkő Pieta. A török uralomtól való megszabadulás emlékére.	Megfelelő	25
3958	Szentkúti tér „Szűz Mária neve”	4163/1	Kat. egyházi épület, klasszicista, 1842	Egyhajós, íves szentélyű épület, timpanonos bejárattal, felette egy toronnyal. Egy 18.sz.-beli kápolna helyére épült.	Megfelelő	26
3959	Szentkúti tér „Szentkúti kálvária”	4095	Vallási emlékmű, barokk, 1750	Lépcsős alépítményen két mellékalak között kiemelkedő talapzaton feszület, a kereszt lábánál térdeplő alak.	Megfelelő	27
3960	Szobor u. 21 előtt „kőkép”	7336	Településhatárt kijelölő építmény, barokk, 1799	Négyzet alaprajzú, sátozott, szoborfülkés építmény, az egyik fülkében festett homokkő Pieta, a hátsó oldali fülkében Szt. Rozália szobra.	Megfelelő	28
3961	Táncsics M. u. 5. „Jász Múzeum”	1	Középület, klasszicista, 1842	Utcavonalon álló, „U” alakú földszintes, egykor istálló épület, a városháza udvarán.	Elfogadható, a lábazat nedvesedik.	29
3962	Thököly út 15. Ref. templom	5285	Ref. egyházi épület, barokk, 1784	Kertben, szabadon álló egyhajós síkfödemes épület, középtengelyben a bejárat felett toronnyal, egy régebbi, lerombolt templom helyén.	Megfelelő	30
3935	A Nagykáta felé vezető út mellett „Kálvária”	0795/32 0828/2	Vallási emlékmű, barokk, 1760	A Szentkúti kálváriához hasonló kompozíció, de a mellékalakok már hiányoznak, és a korpuszt is már festett bádoggéppel helyettesítették.	Nagyon rossz állapotú, omladozó	31

JÁSZBERÉNY ORSZÁGOSAN VÉDETT MŰEMLÉKEINEK KÉPEI

1. Ernyős Mária sz. – Báthori u.

2. Jászfürt fogadó – Déryné u

3. Ferences templom

4. Ferences rendház

5. Kálvária – Ferencesek tere

6. Mária szobor – Ferencesek tere

7. Jászkun Kerületi Székház szobrai

8. Szt. Vendel sz. – Gyöngyösi út

9. Nepomuki Szt. János sz.. – Hatvani u.

10. Kígyó u. 12. – népi műemlék

11. Eördögh-ház- Kossuth u. 35.

12. Kőkép – Kőkép u.

13. Kun u. 2. – népi műemlék

14. Juhászkereszt – Lehel tér

15. Jászkun Ker. Szh. – Lehel tér

16. Börtön – Lehel tér 15 udvara

17. Városháza – Lehel tér

18. Nádoroszlop – Nádor u.

19. N. Szt. János sz. – Puskin sét.

20. Nagytemplom–Szentháromság tér

21. Kálvária – Szentháromság tér

22. Szentháromság tér - Szentháromság sz.

23. R. k. plébánia, Szentháromság tér

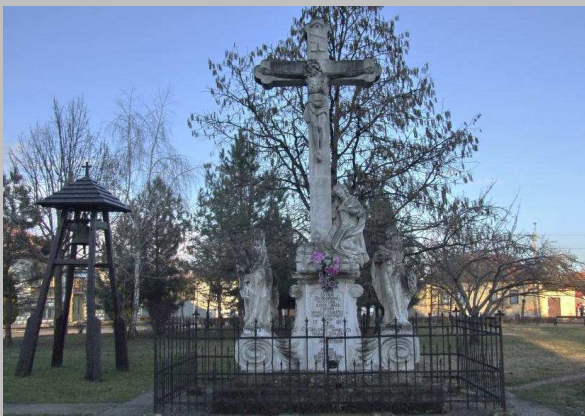
24. Rozália-kápolna Szentháromság tér

25. Kőkép – Szent Imre hg. út

26. R.k. templom – Szentkúti tér

27. Kálvária - Szentkúti tér

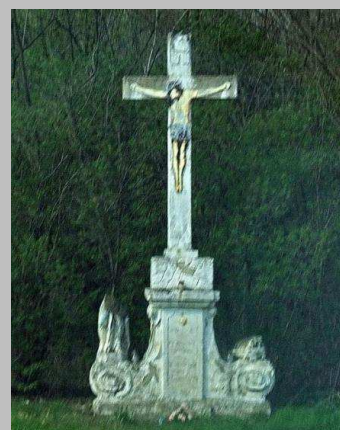
28. Kőkép – Szobor u.

29. Jász Múzeum – Táncsics u. 5.

30. Ref. templom – Thököly út 15

31. Kálvária – nagykátai országútnál

JÁSZBERÉNY HELYI VÉDETTSGŰ ÉPÜLETEI ÉS EMLÉKMŰVEI

SOR-SZÁM	CÍM	HRSZ	ÉPÜLETTÍPUS	JELLEGE, ÉRTÉKE	ÁLLAPOTA	KÉP SZÁM
1.	Ady E. u. 2.	518	Kertben szabadon álló földszintes villa-épület.	A 20. sz. közepének modernista stílusában, félköríves záródású üvegezett veranda toldalékkal, középrizalittal, helyi ritkaság.	Megfelelő	1.
2.	Ady E. u. 8.	548	Kertben szabadon álló földszintes polgári ház.	A 20. sz. első harmadának stílusában épült, az utcai oldalon két szélső rizalittal, az udvar felé műves fa veranda-hozzáépítéssel.	Megfelelő	2.
3.	Ady E. u. 10a.	549/4	Kertben szabadon álló középület jellegű földszintes ház.	A 20.sz elejének stílusában épült, utcai oldalon középrizalittal, igen magas ablakokkal.	Felújítás alatt	3.
4.	Ady E. u. 21.	169/4	Előkertben, oldalhátáron álló alagsor + földszintes előkelő sarokház.	A 20. sz. elején épülhetett, mészhomok téglaburkolattal, az alagsorral magasan kiemelt, nagy belmagasságú földszinttel.	Megfelelő	4.
5.	Ady E. u. 22. (Koller-ház)	561	Szabadonálló, alagsor + földszintes, magasan kiemelt, előkelő kúria.	1871-ben épült, romantikus stílusú épület erősen kiugratott utcai középrizalittal, két irányból felvezető előlépcsővel, díszes nyíláskeretézéssel	Jó, felújított. Ízléstelen bejárati előtetővel, az udvaron új hozzáépítéssel	5.
6.	Ady E. u. 23. (Friedvalszky – ház)	299	Tágas kertben szabadonálló, alagsor + földszintes előkelő kúria épület.	A 20. sz. elején épülhetett, díszes mészhomok téglaburkolattal, az alagsorral magasan kiemelt, nagy belmagasságú földszinttel, középrizalittal, ehhez vezető díszes előlépcsővel, szecessziós korláttal.	Megfelelő	6.
7.	Báthory u. 13.	7226/13	Fűrészfogasan álló, fésűs telepítésű földszintes udvarház.	Nyeregvetős, széles, közepén nyitott verandává bővülő gazdagon faragott faoszlopos tornáccal.	Jó, felújított	7.
8.	8ercsényi u. 73.	984	Utcavonalon fésűsen álló falusi ház.	Nyeregvetős, vízvetős oromzatú, kis csonkakontyú, téglaszlopos tornáccal, díszesen faragott oromdeszkával, nyíláskeretézéssel.	Jó, felújított	8.
9.	Dózsa Gy. út 14.	76	Utcavonalon zárt sorúan álló földszintes polgári ház.	Alápincézett, oldalon kis rizalittal kiemelt bejárat, puritán megjelenés. A 20. sz. első harmada.	Elfogadható	9.
10.	Fehértói ú. 26.	866	Utcavonalon fésűsen álló módos falusi ház.	Nyeregvetős, téglaburkolatos oromzatú, díszes téglavízvetővel, téglakeretézéssel, félköríves záródású ablakok.	Rossz	10.
11.	Hatvani út 1. (Adóhivatalnak épült, ma rendőrség)	6362/1	Utcavonalon álló egyemeletes saroképület.	1928-ban készült el (Bathó Lajos) kora premodern modorában. Alápincézett, természetű lábazattal és bejárati nyíláskeretézéssel.	Megfelelő	11.

12.	Hatvani út 35.	7015	Előkertben, az utcavonallal párhuzamosan álló földszintes épület.	A 19. sz. második felének klasszicizáló stílusában épült, egy közép és két szélső utcai oldalrizalittal, valószínűleg közösségi rendeltetéssel	Jó, felújított	12.
13.	Hatvani út 43.	7007	Utcavonalon, telekhatáron álló „L” alaprajzú földszintes polgári ház.	A 20.sz elejének eklektikus stílusában épült, nyerstégla-vakolat homlokzattal, udvari oldalon falazott oszlopos tornáccal.	Jó, felújított	13.
14.	Hatvani út 45.	7006	Utcavonalon, szabadon álló „L” alaprajzú földszintes polgári ház	A 20. sz. eleje puritán stílusában, a nyíláskeretezések nem látszanak eredetinek	Megfelelő	14.
15.	Hentes u. 15.	7065	Utcavonalon, telekhatáron álló föld-szintes polgári ház.	A 20. sz. eleje, mindkét oldalon kontyolt tetővel, eredeti ablakokkal, vegyes falazattal, pilaszteres kis középrizalittal.	Rossz, felújítandó	15.
16.	Kossuth L. u. 1.	5226	Utcavonalon, szabadon álló, alápincézett földszintes polgári ház.	Mindkét oldalon kontyolt, nyereg-tetős téglalap alaprajtú épület kis középrizalittal, egyszerű homlokza-ti díszítéssel, 20. sz. eleje.	Megfelelő	16.
17.	Kossuth L. u. 10	3938/2	Utcavonalon, szabadon álló földszintes polgári ház.	Mindkét oldalon kontyolt, nyeregtetős téglalap alaprajtú épület kis középrizalittal, nyers-tégla lábazattal, eklektikus homlokzati díszítéssel, 20. sz. e.	Megfelelő	17.
18.	Kossuth I. u. 43.	5436	Mindkét oldalon utcavonalon álló, „L” alaprajzú földszintes polgári ház	A két vh. közötti, neobarokkos homlokzati nyíláskeretezés, terméskő lábazat, eredeti nyílászárók	Jó, felújított	18.
19.	Költő u. 3.	6389	Utcavonalon álló „L” alaprajzú földszintes polgári ház.	A 20. sz. első harmada, kontyolt, udvara falazott oszlopos tornáccal, neobarokk jellegű ablakeretezés	Megfelelő	19.
20.	Lehel vezér tér 5.	449	Utcavonalon álló egy emeletes volt zárda-épület, ma ált. iskola	Épült 1885-ben (Pucher József) romantikus stílusban, két erőteljes oldal, és egy középrizalittal, neoromán díszítéssel.	Elfogadható, de a homlokzat több ré-sze javítandó	20.
21.	Lehel vezér tér 19.	2/1	Utcavonalon álló földszintes épület.	Egyszerű eklektikus stílus, a Lehel téri oldalon üzletekkel.	Elfogadható	21.
22.	Lehel vezér tér 20.	3	Utcavonalon álló „L” alaprajzú földszintes épület.	Egyszerű eklektikus stílus, a Lehel téri oldalon üzletekkel.	Elfogadható	22.
23.	Lehel vezér tér 31. (Bathó –palota)	3921	Utcavonalon álló, egy emeletes sorház zárt sorú beépítés egyenlőtlen szárú „U” alaprajzzal.	1886-ban épült eklektikus épület, címeres oromfallal hangsúlyozott középrizalittal és a bejárat feletti erkéllyel.	Romló, tatarozandó	23.
24.	Lehel vezér tér 33. (Lehel Szálló)	3925/1	Utcavonalon álló, egyemeletes zárt sorú beépítés	1895-ben épült (Monaszerly Sz.) eklektikus, erőteljes kiugrású, igen díszes középrizalittal	Megfelelő	24.
25.	Pethes u. 5. (Pethes-ház)	5443	Utcavonalon, szabadon álló alápincézett kúria	A 20. sz. első harmada, mindkét oldalon kontyolt, utcai oldalon orom-mellvéd-fallal hangsúlyozott középrizalittal, az udvaron verandás fa tornáccal.	A lábazat, a tornác és a kerítés felújítandó	25.
26.	Rákóczi út 53. (Tanítóképző)	6027	Szabadonálló kétemeletes „E” alaprajzú középület	Épült 1929-30-ban (Bálint-Jámbor) neobarokk stílusban, két szélső nagykiugrású és egy középső kisebb portikuszos timpanonos rizalittal.	Megfelelő	26.
27.	Rákóczi út 84. (Pénzügyőr laktanya)	5735	A Vécsey u.-i utcavonalon álló „U” alaprajzú földszintes középület	Épült 1932-ben (Lechner Lóránd) dísztelen neobarokk stílusban, a két utca felé előreugró timpanonos középrizalittal.	Megfelelő	27.
28.	Szabadság tér 1. (Banki sarok)	1926	Utcavonalon álló egyemeletes „L” alaprajzú középület	Épült 1905-körül, eklektikus sarokház nyerstégla-vakolat architektúrával, a sarok félkörívesen kiugró toronytetős zárterkéllyel hangsúlyozva.	Jó	28.
29.	Szentháromság tér 2.	6377/1 1	Utcavonalon álló egy emeletes+ tetőteres „U” alaprajzú sarokház.	A 19sz. végén épülhetett klasszicizáló stílusban. A magas térfal vakablakai lehetőséget kínáltak a beépítésre.	Elfogadható	29.

30.	Szőlő u. 1. (Főszolgabíróság)	6344	Utcavonalon álló egyemeletes középület.	1913-ban épült, eklektikus stílusban. Két szélső és egy oromfalas rizalittal, középen erkély	Rossz, tatarozandó	30.
31.	Táncsics u. 2. (A volt Pannónia Szálló megmaradt bálterme)	405	Utcavonalon álló földszintes épület	Az 1832-ben épült Pannónia Szállót az 1970-es években lebontották, csak ez a szárnya maradt meg, átalakítva	Megfelelő	31.
32.	Thököly út 15.	5285	Utcavonalon álló földszintes egyházi hivatali épület	A 19. sz. vége, romantikus kontyolt nyeregvetős ház, egyszerű ablakkeretezéssel, szemöldök párkánnyal	Megfelelő	32.
33.	Thököly út 20. (Zirzen Janka szülőháza)	5257	Utcavonalon fésűsen álló „L” alaprajzú földszintes ház, átépítve	Az eredeti a 19. sz. elején épült, átalakítva.	Jó	33.
34.	Thököly út 22.	5259/2	Utcavonalon fésűsen álló „L” alaprajzú földszintes polgári ház.	A 19. sz. vége, klasszicizáló nyíláskeretezéssel és szemöldök párkánnyal	Megfelelő	34.
35.	Időjósító szentek – Nagykátai út mellett	03/1	Vallási emlékmű.	Közös alépitményre, de három különálló hasáb alakú talapzatra helyezett hárommalakos alakos kompozíció.	Frissen felújítva	35.
36.	1848-as emlékoszlop Negyvennyolcasok tere	6348	Polgári emlékmű.	Alépitményen lévő hasáb alakú talapzatra állított fejezetes oszlop tetején lévő címeres-zászlós kompozíció.	Elfogadható	36.
37.	I. világháborús jászhuszár emlék - Szentháromság tér	6379	Polgári emlékmű.	Párkányos talapzatra helyezett bronz lovas-huszár szobor	Jó	37.
38.	A Fehértői temető védett temetőkertje	725/2	Örökségvédelmi emlékhely.	Régi síremlékek és sírkeresztek	Megfelelő	

JÁSZBERÉNY HELYI VÉDETTSGŰ ÉPÜLETEINEK ÉS EMLÉKMŰVEINEK KÉPEI

1. Ady Endre u. 2.

2. Ady Endre u. 8.

3. Ady Endre u. 10a.

4. Ady Endre u. 21.

5. *Ady Endre u. 22.*

6. *Ady Endre u. 23.*

7. *Báthori u. 13.*

8. *Bercsényi u. 73.*

9. *Dózsa Gy. út 14.*

10. *Fehértói u. 26.*

11. *Hatvani út 1.*

12. *Hatvani út 35.*

13. Hatvani út 43.

14. Hatvani út 45.

15. Hentes u. 15.

16. Kossuth L. u. 1.

17. Kossuth L. u. 10.

18. Kossuth L. u. 43.

19. Költő u. 3.

20. Lehel vezér tér 5.

21. Lehel vezér tér 19.

22. Lehel vezér tér 20.

23. Lehel vezér tér 31.

24. Lehel vezér tér 32.

25. Pethes u. 5.

26. Rákóczi F. út 53.

27. Rákóczi F. út 84.

28. Szabadság tér 1.

29. Szentháromság tér 2.

30. Szőlő u. 1.

30. Táncsics u. 2.

32. Thököly út 15.

33. Thököly út 20.

34. Thököly út 22.

35. Időjósító szentek

36 1848-as oszlop

37. Jászhuszár emlékmű

VÉDELEMRE ÉRDEMES UTCAKÉPEK

A város központjában összefüggő, egységes beépítést, azonos kisvárosi hangulatot keltő utcakép alig van. Ezt nem az elmúlt idők rombolásai okozták, hanem a polgári fejlődésben való lemaradás. A várost elkerülték azok a gazdasági és társadalmi hatások, amelyek a polgárosodással járó városiasodást kikényszerítették volna. A két világháború közötti időszakban már megindult ez a folyamat, de a kifejlődését a szocialista rendszerváltás meggátolta. Ez a legfőbb oka annak, hogy nem alakult ki egy egységesen polgári-kisvárosi, nagyobb összefüggő területet magába foglaló városrész. Ennek létrehozásához három terület városias rendezése, élénk városközponti funkciókkal megtöltése szükséges: a Lehel vezér tér és a mögötte lévő Bercsényi utcáig terjedő terület, a Thököly út környéke és a városi Zagyva mente.

A Lehel vezér tér és a hozzá kapcsolódó Szentháromság tér térfalai megépültek. Egyetlen veszélyeztetett része a valódi kisvárosi üzletsor mára foghíjas, befektetői prédául kínálkozó a Lehel tér 21-25. sz. és az ehhez szervesen csatlakozó Dózsa György út 2-8 sz. közötti szakasz. A Lehel tér utcaképét, városközponti, kiemelt színvonalú kereskedelmi szerepét feltétlenül meg kellene őrizni. A foghíjakat a csatlakozó épületekkel nagyjából azonos méretű üzletekkel, bankokkal, vendéglátást befogadó kis falnyílású házakkal kell beépíteni. A Lehel tér 21, 22, 23, és talán még a 25 sz. épületeinek utcai szárnyai a mai igényeknek megfelelő gondos műemléki felújítással megőrizhetők.

Nagytemplom utca

Táncsics Mihály utca

Ezzel a Lehel vezér tér 19. számtól a Dózsa György út 20. számig kialakulhatna a kisvárosi üzletsor, amely a mai városhoz és múltjához is méltó lenne. Ennek megvalósulásában reménykedve ezt az utcaszakaszt utcakepi védelemre ajánljuk. Bercsényi utca, amely a város és a városias fejlődés fontos színtere, egyelőre olyannyira heterogén beépítésű, hogy nincs meghatározható utcakepi jellege. Utcakepi védelemre ajánlható azonban egységes kisvárosi polgáris képe alapján a Táncsics Mihály utca, és védendő lehet a Nagytemplom utca és a Zirzen Janka utca is. A Thököly út mindkét oldalának nagyobb része kisvárosi zárt sorú polgárházias beépítéssel kialakult. Csak a 7-13. számú telkek beépítését kell az általánosan kialakult földszintes, zárt sorú utcaképbe illeszteni. Ennek megvalósítása nem lehetetlen, ezért javasolható a Thököly út mindkét oldala utcakepi védelemre.

A Zagyva szerepe, jelen állapota és jövőjének lehetőségei már említésre került. A városi vízparti sétány végigvezetésének lehetőségét a teljes belterületi szakaszon végéig fel kellene használni.

A város döntő többségét kitevő kertes, családirházas, földszintes beépítésű területeken még rengeteg ház őrzi a település falusias múltját. Ezek között több házból álló, védendő utcakepi található, amelyek hangulatát, a beépítés jellegét meg kellene őrizni. Az utcakepi védelemre javasolt utcaszakaszok:

1. Balaton u. 44-38.

2. Czigány u. 7-15.

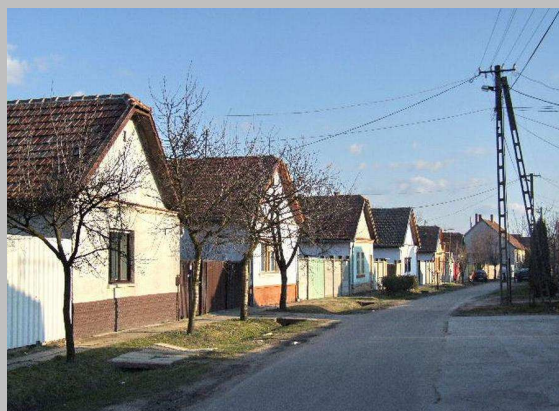
3. Csillag u. mindkét oldala a11-től

4. Csóka köz páratlan oldala

5. Egér és Tejút u. páratlan oldala

6. Görbe u. 16-18.

7. *Harcos u. 8-20.*

8. *Király u. 10-20. mindkét oldala*

9. *Kőkép u. páros oldala*

10. *Mátra u. páratlan oldala*

11. *Négyszállás u. a Zagyvapartról*

12. *Palánka u. mindkét oldala*

13. *Rác u. 38-44.*

14. *Réhely u. 19-25.*

15. Seregély u. 22-28.

16. Szarvas u. mindkét oldala

Ezekon kívül *kiemelt figyelmet érdemelnek az egyes utcákban kialakult zsákutcás nyúlványok, közök, szabálytalan teresedések, amelyek megőrzése és közterületi rendezése (kertészeti eszközökkel és díszburkolattal) különösen a halmazos beépítésű jáász-övezetek területén elengedhetetlen:*

-- 1. Agancs u.; -- 2. Bajnok u.17-19; -- 3. Bercsényi u.72-74; -- 4. Dembinszky u.1-3-5-9, -- 5. Harang u.-- 6. Róka u. --7. Rozmaring u.3-5-7 -- 8., Szobor u.7-9;

1. Agancs u.

2. Bajnok u. 17-19.

3. Bercsényi u. 72-74

4. Dembinszky u. 1-3-5-9.

5. Harang u.

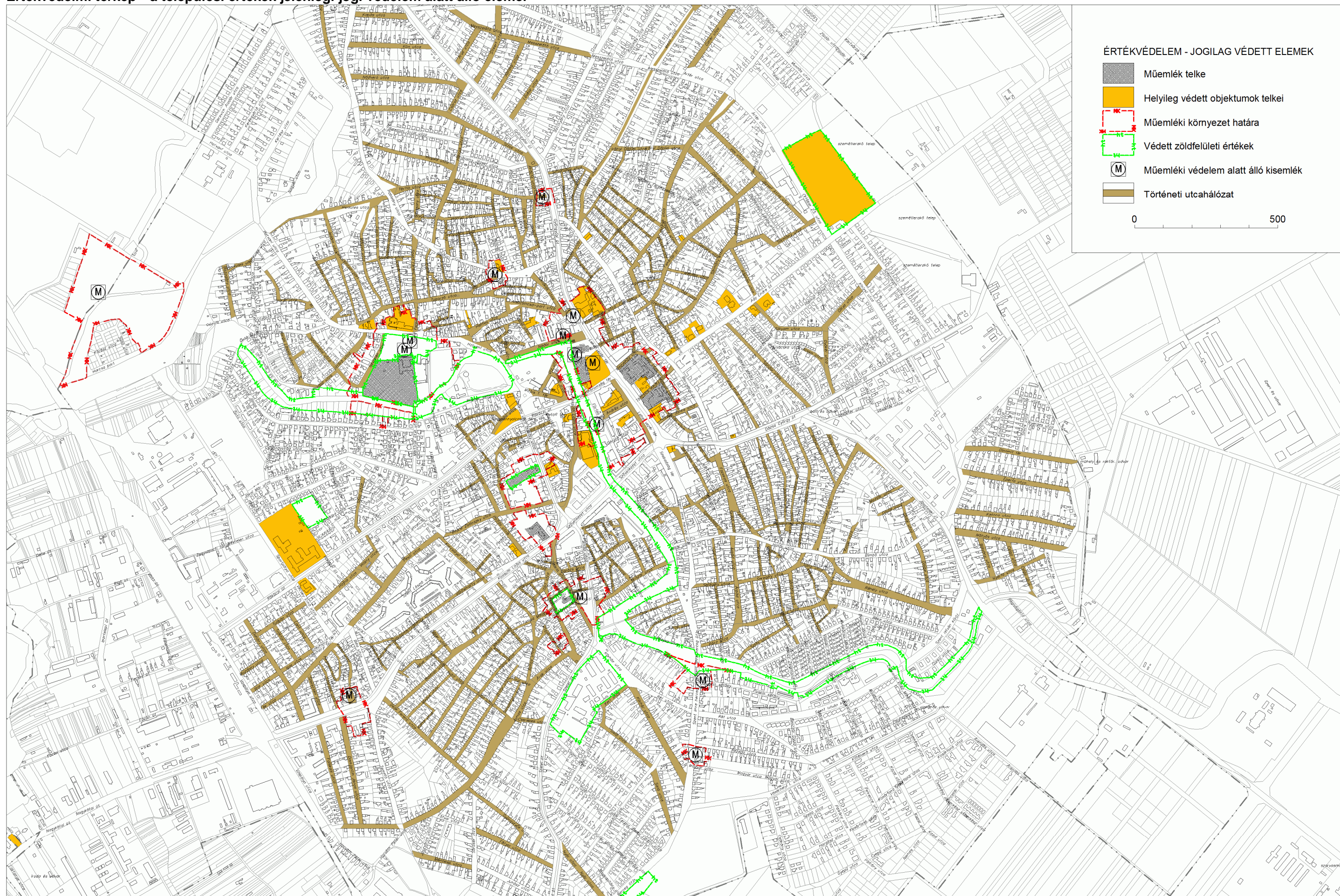

6. Róka u.

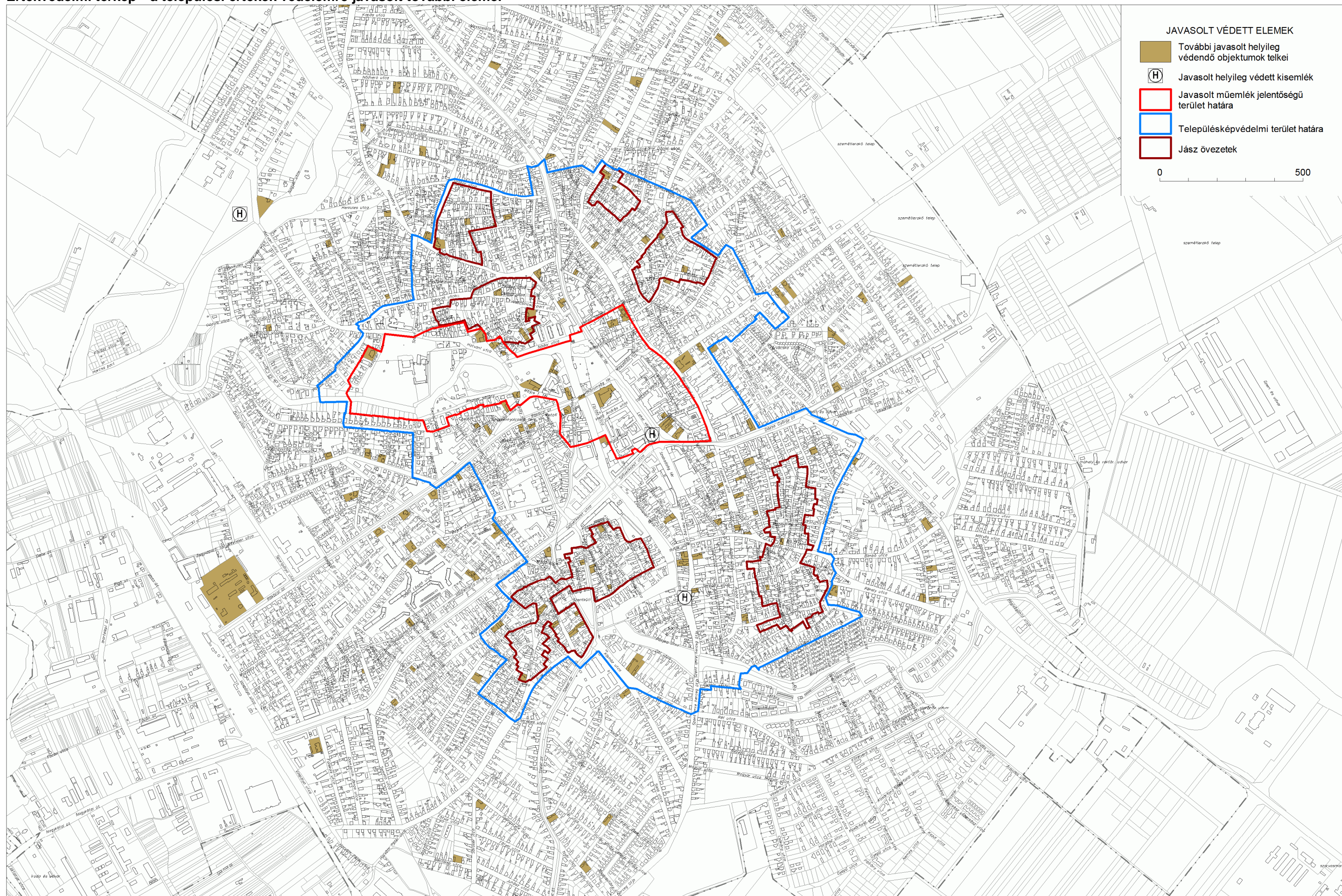

7. Rozmaring u. 3-5-7.

Értékvédelmi térkép—a települési értékek jelenlegi jogi védelem alatt álló elemei

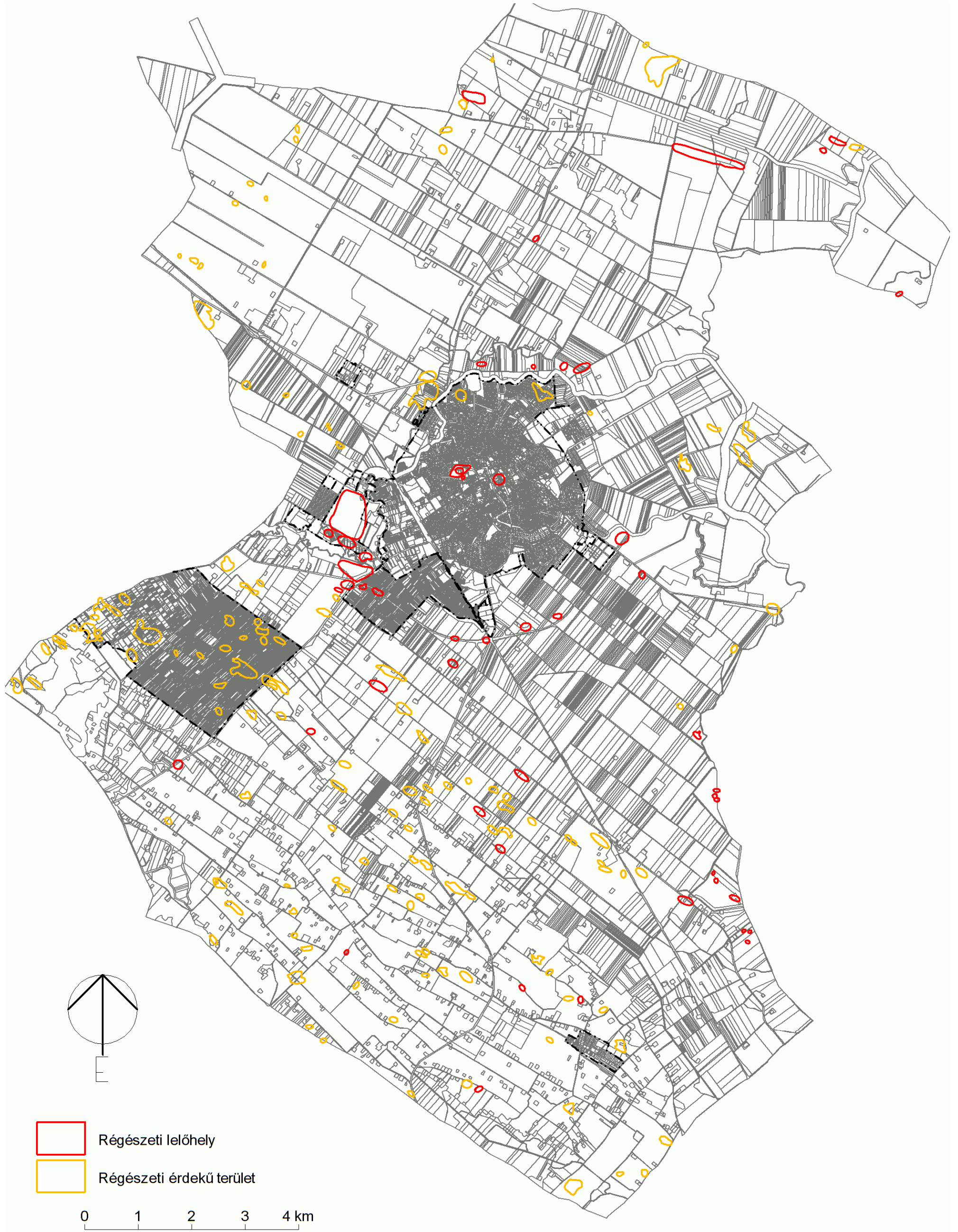

Értékvédelmi térkép—a települési értékek védelemre javasolt további elemei

- JAVASOLT VÉDETT ELEMEK**
- További javasolt helyileg védendő objektumok telkei
  - H Javasolt helyileg védett kisemlék
  - Javasolt műemlék jelentőségű terület határa
  - Településképvédelmi terület határa
  - Jász övezetek
- 0 500

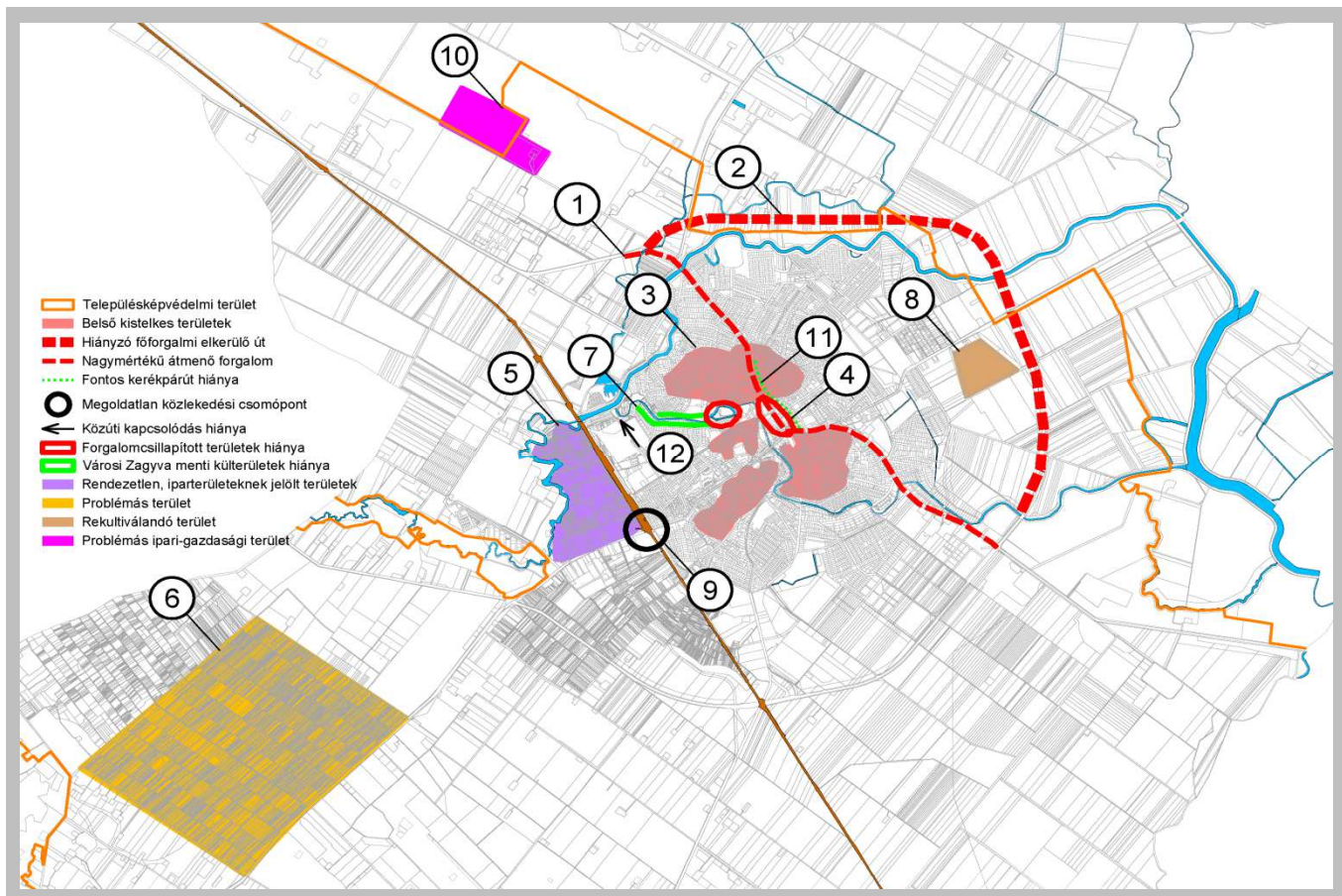
Értékvédelmi térkép – a régészeti védelem elemei

1.13.4 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Jászberény épített környezete összességében egységesnek mondható. Ennek ellenére néhány konfliktusra, problémára hívjuk fel a figyelmet.

- 1. A település központi részein nagy az átmenő forgalom. A 32. számú főút kiváltása még nem történt meg. A város jövőbeni környezetfejlesztésének egyik kulcsa az átmenő forgalom kiküszöbölése és a gyalogos belváros kialakítása.
- 2. Az előzővel függ össze, hogy hiányzik a várost elkerülő forgalmi gyűrű északi, észak keleti szakasza. A gyűrű déli és dél-keleti szakaszai kiépültek és ezzel a 31. számú főforgalmi út városi nyomvonala kiváltásra került. Az átmenő gépjármű forgalmat, ezen belül különösen a teherforgalmat a hiányzó szakaszok kiépítésével szinte teljes mértékben meg lehet szüntetni.
- 3. A belső kistelkes lakóterületeken a közterületek és a lakóépületek rehabilitációra szorulnak. A város történeti telekstruktúráját és építészeti karakterét ezek a településrészek hordozzák. Az itteni utcák és terek kulturált, forgalomcsillapított rehabilitációjával, nagykiterjedésű, a város sajátosságát hangsúlyozó városrészek lesznek alakíthatók.
- 4. A gépjármű forgalomtól mentes, illetve forgalomcsillapított belvárosi övezet hiányos. A Margit szigeten a közpark és a víztorony rehabilitációra szorul.
- 5. A vasút és a Zagyva folyó között kijelölt ipari-gazdasági terület jelenleg rendezetlen. A terület egy részén még laknak. A lakó és a gazdasági funkció keveredése konfliktusokkal jár.
- 6. A Neszűr területfelhasználása nem eldöntött. A spontán betelepülők miatt a lakók száma folyamatosan növekszik, miközben a városi szolgáltatások nagy része hiányzik. A társadalmi feszültségek folyamatosan mélyülnek, ezért szükségessé válik a terület szabályozása (ami a társadalmi feszültségeket megoldani ugyan nem tudja, de a feszültségek csökkentéséhez rendezési oldalról segítséget nyújthat).
- 7. A Városi- Zagyva mentén helyenként hiányoznak a közterületek, közpark területek. A város értékes környezeti adottsága, a belső városrészeket is átszelő Városi Zagyva. A vízfelület partja helyenként nem hozzáférhető. A telekvégek melléképületei és nem esztétikus kerítések rontják a környezet színvonalát.
- 8. A volt személtlerakó terület rekultivációja szükséges. A személtlerakás megszűnt, a településrendezési tervek közparkként jelölik a területet. A rekultiváció azonban még nem történt meg.

Jászberény fontosabb épített környezeti problémái, konfliktusai

- 9. A Kossuth Lajos út és a vasút keresztezése előtt hiányzik egy jól működő közúti csomópont. A vasútállomás és a főút menti lakóterületek teljes értékű megközelíthetősége érdekében körforgalmú csomópont kiépítésére lenne szükség.
- 10. Az észak nyugati ipari területek fejlesztése környezeti veszélyekkel járhat. Az uralkodó széljárás irányába telepített ipari-gazdasági területek, levegőszennyezéssel járó technológiák esetén a város lakóterületeit szennyezhetik. Ezért nem kívánatos a jelenlegi gazdasági területek bővítése, illetve szennyezést korlátozó építési övezeti besorolásra van szükség.
- 11. A Bercsényi utcában hiányzó É-D kerékpárút szakasz.
- 12. Közlekedési kapcsolatok hiánya az egyes gazdasági területeken.

1.14 A KÖZLEKEDÉS VIZSGÁLATA

1.14.1 A város helyzete és kapcsolatai a térségben

Jászberény Jász-Nagykun-Szolnok megye északi-nyugati területén helyezkedik el. Az M3 autópálya vonzásának határán van (mintegy 30 km-re). Kelet-nyugati irányban a 31. számú Budapest - Jászberény - Dormándi másodrendű főút, észak-déli irányban a 32. számú Hatvan - Jászberény - Szolnoki másodrendű főút kapcsolja be a várost az ország főúthálózatának rendszerébe. Ezen főutak mellet az országos mellékutak biztosítják a kapcsolatot a környező településekkel. Ezek a következők:

- 3109. jelű Szentlőrincváta - Jászfelsőszentgyörgy - Jászberény összekötőút,
- 3117. jelű Farnos - Jászberény összekötőút,
- 3125. jelű Jászberény - Jászboldogháza összekötőút,
- 3203. jelű Gyöngyös - Jászárokszállás - Jászberény összekötőút,
- 31122. jelű Porteleki bekötőút,
- 31113. jelű Jászberényi bekötőút,
- 31329. jelű Porteleki vasútállomáshoz vezető út,
- 31332. jelű Jászberényi vasútállomáshoz vezető út.

Észak-déli irányban a 82. számú egyvágányú, villamosított MÁV-fővonal biztosít kapcsolatot Hatvan és Szolnok között.

A 2008. évi országos forgalomszámlálás eredménye

Út száma	Érvényességi szakasz	Összes forgalom		Személy gk.	Kis tlgk.	Autóbusz		Tehergépkocsi					Motor kerékpár	Kerék pár	Lassú jármű
						Egyes	Csuklós	Közép nehéz	Nehéz	Pótkocsis	Nyer ges	Speciális			
		V/nap	E/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap	j/nap
31	69+003-75+171	4306	5201	3042	602	80	4	170	97	114	138	1	38	15	5
31	76+175-81+114	2115	2815	1297	327	14	0	126	153	71	96	0	15	5	11
31	81+114-81+194	7144	7799	4747	1124	176	4	206	66	96	282	11	126	287	19
31	81+2968-83+072	8156	9197	5410	1238	172	24	298	264	146	266	9	157	139	33
31	83+072-86+723	6111	6774	4384	935	117	12	137	139	118	159	3	72	30	5
32	14+707-24+857	5397	6694	3491	982	74	3	185	191	118	289	7	41	9	7
32	24+857-27+047	8402	9210	5544	1060	112	3	233	243	125	409	9	120	531	13
32	27+047-27+277	12562	13952	8725	1535	226	29	351	351	249	457	10	205	411	13
32	27+277-42+564	11383	13467	8223	1663	339	10	269	194	233	341	6	68	21	16
3109	2+327-10+740	1459	1557	977	250	39	1	30	20	6	1	0	46	78	11
3117	5+748-	1862	2356	1027	450	40	0	106	88	50	41	3	27	17	13

	15+884														
3125	0+000-12+323	230	258	152	34	4	0	0	6	2	1	0	4	14	13
3203	22+671-32+350	2800	3403	1808	504	48	0	108	124	62	68	2	37	30	9
31122	0+000-2+328	277	342	155	68	4	0	15	13	7	5	0	4	4	2
31329	0+000-2+221	324	333	182	40	7	6	6	5	3	1	0	7	60	7
31332	0+000-1+698	4497	4101	2936	393	93	7	65	56	4	14	2	96	818	13

1.14.2 A város közlekedési hálózata és létesítményei

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

A két főút nyomvonala meghatározza Jászsberény úthálózati rendszerét. A 31. számú főút nem, a 32. számú főút teljesen áthalad a városon. A 31. számú főút korábban a Nagykátai út - Kossuth Lajos út - Szövetkezet utca - Dózsa György út - Vásár tér - Jákóhalmi út nyomvonalát követte. A főút elkerülő szakasza két ütemben épült meg. Első ütemben a 3109. jelű összekötő út és a 32. számú főút szolnoki ága közötti szakasz épült meg 2005-ben. Az új szakasz indító és záró csomópontja körforgalmú csomópontként működik. A Nagykátai út - Kossuth Lajos út - Szövetkezet utca útvonal az első ütem megépítése után a 31113. jelű Jászsberényi bekötőút számozását kapta („nyugati bekötőút”) (lásd 1. és 2. kép). Az elkerülő út második szakasza 2009. év végére készült el a 32. számú főút szolnoki ága és a 31. számú főút keleti kivezető szakasza között. A 32. számú főút a Gyöngyösi út - Lehel vezér tér - Dózsa György út - Vásár tér - Jászteleki út nyomvonalán halad. A távlati tervekben szerepel az elkerülő út nyomvonala, de nem tervezik megépítését a közeljövőben. Ugyanakkor az út forgalma súlyosan terheli a várost: 2008-ban a városközpontban (a Lehel vezér téren) 14266 jármű haladt keresztül.

1. kép

2. kép

A lakott terület útjai közül három van a Magyar Közút Nonprofit KHT kezelésében. Ezek a következők:

- 3117. jelű összekötő út (Attila utca – Szelei út),
- 31113 jelű jászsberényi bekötőút,
- 31332. jelű vasútállomáshoz vezető út (Thököly út – Rákóczi út).

A város életében döntő szerepet játszó ELECTROLUX a várostól nyugatra helyezkedik el. A Fémnyomó úton keresztül közvetlen közúti kapcsolata van a 31. számú főút nyugati és a 32. számú főút északi szakasza felé. Ezzel szemben a FORTACO-gyártelep körül kialakult közlekedési helyzet nagyon rossz. A gyár teherforgalma a Sportpálya utcát használja. Ez az utca csak belső városi utakon keresztül közelíthető meg.

A város jelentősebb gyűjtőútjai a következők:

- Hatvani út
- Nádor utca
- Bercsényi utca
- Ipartelep út
- Szabadság tér - Szent Imre herceg utca - Kürt utca
- Szent István körút - Rét utca - Kórház utca
- Ady Endre utca
- Kárpát utca - Messzelátó utca - Ártér utca - Október 23. utca - Kinizsi utca
- Kőhid (lásd 3. kép).

Az utcák keresztmetszeti kialakítása változó:

- a Szövetkezet utca 2x2 mozgó sávok,
- a Kossuth Lajos utca 2x2 sávok (a szélső sávokat gyakorlatilag parkoló sávnak használják),
- a Nagykátai út lényegében 2x1 sávok, de szélességi mérete miatt a jelentősebb becsatlakozó helyeken középen balra forduló sáv van kijelölve (lásd 4. és 5. kép).

A városban 3 jelzőlámpás csomópont van:

- Szabadság tér (lásd 6. kép),
- Szövetkezet utcán a Zagyva-hídnál (lásd 7. kép),
- Apponyi tér (lásd 8. kép).

Három körforgalmú csomópont van a 31. számú főút elkerülő szakaszán. A város úthálózatával kapcsolatban megállapítható, hogy a kialakult utcahálózat korszerűsítése nem tudta követni a motorizáció gyors növekedését. A városban számos balesetveszélyes útszakasz és csomópont van. Ezek közül a legfontosabbak a következők:

3. kép

4. kép

5. kép

6. kép

7. kép

8. kép

- Vásártéri csomópontban gyakoriak voltak a torlódások, de ez a rendkívül balesetveszélyes hely átépült körforgalmú csomóponttá. (9 és 10. képek)
- Dózsa György utca - Bercsényi utca csomópontjában a nagy forgalom miatt torlódások, mivel nincs hely a balra forduló sáv kialakítására,
- A Gyöngyösi út - Nádor utca csomópontjában nehézkes a kihajtás a főútra annak nagy forgalma miatt,
- Apponyi tér balesetveszélyes a nagy forgalom miatt, különösen, ha üzemben kívül van a jelzőlámpa irányítás,
- Szövetkezet utca - Lehel vezér tér csomópontja a nagy forgalom miatt, különösen, ha üzemben kívül van a jelzőlámpa irányítás,
- A Nagykátai út felől rövid balra kanyarodó forgalmi sáv van a Vaspálya utca északi szakasza felé,
- Rákóczi út - Thököly út csomópontja nehezen látható be, ezért balesetveszélyes. Emiatt helyezték ki a Thököly utcában a villogó sárga lámpát,
- Rákóczi út folyópálya szakaszán a reggeli csúcsidőben nehéz kihajtani az útra, mivel a belátást zavarják a parkoló gépkocsik (lásd 11. kép),
- Szent Imre herceg utca – Rét utca keresztezése nagyon veszélyes, mert csak közelről érzékelhető a csomópont (a figyelemfelhívó felfestés ellenére) (lásd 12. kép),
- A Kórház környéke a rendezetlen parkolás miatt,
- Lehel vezér tér - Megyeház utca - szervízút csomópontja a terjengőssége miatt (lásd 13. kép),
- Bajnok utca - Ártér utca - Október 23. utca keresztezése a kanyarodó autóbusz útvonal miatt (lásd 14. kép),
- Piac térségének közlekedési zsúfoltsága piaci napokon (személygépkocsi + kerékpár) (lásd 15. és 16. kép).

9. kép

10. kép

11. kép

12. kép

Egyes lakóterületeken és utca szakaszokon található közlekedésbiztonságot növelő intézkedések. Néhány példa:

- A Batthyány utcától és Kodály Zoltán utcától észak-keletre eső lakóterület „lakó- és pihenőövezet”-ként működik (több helyen hiányzik a tábla). Ugyanilyen szabályozás van az ELECTROLUX lakótelepén (lásd 17. kép).
- Jász-övezetek területén több helyen 40 km-es sebességkorlátozás, 5 t-ás súlykorlátozás van érvényben.
- Több helyen sebességcsökkentő küszöb („fekvő rendőr”) van, pl. a Fürdő utcában, a Lehel vezér tér szervízútján, Varga utcában és Kaszás utcában.
- 40 km/órás sebességkorlátozás a Nádor utcában, Rákóczi úton, stb.
- 30 km/órás sebességkorlátozás a Fürdő utcában és a Lehel vezér tér szervíz-útján.
- 5 t-ás súlykorlátozás a Megyeház utcában.
- „lakó- és pihenőövezet” a Fáy András utcában.

13. kép

14. kép

15. kép

16. kép

17. kép

18. kép

PARKOLÁS

A városban kb. 3200 parkolóhely van. Ezek nem mindegyike van ellátva szilárd burkolattal. A településen nincs fizető parkolási rendszer.

Nagyobb kiépített parkolóhelyek vannak a következő helyeken:

- Lehel vezér téren,
- Szabadság téren,
- Holló András utcában,
- Déryné utcában,
- Kossuth Lajos utcában,
- Megyeház utcában (lásd 18. kép),
- Sportpálya utcában,
- Szent Imre utcában,
- Szabadság téren a Gondozó ház előtt,
- Nádor utcában a Nagyboldogasszony Főtemplomnál,
- Zirzen Janka utca és Zoltán utca között ideiglenes jelleggel,
- Szövetkezet utca (Városi Zagyva és Thököly út között),
- Fehértói utcában,
- Kórháznál (rendezetlenül),
- Víz utcában (fürdőnél),
- Hatvani utcában (fürdőnél),
- Serház utcában,
- Palotási János utcában,
- Bercsényi utcában (Ifjúsági háznál),
- ELECTROLUX-nál

19. kép

20. kép

21. kép

22. kép

Parkolási nehézségek elsősorban a városközpont térségében vannak. A Vásárcsarnok környékén különösen piaci napokon (kedd és péntek) van nagy zsúfoltság. A fürdő parkolása is megoldatlan. A kisszámú parkolóhely fürdőszézonban állandóan tele van, ezért a Margit-szigetre irányítják a fürdővendégek gépkocsit. Ez a sziget szempontjából helytelen gyakorlat.

Az ELECTROLUX személygépkocsi és kamionparkolója mintaszerűen van megoldva.

A parkolási nehézségek csökkentésére a leendő csemege-tömb lebontott házai helyén ideiglenesen parkolóhely van kijelölve a Zoltán utcában. Ugyancsak ideiglenesen parkolóhely van a Thököly út 11. számú telken.

GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

A gyalogos közlekedési rendszer Jászberényben lényegében jól működik. A Fürdő utca és a Piac között a közelmúltban épített gyalogos fahíd a Városi Zagyván új elemként jelenik meg a városban. A hidat sokan használnak. Ugyancsak gazdagítani fogja a belváros gyalogos rendszerét a Nádor utca és Víz utca között épülő gyalogos híd, mely befejezés előtt áll (lásd 19. és 20. képek). A lakott területek utcáinak többsége rendelkezik szilárd burkolattal és legalább egyoldali járdával. A városközpontban a járdák egy része széles sétány jelleggel van kiépítve (lásd 21. kép).

KERÉKPÁROS KÖZLEKEDÉS

Jászberényben nagyon jelentős a kerékpáros forgalom (lásd 22. kép). Az utóbbi években nagyobb hosszban épültek kerékpár utak, melyek már összefüggő hálózat részét képezik. Jelentős a város észak-keleti részében a Hatvani út, Fiastyúk utca és Hunyadi János utca térségében kialakult kerékpárút hálózat. Ugyancsak fontos a Batthyányi utca, Bajnok utca, Október 23. utca, Kinizsi utca vonalán kiépített kerékpár-út, amely Jászberény észak-nyugati lakóterületét tárja fel.

Egy jelentős hosszban kiépített önálló kerékpárútja van a városnak: a 31. számú főút északi oldalán a várostól a NESZŰR 12-es dűlőútjáig vezet több kilométer hosszú önálló kerékpárút. A 32. számú főút északi szakaszán közös kerékpáros-gyalogút van a Rácz Aladár utca és a Kapás utca között. A harmadik kerékpárút az Ipartelep utca keleti oldalán van. A Fémnyomó út elején kétoldali kerékpársáv van 400 m hosszban, majd 2,9 km hosszú vezet az ELECTROLUX-ig és onnan a Hatvani útig. gyártelepnél nagy kerékpártároló van (lásd 23., 24., 25. és 26. képek).

Jászberényben a kerékpárút hálózat összes eleme megtalálható:

- önálló kerékpárút (Neszúr felé),
- fizikailag elválasztott közös gyalog- és kerékpárút (Gyöngyösi úton),
- fizikailag nem elválasztott közös gyalog- és kerékpárút (Dózsa György úton),
- kerékpársáv Fémnyomó utcában),
- nyitott kerékpársáv (Hatvani úton),
- keréksávnyom (Hunyadi János utcában).

23. kép

24. kép

25. kép

26. kép

KÖZÚTI TÖMEGKÖZLEKEDÉS

Jászberény távolsági és helyközi autóbusz-közlekedését főként Jászkun Volán Rt. járatai bonyolítják le. A jelenlegi autóbusz pályaudvar utasforgalmi szempontból kitűnő helyen van, de területe kicsi, forgalmi rendje elavult, zavaros (lásd 27. és 28. képek). Az autóbuszok tárolása részben az autóbusz pályaudvaron, részben a Rákóczi úton van. A forgalmi nehézségek miatt kevés a baleset az autóbusz pályaudvaron. Forgalmi nehézség, hogy a Hold utcából nehezen tudnak kihajtani a buszok a Thököly útra; az autóbusz pályaudvaron 7 induló és érkező állás, valamint kb. 6 tároló állás van. A Rákóczi úton 3 busz számára van várakozási lehetőség. Az autóbusz pályaudvar egyik hátránya, hogy a buszforgalom terheli a városközpont közúthálózatát.

Menetrendszerinti autóbuszokkal a környező településeken túl a szomszédos megyeszékhelyek és nagyobb városok érhetők el: Eger, Kecskemét, Debrecen, Salgótarján, Szeged, Budapest, Gyöngyös, Nagykőrös, Kalocsa, Gödöllő, Cegléd, Baja, Kiskunhalas, Szolnok, Hatvan.

Az ELECTROLUX mellett a Fémnyomó utcában korszerű autóbusz fel- és leszállóhelyek vannak kijelölve, amelyek a gyártelepet szolgálják (lásd 29. kép).

A helyi autóbusz közlekedést a Jászkun Volán Rt. üzemelteti a következő viszonylatokban:

- „1”: Gyöngyösi út - ELECTROLUX
- „1/a”: Autóbusz állomás - ELECTROLUX
- „2”: Autóbusz állomás - Szent István körút - Vasútállomás
- „4”: Autóbusz állomás - Vasútállomás
- „5”: Autóbusz állomás - Szent István körút - ELECTROLUX

27. kép

28. kép

29. kép

30. kép

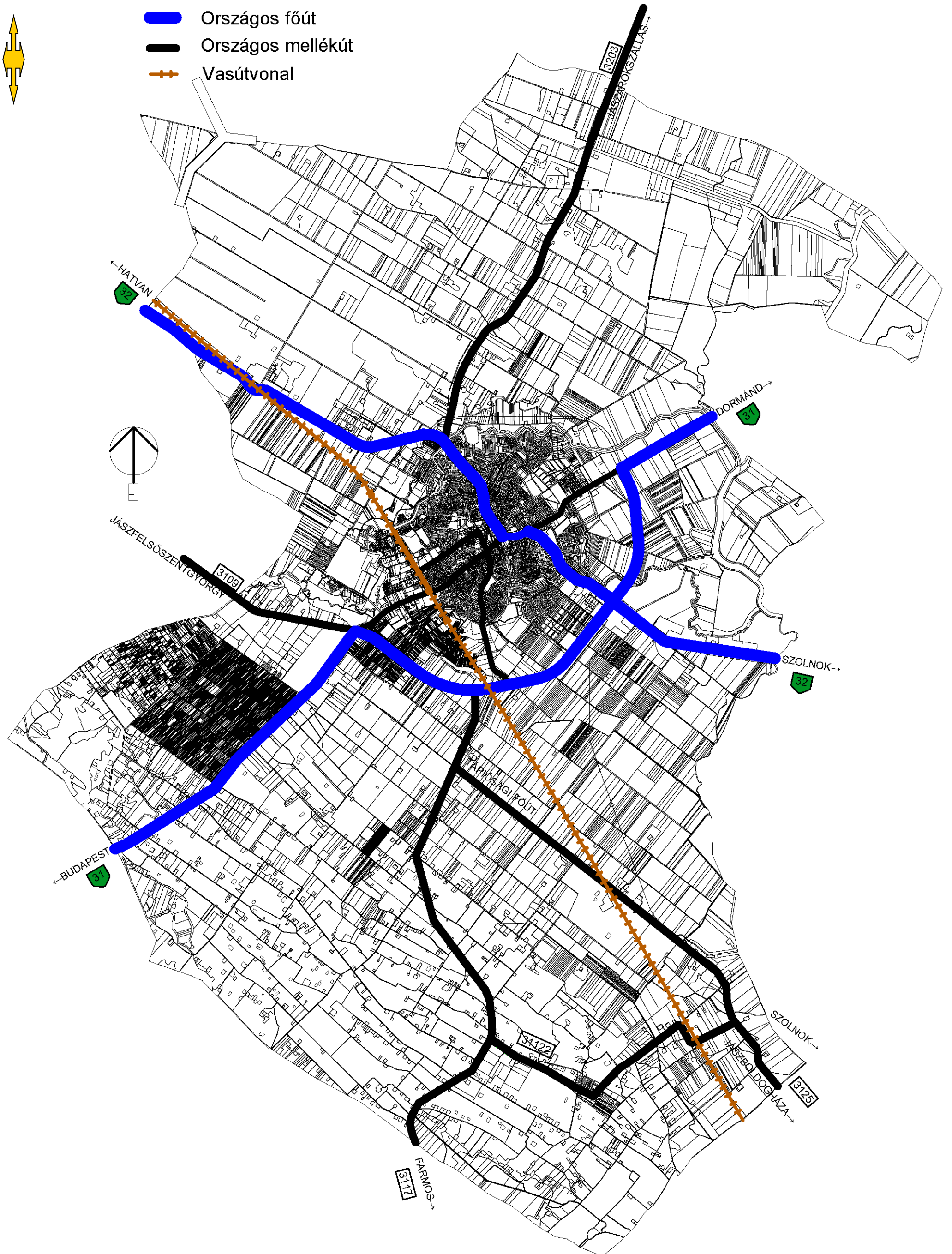
- „5/a”: Jászteleki elágazás - ELECTROLUX
- „7”: Autóbusz állomás - Vasútállomás - ELECTROLUX
- „8”: Autóbusz állomás - Jászteleki elágazás - ELECTROLUX
- „8/a”: Autóbusz állomás - Platán utca
- „9”: Hatvani út - Autóbusz állomás - ELECTROLUX

VASÚTI KÖZLEKEDÉS

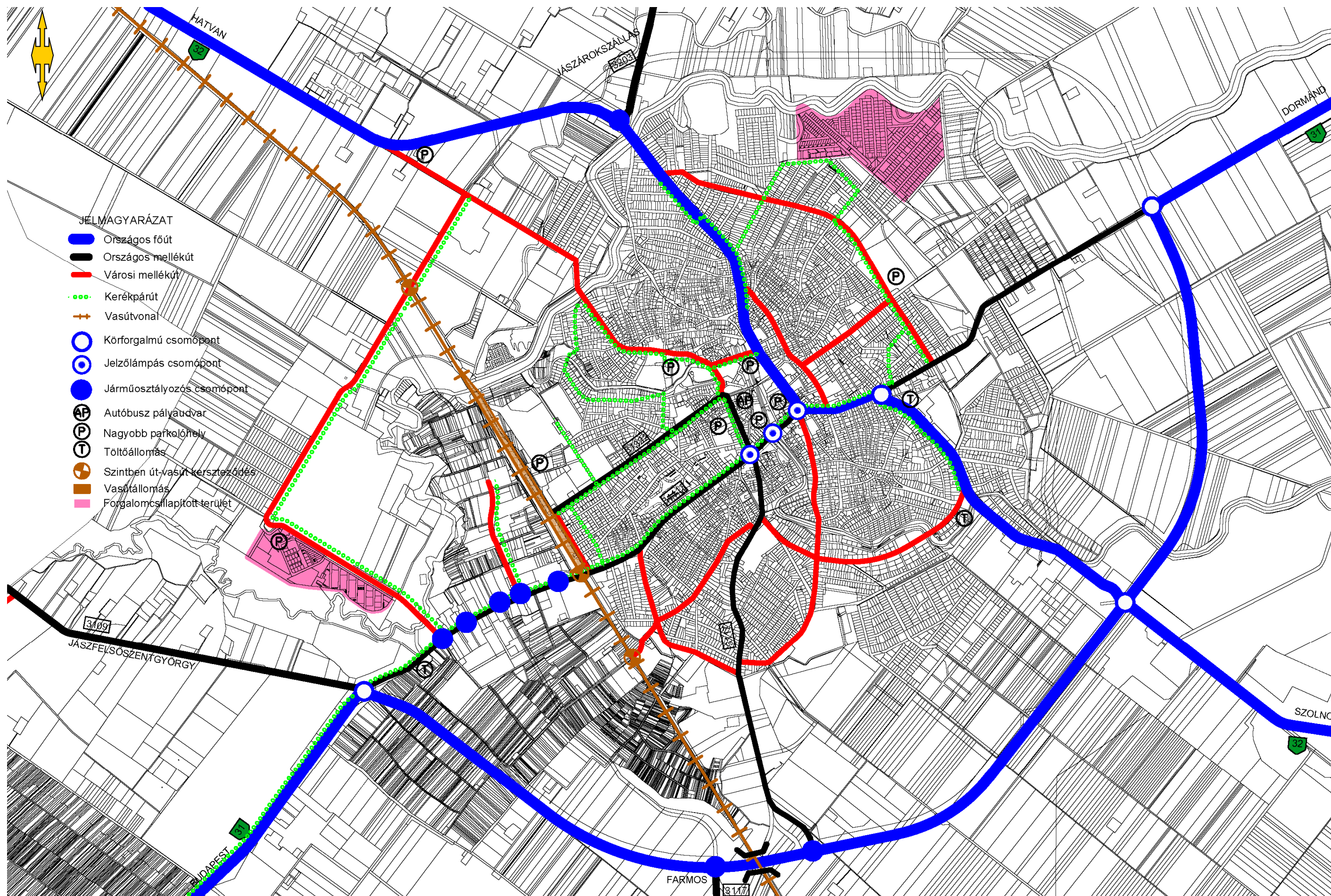
Jászberény vasútállomást a 82. számú Hatvan - Szolnok egyvágányú, villamosított törzshálózati vasútvonal érinti. A vasútvonalat 54. vonalként 1873-ban nyitották meg. Jászberény vasútállomáson kívül Meggyespele megállóhely és Portelek állomás van az igazgatási területen. Régen Budapest is közvetlenül elérhető volt Jászberényből. Szintbeli közúti-vasúti kereszteződések vannak a következő helyeken:

- 32. számú főút északi külterületi szakaszán,
- ELECTROLUX kiszolgáló útjánál a Hatvani út közelében,
- A Nagykátai útnál a vasútállomástól délre (lásd 30. kép),
- Horváth Péter utcánál,
- Meggyespele-nél a 3125. jelű összekötő út kereszteződésénél,
- Porteleki állomásnál a 31329. jelű bekötő út vége után

Az igazgatási terület jelenlegi közlekedési hálózata

A belterület jelenlegi közlekedési hálózata

JELMAGYARÁZAT

- Országos főút
- Országos mellékút
- Városi mellékút
- ⋯ Kerékpárút
- + + Vasútvonal
- Körforgalmú csomópont
- Jelzőlámpás csomópont
- Járműosztályozós csomópont
- AP Autóbusz pályaudvar
- P Nagyobb parkolóhely
- T Töltőállomás
- + Szintben út-vasút-kereszteződés
- + Vasútállomás
- Forgalmcsillapított terület

1.15 KÖZMŰVESÍTÉS

1.15.1 Vízi közművek

a) Ivóvízellátás

VÍZBÁZISOK

Jászberény város vízellátása két vízbázisra alapozott hálózaton keresztül történik.

-- Az I. sz. vízmű a Margit-szigeten került kijelölésre. A telepen 2 db. kút létesült, melyek közül csak egy üzemel, nyári időszakban max. 20 órás szivattyúzási idővel 400 l/p figyelembe vehető hozammal.

A másik figyelőkútként működik.

A túlzott beépítettség miatt a vízmű jelenlegi területén nem volt fejleszthető, ezért a város déli oldalán új vízműtelepet jelöltek ki.

-- A II. sz. vízműtelepen az engedélyezett 32 db. kútból 20 db. kút üzemel. A figyelőkutak száma 24 db.

A körvezeték rendszeren összegyűjtött vizet 300 m³-es előtározóba, majd

vastalanítóba vezetik. A térszíni tározást a 4x400 m³-es medencerendszer látja el.

A vízmű mértékadó kapacitása 12.800 m³/d, a Zagyva/1579 vksz. vízjogi létesítési engedély szerint, melynek érvényességi ideje: 2010. december 31. A vízmű üzemeltetője a JÁSZVÍZ Kft.

VÍZBÁZIS VÉDELEM

Jászberény vízművei sérülékeny környezetben helyezkednek el. A vízbázis védelmében elkészült a II. sz. vízmű sérülékeny üzemelő ivóvízbázisának diagnosztikai vizsgálata, a II. sz. vízmű védőterület-védőidom rendszerének kijelölése és kialakítása. A védelem alá helyezett vízkészlet típusa: rétegvíz, a nagysága: 6000 m³/nap. A víztároló képződmény mélysége: felsőpannon 180-295 m között és felső pleisztocén 27-55 m között van.

A KÖTI-KÖVIZIG 1323 vksz. határozata a kutak kötelezően megállapítandó belső, 10 m sugarú védőterületét és a hidrogeológiai „B” védőidomra vonatkozó kikötéseket írja elő. Ezen kívül más kötelezést nem tesz, mivel a belső, a külső és az „A” védőidomoknak nincs felszíni metszete.

A Geohidroterv Kft. által készített méretezések szerint a felszíni metszettel rendelkező felszíni „B” védőterület és a rétegbeli „B” védőterület benyúlik a város délkeleti részének a beépített és beépítésre javasolt területébe. A „B” védőterületen csak olyan tevékenység végezhető, mely a kitermelés alatt álló víz minőségét, mennyiségét, valamint a kitermelés folyamatát nem veszélyezteti.

Ezek az izokron vonalakon belül, a tapasztalati adatok szerint a szennyeződés ötven év alatt jut le a vízbázishoz. A vízminőség védelmében a 123/1997. (II. 18.) kormányrendelet előírásaiban meghatározott korlátozások alapján kell eljárni. A diagnosztikai vizsgálatban kijelölésre kerülnek azok az ingatlanok, melyeken korlátozott feltételek mellett történhet a területfelhasználás és –hasznosítás. A hatósági jóváhagyást követően megtörténhetnek a földhivatali átvezetések.

IVÓVÍZMINŐSÉG

Jászberény részt vesz az Észak-alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Program jelenlegi II. ütemében. Az ivóvízminőség javítását szolgáló megoldásra megvalósíthatósági tanulmány készült. A tanulmányban szereplő változatot – vízbázis bővítése 4 db. kúttal, vízkezelési technológia fejlesztése (meglévő vízjogi engedély alapján) – a Közép-Tisza vidéki Területi Vízgazdálkodási Tanács Jóváhagyta.

A VÁROSI HÁLÓZATRA NEM KAPCSOLT VÍZBÁZISOK

Jászberény város ipari, mezőgazdasági üzemei kivétel nélkül saját vízellátó művel, kutakkal rendelkeznek, ezek kapacitása együttesen viszonylag jelentős lehet, de hálózatra kötésüket meg kellene oldani, leromlott állapotukat fel kellene javítani.

A lakossági csökutakat a 72/1996. (V. 22.) kormányrendelet 24. § 1 bekezdés „C” pontjában foglaltaknak megfelelően a város jegyzője engedélyezi.

Engedélyezési mélységhatár: 15 m.

Vízfogyasztás

Év	Ellátott lakás db.	Vízfogyasztás			Ebből ipari és intézményi	
		em ³ /év	átlag m ³ /d	csúcs	m ³ /d	%
2007	11.313	1804,2	4943,0	~6300	715,0	11,4
2008	11.848	1900,0	5353,0	6818,0	720,0	10,6

A városhoz tartozó Portelek területén lévő 106 db. lakóingatlan ellátására 1 db. mélyfúrású kútra alapozott helyi vízmű épült, melynek mértékadó kapacitása 50,0 m³/d.

A vezetékhálózat hossza 221,4 km, melynek 45%-a régi építésű ac., 55%-a KM.PVC. csövekből készült. A hálózat túlnyomó részben körvezetékes rendszerű, de ágvezetékek is jelentős számban találhatók.

Nyomásviszonyok

Az I. sz. vízműtelep mellett a Margit-szigeten épült 2x420 m³ tározó-térfogatú, 42m magasságú víztorony min. üzemi vízszintje: 131,0m Bf.,

túlfolyószintje: 137,0 m Bf.

szinten helyezkedik el, ami a hálózaton 2,5-4,0 bar körüli, megfelelő nyomást biztosít.

TŰZVÉDELEM

A külső tűzvíz szükségletet a 9/2008. (II.22.) ÖTM rendeletbe foglalt Országos Tűzvédelmi Szabályzat (OTSz) alapján, a hálózatról kell biztosítani.

Az NA100 mm-es vezetékről 2,5 m/sec vízsebesség mellett 900 l/p vízmennyiség nyerhető.

Az NA150 mm-es vezetékről $v=2,5$ m/sec vízsebesség mellett $Q_{tű} = 2700$ l/p vízmennyiség vételezhető, mely egyszintes beépítésnél 2.500 m², kettőtől öt szintig 3.570 m² nagyságú tűszakasz létesítését teszi lehetővé.

Az NA200 mm-es vezeték esetén a levehető $Q_{tű} = 4700$ l/p vízmennyiség az előbbi feltételek mellett 7.200 m², illetve 10.285 m² nagyságú tűszakasz alkalmazására ad lehetőséget.

Az NA250, illetve NA300mm-es vezetékről ellátható létesítményeknél tűszakasz korlátozással nem kell számolni.

A fentiek nem jelentik a tűszakaszok korlátozását, hanem irányt mutatnak a rendelkezésre álló oltóvíz mennyiség függvényében alkalmazható tűszakasz területének maximális méretére.

A védeni kívánt létesítménytől max. 100m megközelítési távolságra föld feletti tűzcsapokat kell telepíteni.

A tűzcsapok egymástól 5,0 m-nél közelebb nem helyezhetők el.

TERMÁLVÍZ ELLÁTÁS

A Jászberényi Strand és Termálfürdő területén üzemelő – 804,0m talpmélységű – termálkút 45°C hőmérsékletű vizét – helyben- reumatikus és mozgásszervi betegségek gyógyítására használják.

b) Szennyvízelvezetés és tisztítás

Jászberény város szennyvízcsatorna hálózatának első elemei az 1950-es években épültek. A hálózat folyamatos bővítése mellett a Jászberény teljes körű csatornázása kiépült.

A szennyvízelvezető rendszer érvényes üzemeltetési engedéllyel rendelkezik (vksz: Z/1032). Üzemeltető a JÁSZVÍZ Kft.

A csatornahálózaton át elvezetett szennyvíz átlagos mennyisége:

2007. 4490,0 m³/d,

2008. 5018,0 m³/d.

A gravitációs hálózat a mélypontokon telepített átemelőkhöz torkollik, melyek többségéből nyomócsövek továbbítják a szennyvizet a tisztítótelep felé vezető hálózatba. A központi, 2. sz. végátemelőtől NA400 mm-es nyomócső szállítja a tisztítótelepre a szennyvíz túlnyomó részét.

A városhoz tartozó Portelek település csatornázási törekvései nem nyertek pályázati támogatást. A keletkező, 31,0m³/d. szennyvíz elhelyezésének vizsgálata jelenleg folyamatban van. A lehetséges módok közül előtérbe került a helyi berendezésben történő kezelés, illetve a jászberényi telepre történő szállítás alternatívája.

Szennyvíztisztítás

A várostól délkeletre lévő szennyvíztisztító telep 1980-ban épült, majd 1994-re elkészült a 8000 m³/d-re történő bővítése. A telep védőtávolsága 500 m.

A telep terhelése 2008-ban átlag 5018,0 m³/d volt, de csapadékos időben a hálózati infiltráció következtében meghaladta ennek kétszeresét is.

A telep a város teljes csatornázásáig mintegy 4000-4500 m³/év szippantott szennyvizet is fogadott.

1.15.2 Felszíni és csapadékvíz elvezetés

a) Árvízvédelem

A járszági települések belvizeit a Zagyva-Tarna vízrendszer vízfolyásai és belvízcsatornái gyűjtik össze és juttatják a Tiszába.

A város és térsége a Zagyva-folyó vízgyűjtőjéhez tartozik. A folyó a várost nyugatról és északról kerüli meg.

A folyó szabályozása következtében jött létre a Városi-Zagyva, mely a belterületen húzódik keresztül. A Zagyva-folyó 65+687 fkm-nél lévő leeresztő zsilipnél juttatják a vizet a mederbe, melynek hossza

belterületen 4765 m, külterületen 3225 m, összesen 7990 fm. A vízszint szabályozása a leeresztő zsilipnél, illetve a 3 db. duzzasztóműnél történik.

A beeresztő zsilip és torkolati átemelő a Zagyva jobb parti 54+875 fkm szelvényben épült.

A Városi-Zagyva fő feladata a belterület jelentős részéről lefolyásra kerülő csapadékvíz befogadása. Emellett állandó víz és kísérő zöldfelületével esztétikus látványt nyújt és kellemes, természetközeli érzetet kelt. A meder város alatti szakaszának egy része árvízvédelmi töltéssel védett.

b) Csapadékvíz elvezetés

A városban elválasztott rendszerű csatornahálózat épült. A csapadékvíz elvezető hálózat vegyesen, zárt csatorna és nyílt árok szakaszokból tevődik össze.

A városban hat öblözetet alakítottak ki a következők szerint:

- I. öblözet: Főgyűjtője az 1-0-0 jelű Városi-Zagyva. Ebbe torkollik további két főgyűjtő. A város belterületének jelentős részéről lefolyó vizek befogadója.
- II. öblözet: Főgyűjtője a belterület keleti oldalán húzódó 2-0-0 jelű övárók, melynek torkolata a Városi-Zagyva 3+225 km szelvényben található.
- III. öblözet: Főgyűjtője a város délnyugati, déli oldalán vezetett 3-0-0 jelű övárók. Torkolata a Városi-Zagyva 3+922 km szelvényben épült.
- A IV. öblözet a város északnyugati területén található. A hálózatból szükség esetén mobil szivattyúval emelhető a csapadékvíz a befogadó Zagyvába.
- Az V. öblözet a hűtőgépgyári lakótelep területét foglalja magába, az 5-0-0 jelű csatorna, majd nyílt árok a csapadékvizet közvetlenül a Zagyvába vezeti.
- A VI. öblözet Portelek területén került kijelölésre.

A tervezett fejlesztés

A város csapadékvíz elvezető rendszerének üzemeltetését és fejlesztését a Jászberényi Vagyonkezelő és Városüzemeltető Zrt. végzi.

A fejlesztés alapját a 2002. évben készült, folyamatosan karbantartott, KEVITERV AKVA Kft. által készített „Jászberény városi csapadékvíz elvezető hálózat elvi vízjogi engedélyezési terve és megvalósíthatósági tanulmánya” (munkaszám: 46/2002) tartalmazza.

A rendelkezésünkre bocsátott tervben a Jászberényi V.V. Zrt. három ütemre bontottan irányozta elő az egyes területek hálózatának fejlesztését, kiépítését, a következők szerint:

- I. ütem: Lajosmizsei utca – Csonka utca,
Fehértói út térsége,
Cimbalom utca – Mályva utca térsége,
Vörösmarty utca és környéke,
Seregély utca – Rác utca – Sarló utca környéke,
- II. ütem: Akácfa utca környéke,
Mező utca – Bognár utca környéke,
Nagykátai út környéke,
Vaspálya utca – Álmos utca környéke,
- III. ütem: Gólya utca – Bartók Béla utca környéke,
Dohány utca – Hajnal utca környéke,
Szent Imre herceg utca – Csana utca térsége,
Páfrány utca – Magyar utca környéke.

A fentieket megelőzően a tervek szerint meg kell valósítani a fő befogadó Városi-Zagyva mederrendezését, vízminőség javítását.

c) Árvízvédelem és folyószabályozás

- Jászberény várost a Zagyva északról öleli körül, belterülete a folyó jobb partján helyezkedik el. Jászberény közigazgatási területe a Zagyva bal partján a 2.42 Borsóhalmi és 2.43 Székeséri, a jobb parton a 2.48 Jászberényi és 2.49 Jánoshidai árvízi öblözeteket érinti.
- A várost védő árvízvédelmi fővédvonal a Hatvan-Szolnok vasúti hídtól lefelé (a Zagyva folyásirányának megfelelően) a folyó mindkét partján földtöltés, fölfelé természetes magaspart (nyílt ártér), melyen elsőrendű árvízi védmű nem épült.
- A mértékadó árvízszint (MÁSZ)

a Kolos hídnál:	96,38 m Bf.
a Vasúti hídnál:	96,73.m Bf.
a Hűtőgépgyári hídnál:	99,64 m Bf.
- Az eddig előfordult legnagyobb vízállán (LNV)

a Kolos hídnál:	95,76 m Bf.
-----------------	-------------

- a Vasúti hídnál: 96,57 m Bf.
    - a Hűtőgépgyári hídnál: 99,51 m Bf.
  - A Jászberény közigazgatási területét védő árvízvédelmi fővédvonalak a 10.11 Szászberek – Jászberényi árvízvédelmi szakaszhoz tartoznak. A védelmi szakasz mértékadó vízmércéje Jásztelken található (54,8 fkm).
    - vízmérce „0” pontja: 86,60 m Bf.
    - LNV (eddig előfordult legnagyobb vízállás): 650 cm (1999.07.13.)
    - LKV (eddig előfordult legkisebb vízállás): 92 cm (2000.10.9-10.)
  - Árvízvédelmi fokozatok elrendelése az alábbi vízállások elérése esetén várható:
    - I. fok 350 cm
    - II. fok 450 cm
    - III. fok 500 cm
  - Jászberény város közigazgatási területén az árvízvédelmi művek tekintetében közvetlen árvízveszélyt okozó hiányosság nincs, azonban a fővédvonalak kiépítettsége jelentős hosszban nem éri el a rendeletben meghatározott magassági és keresztmetszeti előírás értékét. Az árvízvédelmi fővédvonal előírás szerinti kiépítési szintje MÁSZ + 1 m. A fővédvonalak fejlesztése a :KÖTI-KÖVIZIG középtávú fejlesztési programjában szerepel. A földtöltések fejlesztése azok magasításával és keresztmetszetük növelésével jár.
  - A fejlesztési programban szerepel továbbá a Zagyva nyílt ártéri részén előírás szerinti méretű földtöltés kiépítése a Zagyva bal partján a Hatvan-Szolnok vasúti hídtól az állatkertig, a jobb parton a vasúti hídtól a Hűtőgépgyári hídig.
  - Jászberény közigazgatási területén egy kijelölt és egy tervezett árvízi szükségtározó található:
    - a Jásztelki, amely kijelölt és kiépített szükségtározó a Zagyva jobb partján a 32. sz. főúttól délre, valamint
    - a Borsóhalmi szükségtározó, melynek kijelölése és kiépítése tervezett. Ez utóbbit a Tarna jobb parti, a Zagyva bal parti, az Ágói-patak jobb parti töltése, valamint a 3203. sz. út töltése határolja. Az 1999. és 2000. évi árvízvédekezések során mindkét tározó megnyitásra került és szélsőséges árvízi helyzetben a későbbiek során is számolni kell azok igénybevételével, vagyis a terület ideiglenes elöntésével.
- A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatára és hasznosítására vonatkozóan a 21/2006. (I.31.) kormányrendelet előírásait a területrendezési terv alkalmazása során be kell tartani.
- Az árvízvédelmi töltések mentett oldalán lévő, az árvízi víznyomás miatt felszínre törő fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett területeken bármilyen építmény elhelyezését az engedélyezésre hatáskörrel rendelkező hatóság csak az illetékes felügyelőség szakhatósági állásfoglalására figyelemmel engedélyezheti.
- A 21/2006. (I.31.) kormányrendelet 11. és 12. §-a alapján az árvízvédelmi töltés mentett oldali 110 m-es sávját fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett területnek kell tekinteni.

VÉDŐTERÜLETEK, VÉDŐSÁVOK

Az elsőrendű árvízvédelmi töltés és a tározó töltés védősávjait a töltéslábtól mért 10-10 m széles sávban szabadon kell hagyni. A védősávon belül semmilyen új létesítmény nem építhető, a védősávba eső meglévő épületek nem bővíthetők.

VÍZRENDEZÉS

Jászberény települést a mérsékelt belvív-veszélyeztetett települések között tartjuk számon. A település közigazgatási területének nagy része a 051 Rekettyési belvízrendszerhez tartozik.

A település közigazgatási területén a KÖTI-KÖVIZIG kezelésben lévő Rekettyés belvízcsatorna halad át (0537, 0541 hrsz.-ok). A belvízcsatornához kapcsolódó bármilyen tevékenységgel (vízbevezetés, vízkivétel, mederkeresztezés stb.) a kezelő szakvéleménye az irányadó. A belvízcsatorna partétől, töltésének külső lábától számított 3,0 m-en belül nem létesíthető olyan mű, ami KÖTI-KÖVIZIG járművek, karbantartó járművek folyamatos közlekedését akadályozná. A Rekettyés belvízcsatornába csak a 220/2004. (VII.21.) kormányrendeletben foglalt minőségű víz vezethető.

A település közigazgatási területén található holtágak

- 1. Necsői Holt-Zagyva
  - Hossza: 3339 m
  - Vízfelület nagysága: 7 ha
  - Átlagos szélesség: 16 m

- Átlagos vízmélység: 1,0 m
- 2 Jásztelek felső Holt-Zagyva
  - Tulajdonosa és kezelője: Jásztelek Község önkormányzata (Z/1082 vksz-on kapott üzemeltetési engedélyt)
  - Hossza: 2330 m
  - Vízfelület nagysága: 7 ha
  - Átlagos szélesség: 30 m
  - Átlagos vízmélység: 1,5 m

A település közigazgatási területe a Jászkisér és vidéke Vízgazdálkodási Társulat működési területére esik. A következő csatornákkal kapcsolatban a Társulat illetékes részletes felvilágosítást adni:

- Gyilkos (Társulati üzemeltetési, Jász-Nagykun-Szolnok megyei Közigazgatási Hivatal kezelésében van)
- Keleti-Gyilkos
- Nyugati-Gyilkos
- Bosóhalmi
- Cigányér
- Csonkásér
- Rekettyés I.; II.; III.
-

1.15.3 Energiaközművek

Jászberény energiaellátása a vezetékes energiahordozók közül a villamos energia és a földgázfelhasználására épül.

A távhőellátás a városban nem jellemző (a település központjában a telepszerű többszintes rendszerben épült lakóépületek kis részénél központi fűtést alkalmaznak), az Electrolux gyár területe saját üzemeltetésű távhő hálózattal rendelkezik. Mindkettő üzeme földgázra épül.

Az energiahordozók között még meg kell említeni az energiatartalommal rendelkező termálvízkinccset is, amelynek hasznosítása jelenleg csak fürdési és gyógyászati célokra történik.

Földgázzal, közvetlen fűtéssel, a füstgázokkal eltávozó vízgőz fajhőjének visszanyerésével az ún. „kondenzációs kazánokkal” gazdaságosabb termikus energiaellátás biztosítható.

A földgázzal elsődleges energiahordozóként – nagyobb új beruházásoknál – „Trigenerációs” gázmotoros kondenzációs erőművek létesítését javasoljuk. Ezen megoldással, a villamos áram termelése mellett a keletkező „hulladékhő” hűtési és fűtési funkciókra történő felhasználásával (akár távhő ellátásként is alkalmazva), automatikus üzemvitelű és gazdaságos termikus energiaellátás biztosítható. Ezeknek kisebb a káros anyag kibocsátása, mintha külön-külön fűtő és légkondicionáló berendezéseket alkalmaznánk.

a) Megújuló energiaforrások

- A termálvíz energiatartalmának fűtési, és hmv. célokra történő hasznosítási lehetőségét, valamint a termálvíz gáztalanításánál kapott éghető gáz gázmotoros, ún. „Trigenerációs” erőműben való hasznosítását is célszerű megvizsgálni.
- Az úgynevezett „passzív, autonóm és ökológikus” házak építését, valamint a levegő és a föld hőtartalmát kihasználó hőszivattyús, napkollektoros energiaellátó berendezések alkalmazását, meglévő épületek hő-háztartásának javítását (nyílászáró csere, hőszigetelés és a szellőzés és fűtési rendszereinek korszerűsítését pl. kondenzációs hő visszanyerő berendezés) szorgalmazni, valamint nagyobb állami támogatással elősegíteni szükséges.
- A napelemek alkalmazása, az általuk termelt villamos energiatárolási, gazdaságossági és üzemviteli körülményeinek javulása miatt, egyre inkább előtérbe kerül. Korábban a napelem táblákat ún. „sziget” üzemben főleg mérő és irányítástechnikai berendezések ellátására alkalmazták. Jelenleg már a „zöld energia” ellátó berendezések villamosenergia-ellátásában is alkalmazzák. Egyes áramszolgáltatók lehetővé teszik – megfelelő berendezés alkalmazása esetén – a termelt többlet villamos energia visszavásárlását.
- A szélenergia település szintű ellátás céljára való alkalmazása csak a lakott területektől távolabb elhelyezett berendezésekkel képzelhető el a zajártalom miatt.
A kisebb létesítmények, lakóépületek ellátására szolgáló szélkerekek a helyi hatósági előírások betartásával alkalmazhatók.

Nem szabad elfelejtenünk a kisebb-nagyobb állattartással foglalkozó tanyákon és telepeken keletkező biomassza hasznosításáról biogáz formájában, melyből gázmotorral villamos áram és a hulladék hő vízmelegítésre, esetleg fűtésre is felhasználható (3kW teljesítmény feletti berendezések már elérhetők).

A családi házaknál a Németországban elterjedt (már az előközművesítésbe is beletartozik a szükséges tartály elhelyezése), de nálunk még kevésbé ismert a csapadékvíz, mosásra, illetve a WC öblítésére való felhasználása (az ivóvíz hálózattól független kiépítést igényel), amely a megújuló energiák körébe sorolható.

Alkalmazása esetén elmarad a korábban e célból felhasznált ivóvíz előállításánál, helyszínre szállításánál felhasznált energia, a felhasznált vegyszerek költsége, ezen kívül a mosáshoz felhasznált vízlágyító anyagok is elmaradhatnak és csökkenthető a mosószerek adagja is. (A természeti kincsként kezelendő ivóvíz felhasználása is csökken.). A technológia, valamint a berendezés Magyarországon is elérhető.

b) Villamosenergia-ellátás

Jászberény villamosenergia-ellátásának szolgáltatója az ÉMÁSZ Zrt. Gyöngyösi Üzeme.

A város jelenlegi ellátása az egységes országos hálózati rendszerről vételezett villamos energiával biztosítva van.

NAGYFESZÜLTSGŰ VILLAMOS ENERGIAELLÁTÁS

A város villamosenergia-ellátásának a bázisa a Jászberényi 132/22 kV-os alállomás, mely jelenleg 3db 25 MVA teljesítményű transzformátorral rendelkezik.

Az alállomás a körzeti 132 kV-os hálózati rendszer Szolnok-Jászberény (E-ON Zrt.) és a Nagykáta-Jászberény (ÉMÁSZ Zrt.) szakaszairól üzemel.

A nagyfeszültségű villamos távvezeték hálózat védőtávolsága mindkét oldalon a nyugalomban lévő legszélső áramvezetőktől mérve:

132 kV feszültség szinten 13-13m

A hálózaton jellemzően alkalmazott oszlop szerkezeteknél a szélső fázisok távolsága 4-5 m, így az oszloptengelytől mért védőtávolság az alábbiak szerint alakul:

132 kV feszültség szinten $13-13m+5-5m=18-18m$

A Jászberényi 132/22 kV-os alállomás csatlakozó hálózatának fejlesztése, a MAVIR RTO: A Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve 2008. az ÉMÁSZ Hálózati Kft. területén az (1.4.1.) Távvezeték beruházások fejezetében: a „Terhelésfelfutás változattól független beruházások” fejezetében nem szerepel.

A „Magas terhelésfelfutás esetén tervezett további beruházások” 2013-2017 tervezett vonalas létesítmények fejezetében – a Jászárokszállásra tervezett új állomás létesítésével összefüggően – Jászberény – Jászárokszállás: új távvezeték címszó alatt szerepel.

A Jászberényi 132/22 kV-os alállomás fejlesztése, a MAVIR RTO: A Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve 2008. az ÉMÁSZ Hálózati Kft. területén az (1.4.2.) Alállomás beruházások fejezetében: a „Terhelésfelfutás változattól független”, valamint a „Magas terhelésfelfutás esetén tervezett további beruházások” fejezetében nem szerepel.

KÖZÉPFESZÜLTSGŰ VILLAMOS ENERGIAELLÁTÁS

Az alállomásból földkábelrel csatlakozik a város bel-, és külterületét, valamint a térségben lévő települések egy részét is ellátó 22 kV-os szabadvezeték hálózat.

A szabadvezeték hálózat körbeveszi a város belterületét, ahol döntően földkábeles hálózatra vált át. A 22 kV-os kábelhálózat betáplálása a szabadvezetékes hálózat különböző vonalairól történik.

A szabadvezeték hálózat korábbi szakaszainak tartószerkezetei között megtalálhatóak a betongyámas faoszlopok a rácsos acéloszlopok és az áttört gerincű VB-oszlopok is, jelenleg a hálózatot főként áttört gerincű VB-oszlopok, illetve azokból összeállított tartószerkezetek hordozzák.

A nagyobb ipari létesítmények kétoldali szabadvezeték betáplálással, kábelhálózati 22/0,4kV-os transzformátorokról üzemelnek.

Középfeszültségű szabadvezeték hálózat védőtávolsága mindkét oldalon a nyugalomban lévő legszélső áramvezetőktől mérve:

22 kV feszültség szinten 5-5 m

A vezeték azon szakaszán, amely belterületre és fokozott biztonságra vonatkozó előírásainak megtartásával létesült: 2,5-2,5 m

(Lakott területen belül, csak fokozott biztonságú középfeszültségű szabadvezeték hálózat létesíthető).

A szélső fázisok oszloptengelytől mért távolsága általánosan 0,5 m.

A földben elhelyezett vezeték biztonsági övezete mindkét oldalon - a vezeték névleges feszültségétől függően - a vezeték szélső pontjától vízszintesen és nyomvonalára merőlegesen mért, következő távolságokra levő függőleges síkokig terjed:

35 kV-nál kisebb névleges feszültség esetén: 1,0 m

A szabadtéri elhelyezésű, tartószerkezeten elhelyezett átalakító és kapcsoló berendezés biztonsági övezete a berendezés kerítésétől, kerítés hiányában az elhelyezésére szolgáló terület szélétől vízszintesen:

35 kV névleges feszültségig 5,0 m

A hálózat fejlesztése, bővítése és átalakítása, valamint azok költségeinek érvényesítése a mindenkori fogyasztói igénybejelentések és az adott időpontban érvényes jogszabályok alapján, az áramszolgáltató jogkörébe tartozik.

KISFESZÜLTSGŰ HÁLÓZATOK

A kislefeszültségű hálózat a városközpontban, a betorkoló főútvonalak mentén, valamint az ipari és kereskedelmi centrumokban földkábeles rendszerű, egyébként a szabadvezetékes hálózat a jellemző.

A szabadvezetékes hálózat 0,4 kV-os transzformátor állomásai között megtalálhatók a faoszlopos FOTR, a vasoszlopos VOTR és a mostanában épült BOTR vonali állomások is.

A kábelhálózati 22/0,4 kV-os transzformátor állomások részben épületen belüli (ÉBTRk), illetve szabadtéri épített házas (ÉHTRk) és vaslemez házas (VHTRk) típusúak, újabban a kompakt betonházas (BHTRk) állomások építése terjedt el.

A koncentrált nagy energiaigényű ipari és kereskedelmi létesítményeknél a középfeszültségű energia vételezése jellemző, illetőleg kislefeszültségen a közvetlen sínátadással való ellátás is használatos.

VÉDŐTÁVOLSÁGOK:

-- 1000 V alatti kislefeszültségű föld feletti csupaszvezeték esetén: 1,0 m

-- Tartószerkezetre szerelt föld feletti szigetelt nagy- és kislefeszültségű vezeték biztonsági övezete a szélső – nyugalomban lévő – áramvezetőtől minden irányban (felette, alatta és oldalirányban) mért 0,5 m-es távolságban elhelyezkedő függőleges és vízszintes síkokig terjed.

KÖZVILÁGÍTÁS

Jászberény város jelenlegi közvilágítása részben kábelhálózatról, jellemzően LT típusú feszített VB oszlopokon oszlopfejre, illetve különféle karos tartószerkezetre szerelt - a korábbi követelményeknek megfelelő lámpatestekben - nagynyomású nátriumlámpás fényforrások üzemelnek. A város közvilágítása azokon a területeken, ahol a kislefeszültségű elosztás szabadvezetékes, vagy légkábel-vezetékes hálózatról üzemel a kislefeszültségű vezeték tartó oszlopsorra – különféle - oszloptoldó karokkal szerelt lámpatestekkel van megoldva. Önálló közvilágítási kábelhálózat csak az egyébként villamosenergia-elosztás szempontjából kábeles környezetben épült.

A közvilágítást az MSZ EN 13201-1-2..4. sz. szabvány szerinti az ún. „Megvilágítási helyzet” besorolás alapján kell létesíteni.

A fényszennyezés csökkentése érdekében a lámpatestek káprázási indexe G6 (teljesen ernyőzött (full cut-off) kategória), valamint a védettsége (a kisebb karbantartási igény miatt) IP6x legyen.

A fény színhőmérséklete 3-4000 K legyen, itt kerámia-kisülőcsöves fémhalogén lámpák (melyek a nagynyomású nátrium lámpákkal csereszabatosak), valamint kompakt fénycsöves fényforrások alkalmazását írjuk elő a jobb szín és alak felismerhetőség miatt.

Az avulás miatt szükséges lámpatestek, illetve fényforrások cseréjénél a fenti szabvány, valamint az előírt, paraméterek betartását javasoljuk.

c) Földgázellátás

A város energiaellátásában jelentős szerepet tölt be a földgáz, mint energiahordozó. A földgázellátás üzemeltetője a TIGÁZ DSO Kft. Szolnoki Üzeme.

Jászberény földgázellátása az 1960-as évek elején kezdődött, az országos földgázprogram keretében.

A Város gázellátása a MOL Földgázszállító Kft. kezelésében lévő, országos Országhatár – Nemesbikk – Zsámbok - Vecsés nagynyomású vezeték hálózatról Csánynál leágazó PN63üzemi nyomású DN150Ha vezeték szakaszon történik, a gázátadó állomáson keresztül. A vezeték védőterületén belül gázipari hírközlő kábel is halad, mely a gázátadó állomás előtt kb. 115m-re elhagyja a védőterületet.

Az állomáson üzemelő nyomásszabályozó 63/6 bar nyomásra csökkenti a gáz nyomását.

VÉDŐTÁVOLSÁGOK:

– MOL nagynyomású leágazás 15,0 – 15,0 m
(egyes közút és vasút keresztezésekben 9,0-9,0 m,

illette 10,0-10,0 m-re csökken)	
– nagyközép nyomású hálózatoknál	5,0 – 5,0 m
– középnyomású hálózatoknál	4,0 – 4,0 m
– kisnyomású hálózatoknál	2,0 - 2,0 m
– gáznyomás-szabályozó berendezésnél	10,0x10,0 m-es terület

A biztonsági övezeten belül az IpM 6/1982. (V.6.) számú törvényerejű rendeletben rögzített szigorú tilalmak és korlátozások érvényesek, melyek betartása minden esetben kötelező!

ELOSZTÓHÁLÓZAT

A város ellátásának gerincét a nagyközépnomású (6 bar) gázzal táplált rendszer adja.

Az ipari területek ellátására a nagyközép-nyomású hálózat jellemző, egyedi nyomásszabályozó állomások közbeiktatásával.

A város túlnyomó részén középnyomású elosztóhálózat épült. Kivételt képez a szorosan vett belváros, valamint egy-egy különálló terület, ahol kisnyomású a gázelosztás DN300, DN200 és DN160 KPE, acél, PE és anyagú gerinchálózattal, valamint DN110 és DN90 KPE, acél és PE anyagú elosztóhálózattal, de üzemelnek UPVC anyagú hálózatok is.

A kisnyomású hálózatról közvetlenül történik a fogyasztók ellátása.

A középnyomású elosztási területeken egyedi nyomáscsökkentőkön keresztül történik a fogyasztói igények kielégítése.

A gázhálózat fejlesztésével a település gázellátottsága folyamatosan növekedett. A lakásállomány közel 90%-a közvetlenül vagy közvetve el van látva földgázzal.

Nemrégiben épült egy DN250 PE nagyközép-nyomású, a várost keletről elkerülő gerincvezeték a Jászplasztik üzemhez, melyről észak felé az Aprító gépgyár részére DN90 PE leágazás készült.

Szintén új DN250 PE nagyközép-nyomású gerincvezeték épült ki a Zagyva parti meglévő gerinchálózat átáramasztására.

A Jászberény Portelek településrész ellátása a városközponti középnyomású hálózatról leágazó DN110 PE gerincvezetékkel történik.

Új utcanyitás, telekkiosztás építési engedély kiadásánál, illetve egyéb közmű létesítésénél figyelembe kell venni az MSZ 7048/3-83. és az MSZ 7487/2-80. szabványokban foglaltakat, illetve az MSZ 7048/3-83. szabványt módosító Szabványügyi Közlöny 2002. augusztus 1. (Sz.K.8.) számában közzétetteket.

A területen a gázigénylő (a gázhálózathoz csatlakozni kívánó természetes személy, jogi személy, vagy egyéb szervezet) által írásban benyújtott gázhálózatra való csatlakozási kérelmére, a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. (Szolgáltató) a benyújtáskor meglévő hálózati kapacitás ismeretében, az érvényes jogszabályok (jelenleg: A földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény, valamint az azt kiegészítő a 74/2006. (X. 31.) GKM rendelet) alapján nyilatkozik a szolgáltatás műszaki és gazdasági feltételeiről.

1.15.4 Elektronikus hírközlés és telekommunikáció

TÁVKÖZLŐ-HÁLÓZATOK

Jászberény az INVITEL Zrt. 57-es hívószámú göckörzetéhez tartozik, amely hálózaton hang és ADSL Internet és INVI-TV szolgáltatás üzemel a hálózati lehetőségek függvényében.

Jászberény területén az INVITEL Zrt. optikai gerinchálózatai mellett, helyenként azokkal közös alépítményben a Magyar Telekom Nyrt. optikai gerinchálózatai is keresztülhaladnak.

A város belterületén a vezetékes hálózat kiépült, melynek kb. 90%-a az alépítményi hálózatban került elhelyezésre. Az egyes új településrészekben páncélos földkábeles hálózat, a ritkább beépítésű ipari területeken léges hálózat is üzemel.

Az Electrolux gyár területét optikai gerincvezetékéről látják el.

A délkeleti laza erdő, tanyasi beépítésű terület vezeték nélküli ellátással bír (fix GSM).

A bázistornyok (RAS) helyét a tervlapon feltüntettük.

Föld feletti távközlési légkabel hálózatoknál a biztonsági sáv a tengelyvonalától mérve 1,0 méteres távolságig terjed.

Földalatti távközlési hálózatok, kábelek és alépítmények biztonsági övezete a nyomvonal mindkét oldalán 1,0 méteres távolságig terjed.

A vonatkozó jogszabályi háttér: A hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény, illetve az MSZ 7487/2-80, valamint az OTÉK vonatkozó rendelkezései.

A csatlakozási pont meghatározása, valamint a hálózat kialakítása az INVITEL Távközlési Zrt. érdekkörébe tartozik. A távközlési hálózat alanyi jogon létesül.

Kivétel a kiváltási (áthelyezési) munkák költségei, mely mindenkor a változtatás kezdeményezőjét terheli.

MOBIL TÁVKÖZLÉS

A tervezési terület mobil távközlési ellátás szempontjából lefedettnek tekinthető, helyszíni szemlénk alkalmával mindhárom Mobil Távközlési Szolgáltató hálózatán megfelelő térerősséget érzékeltünk. A város területén meglévő bázisállomások helyét feltüntettük (egy tornyon több szolgáltató berendezése is helyet kapott).

Mobil távközlésre szolgáló új bázisállomás vagy adótorony, illetve egyéb hírközlési antennarendszerek elhelyezésére - szolgáltatói igény alapján - a település területén lehetőséget kell biztosítani, a módosított 46/1997 (XII. 29) KTM rendelet 9.§. ja és jb pontjai szerint. Az antenna telepítését a helyi önkormányzati rendeletekkel megtiltani nem lehet.

A mobil 3G hálózat fejlesztéséhez szükséges 5-600 méterenkénti 6 m magasság alatti antennatelepítésekhez a 37/2007 (XII. 13) ÖTM rendelet engedély nélkül biztosít lehetőséget.

TELEKOMMUNIKÁCIÓ

Jászberény Kábel TV ellátását az PR-Telecom Zrt. biztosítja. A gerinc a 0,4 kV-os kábeles ellátású területen telefonhálózattal közel azonos nyomvonalon, annak hálózati jellemzőivel megegyezően épült ki, egyébként a fogyasztók ellátása a 0,4 kV-os légvezeték-hálózattartó oszlopain elhelyezett légekábel hálózatról történik. A hálózatról analóg és digitális TV, szélessávú internet és távbeszélő szolgáltatás történik. Portelek ellátása a szomszédos településről indított optikai gerinc hálózatról üzemel. A fogyasztók ellátása itt is, a 0,4 kV-os légvezeték-hálózattartó oszlopain elhelyezett légekábel hálózatról történik.

Jászberény területén a műholdas szolgáltatók is elérhetők.

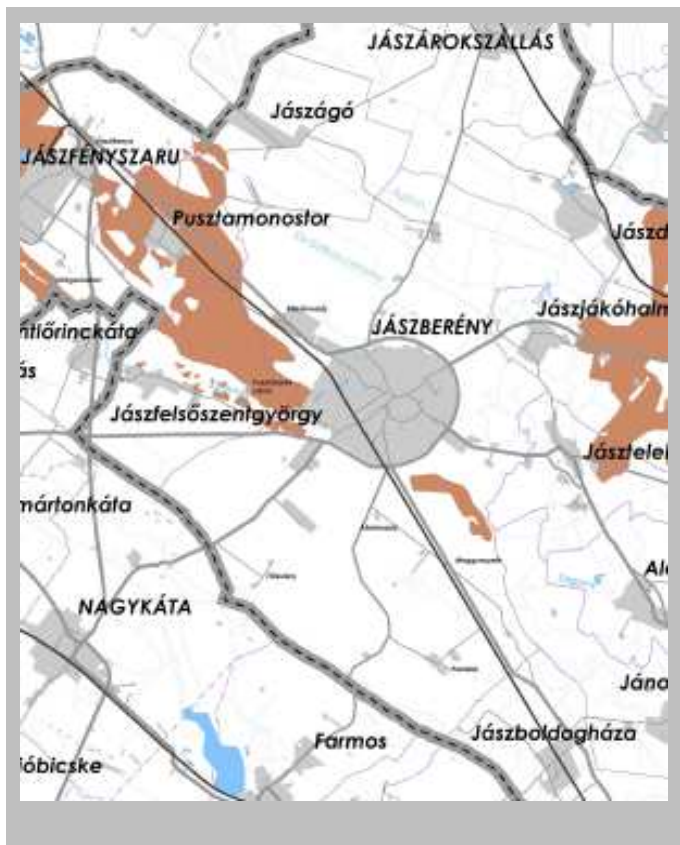
RÁDIÓ ÉS TV ADÓ:

Antenna Hungária Zrt. RH adóállomás

1.16 KÖRNYEZETVÉDELME ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS

1.16.1. Talajvédelem

A földvédelem alapvető feladata a termőtalaj minőségi és mennyiségi védelme. A termőföldet mennyiségi és minőségi értelemben is veszélyeztetik az urbanizációs folyamatok, továbbá a városi környezet, az ipari és mezőgazdasági tevékenységek okozta földfelszín-vesztések, illetve talajszennyezések.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

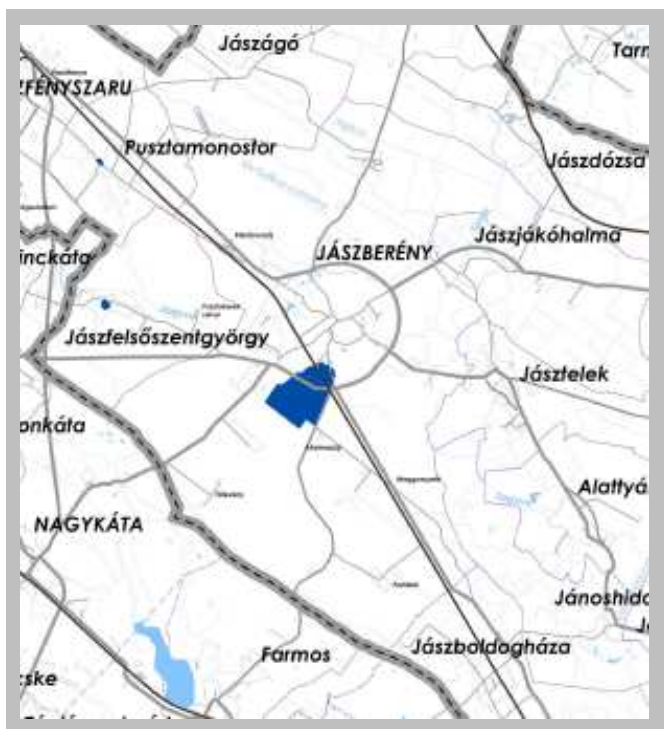
Jászberényben a talajok szennyezésében szerepet játszik a mezőgazdasági művelés során nem megfelelően alkalmazott műtrágyázás, az állattartás hulladéka, a növényvédőszeres, az ipari tevékenységek, a szennyvizek szikkasztása, az illegális hulladéklerakások.

A talajok minőségének romlását okozza a művelési ágak nem megfelelő megválasztása, a talaj megújulását, termőképességének megőrzését elősegítő tevékenységek korlátolt alkalmazása, a talajdegradációs folyamatok (szikesedés, szervesanyag-tartalom csökkenés, tömörödés, szélerózió). Szélerózió által a közigazgatási terület belterülettől délre eső része veszélyeztetett.

A termőtalaj védelméhez tartozik a roncsolt területek, felszíni anyaggyűjtőhelyek rekultivációja. A település ásványkincsekben szegény. A külterületen homok- illetve agyagbánya működik.

A város mezőgazdasági műveléshez kedvező adottságokkal rendelkezik, főként a településtől északnyugatra és fekvő területek tartoznak a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe.

1.16.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A felszíni vizek szerepe igen sokrétű lehet. Azon kívül, hogy ivóvíz-bázist jelenthetnek, és szennyvíz-befogadóként szolgálnak, jelentős táji, természeti, ökológiai, értéket képviselnek, rekreációs-turisztikai szerepük van, és meghatározhatják a város arculatát.

A folyók vízgyűjtő területekkel együtt értelmezhető ökológiai rendszert alkotnak. A rendszer az öt évről negatív hatások, például szennyezések egy részét természetes regenerálódó képességén keresztül képes feldolgozni, azonban manapság a terhelés mértéke és jellege meghaladja a folyók öntisztuló képességét (annál is inkább, mivel az eredeti szűrőzóna (galériaerdők, parti növényállomány) sok helyen megszűnt), így ritkán találkozhatunk kiváló minőségű, még ritkában természetes állapotú felszíni vizekkel.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízvédelmi terület övezete

Az Európai Unió által elfogadott Víz Keretirányelv (VKI) szerint 2015-re a vizek 85%-ánál el kellene érni a jó ökológiai állapotot, mely alól Magyarországnak 2027-ig mentességre lesz szüksége.

A térség vízfolyásai közül a Zagyva vize a legszennyezettebb. A térség vízfolyásai közül a Zagyva vize a legszennyezettebb. Vize a szennyezett (IV. kat.) és erősen szennyezett (V.) kategóriába került besorolásra, csak az oxigénháztartás mutatói és a pH értéke illeszkedik a jó állapothoz tartozó szennyezettségi határértékhez. A folyó nem minősül erősen módosítottnak, szervesanyag szempontjából nem kockázatos, ellenben tápanyag-terhelés alapján lehetséges kockázat. A belvízcsatornák vize a jellemző szennyvizekkel való terheltség következtében többnyire igen szennyezett.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében Jászberény érzékeny területen helyezkedik el.

Felügyelőség vizsgálatai szerint a felszín alatti vízbázis a felszíni szennyeződésekkel szemben sérülékenynek, veszélyeztetettnek minősül.

A 27/2006. (II. 7.) kormányrendelet szerint a település nitrátérzékenység szempontjából érzékeny területen fekszik.

A talajvizek a mélységi vízutánpótlás bázisát alkotják, ezért fontos feladat a talajvíz-monitoring rendszer kiépítése. A talajvizek szennyezését főként kommunális szennyvíz-szikkasztás, mezőgazdasági termelésből eredő műtrágya és vegyszer bemosódások, az üzemi méretű állattartó telepek okozzák.

Belvíz által veszélyeztetett a település néhány mélyfekvésű utcája, melyek a városban szétszórva találhatók.

A térség nagy mennyiségű termálvízkinccsel rendelkezik, a város területén több kút is található.

1.16.3. Levegőtisztaság-védelem

A levegőterhelésben szerepet játszó tényezők a közlekedés, ipari-, ill. üzemi szennyezőanyag kibocsátás és a lakossági fűtés, tüzelés, továbbá a mezőgazdasági területekről, vagy burkolatlan utakról származó por.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet zónabesorolásai alapján Jászberény területén:

- a kén-dioxid tekintetében a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg,
- a nitrogén-dioxid tekintetében a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg,
- a szén-monoxid tekintetében a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg,
- a PM10 szennyezettség tekintetében a légszennyezettség a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van,

-a benzol tekintetében a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

A mezőgazdasági területekről származó szálló porvédődősávok és megfelelő növényállomány hiányában nagy mennyiségben terheli a belterületet. A szálló por részecskék mérete széles skálán mozog. A 10 mikronnál kisebb átmérőjű por (PM10) a mélyebb légutakba is lejut, így az egészségre veszélyt jelenthet. A por mérgező anyagokat is megköthet. Az utakra leülepedő por a közlekedés következtében ismét a légkörbe jut. A szállópor szennyezettség mértékét jelentősen befolyásolja a csapadékmennyiség – csapadékszegény időszakban jelentősen megnőhet a levegő szállópor koncentrációja -, valamint a növényállomány, amely megköti a porszennyezést.

A közlekedésből származó légszennyező anyagok a szén-monoxid, szén-dioxid, nitrogén-oxidok, ólom, benzol és egyéb telítetlen szénhidrogének, amelyek egy része szerepet játszik a talajközeli ózon keletkezésében is. Ezen anyagok részben közvetlenül az utak mentén rakódnak le, illetve a szomszédos területeken jelentenek terhelést. Így az ilyen típusú emisszió a forgalmasabb utak mentén - a 31 32. számú főút - jellemző legnagyobb mértékben.

Téli időszakban a közlekedés mellett a lakossági fűtés határozza meg a belvárosi levegőminőséget. A gázkonvektorral történő fűtés következtében jelentős mennyiségű nitrogén-oxid és szén-dioxid kerül a levegőbe. Emellett a lakossági légszennyezés kategóriájába tartozik a lakossági hulladékégetés, ami számos káros anyag levegőbe jutását okozza.

A településen az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat manuális mérőhelye üzemel.

A Közép-Tiszavidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által végzett 2012. évi Állapotértékelés szerint Jászberényben a légszennyező

- telephelyek száma 46 db,
- pontforrások száma 300 db.

1.16.4. Zaj és rezgésvédelem

A zajvédelemre vonatkozó jogszabályi előírásokat a környezeti zaj és rezgés elleni védelem

egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet, valamint a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet tartalmazza. A településre stratégiai zajtérkép nem készült.

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet meghatározza a zajtól védendő területeken érvényes, különböző zajforrásokból származó zajterhelési határértékeket. A rendelet szerint a zajtól védendő területek az érzékenység sorrendjében a következők:

- Üdülőtérület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része
- Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)
- Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület
- Gazdasági terület és különleges terület.

Zajterhelést okozó zajforrások:

- üzemi létesítmények (üzemi telephely, berendezés, technológia, valamint kulturális, szórakoztató, vendéglátó, sport-, reklámcélú, közösségi, továbbá minden hangosítást igénylő rendezvény és egyéb helyhez kötött külső zajforrás)
- közlekedés
- építőipari kivitelezési tevékenység

Jászberényben a város több részén a közúti közlekedés zajterhelése jelenti a legnagyobb problémát. A közúti közlekedés jelentőségének, mértékének csökkenése a közeljövőben nem is várható.

A gazdasági területek esetében gyakran nem a gazdasági tevékenység okoz terhelést, sokkal inkább a tevékenységhez kapcsolódó nagyarányú közlekedés, mint pl. a Zanussi Lehel Hűtőgépgyár Logisztikai Központ esetében.

A Közép-Tisza Vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség adatai szerint az üzemi – ipari kibocsátásból eredő zajterhelés mértéke az utóbbi években csökkent, mely az eredményes zajcsökkentési beruházásoknak köszönhető.

Nagyobb ipari-gazdasági zajkibocsátó a Zanussi - Lehel Hűtőgépgyár, ahol a zajcsökkentő műszaki intézkedések kedvező hatással jártak, azonban az egykori szolgálati lakások, amelyek továbbra is lakóterületként funkcionálnak, a zajtól védendő területek közé tartoznak, amelyek környezetében alacsonyabb határértékek érvényesek. A gazdasági terület és a lakóterület közelsége környezeti konfliktust eredményez.

Fontos szempont az üzemi telephelyek, ipari létesítmények, ipari parkok zajterhelésre érzékeny területhasználatoktól megfelelő távolságra való elhelyezése.

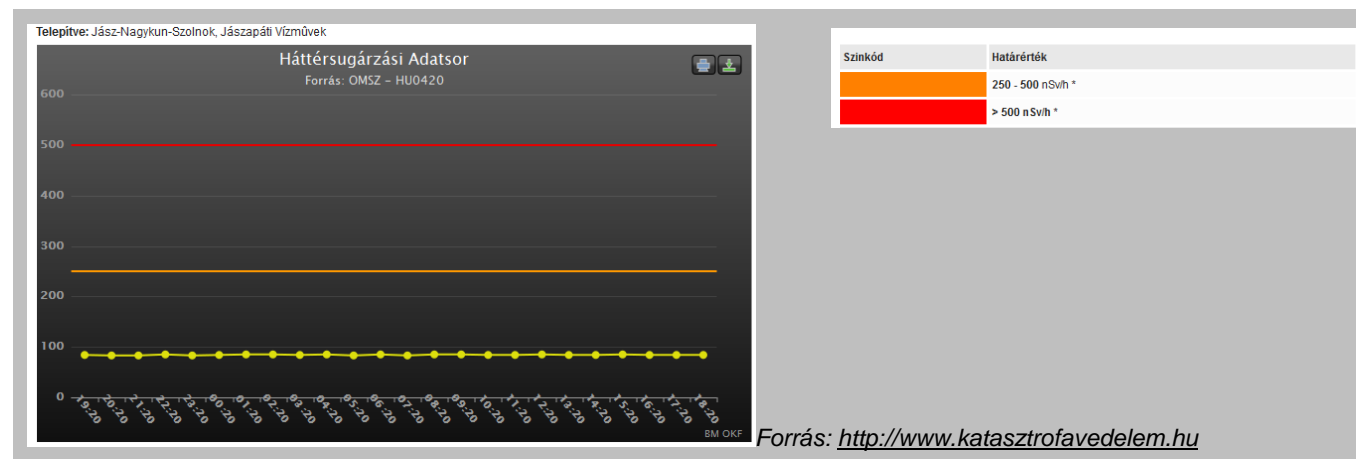
Szintén üzemi zajterhelések közé sorolt a szórakoztató létesítmények éjszakai működéséből származó zaj, amely gyakran zavarja a környéken lakókat. Ennek szabályozására az önkormányzati zajvédelmi rendelet hivatott, betartatása szintén az önkormányzat hatáskörébe tartozik.

A mezőgazdasági zajterhelés általában a lakóterületektől távol, a külterületen realizálódik, ezért lakossági panaszokat nem okoz.

1.16.5. Sugárzás-védelem

Természetes háttérsugárzás

Magyarországon egy embert átlagosan 2,4 mSv/év effektív dózissal terhel a természetes háttérsugárzás. A testünket érő sugárzás származhat a világűrből, a talajból, a növényekből, élelmiszerekből, környezetünk tárgyaiból vagy akár a saját testünkben is.

Az országon belül a geológiai viszonyoktól, az időjárástól, a táplálkozástól függően akár két-háromszoros különbségek is lehetnek a háttérsugárzás mértékében. Mértéke, hatása települési szinten nem befolyásolható.

Egyéb, mesterséges eredetű sugárzások

Élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét. A villamos térerősség nagyságát a feszültségszinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fasor árnyékoló hatása jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültségszintű távvezetésektől:

- 750 kV40 m
- 400 kV20 m
- 220 kV10 m
- 120 kV 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása. Bázisállomások esetén Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900 MHz 4.500.000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ 21800 MHz 9.000.000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$. A határértékek megállapításakor a különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

Napjainkban a különböző sugárzások ipari alkalmazása (orvosi diagnosztika, ipari szerkezetvizsgálatok, élelmiszeripari tartósítások) is egyre inkább elterjedt, ezek esetleges káros hatása azonban lokális. Atomerőmű működésével kapcsolatos többletsugárzás havária esetén fordulhat elő.

1.16.6. Vizuális környezetterhelés

Az 1.11.4. fejezet részletesen foglalkozik a tájhasználati konfliktusok fajtáival, csoportosítási lehetőségeivel. Ezen konfliktusok egyik fajtája a vizuális-esztétikai konfliktus, azaz a vizuális környezetterhelés.

A vizsgálatok irreverzibilis vizuális konfliktust nem tártak fel. A tartós konfliktusok közé sorolhatók a roncsolt, felhagyott területek (elsősorban gazdasági területek) és elhagyott épületek okozta konfliktusok. A rendszeres akciók ellenére tartós konfliktusként tekinthetünk az illegális hulladéklerakásból eredő konfliktusokra.

A városi zöldfelületek minőségi és esztétikai problémái, térségi szinten pedig a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófasítások hiányai) egyaránt okoznak vizuális konfliktusokat.

1.16.7. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A felszín alatti vizet és földtani közeget érintő szennyezések

A felszín alatti vizet és földtani közeget érintő szennyezések kivizsgálását, kármentesítését és nyilvántartási rendszerét (FAVI) a 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet szabályozza. Az Országos Környezeti Kármentesítési Program (OKKP) keretében megkezdődött a földalatti víz és földtani közeget veszélyeztető tényleges és potenciális szennyező források számbavétele. Ennek informatikai háttérét a Felszín Alatti Víz és a Földtani Közeg Környezetvédelmi Rendszert (FAVI) részeként működő Kármentesítési Információs Rendszert (KÁRINFO) adja. Az adatbázis alapján a település területén több potenciális szennyező forrás található.

Fentiekben túl jelentős környezetvédelmi konfliktust jelentenek az illegális hulladéklerakók melyek potenciális veszélyt jelentenek a környezeti elemekre és vizuális konfliktust okoznak.

Levegőtisztaság, zaj- és rezgésterhelésből adódó konfliktusok

A levegőtisztaság, zaj- és rezgésterhelésből adódó konfliktusok jelentős része közlekedési eredetű. Az ipari létesítmények környezetterheléséből adódó konfliktusok száma az elmúlt évek környezetvédelmi beruházásai, a gyárbezárások és a szigorodó környezetvédelmi előírások miatt jelentős mértékben lecsökkent. Lakóterületeken rendszeresen visszatérő konfliktust okoz a szórakozóhelyek zajterhelése.

1.17 KATASZTRÓFAVÉDELEM

A fejezet célja, hogy a településen lévő katasztrófavédelmi szempontból jelentős tényezők meghatározására kerüljenek annak érdekében, hogy a fejlesztési célok és irányok meghatározásakor, az akcióterületek kijelölésekor egy esetelegesen bekövetkező katasztrófa települési szintű kockázatát elfogadhatóan alacsony szintre hozhassuk.

1.17.1. Építésföldtani korlátok

a) Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A településen alábányászott, illetve alápincézett terület nincs, viszont nyílt felszínű homokbánya több is van, melyből a Jászberény I és a Jászberény II bányatelek rekonstrukciója, a terület tájrendezése 2012-ben lezárult. A többi bányatelken a bányászat jelenleg is a szükséges engedélyekkel folyik, a bányák bővítése folyamatos, de ez a bővítés minden esetben vertikális irányban történik. A bányatelkek számára a szükséges védősávok és rézsúk biztosítottak.

b) Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A településen csúszás-, illetve süllyedésveszélyes terület nincs.

c) Földrengés veszélyeztetett területei

A várost viszonylag ritkán éri földrengés, amelynek bekövetkezése komoly és sok feladatot jelenthet. A földrengés bekövetkezésének lehetősége, a szeizmológiai előre jelzések és a földrengés zóna térkép szerint sem kizárt, mivel a település 7°-os zónába esik.

1 17.2 Vízirajzi veszélyeztetettség

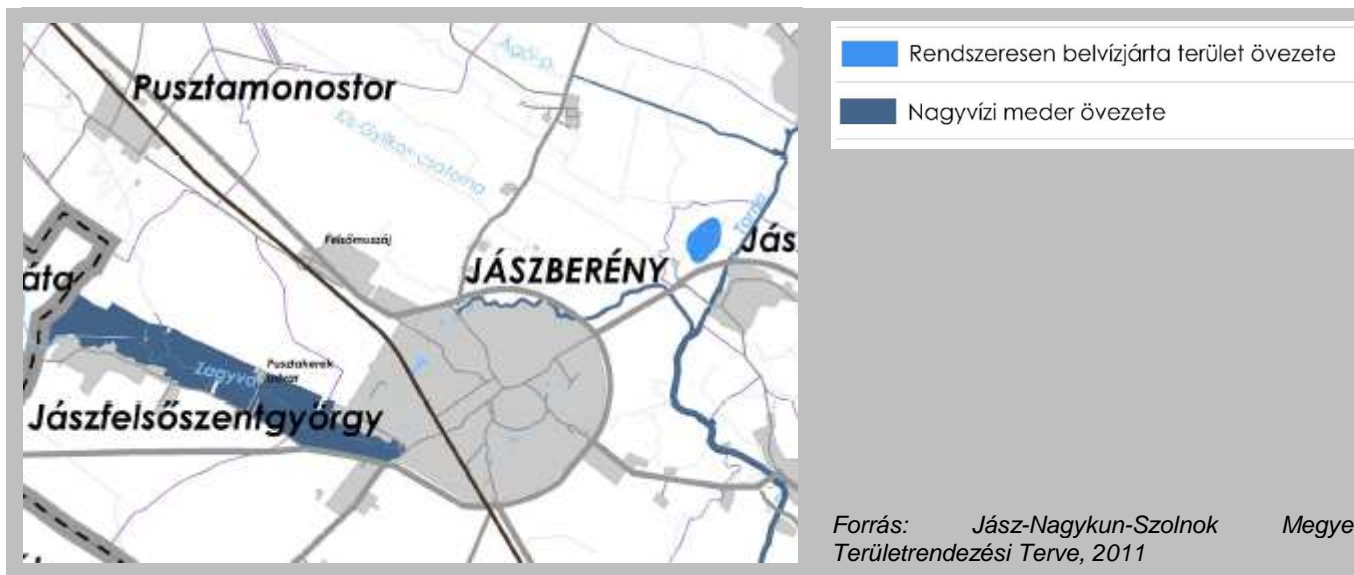
A település természetes vizekben gazdag, kiterjedt vízelvezető csatornarendszerrel rendelkezik. Legnagyobb folyója, a Zagyva, ahol a LKV: -3 cm, a LNV: 359 cm. A szükséges árvízvédelmi készültséget 220 cm-s vízállás mellett kell elrendelni, III. fokú készültség 320 cm-nél van.

a) Árvízveszélyes területek

A település belterületi szakaszának árvízvédelmi veszélyeztetettsége nincsen, mert a Zagyva megfelelő védművekkel rendelkezik. Nyári időszakban a vízgyűjtő területének vízhiánya a jellemző.

b) Belvízveszélyes területek

A település belterületének lakóterületein nem jellemző a belvíz megjelenése. Az átlagosnál csapadékosabb – esős – évszakokban a mély fekvésű területeken jelentkezik belvíz, amely a város délnyugati részén lévő ipartelep, foci pályát és lakóterületet veszélyezteti.

c) Mély fekvésű területek

A település délnyugati része mélyebb fekvésű, aminek következtében ez belvízzel érintett terület.

d) Árvíz és belvízvédelem

A településen belül a Zagyva folyó mentén a meglévő kialakult árvízvédelmi töltések megfelelőek, a lakott területek nem veszélyeztetettek. Árvizek esetén a csapadékos időszakokban a villám árvizek jelentek gondot a településen lakók számára.

1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

a) Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A település igen gyenge domborzati tagoltságú, alacsony, egyenletes síkság, átlag 87-95 méter tengerszint feletti magassággal, csak a lösz és homok takarta perememmel emelkedik a tengerszint feletti magasság kissé 100 méter fölé, ezért a település a morfológiai adottságokból adódóan nem veszélyeztetett.

b) Mélységi, magassági korlátozások

A településen magassági korlátozások nincsenek, mert a városban és környékén ezt befolyásoló tényező nincsen.

c) Tevékenységből adódó korlátozások

Jászberény lakosságszámából, kiterjedéséből, a településen folytatott széleskörű gazdasági tevékenységből adódóan területén a civilizációból eredő katasztrófák igen széles skálája előfordulhat. Ezek a katasztrófa típusok alapvetően az emberi tevékenységgel függenek össze, amelyek helytelen emberi beavatkozás, mulasztás, szándékosság, vagy technikai hibák hatására következnek be. A katasztrófák mérete jellemzően helyi, illetve térségi szintet érinthetnek.

A lehetséges veszélyforrások a következők:

- Közlekedés
- Küszöbérték alatti veszélyes üzemek, gyárak
- Kritikus infrastruktúra elemek.

Közlekedés

Jászberény közigazgatási területének déli részét elkerülő útként öleli körbe a 31. számú főút, és a városban észak-nyugati déli-keleti irányba húzódik mintegy 13,60 km hosszan a 32. számú főút, mely a város központján keresztül halad át és belterületi szakasza kb. 5 km.

A sok áthaladó kamion közül a veszélyes árut szállító szállítmányokat kell kiemelni. Az esetlegesen bekövetkező balesetek során kiszabaduló veszélyes anyagok akár több száz méteres körzetben is veszélyt jelenthetnek az ott élőknek. A 32. számú főút, mivel elkerülő út nincs, a városon keresztül halad, így az ott bekövetkezett balesetek esetében jóval jelentősebb veszélyeztetettség áll fenn. A két főútvonalon kívül közúti veszélyes áruszállításra a település belső útjait is előszeretettel használják, mivel a város dél-nyugati részén elhelyezkedő ipari park több létesítményébe is szállítanak be alapanyagként veszélyes árut, illetve szállítják el a már feldolgozott kész és félkész termékeket.

A közlekedés másik nagy területe a kötött pályás vasúti közlekedés. A településen a 82. Hatvan-Szolnok vasútvonal található, mely északnyugat-déleket irányba szeli át a várost. A városban egy pályaudvar található. A forgalom jelentős részét az átmenő forgalom jelenti. A vasúti pálya csak a településen 6 esetben keresztezi a Zagyva folyót.

Összességében megállapítható, hogy a település a közúti és vasúti veszélyes áru szállítása terén közepes veszélyeztettségnek van kitéve

Veszélyes üzemek, gyárak

A településen alsó- és felső küszöbértékű veszélyes üzem nem található, jelenleg 3 cég van mely küszöbérték alatti veszélyes üzemnek lett minősítve ezek a következők:

- Colas Út Építőipari Zrt.
- Elektrolux Lehel Kft.
- Jász-Plasztik Kft.

A katasztrófa kialakulásának lehetősége igen csekély. Az alkalmazott technológiák, műszaki létesítmények kizárják a katasztrófális üzemzavarok létrejöttét. Mindhárom cég rendelkezik a telephelyére vonatkozó súlyos káresemény elhárítási tervvel, mely alapján lakosságot érintő, veszélyeztető esemény nem következhet be.

1.18 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELYEK

A Szolnoki Bányakapitányság adatbázisában az alábbi bányatelkek vannak nyilvántartásban

- Jászberény Farnos II. szénhidrogén bányatelek,
- Jászberény III. homok külfejtéses művelésű bányatelek,
- Jászberény IV homok külfejtéses művelésű bányatelek,
- Jászberény V. homok külfejtéses művelésű bányatelek,

A bányatelkek Jászberény közigazgatási területén

1.19 VÁROSI KLÍMA

A klímaváltozás és a települési szinten erre adható-adandó válaszok, a klimatikus adottságokat és változásokat is figyelembe vevő integrált településfejlesztés napjainkra az európai gondolkodás szerves részévé vált, melyet jól bizonyít a 2007-ben elfogadott Lipcsei Charta, a 2008-ban született Marseillei Nyilatkozat, vagy a 2010-ben elfogadott Toledói Deklaráció.

A klímaváltozás napjaink egyik legfontosabb globális kihívása, és nagyrészt egyetértés van a tekintetben, hogy ez a változás elsődlegesen antropogén hatások eredménye. A klímaváltozás kihívása világszinten szükségessé teszi az üvegházhatású gázok kibocsátásának gyors visszafogását, mivel azonban ennek hatása csak hosszú távon érvényesül, a kibocsátások csökkentése mellett egyre inkább előtérbe kerül a változó klímához való alkalmazkodás kérdése is.

A városi éghajlat sok szempontból különbözik a tágabb térség éghajlatától. Az urbanizált területek beépített felületei jobban felmelegsznek mint a nem burkolt területek, és a légszennyezés –főként a közlekedési eredetű- miatt az üvegházhatású gázok koncentráltan jelennek meg a városi területen és tovább növelik a környezet felmelegedését. Ehhez adódnak a fűtésből, gépek használatából, közlekedésből származó további hőterhelések és a vízháztartás felborulásának negatív hatásai (pl. levegő páratartalmának csökkenése). Mindezek azt jelentik, hogy a klímaváltozás hatásai a településeken fokozottabban jelentkeznek. Az így kialakuló lokális klimatikus helyzetet nevezzük városi klímának. A negatív hatások csökkentésével valamint megfelelő településrendezési, városigazgatási és objektumtervezési eszközökkel ezen hatások mérsékelhetők.

A városon belüli klíma eltérő lehet városrészenként, de akár kisebb egységenként is. Az épületek, utcák, terek, parkok mind sajátos klimatikus adottságokkal rendelkeznek, amiket tervezésüknél, használatuknál figyelembe kell venni.

Hazánkban 2007-ben jött létre a Klímabarát Települések Szövetsége, melynek célja, hogy Magyarországon minél több településnek legyen saját, szakmailag megalapozott klímastratégiája, valamint az, hogy elősegítse a klímaprogramok megvalósítását és segítse a települések érdekképviselőit klímavédelmi kérdésekben. Jászberény eddig nem csatlakozott a szövetséghez, a város területén nem történtek kutatások a városi klímáról és a település nem rendelkezik klímastratégiával sem.

A települési klíma vizsgálata

A település területéről közvetlen éghajlati adatok nem állnak rendelkezésre. A terület elhelyezkedéséből adódóan a kontinentális éghajlati hatás érvényesül elsődlegesen, kevés a csapadék, és eloszlása is rendszertelen.

A szélsőséges időjárási viszonyokkal jellemezhető napok száma a jövőben várhatóan emelkedni fog, gyakoribbá és hosszabbá váló nyári hőhullámok, változékonyabb időjárás, a viharok és jégesők szaporodása valamint tovább csökkenő, rendszertelenebbé váló éves csapadékmennyiség várható.

A Zagyva menti várost érzékenyen érintheti a folyók összességében csökkenő vízhozama, illetve a hirtelen bekövetkező esőzéseket, hóolvadásokat követő árvizek csúcsmagasságának emelkedése, ugyanakkor a település számára a városi klíma szempontjából kedvező adottság is a folyó közelsége, hiszen a település zöldfelület-rendszerének tengelyét a Zagyva alkotja. A vízfolyások (Zagyva, Városi-Zagyva) és az azokat kísérő növényzet alkotta zöldfolyosó keresztülhúzódik a városon és a város ökológiai adottságainak javításán túl esztétikai értéket is képvisel, valamint pozitív pszichikai hatása is érvényesül. Ezek, valamint a nagyobb parkok, erdőfoltok és fasorok akklimatizáló hatásuk révén segítik a város légcserejét is.

A jövőben az éghajlati szempontokat is hangsúlyosan figyelembe kell venni a városfejlesztési és –irányítási döntésekben, kiemelt figyelmet fordítva a kibocsátás-csökkentésre és –megelőzésre, valamint az alkalmazkodás elősegítésére.

2. HELYZETELEMZŐ ÉS ÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

2.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

2.1.1. A folyamatok értékelése, Jászberény és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglalása

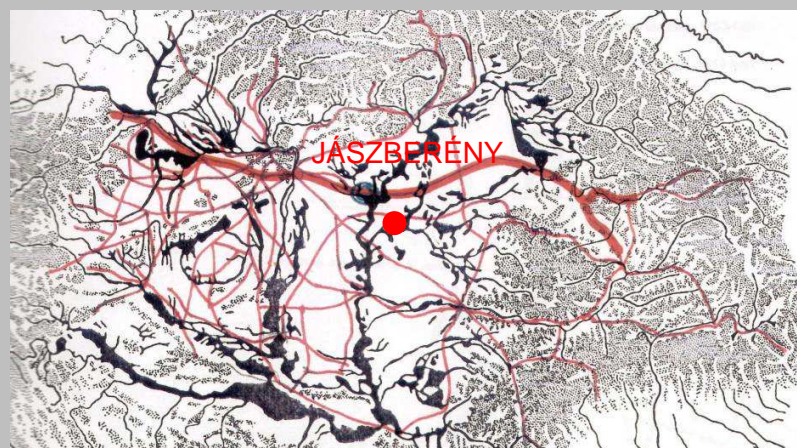
A város fejlődését befolyásoló legfontosabb tényező, melyeket áttekintünk, az alábbiak:

- a gazdaság-földrajzi elhelyezkedés,
- a természeti erőforrások,
- a népességviszonyok változása,
- a gazdaság szerkezet változása,
- a külső politikai tényezők, a város szerepkörének változása,
- az infrastrukturális ellátottság változása,
- a belső érdekviszonyok,
- a tulajdonviszonyok,
- a városi környezet, a térbeli rendezettség és az épített környezet állapota.

a) A gazdaság-földrajzi környezet

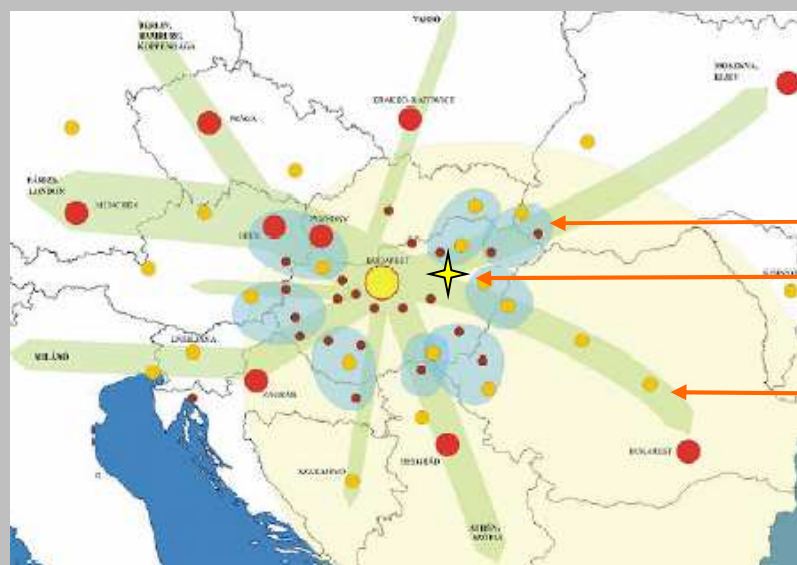
Jászberény az Alföld északi peremén, a Zagyva folyó mentén fekszik. Elhelyezkedése mind az Észak-alföldi régióban, mind Jász-Nagykun-Szolnok megyében külponos, az ÉNy-i határához közeli. Ezért a régió vonzásánál erősebben érvényesül a főváros hatása. Szoros az együttműködése Pest és Heves megye közeli településeivel is, foglalkoztatási, kulturális és ellátó központi szerepe messze túlnyúlik a 18 települést - köztük több várost is - felölelő kistérsége határain, sőt a megyehatárokon is. A megyeszékhellyel a Zagyva-völgy köti össze, amely történelmi idők óta közlekedési folyosó. A város távolsága Szolnoktól 48 km, Budapesttől 87 km, ezért a főváros vonzereje is érzékelhető.

A térségi központ szerepkör Jászberényben korán kialakult, a jászok XIII. századi betelepítése óta a jászság központi települése, „fővárosa”. Emiatt kulturális szerepköre már korán meghatározóvá vált.

A középkori Magyarország úthálózata és vízjárta területei

Jászberény fejlődését befolyásoló egyik tényező a tájegységek határán, az Alföld északi peremén az Északi Középhegységhez közeli fekvés

Jászberény és a térségi fejlődési tengelyek helyzete

Határon átnyúló vonzáskörzet

Jászberény két fontos közép európai növekedési tengelyhez (M3 és M4 mente) is közel esik

Növekedési tengely

A korábbi mezőváros a XX. század második felében vált a környék ipari foglalkoztatási gócpontjává, elsősorban a nagyüzemek (hűtőipar) ide telepítésével.

Jászberény közel esik két – az M3 és a tervezett M4 - főközlekedési vonal mentén kialakuló fejlődési tengelyhez, ez gazdasági potenciálját erősíti. Fejlődését azonban nem segíti, hogy sem vasúti, sem közúti fővonallal nem rendelkezik, kétszámjegyű utak (31 és 32) kereszteződésénél és vasúti mellékvonalon fekszik.

b) Természeti erőforrások

A természeti erőforrások közül a város gazdaságát sokáig a termőföld határozta meg annak ellenére, hogy a település területén a termőföldek átlagos termőképessége a közepesnél kissé gyengébb. Jó termőtalajok a közigazgatási terület ÉNy-i és DK-i peremén találhatóak, homok, humuszos homoktalajok fordulnak elő a DNy-i részeken, É-on és K-en pedig gyenge minőségű, szikes foltokkal tarkított réti talajok dominálnak. Ez utóbbi gyepgazdálkodásra, az előbbieket szántóföldi művelésre és gyümölcs (dinnye) termelésre alkalmasak. A gyepgazdálkodáson alapuló állattenyésztés vezetett a tejipar (Jásztej) kifejlődéséhez, egykor virágzó gyümölcsösei és szőlőtermelése azonban mára vesztett jelentőségéből. Jelenleg a mezőgazdaság - az egykori mezőváros - gazdaságában csupán 4% körüli értéket képvisel. A várost érintő vízfolyások a Zagyva és a bele ömlő Tarna, melyek turisztikai jelentősége (még) csekély. Idegenforgalmi szempontból fontos természeti erőforrás viszont a termásvíz. A városnak két fürdője – a belvárosban elhelyezkedő Strand és Termálfürdő, valamint a Lehel Sport és Szabadidőközpont fürdője – hasznosítja a termál kutak 45°C-os, elsősorban ízületi problémák enyhítésére alkalmas alkáli hidrokarbonátos termásvizeit.

A város idegenforgalmában a Zagyva és a Tarna folyók szerepe nem meghatározó

c) Gazdasági szerkezet változása

A település gazdaságában évszázadokon keresztül a mezőgazdaság, ill. az ahhoz kötődő kereskedelem és termékfeldolgozás, élelmiszer „ipar” volt meghatározó. A település ismert volt vízimalmairól (gabonaipar), gyümölcsstermeléséről és a XIX. sz. elején telepített szőlőiről, tejtermeléséről, méntelepéről. Serfőzdéje már az 1700-as évek elején volt, ahol a XX. század elején sör- és likőrüzem is működött. Az utolsó (belső) vízimalom 1941-ig üzemelt, de 1872-től egy, majd 1889-től és 1901-től újabb gőzmalmok létesültek a városban. Dohánybevéltője a XX. század első éveiben épült, de működött

tejszövetkezet és borközraktár is a városban.

Iparát még a XIX. században is a céhekbe tömörült kézműipar jellemezte, a gyáripar csak lassan indult fejlődésnek. A vasútvonal is későn, 1873 márciusában érte el Jászberényt, így az országos hálózatba történő késői bekapcsolódás is hátráltatta az ipar fellendülését. Az élelmiszeripar mellett a gépiparnak (Aprítógépgyár) lett jelentősége. A kisiparosokat tömörítő Ipartestület 1885-ben megalakult, de még 1935-ben is csak 800 iparos lakott a városban.

AXIX. századi Jászberény (céhlevél részlete)

A nagyipar csupán a XX. század közepétől alakult ki. Országsszerte legismertebb jászberényi nagyüzem a Lehel Hűtőgépgyár volt, amely nemcsak az üzem, hanem a hozzá kapcsolódó lakótelep és szabadidős-létesítmények miatt is a várost meghatározóan formáló tényező lett.

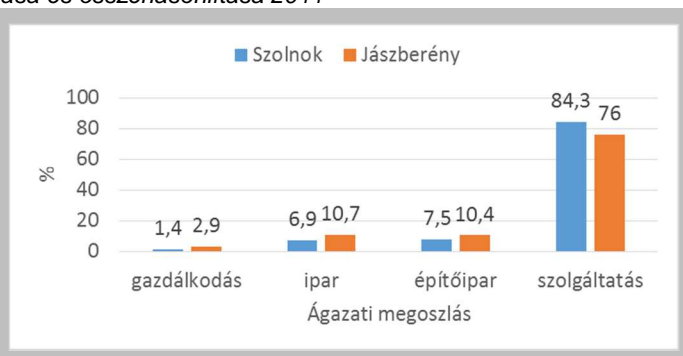
A rendszerváltás után megváltozott a gazdasági szerkezet. Nemcsak a privatizáció zajlott le és a megmaradt iparágak működési

keretei változtak, hanem jelentősen előretört a kereskedelmi-szolgáltatási ágazat. 2006-ban a vállalkozások 65,5 %-a a szolgáltatási szektorban működött, ezen belül az anyagi (kereskedelem, javítás, idegenforgalom, szállítás) szolgáltatásokban működők aránya 33,1 %, a szellemi (pénzügyi, gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi, ingatlan) szolgáltató vállalkozásoké 32,4 % volt. A szolgáltatási szektor aránya 2011-re tovább növekedett 76,0 %-ra.

A magas terciér szektor arány egyben azt is jelzi, hogy a város biztosítja a környék kereskedelmi, szolgáltatási ellátását és szellemi háttérét is, ezáltal központja a térségnek. A fejlődés ellenére azonban a szolgáltatásban működő vállalkozások aránya még mindig az országos érték alatt marad.

A jászberényi vállalkozások gazdasági ágazat szerinti megoszlása és összehasonlítása 2011

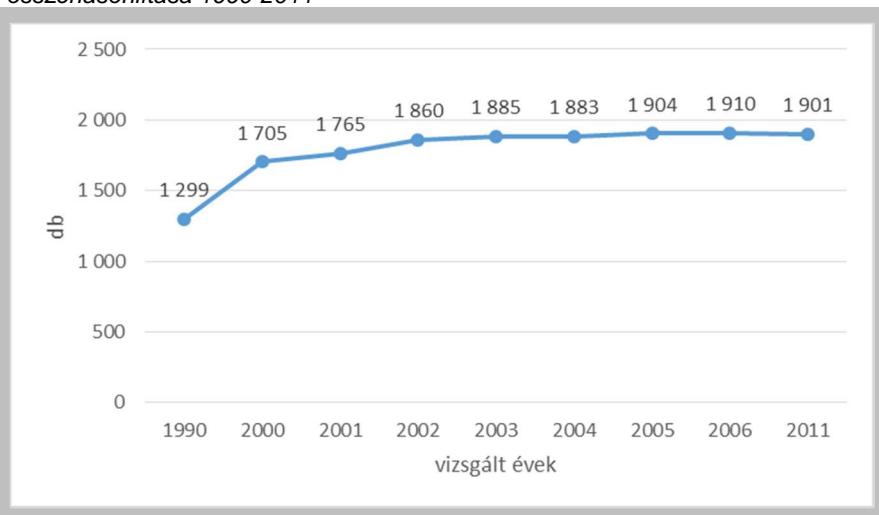
	Ágazati megoszlás			
	Mező-erdő- vadgazdál- kodás.	ipar	építőipar	szolgálta- tások
	%	%	%	%
Szolnok	1,4	6,9	7,5	84,3
Jászberény	2,9	10,7	10,4	76,0

Az ágazatok között leggyorsabban (legnagyobb arányban) a pénzügyi és gazdasági szolgáltatásokban, az oktatásban és egyéb szolgáltatásokban működő vállalkozások száma növekedett. Visszaesés tapasztalható viszont az anyagi termelő (mezőgazdaság, ipar) ágazatokban és a szállításban, valamint az idegenforgalomban működő vállalkozások arányában.

Jászberényi vállalkozások számának időbeli összehasonlítása 1990-2011

vizsgált évek	működő vállalkozások	
	száma	aránya
	db	% 100%=1990
1990	1 299	100,0
2000	1 705	131,3
2001	1 765	135,9
2002	1 860	143,2
2003	1 885	145,1
2004	1 883	145,0
2005	1 904	146,6
2006	1 910	147,0
2011	1 901	146,3

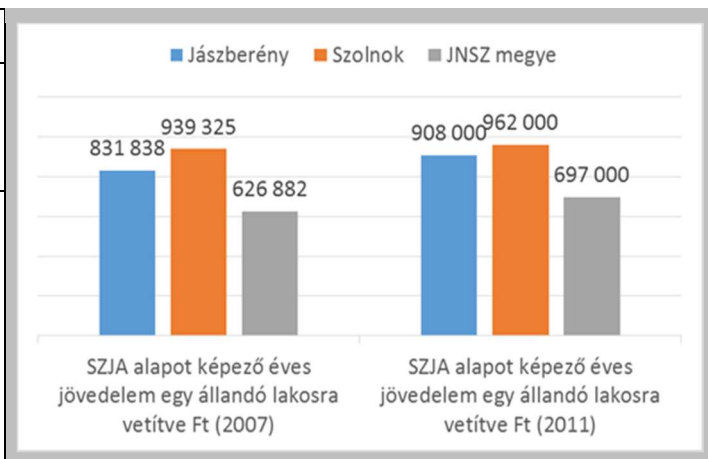
Idegenforgalmi adatok időbeli összehasonlítása 2000-2011

vizsgált évek	kereskedelmi szállásférőhelyek száma	éves vendégéjszakák száma	átlagos tartózkodási idő
2000	245	17 517	3,4
2001	231	11 826	3,1
2002	228	11 658	2,5
2003	218	13 167	3,4
2004	220	11 356	3,0
2005	206	9 820	2,8
2006	194	10 029	2,7
2011	169	8 660	3,3

Jövedelmek térbeli és időbeli összehasonlítása 2007-2011

adatsorok	Jászberény	Szolnok	JNSZ megye
SZJA alapot képező éves jövedelem egy állandó lakosra vetítve Ft (2007)	831 838	939 325	626 882
SZJA alapot képező éves jövedelem egy állandó lakosra vetítve Ft (2011)	908 000	962 000	697 000

A város kedvező gazdasági helyzetét tükrözi, hogy a népesség foglalkoztatottsági szintje magas: az ezer állandó lakosra jutó SZJA adófizetők száma felülmúlja a megyei szintet és meghaladja a megyeszékhelyét is. Ugyanez a viszonylagos kedvezőség mindható el a jövedelmi viszonyokról is, amely téren ugyancsak csupán Szolnok előzi meg Jászberényt. Különösen kedvezők az időbeli változások, ahol Jászberény Szolnoknál is jobban teljesített: míg a megyeszékhelyen a gazdasági válság előttihez képest csökkent az SZJA-t fizetők aránya, Jászberényben növekedett.

A munkanélküliségi mutatók valamennyi területen romlottak a válság előttihez képest, de viszonylag Jászberényben a legalacsonyabb az álláskeresők száma. A munkanélküliség terén a város még Szolnoknál is jobb, sőt a tartós munkanélküliségi arány is Jászberényben a legalacsonyabb. Az álláskeresőkön belüli a női munkanélküliek aránya korábban kedvezőtlenül magas volt, az időbeli változások azonban Jászberény gazdasági eredményeit tükrözik: mára területi összehasonlításban a női munkanélküliség is itt a legalacsonyabb. A válság előtti időszakhoz képest jelentősen, 27,3 %-ról 20,6 %-ra csökkent a szellemi foglalkozású munkanélküliek aránya, ami a gazdaság kvalifikált munkaerő iránti igényének növekedését jelzi. Ugyanezt mutatja az is, hogy nagymértékben nőtt a munkanélküliségen belül az alacsony képzettségűek aránya, ami felhívja a figyelmet arra, hogy a korszerű gazdasághoz emelni szükséges a népesség iskolázottsági szintjét, és a képzetlenek foglalkoztatása egyre nagyobb gondot fog jelenteni.

Jászberény legnagyobb foglalkoztatói ma is az ipari nagyüzemek. Ezek közül a legjelentősebbek:

- Elektrolux Lehel Hűtőgépgyár – háztartási elektromos berendezések gyártása,
- Ruukki Tisza ZRT (korábbi Aprítógépgyár) – általános gépgyártás jelentős exporttal,
- Kód Kft. – villamos/elektronikus rendszerek gyártása, alkatrészgyártás jelentős fejlesztési tevékenységgel, az Elektrolux fontos beszállítója,
- Trend Kft – műanyag alkatrészgyártás, ugyancsak az Elektrolux fontos beszállítója,
- Jász-Plastik Kft – műanyag feldolgozás, műanyag alkatrészgyártás, az Elektroluxnak (is) beszállítója,
- Szekuritas Kft – munkavédelmi eszközök, munkaruházat gyártása,
- Szatmár-Bau Kft. – építőipari tevékenység,
- Coop-Star Kft. – kereskedelmi tevékenység.

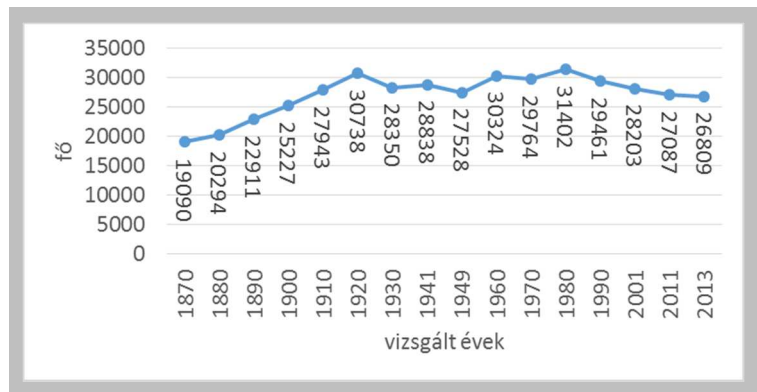
Kedvező, hogy az ipari üzemek jelentős része kiemelkedő fejlesztési (K+F) tevékenységet is folytat.

d) A népességi viszonyok változása

Jászberény népességének változása

1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2013
19 090	20 294	22 911	25 227	27 943	30 738	28 350	28 838	27 528	30 324	29 764	31 402	29 461	28 203	27 087	26 809

Jászberényben a népességi csúcspont 1980-ban volt (31 402 fő), azóta a csökkenés folyamatos, ha ütemében valamelyest csökkenő mértékűvé (1980-90: -6,2%, 1990-2001: -4,3%, 2001-2011: -4,0%) is vált. A 70-es évtizedben még a természetes szaporulat a városban is és kistérségében is pozitív volt, és bár a kistérség népessége az elvándorlás következtében fogyott, ekkor még Jászberény növekedett. 1980-tól a népességcsökkenés és a negatív természetes szaporulat vált jellemzővé Jászberényben és kistérségében is. A leggyorsabb népességfogyást a 80-as évtized mutatja, amikor mind a természetes

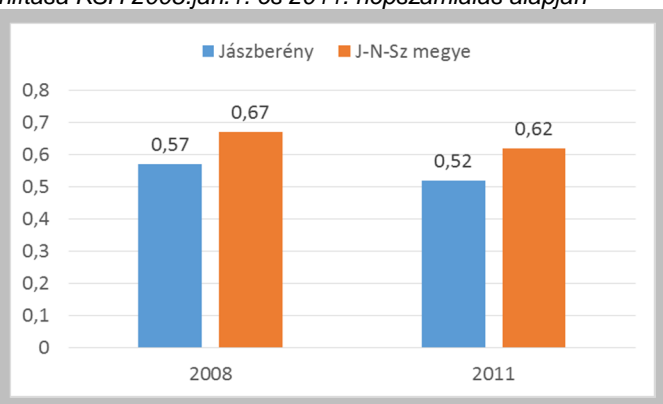
szaporulat, mind a vándorlási egyenleg mindkét helyen negatív. A népességcsökkenés mértéke a rendszerváltás óta mérséklődött, az elvándorlás megszűnt, sőt a vándorlási egyenleg pozitívba fordult át. A rendszerváltás, 1990 óta 23 év alatt a városban 9,0%, a kistérségben 7,6 % volt a népesség csökkenés, miközben a 80-as évtizedben 10 év alatt ezek az értékek fajlagosan magasabb, 7,2 és 7,9%-ot értek el.

A jászberényi népesség változása 1870-2011

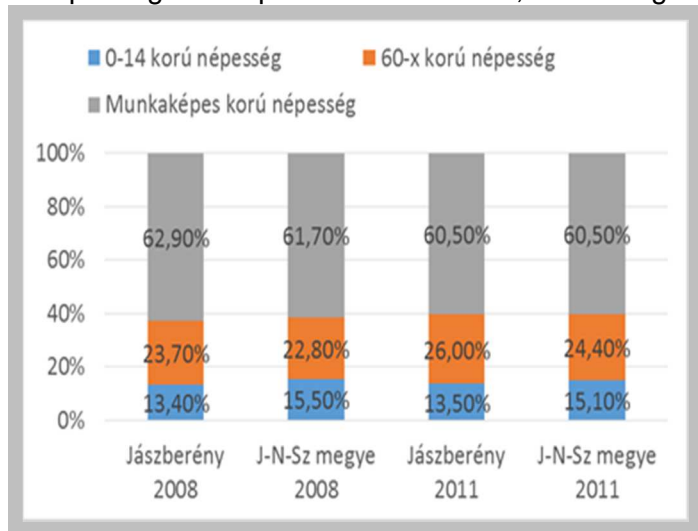
A város és a kistérség jó foglalkoztatási helyzetét tükrözi az is, hogy a vándorlási egyenleg Jászberényben az ezredforduló óta nulla, a kistérségé pedig a megyei és a régiós érték alatt marad.

A népesség legfontosabb adatai és az adatok területi összehasonlítása KSH 2008.jan.1. és 2011. népszámlálás alapján

adatsorok	2008.		2011	
	Jászberény	J-N-Sz megye	Jászberény	J-N-Sz megye
lakónépesség	27 218	409 995	27 087	386 594
0-14 korú népesség	fő: 3 647 %: 13,4%	fő: 13 376 %: 15,5%	fő: 3 656 %: 13,5%	fő: 58 239 %: 15,1 %
60-x korú népesség	fő: 6 451 %: 23,7%	fő: 19 675 %: 22,8%	fő: 7 042 %: 26,0%	fő: 94 366 %: 24,4%
Munkaképes korú népesség	fő: 17 120 %: 62,9%	fő: 53 245 %: 61,7%	fő: 16389 %: 60,5%	fő: 233 989 %: 60,5%
vitalitási index	0,57	0,67	0,52	0,62

A népesség korcsoport-összetételében, mint az egész az országban, az előregedési folyamata jellemző.

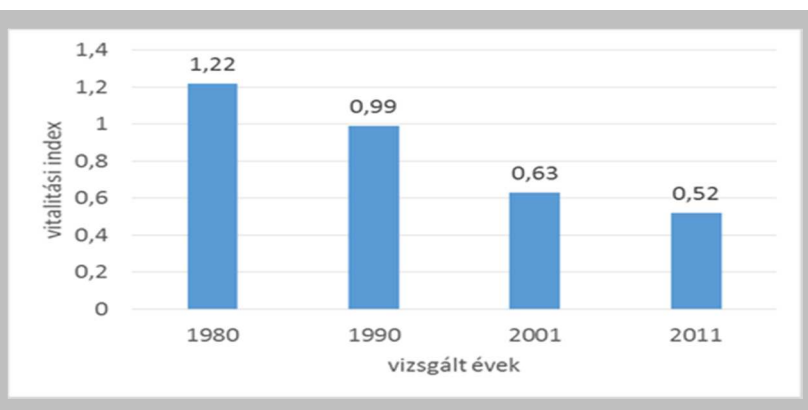

A gyermek korosztály aránya folyamatosan és egyre rohamosabban csökken, az idősek száma és aránya nő. Jászberényben a vitalitási index már a 2001. évi népszámláláskor is nagyon alacsony: 0,63 volt, de tovább csökkent, ma már csak 0,52, rosszabb, mint Magyarországé, messze elmarad a megyei mutatóktól. Saját kistérségi átlagához képest is idősebb Jászberény lakossága. Különösen kedvezőtlen a tendencia erősödése, az utóbbi harminc évben a gyermekek száma felére fogyott, az idősek száma folyamatosan nő, a vitalitási index pedig 1,22-ről 0,52-re csökkent.

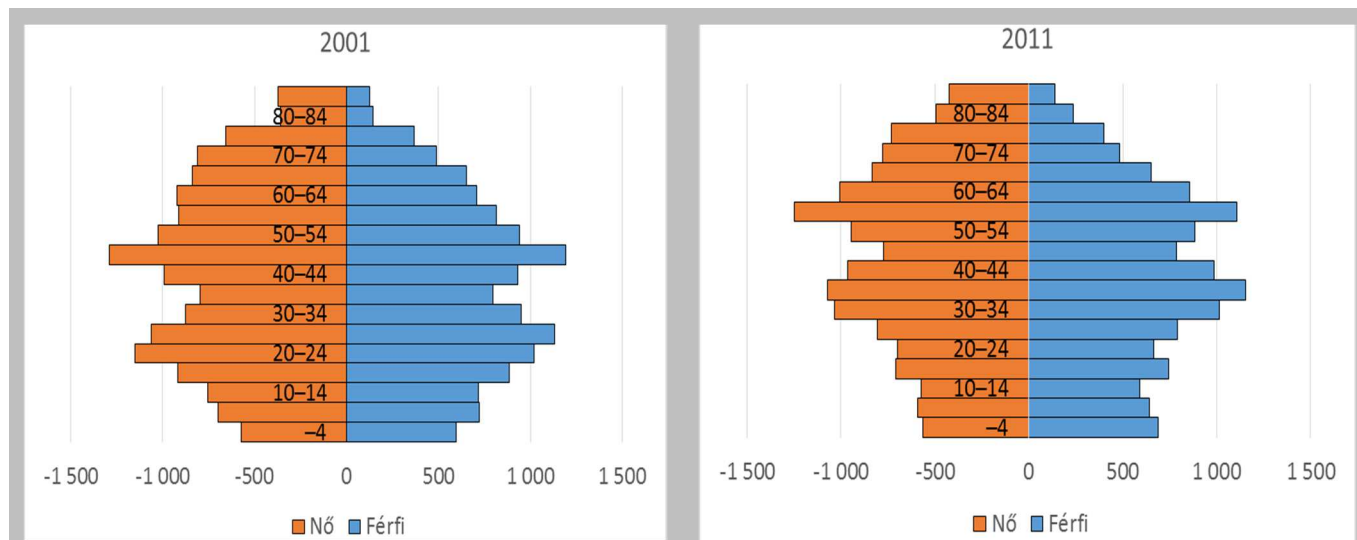
Jászberény lakossági korösszetétel változás 2008-2011

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

vizsgált évek	vitalitási index
1980	1,22
1990	0,99
2001	0,63
2011	0,52
változás mértéke 1980-hoz viszonyítva (1980=100%)	-0,7 42,6 %

Jászberény népességének korcsoport összetétele és a vitalitási index változása 1980-2011 (KSH)

2001-évi korfa

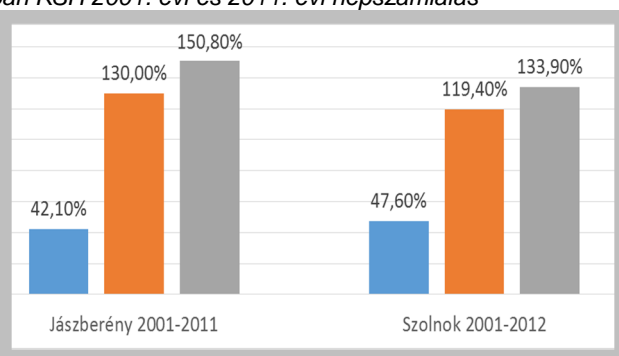
2011-évi korfa

A népesség elöregedését a korfa orsó-szerű alakja jelzi. Nagyon beszűkült a korfa a gyermekkorúaknál, a középkorú, 30-60 évesek sokan vannak, de még a 70 éven felüliek létszáma is meghaladja a gyermekekét. A gazdaság munkaerő ellátásában tíz év múlva gondok jelentkezhetnek, ha legnépesebb 50-60 éves korosztály eléri a nyugdíj korhatárt. A következő táblázat a város lakónépességének 5 évenkénti korcsoport összetételét mutatja a 2001. és a 2011. évi népszámlálás adatai alapján. Valami reményt jelenthet, hogy a 0-4 évesek száma kismértékben emelkedett, de az 5-29 éveseké valamennyi kategóriában csökkent.

Jászberényben a felsőfokú végzettségűek aránya a megyei átlaghoz képest magas, kicsivel meghaladja az országos szintet is, de alacsonyabb a megyeszékhelyénél. Az általános iskolát el nem végzettek aránya ugyanezen összehasonlításban átlagosnak mondható, kb. megegyezik az országossal, jobb a megyeinél és a saját kistérségénél, de kedvezőtlenebb Szolnokon vagy a szolnoki kistérségnél. A változási tendencia azonban igen kedvező, az általános iskolát el nem végzettek aránya 10 év alatt a 2001-es érték fele alá csökkent, miközben az érettségizetteké 30 %-kal, a diplomásoké 50 %-kal nőtt.

A népesség iskolai végzettsége, területi és időbeli összehasonlításban KSH 2001. évi és 2011. évi népszámlálás

	Jászberény	Szolnok
általános iskolát nem végzettek aránya a 15-X korú népességben változás 2001-2011 % arány(2001=100%)	-6,6% pont 42,1 %	-3,3% pont 47,6%
érettségizettek aránya a 18-X korú népességben változás % arány(2001=100%)	+11,2%pont 130,0%	+10,0%pont 119,4%
felsőfokú végzettek aránya a 25-X korú népességben változás 2001-2011 % és arány(2001=100%)	+6,6%pont 150,8%	+6,5%pont 133,9%

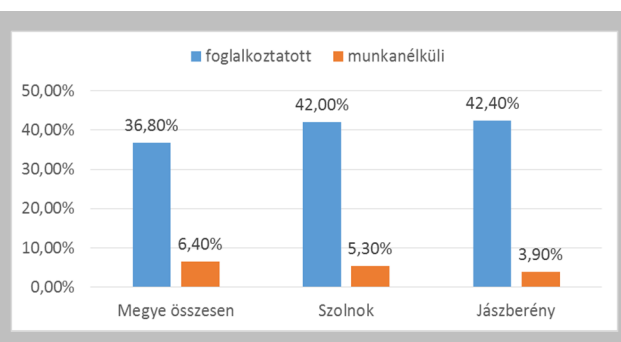

Jászberényben a népesség elhelyezkedési lehetőségei jók, a munkanélküliség nemcsak – az országban egyébként kedvezőtlenül magas – régiós szintnél, hanem az annál jobb megyei szintnél, sőt a

szolnoknál is alacsonyabb, a foglalkoztatottak aránya – a megyeivel és a szolnokival összehasonlítva is - Jászberényben a legmagasabb. Kedvező az is, hogy az álláskeresőkön belül a szellemi foglalkozásúak korábbi magas aránya csökkent. Alacsony a tartós munkanélküliség, ez is a jó elhelyezkedési lehetőségekre utal, és mérséklődött a munkanélküliségen belül a női munkanélküliek aránya. (I. gazdasági fejezet).

Foglalkoztatási arányok (%) a teljes népességen belül 2011

Terület	Férfi		Nő		Összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	foglalkoztatott	munkanélküli	foglalkoztatott	munkanélküli
Megye összesen	41,8	7,1	32,1	5,7	36,8%	6,4%
Szolnok	45,7	5,8	38,8	4,8	42,0%	5,3%
Jászberény	47,9	4,4	37,3	3,5	42,4%	3,9%

A foglalkoztatás ágazati szerkezete Jászberényben is és a kistérségben is jelentősen átalakult a rendszerváltás óta. A város ipari jelentőségét tükrözi, hogy az iparban foglalkoztatottak aránya meghaladja az országos, a régiós és a megyei szintet is, ugyanakkor az idegenforgalom/vendéglátásban és a közigazgatásban az átlagosnál kevesebben dolgoznak, míg a szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya kb. megfelel az átlagosnak, de elmarad a szolnokitól.

A 2011 évi népszámláláskor 511 fő – a népesség 1,9%-a - vallotta magukat romának, a város esélyegyenlőségi programja szerint azonban arányuk eléri a népesség 8-9 %-át (kb. 2000-2200 fő). Ez különösen az iskolázottsági színvonal emelése és az esélyegyenlőség megteremtése terén érdemel kiemelt figyelmet. Társadalmi problémát jelent a magas külterületi lakószám, mely a 2011-es népszámláláskor 2010 fő volt. Térben koncentrálódva jelentkeznek a külterületi lakott helyek problémái, ebből kiemelkedik Neszúr, ahol az egykor virágzó gyümölcskultúra helyét a – más településről (is) bevándorló - elszegényedett külterületi lakosság vette át.

e) Külső politikai tényezők, települési szerepkörök változása

Jászberény települési szerepkörének változása a történelmi múlttal, a külső politikai/védelmi tényezőkkel és a térségi gazdasági fejlődés lehetőségeivel szoros összefüggést mutat.

A jászok tatárjárás utáni betelepítését követően közvetlenül a királynak tartoztak védelmi, katonai szolgálattal. Jászberény már a 13. század közepétől a Jászság vallási és szellemi központja lett, amely kiváltságokat (adó- és vámmentesség, önálló közigazgatás, pallosjog) élvezett. A török időkben katonai szerepe növekedett, mivel a város a szultán magánkincstárához tartozott, védelmére palánkvárát építettek. A várat leégése után azonban nem építettek újjá, így katonai szerepe gyengült. 1550-ben már városi rangú település, közigazgatási székhely szerepét a török hódoltság és a Jászokun Hármaskörület fennállása idején is megőrizte. A mindennapokban a környék mezőgazdasági termelésének és terménykereskedelmének központjává, öntudatos és gazdag településsé vált – olyannyira, hogy amikor I. Lipót császár a 18. század elején a várost eladta a Német Lovagrendnek, néhány évtizeden belül saját erőből visszaváltották a lakosok (önmegváltás). A 19. században Szolnoknál nagyobb népességszámú település volt, de a vasútépítés jelentőségét később ismerték fel, az első vasútépítési hullámban a gazdák nem járultak hozzá a földek igénybevételéhez. Így csak több évtizedes késéssel kapcsolódott be a város az országos gazdasági vérkeringésbe. Emiatt az ipar lemaradásba került, a város sokáig megőrizte mezővárosi jellegét és céhes szervezetét. A gyáripár fejlődése nagy késéssel indult meg, nagyüzemek csak a második világháború után létesültek, de a város néhány évtized alatt ipari, foglalkoztatási központtá vált. A rendszerváltás óta a gazdaság ágazati szerkezete gyorsan átalakult, de az ipari jelentőség továbbra is dominál. A megyén belüli periférikus – az ÉNy-i megyehatár menti - földrajzi elhelyezkedése a megyén túlmutató térségi kapcsolatok kialakulását eredményezte. Hatásterülete mind ellátási (oktatás, kereskedelem), mind foglalkoztatási szempontból átnyúlik Pest- és Heves megye szomszédos területeire is. Kulturális – és a jászokat összetartó sajátos kultúra- és hagyományörző - szerepe az utóbbi évtizedekben megerősödött, jelentős képzőművészeti tradíciókkal és könyvtárral rendelkezik.

f) Infrastrukturális adottságok

Az infrastruktúra-ellátottság színvonala (a fogalmat tágan értelmezve) a város működését, a városlakók életkörülményeit nagymértékben minősíti, ill. meghatározza.

Jászberény közlekedési ellátottsága

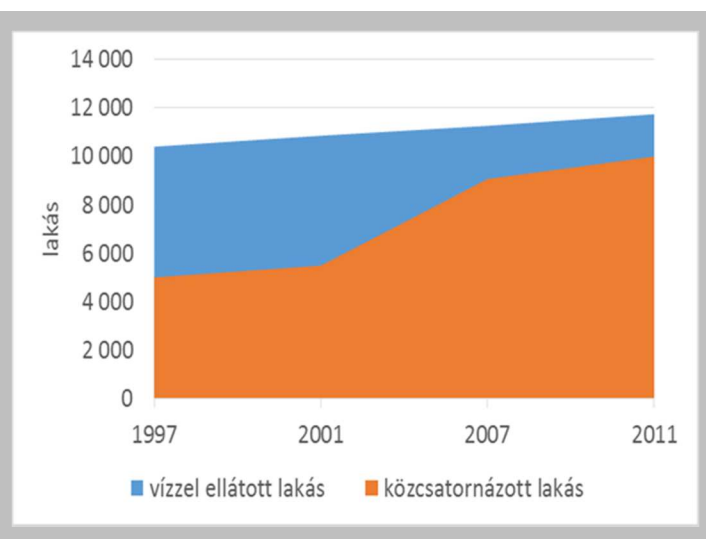
Jászberényben két országos főút keresztezi egymást. A K-Ny-i irányú a 31. sz. főút, az É-D irányú a 32. sz. főút. A 31. sz. főút elkerülő szakasza 2009. év végére elkészül. Ezzel szemben a 32. sz. főút átkelési szakasza még várhatóan megmarad hosszú évekre. Ez a főút átmegy a város főterén, így lehetetlenné teszi annak forgalomcsillapított térré történő átalakítását. Ugyanakkor a város utcahálózata olyan, hogy egyetlen útja sem alkalmas a 32. főút szerepének átvételére. Egyetlen megoldás a várost elkerülő út megépítése. Ezután lehet elkezdni a városközpont forgalomcsillapítását és a városi díszter létrehozását. Ezért kell szorgalmazni a 32. sz. főút elkerülő szakaszának mielőbbi megépítését.

Jászberényben jelentős a kerékpáros közlekedés aránya. Jelentős kerékpárút hálózat épült ki az utóbbi években.

Jászberény közműellátottsága

Az 1997-es években a közcsatorna-hálózat kiépítettségben még számottevő volt az elmaradás: míg a vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 10 409 volt, a csatornahálózatra csak 5 019 lakás kapcsolódott, azaz a közműöllő meghaladta az 50 %-ot. Napjainkban (2007, KSH) a vezetékes ivóvízzel ellátott 11268 lakásból már 9 074 a csatornára is rákötött, azaz a közműöllő 20 % alá szűkült. A csatornázottság az ezredforduló óta javult markánsan.

vizsgált évek	vízzel ellátott lakás	közcsatornázott lakás	közműöllő (csatornázott/vízzel ellátott lakás)
1997	10 409	5 019	48,2%
2001	10 860	5 503	50,7%
2007	11 268	9 074	80,5%
2011	11 746	10 001	85,14

Az egy főre jutó háztartási vízfogyasztás mennyisége Jászberényben 2001-ben 28,48, 2007-ben 31,07m³ volt, azaz az egy lakosra jutó háztartási vízfogyasztás 9,1 %-kal nőtt. Ez tükrözheti az életszínvonal emelkedését (jobb higiénias ellátottság), de még mindig a szolnoki és a megyei szint alatt marad, azaz pazarlásra nem utal.

A háztartások számára szolgáltatott villamosenergia – a csökkenő lakosságszám ellenére – abszolút mértékben is- nőtt az ezredforduló óta. 2001-ben 32319 kWh volt, 2007-re 33 169 kWh-ra emelkedett. Ez egy lakosra jutó háztartási fogyasztást tekintve 1,15 kWh-ról 1,22 kWh-ra (+5,97%) növekedést jelent. Ez a technikai fejlődéssel és az egyre több háztartási berendezéssel indokolható.

A háztartási gázfogyasztók száma is növekedett. 2001-ben 8 906 háztartási gázfogyasztó volt, 2007-re ez a szám 9 898. A szolgáltatott gáz mennyisége azonban lényegesen csökkent: a 2001-es 12285 ezer m³-es szintről 11 798 ezer m³-re, azaz az egy fogyasztóra jutó éves gázfogyasztás 1 379 m³-ről 1191 m³-re (86,4%) csappant. A takarékoskosságot valószínűleg az áremelkedés inspirálta.

A szemét elszállításba bekapcsolt lakások száma 2007-ben 9385 db, a teljes lakásállomány 80,2%-a. A háztartásokból elszállított szemét éves mennyisége ugyanebben az évben 9819,2 tonna volt, azaz a szemétszállításba bekapcsolt háztartásokból elvitt szemét átlagos mennyisége évi 1,046 tonna.

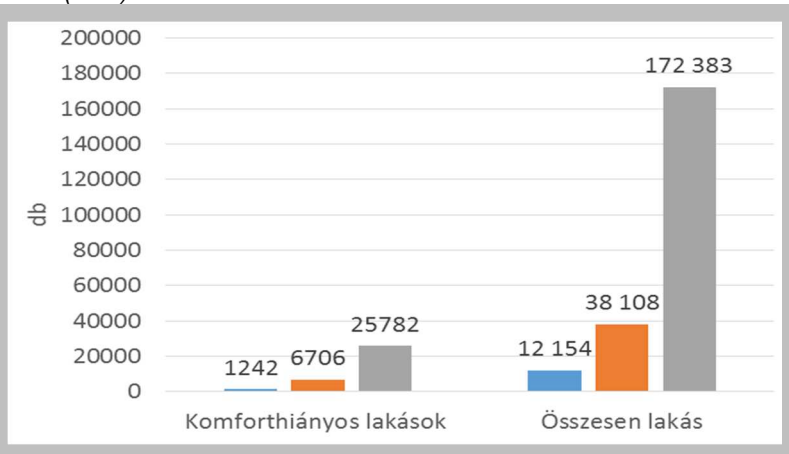
A város közigazgatási területe mobil távközlési ellátás szempontjából lefedettnek tekinthető. Kábel televíziós ellátás van a városban

Jászberény lakásellátottsága

A város lakásellátottság mennyiségét tekintve megfelelő, a lakások száma meghaladja a háztartások számát. Minőségi lakáshiányt elsősorban a komforthiányos lakások okozzák. Bár 2001-hez képest javult a lakásállomány minősége, még 2011-ben is a teljes lakásállomány 10,2%-a volt félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakás. A komforthiányos lakások csökkenési üteme Jászberényben, ill. kistérségében a rendszerváltás óta gyorsabb volt a megyei és a régiós ütemnél, de ennek ellenére a városban még mindig magas az alacsony minőséget képviselő lakások aránya.

A lakásállomány komfortfokozat szerinti megoszlása 2011 (KSH)

	Komforthiányos lakások		Összesen lakás	
	db	%	db	%
Jászberény	1242	10,22	12 154	100,0
Kistérség	6706	17,60	38 108	100,0
J-N-Sz megye	25782	14,96	172 383	100,0

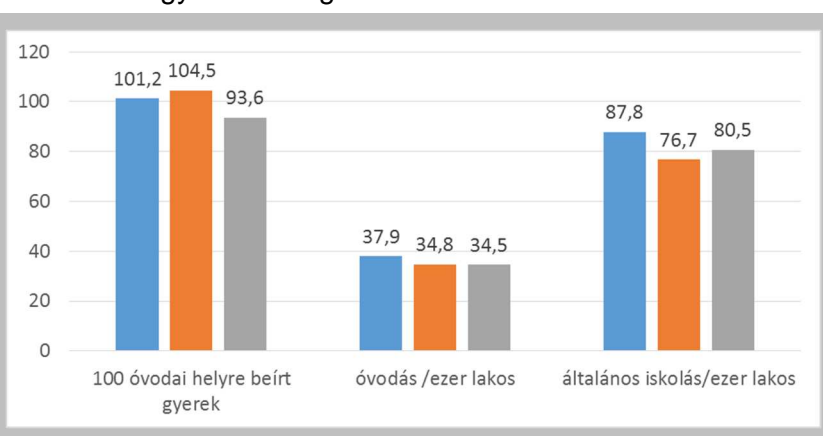
A lakásállomány korösszetételét vizsgálva látható, hogy minden ötödik lakás (19,9%) a II. világháború előtt épült, a legtöbb lakás (21,7%) az 1970-es évtizedben keletkezett. A rendszerváltás után megtorpant a lakásépítés, az 1990-es évtizedben a korábbi ütem fele alá esett vissza. Az ezredforduló után a megyében és a kistérségben ez a nagyon mérsékelt építési kedv alig valamit növekedett, de Jászberényben fellendült a lakásépítés: 2001-2011-ig épült meg a jelenlegi lakásállomány 9,1 %-a, ami a megyei érték közel duplája. Ez a város erős gazdasági pozícióját, a jó foglalkoztatási adottságok népesség vonzó erejét tükrözi.

A lakások több mint 8%-a (931 db) a külterületen található.

Humán infrastruktúra ellátottság

Az alapfokú intézményi ellátás megfelelő, de területi egyenlenségek mutathatók ki.

	100 óvodai helyre beírt gyerekek	óvodás /ezer lakos	általános iskolás/ezer lakos
Jászberény	101,2	37,9	87,8
Szolnok	104,5	34,8	76,7
JNSZ megye	93,6	34,5	80,5

Kedvező az óvodai ellátás. A közoktatáshoz való azonos hozzáférhetőség biztosítása a viszonylag magas külterületi népesség következtében nehezen oldható meg, további probléma, hogy a külterületen élő gyermekek nagy része egyébként is a hátrányos helyzetű, elszegényedő vagy mélyszegénységben élő népességréteghez tartozik. A városban hat középiskola működik. A Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kara képviseli a felsőoktatást.

Ha a közeljövőben a foglalkoztatási szintet emelni és a gyesről visszatérők munkába illeszkedését segíteni szeretnénk, akkor a városi lakosság bölcsődeigényén túl a környező településekből Jászberénybe bejáró dolgozó nők bölcsőde igényével is számolni kell, mivel a környező települések nagy része nem rendelkezik bölcsődével.

A háziorvosi alapellátás nem önkormányzati fenntartású. A területi ellátottság nem egyenletes.

A kórházi ellátást és szakorvosi rendelést a Jászberényi Szent Erzsébet Kórház biztosítja. Mind a kórház és mind a szakrendelés a város lakosságán kívül a kistérség további 17 települését is szolgálja.

A gyógyszerelés egyre inkább a kereskedelmi szférába kerül át és a hálózat alakulását, illetve működését a kereslet-kínálat határozza meg.

Jászberény zöldfelületi ellátottsága

A városban az egy főre jutó zöldfelületek mennyisége megfelelő, de minőségi hiányosságok vannak. A város zöldfelületi rendszerének legfontosabb eleme, tengelye a Zagyva zöldfolyosója, amelynek a várossal való kapcsolata gyenge, a folyó adta lehetőségek kihasználatlanok. Feltétlenül szükséges – és

egyben a legjelentősebb zöldfelület fejlesztési lehetőség – a Zagyva partjának rendezése, parkosítása, a városközponti és lakóterületekkel való jobb kapcsolatának kialakítása, aktív rekreációs területté alakítása.

A belváros térrendszere rendezett, idős növényállománya kedvező környezetet biztosít, de az átmenő forgalom zavaró hatása kedvezőtlen és a terek felszereltsége, utcabútorozása, használhatósága nem mindig elégséges.

Kevés a jól használható, jól felszerelt játszótér, területi eloszlása sem egyenletes.

Sok a nem parkosított „parlag” zöldterület, az utcai teresedések használhatósága, felszereltsége alacsony szintű, sok a kihasználatlan lehetőség.

Kevés a karakteres utcafásítás és a sűrű növényállományú zöldsáv, a meglévő közhasználatú zöldfelületek növényállománya – néhány kivételtől (pl. Lehel téri sétány, Szentháromság tér) eltekintve – kevés és gyenge minőségű, szegényes, elhasználdott, nem tölti be sem településszerkezeti, sem használati, sem kondicionáló/mikroklíma alakító szerepét.

Az intézmény és magánkertek jelentősége kiemelkedő a zöldfelületi rendszerben, meghatározóak a környezetkondicionálás terén és egyes városrészekben az utcakép alakításban is.

g) Belső érdekviszonyok

Jászberényben a települési kötődés erős, az évszázadokon keresztül megőrzött jász öntudat, és a jászok összetartása, a jász-központ szerepe a lokálpatriotizmust segítette. Hozzájárult ehhez az is, hogy a város stabil népességgel rendelkezik, a lakosság számának növekedése a 20. században nem volt olyan rohamos, mint a magyar városok többségében, így – a más kulturális háttérrel rendelkező – beköltözők nem „lazították” az identitástudatot, a népesség jelentős része őslakos. Az azonos kulturális háttér és történelmi múlt egységesítő ereje segítette a települési összetartás kialakulását.

h) Tulajdonviszonyok

A magántulajdon és magánvállalkozások megerősödésével nagymértékben fejlődött a kereskedelem és a szolgáltatás is, fontos viszont, hogy a (bel)város léptékéhez illeszkedő, változatos és színvonalas kínálatot biztosító kiskereskedelmi szaküzlethálózat a városközpontban fennmaradjon, ne váltsa fel, ill. szívja el a keresletet a városzéli bevásárlóközpont rendszer. Ez nemcsak gazdasági érdek, hanem a városias arculat, a vonzó településközpont megőrzése/kialakítása érdekében is elengedhetetlen.

Az önkormányzati ingatlanvagyon mennyisége és területi elhelyezkedése nem túl kedvező. Nem teremt lehetőséget sem az önkormányzati bevételek jelentős növeléséhez, sem a városi ingatlanok felhasználásával indítható városfejlesztési akciók elkezdéséhez. A város ingatlan nyilvántartásában forgalomképesként rögzített ingatlanvagyon (az ábrán piros színnel kiemelve), sok apró részletből áll és területileg elszórtan helyezkedik el. Bár látszólag van néhány nagyobb összefüggő, forgalomképesnek ítélt városi földtulajdon, de valójában ezeknek csak töredéke ténylegesen forgalomképes.

Fentiek alapján megállapítható, hogy az önkormányzati ingatlanvagyonnak a város működése (intézmények) és a távlati közösségi célok (parkok, intézmények, rekreációs területek) megvalósítása szempontjából van nagyobb jelentősége, sajnos (önálló) fejlesztési potenciállal kevésbé rendelkezik.

i) A város térbelei elrendezettsége

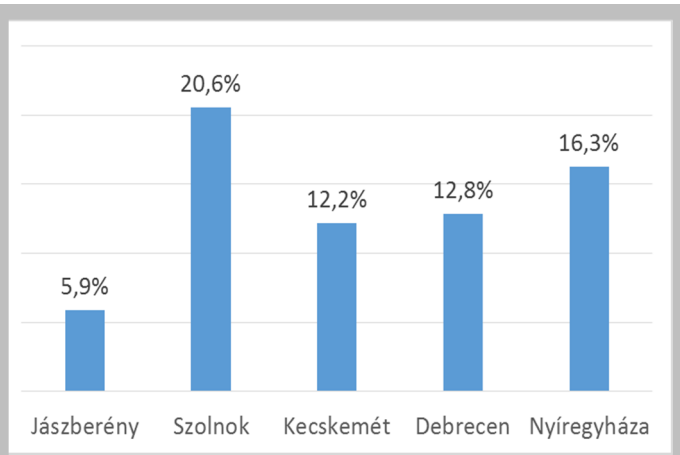
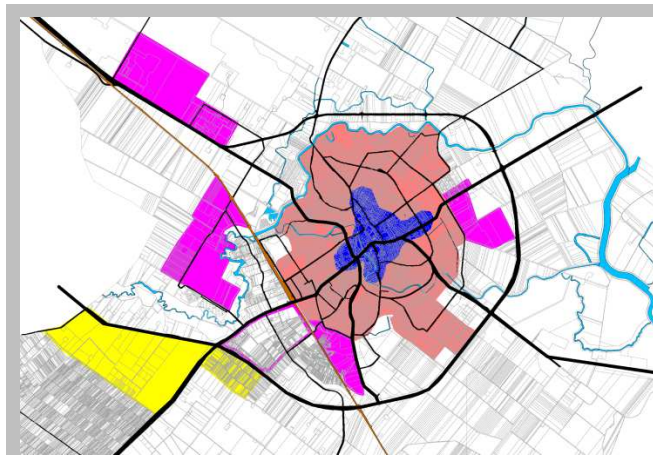
Jászberény sajátos településszerkezettel és területfelhasználással rendelkezik. Egy központi városmagot minden irányban csaknem homogénnek mondható kisvárosias városrészek veszik körül. Ennek következtében a várostest kompakt, szinte gyűrűs szerkezetű, és az egyes városrészek területfelhasználása is ehhez a jelleghez igazodik. A városközpontot körülölelő kisvárosias környezet utcahálózata a történelmi múlt gazdálkodási formájára utal. Ezt a zárt várostestet hasítja ketté, szinte a súlyvonalában a Városi Zagyva medre és az azt kísérő zöldfelület. Ez az évszázadok során kialakult jellegzetesség a város arculatát egyedivé teszi. A városon korábban két országos közlekedési útvonal haladt át, ÉNY-DK és ÉK-DNY irányban. Az utóbbi évtizedben megépült a városkörüli elkerülő forgalmi gyűrű déli, délkeleti szakasza, mely a 31-ú. számú közlekedési út átmenő forgalmát kiváltotta. A gyűrű északi és észak-keleti továbbépítésével az átmenő forgalom kiváltható lesz. A várost elkerülő forgalmi gyűrű teljes mértékben illeszkedik a város történelmileg kialakult jellegéhez, és egyben meghatározza a város fejlődésének irányait, határait is.

A város ipari-gazdasági területei a zárt várostesten kívülre települtek, így azok a hagyományos szerkezetet és területfelhasználást nem zavarják meg, és bővítésük sem jár településszerkezeti konfliktusokkal. A vasút nyomvonala is a hagyományos települési testen kívül halad, és ugyancsak szerencsés adottság.

Jászberény a közigazgatási terület és a belterület aránya kimagaslóan kedvező. A belterületi népsűrűség Szolnokénál kedvezőbb.

Belterületi arányok, belterületi népsűrűségi adatok összehasonlítása				KSH, FÖMI 2012	
vizsgált települések	közigazgatási terület (ha)	belterület (ha)	lakónépesség (fő)	belterület aránya a közigazgatási területhez (%)	belterület népsűrűség (fő/ha)
Jászberény	22 135	1 320	26 809	5,9	20,3
Szolnok	18 723	3 848	72 953	20,55	18,96
Kecskemét	32 136	3 913	114 226	12,18	29,19
Debrecen	46 166	5 928	207 594	12,84	35,02
Nyíregyháza	27 454	4 461	117 658	16,25	26,37

A szántóföldi művelésű területek aránya az utóbbi években csökkent, de még így is 52%-ot tesz ki, és meghatározó szerepet játszik a településen az intenzív mezőgazdaság, annak ellenére, hogy a termőhelyi adottságok összességében közepesnek mondhatók. Kiváló termőhelyi adottságú területek a belterülettől nyugatra találhatók.

Jászberény területfelhasználásának és szerkezetének sémája A város belterületi arányai és belterületi népsűrűsége

A szőlő és gyümölcsstermesztés területei a település délnyugati részén húzódnak. Területi arányuk napjainkra felére-harmadára csökkent, 3% a korábbi évtizedek 7-9%-os arányához képest. 17%-os az erdősültség. Meghaladja a megyei 4,4%-os értéket. Az erdőterület nagyobb részben a település délnyugati részén húzódik. Összefüggő erdőterületek kísérik a Zagyva belterülettől nyugatra eső szakaszát.

2.1.2. A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

a) A településfejlesztés és rendezés kapcsolata

A jelen fejlesztési koncepció feladata a hosszútávú fejlesztési elképzelések körvonalazása és a településrendezési tervek, valamint az új Integrált Városfejlesztési Stratégia számára kiindulási alap szolgáltatása. A településrendezési tervek legutóbbi teljes körű felülvizsgálatára 2010-ben került sor. Akkor a településfejlesztési koncepció módosítása is megtörtént. Ezzel párhuzamosan a 2007-2013 tervezési időszakra elkészült a város integrált városfejlesztési stratégiája is. Így a felülvizsgált településrendezési tervek és a fejlesztési koncepció, valamint az IVS összehangolása megtörtént. Azóta évenként kisebb nagyobb módosítások kerültek átvezetése a településrendezési terveken. A jelen fejlesztés keretében a várospolitikai esetleges módosításából, valamint az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokból eredően szükséges lesz ismételt a településrendezési tervek teljes körű felülvizsgálatára, valamint az új IVS elkészítésére.

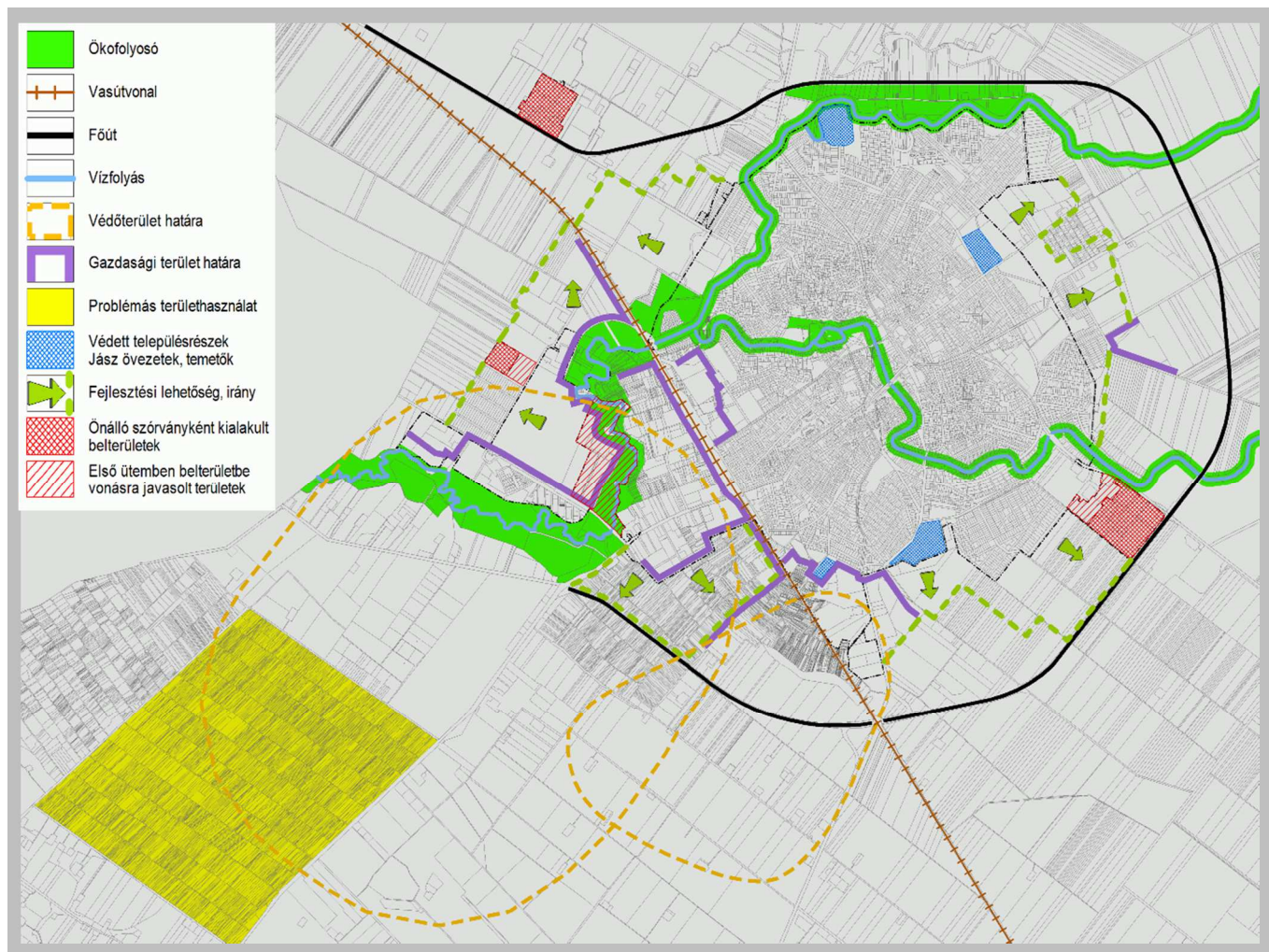
b) A fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A területi korlátokat természeti és épített korlátok egyaránt alkotják.

A **természeti korlátok** közül kiemelkedik a Zagyva – a mellékágakkal együtt – és a folyót követő ökológiai folyosó, mely megőrzendő, és amelyen belül beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Az **épített korlátok** közül a legmarkánsabban jelentkező korlátot az infrastruktúra vonalak alkotják, közülük is – nehezen átjárhatósága miatt - a vasútvonal, valamint a főközlekedési útvonalak, különösen az elkerülő gyűrű, melyen kívül építés nem javasolható. Ugyancsak korlátozzák a város (lakóterületeinek) növekedését a kiterjedt, nagyobb, összefüggő gazdasági területek.

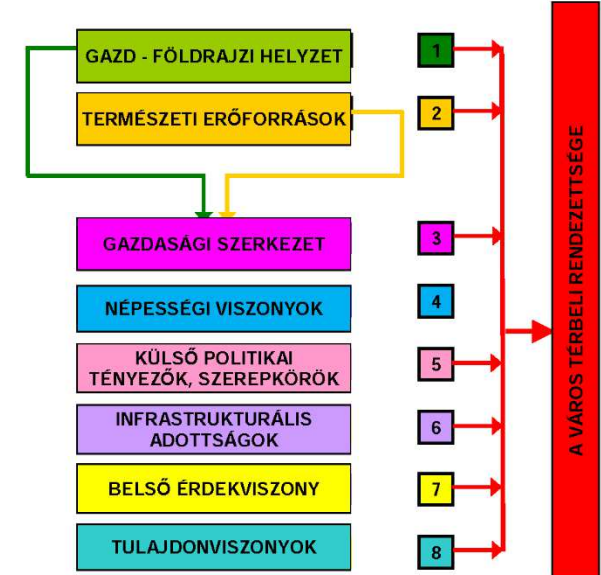
Kiseb korlátozó hatása van a védett településrészeknek is valamint a temetők területének, hiszen ezek megváltoztatása, átalakítása nem lehetséges.

Jászberény növekedésének, fejlődésének terület lehetőségei és korlátai

Területi fejlesztési lehetőség a jelenlegi belterületi határ és a tervezett elkerülő útgűrű között van. A korábbi településszerkezeti terv is e területsávban jelölte ki a tervezett belterület bővítéseket. A már elhatározottakon túli belterület növelésre a terv távlatában nem lesz szükség. Javasolható viszont, hogy a belterületbe vonások folyamatosan, az igényeknek megfelelő mértékben történjenek, de mindig a jelenlegi belterülettől kiindulva, azzal szoros kapcsolatban, hogy ne alakuljanak ki önálló, a korábbi belterülethez nem csatlakozó zárványok.

JÁSZBERÉNY VÁROS FEJLŐDÉSÉT MEGHATÁROZÓ LEGFONTOSABB TÉNYEZŐK ÉS EGYMÁSRA HATÁSUK ELEMZÉSE

1. FÖLDRAJZI HELY

VIZI ÚT ÉS SZÁRAZFÖLDI ÚT TALÁLKOZÁSI PONTJA

KIALAKULÁSÁT KÖSZÖNHETI

- Középkori útvonal menti közelségének,
- A tájegységek határán és a Zagyva völgyében fekszik.

FEJLŐDÉSÉT KÖSZÖNHETI

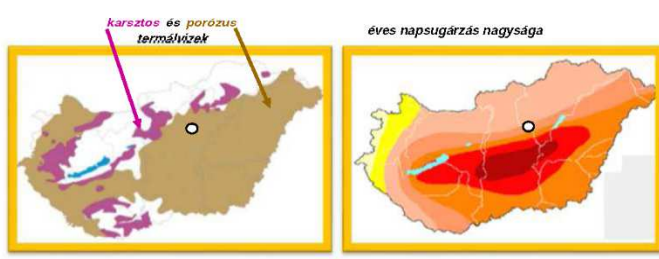
- Az M3 és M4 közelségének

TOVÁBBI FEJLŐDÉS GÁTJA

- A város belső területét elkerülő körgyűrű hiányzó elemei

2. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

- Termőföld a DK III. ény. területeken jó minőségű
- Termásvíz
- Jellegzetes alföldi táj (Tisza-síkság)
- Természeti környezet (Zagyva)
- Klíma (napsugárzás évi szerepe magas)

3. GAZDASÁGI SZERKEZET

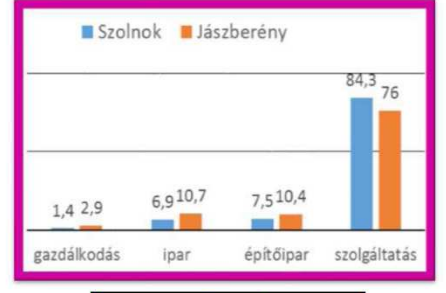
MEGHATÁROZÓK:
FÖLDRAJZI HELY
KÖZLEKEDÉSI CSOMÓPONT
MEZŐGAZDASÁGI TERMÉKELDOLGOZÓ HELY

IPAR-KERESKEDELEM

- Évszázadokon keresztül a meghatározó a mezőgazdaság (gabona, gyümölcs, szőlő), az élelmiszeripar, vízimalmok,
- A vasútvonal később épült ki (1873), ez hátráltatta a fejlődést.
- A XX. században jelent meg a nagyipar, elismert volt a hűtőgépgyártás,
- Rendszerváltás után szerkezet változás
- A foglalkoztatási szint magas.
- A szellemi foglalkoztatottak száma emelkedett,
- Az alacsony képzettség aránya a munkanélküliségben belül emelkedett.

AZ IDEGENFORGALOM JELENLEG NEM JELENTŐS

FEJLESZTÉSI POTENCIÁLT A TERMÁLVAGYON ÉS AZ OKOTURIZMUS JELENT

MEZŐGAZDASÁG

- XV. sz.-ban fellendül a földművelés, állattenyésztés
- A városnépességhez külterülete nem nagy
- Folyószabályozások
- Kárpótlásra kijelölt terület csaknem az egész külterületre
- 7 nagyzem volt a fordulatig

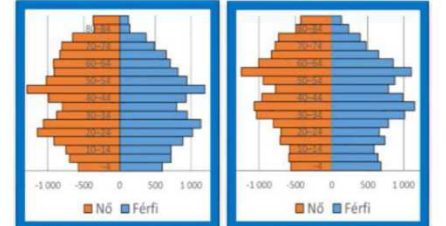
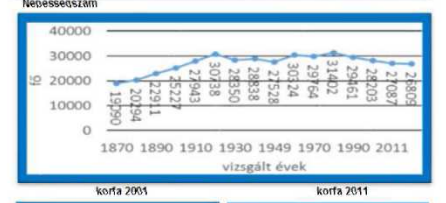
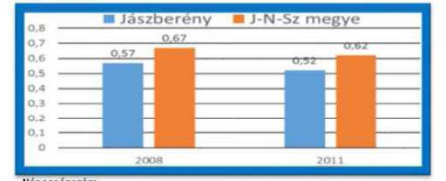
TERCIER SZÉKTOR

- Növekvő-76% jelenleg

KVATERNEL SZÉKTOR

- Növekvő(OKTATÁSI SZEREPEKORREL FÜGG ÖSSZE)

IDEGENFORGALOM

5. KÜLSŐ POLITIKAI TÉNYEZŐK, SZEREPEKÖRÖK

- Külső politikai környezet szolnok fejlődésében fontos szerepet játszott

KORA KÖZÉPKOR

- Jászok betelepítése a tatárjárás után

ZSIGMOND IDEJÉN

- Jászberény már a XIII. században a Jászság vallási és szellemi központja

TOROK VESZÉLY, URALOM

- A török időkben katonai szerepe megnő
- 1550-ben városi rangot kap, gazdasági központtá válik

TOROK UTÁN

- 1685-ben felszabadul

XVIII.-XIX. SZÁZAD

- XVIII. században elzárják, majd a lakosok saját erőből megújítják
- A vasút hiánya sokáig hátráltatta, hogy a mezővárosi jelleg megszűnjön

I. ÉS II. VILÁGHÁBORÚ

- XIX. században szolnoknál nagyobb volt a népessége

90 UTÁN

- Jelenlegi szerepe, az ellátás, az oktatás, a kereskedelem, a foglalkoztatási központi jellege a szomszédos megyék területének egy részére is kiterjed
- Kulturális hagyományai erősek, élők

6. INFRASTRUKTURÁLIS ADOTTSÁGOK

KÖZLEKEDÉS

- A városi elkerülő átmenő forgalmat kiváló forgalmi gyűrű meg nem épült ki teljesen,
- Jelentős a kerékpáros közlekedés és úthálózat,
- Helyenként kapcsolat hiányok, csomóponti hiányok vannak (pl. aprító-gyár külső kapcsolata a 32 sz. számú főúttal, Kossuth Lajos út vasút feletti átvezetése és körforgalmi csomópont hiánya, a Bercsényi utcai kerékpárút összeköttetés hiánya stb.)

KÖZMŰVEK, VÁROSÜZEMELTETÉS

- A közműellátottság kedvező, a közműhálózat zárulóban
- Az egy lakásra jutó háztartási villamosenergia fogyasztás növekedett,
- Gázenergia fogyasztás csökkent,
- A közcsatornával ellátott lakások száma 2011-ben 87,7%-os,
- A vízzel ellátott lakások száma teljes.
- A személtisztítás és a szelektív személtisztítás megoldott.

LAKÁSELLÁTOTSÁG

- A lakások komfortossága jelentősen javult az elmúlt 10 évben.
- A lakásépítés 2001 és 2010 között fellendült.
- A lakások több mint 8%-a külterületen található.

HUMÁN INFRASTRUKTÚRA ELLÁTOTSÁG

- Kedvező az óvodai ellátottság,
- 6 középiskola működik,
- Felsőfokú oktatás is képviselve van (alkalmazott bölcsészeti kar),
- A bölcsőde kapacitás fejlesztése szükséges,
- A háziorvosi ellátás területileg egyenletlen,
- A kórház a városon kívül 17 településen is szolgál.

ZÖLDFELÜLETI ELLÁTOTSÁG

Mennyisége megfelelő, helyenként minőséghiányok mutathatók ki,

- Az utóbbi években jelentős volt a közpark építés, illetve felújítás.

7. BELSŐ ÉRDEKVISZONY

KÖZEPES IDENTITÁSTUDAT

- Hagyományosan erős a települési kötődés,
- Az egyes városrészek közötti feszültség, érdekellet

FESZÜLTSEGEK NEM JELENTŐSEK, DE KIMUTATHATÓ HELYENKÉNT A FESZÜLTSEGEK HALMOZODÁSA.

TERÜLETI KÖTÖDÉS-ÖRÖKSÉGVÉDELEM

- A város népességének jelentős része őslakos,
- A városrészek közötti és szellemi háttér

8. TULAJDONVISZONYOK

- Az önkormányzati ingatlan vagyon mennyisége és területi elhelyezkedése nem túl kedvező.

9. A VÁROS FEJLŐDÉSÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK TÉRBELI VETÜLETE

TERÉGI KAPCSOLATOK

TELEPÜLÉSSZERKEZET

A FEJLESZTÉS TERÜLETI KORLATAI ÉS LEHETŐSÉGEI

- A város településszerkezeti és területfelhasználási jellege egyedi, sajátos,
- A központi városmagot minden irányban, csaknem homogén kisvárosrészek veszik körül,
- A kompakt városrész szielt át a zoldbeagyazott városi-zagyva,
- Két fontos forgalmi út halad keresztül a városon,
- Az átmenő forgalom kiváltását a kiegészítő utgyűrű csak részben tudja kiváltani
- A hiányzó utgyűrű elem a belső városrészek közötti forgalomcsillapítást hátráltatja,
- Az ipari-gazdasági területek a zárt városrészben nem alakultak ki,
- Kedvező a belterület és a közigazgatási terület aránya.

FONTOSSABB FIZIKAI PROBLÉMÁK

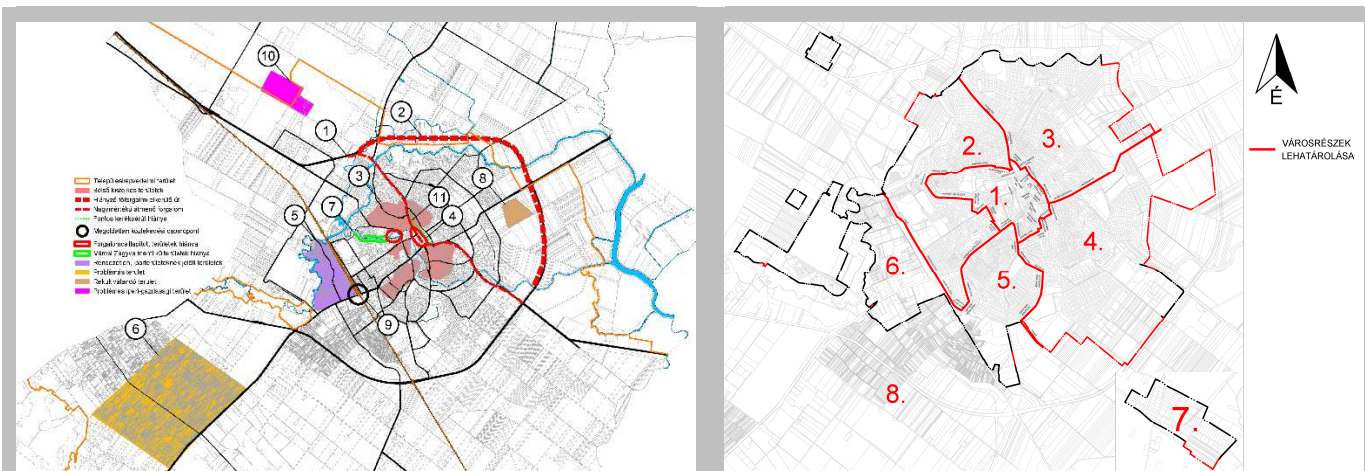
- A település központi részén nagy az átmenő forgalom,
- A forgalomcsillapított belvárosi övezet hiányos,
- A vasút és a Zagyva folyó között kijelölt ipari-gazdasági terület jelenleg rendezetlen,
- A neszűr - a spontán betelepülők miatt - a lakók száma folyamatosan növekszik,
- A városi-zagyva mentén helyenként hiányoznak a közterületek,
- A hiányzó kerékpárút szakasz

TÁRSADALMI PROBLÉMÁK

- A vitalitási index romlik, az érpárti és káposztáskert városrészekben fokozottan,
- A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma csökkent, de a városrészek közötti jelentős különbségek,
- A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma növekedett, de a városrészek között jelentős különbségek,
- Alacsony komfortfokozatú lakások száma látványosan csökkent az utóbbi 10 évben, de helyenként még mindig magas,
- A foglalkoztatásban portelek és a külterületet leszámítva nincs nagy különbség,
- A városrészek közül a társadalmi feszültségek halmozódását nézve a legkedvezőbb helyzetben lévő városrészek a hűtőgépgyári, a pelyhesparti, az érpárti városrészek,
- Legkedvezőtlenebb helyzetben lévő a külterület és káposztáskert.

2.2. PROBLÉMATERKÉPEK

A problémákat két témában vizsgáltuk. Egyrészt a fizikai környezet problémáit, és a társadalmi feszültségeket. Ez utóbbit városrészenként. A fizikai környezet problémáit az 1.13.4 fejezet részletesen tárgyalja. E helyen csak emlékeztetőül mutatjuk be az ábrát.

A fizikai környezete problémáinak helyszínei

A korábbi IVS-ben lehatárolt városrészek

-- A társadalmi problémák halmozódását a 2001 és 2011 évi KSH adatok alapján állítottuk össze. (A korábbi IVS-ben lehatárolt városrészekre)

KSH mutatók megnevezése	Időpont	értékek jellege	vizsgált városrészek								városi átlag	max.	min.
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.			
vitalitási index	2001	adat	0,47	0,67	0,72	0,67	0,56	0,75	0,83	0,67	0,63	0,83	0,47
		pont	-5,0	+1,25	+2,25	+0,5	-2,19	+3,0	+5,0	+1,0	0	+5	-5
	2011	adat	0,32	0,56	0,57	0,65	0,38	0,34	0,43	0,75	0,52	0,75	0,32
		pont	-5,0	+0,87	+1,09	+2,83	-3,5	-4,5	-2,25	+5,0	0	+5	-5
legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya	2001	adat	20,4	20,9	22,2	20,5	27,3	13,8	40,8	52,6	23,6	52,6	13,8
		pont	+1,63	+1,38	+0,71	+1,58	-0,64	+5,0	-2,96	-5,0	0	-5	+5
	2011	adat	12,2	12,4	9,4	10,4	14,7	7,5	18,5	36,7	13,3	36,7	7,5
		pont	+0,9	+0,78	+3,36	+2,5	-0,3	+5,0	-1,11	-5,0	0	-5	+5
felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb népességben belül	2001	adat	17,5	14,2	13,3	12,8	6,8	30,0	2,7	2,1	13,0	30,0	2,1
		pont	+1,31	+0,35	+0,09	-0,01	-2,85	+5,0	-4,74	-5,0	0	+5	-5
	2011	adat	22,8	20,3	22,1	20,9	13,6	37,8	4,9	5,2	19,6	37,8	4,9
		pont	+0,86	+0,19	+1,05	+0,35	-2,04	+5,0	-5,0	-4,9	0	+5	-5
alacsony komfort fokozatú lakások aránya	2001	adat	11,3	16,6	20,9	18,1	29,6	7,2	54,5	77,0	22,6	77,0	7,2
		pont	+3,62	+1,92	+0,54	+1,44	-0,63	+5,0	-2,87	-5,0	0	-5	+5
	2011	adat	5,3	7,3	7,1	6,7	12,1	8,5	8,2	45,0	10,2	45,0	5,3
		pont	+5,0	+2,96	+3,16	+3,57	-0,27	+1,73	+2,04	-5,0	0	-5	+5
foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	2001	adat	59,5	58,8	59,4	61,7	57,8	69,3	50,0	40,9	58,5	69,3	40,9
		pont	-0,78	-0,99	-0,81	-0,01	-1,3	+5,0	-3,72	-5,0	0	+5	-5
	2011	adat	62,6	62,9	63,9	64,0	62,8	66,1	54,7	45,7	62,0	66,1	45,7
		pont	+0,73	+1,1	+2,32	+2,44	+0,98	+5,0	-2,24	-5,0	0	+5	-5
foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	2001	adat	38,1	37,2	36,7	36,1	42,3	21,8	37,7	55,2	38,4	55,2	21,8
		pont	+0,09	+0,36	+0,51	+0,69	-1,17	+5,0	+0,21	-5,0	0	-5	+5
	2011	adat	38,4	35,6	35,5	36,0	40,8	27,0	37,3	49,9	37,5	49,9	27,0
		pont	-0,17	+0,9	+0,95	+0,71	-1,33	+5,0	+0,1	-5,0	0	-5	+5
Összes pontszám	2001	pont	+0,87	+4,27	+3,29	+8,69	-8,78	+28,0	-9,08	-24,0	0	+28,0	-24,0
	2011	pont	+2,32	+6,8	+11,93	+12,4	-6,46	+17,23	-8,46	-19,9	0	+19,73	-19,9
Vizsgált városrészek			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.			
			Belváros	Zagyvart városrész	Érpart városrész	Pelyhespart városrész	Káposztáskert városrész	Hűtőgyári városrész	Portelek	Külterület	Város egésze		
Lakónépesség	2001		4,28	7,34	5,77	4,97	3,04	0,72	0,31	1,77	28,2		
	2011		3,77	6,82	5,64	5,27	2,65	0,61	0,32	2,01	27,09		

Az elemzéshez felhasználtuk a rendelkezésre álló statisztikai adatokat, mégpedig a társadalmi jellegű problémák területi halmozódása alapján. A módszer lényege:

A 2001 és 2011. évi népszámlálási adatsorokat, a városrészi és a városi átlagok feltüntetésével állítottuk össze.

Hat mutatósort választottunk ki, és az összegezhetség érdekében az értékeket azonos nevezőre hoztuk, pontozással. A pontozást egy-egy soron belül úgy határoztuk meg, hogy a városi átlagot „0” értékkel szerepeltettük, a legjobb, illetve a legkedvezőtlenebb értéket +5, illetve -5 pontként rögzítettük. Az így kijelölt három pontra helyezett két-két lineáris összefüggéssel (0 és +5 között, illetve a 0 és -5 között), határoztuk meg az egyes statisztikai adatok pontszámait.

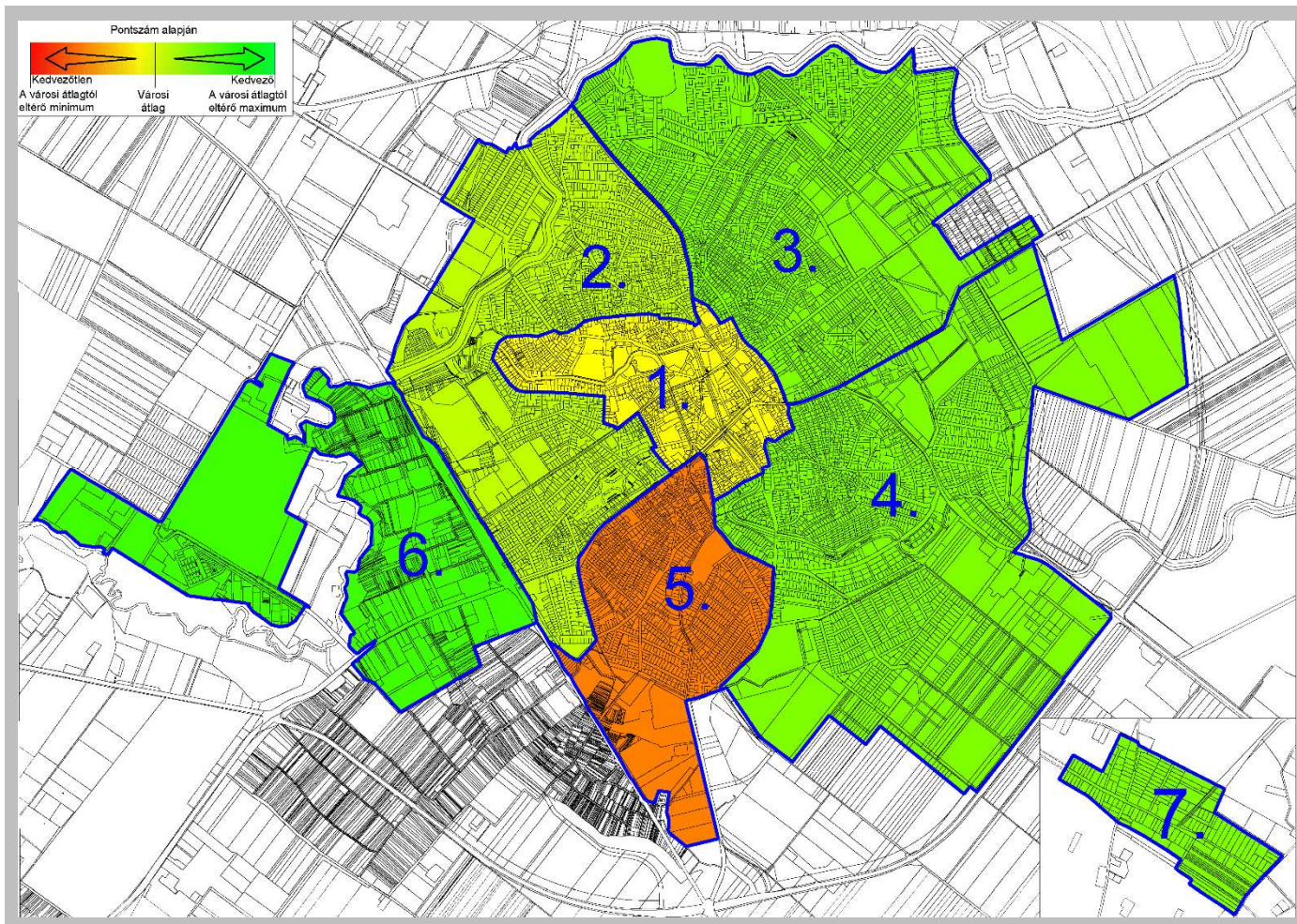
Adatsoronként a +5 értelmezését az alábbi táblázat mutatja be. (minden adatsornál az átlag a 0 érték)

Adatsorok témái	Maximális statisztikai értékek pontminősítése	Minimális statisztikai értékek pontminősítése
1. vitalitási index	+5	-5
2. legfeljebb általános isk. végzettséggel rendelkezők száma	-5 Az alacsonyabb adat a kedvezőbb	+5
3. felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	+5	-5
4. alacsony komfort fokozatú lakások aránya	-5 Az alacsonyabb adat a kedvezőbb	+5
5. foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	+5	-5
6. foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	-5 Az alacsonyabb adat a kedvezőbb	+5

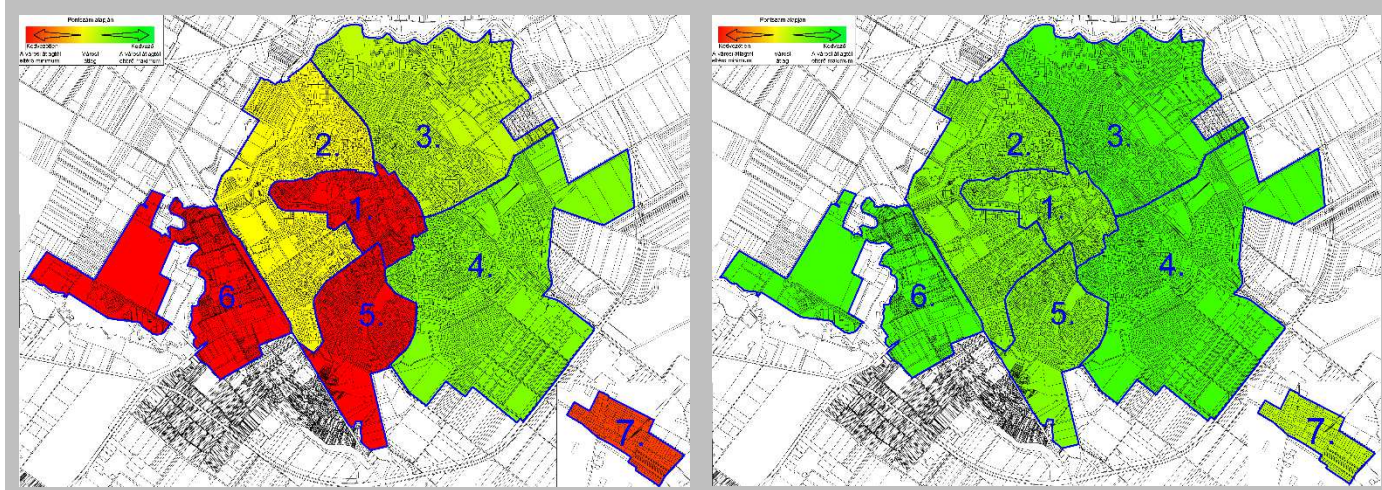
Az alábbi sémák a korábbi IVS-ben lehatárolt városrészekre készültek el. Ennek eredményeként be tudtuk mutatni a 10 év alatt bekövetkező változásokat is.

A problématerképen látható következtetések:

- A vitalitási index a város egészén negatív irányban változott, az Érpárti és a Káposztáskerti városrészekben fokozottan. A pontértékelésben az átlagtól való távolság látható. Ebből a szempontból az értékelési sorrendváltozásban a Hűtőgyári városrész és Portelek sorrendje változott előnytelen irányban. (mindkét településrészben alacsony a lakónépesség szám. Meg kell említeni, hogy a vitalitási index egyedül a külterületi lakosság körében emelkedett.
- A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma városi szinten, de minden városrészben is, 10 év alatt jelentősen csökkent. A sorrendi visszaesés a Belvárosban történt, ami azt jelzi, hogy meglepő módon a városi átlaghoz képest arányaiban itt csökken legkevésbé a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma.
- A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma városi és városrészi szinten is jelentősen növekedett. A sorrendi változásokat nézve az Érpárti és a Pelyhesparti városrészben eredményezett a változás sorrendi javulást.
- Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a városban több mint felére csökkent. Szinte minden városrészekben jelentős csökkenés következett be, Ez alól kivétel a Hűtőgépgyári városrész, ahol valamilyen oknál fogva emelkedett az alacsony komfortfokozatú lakások száma. A külterületen a kedvező folyamatok ellenére még mindig sok a komfort nélküli lakás.
- A foglalkoztatottak arány 10 év alatt a városban növekedett. Legmagasabb az arány a Hűtőgyári városrészben, legalacsonyabb a külterületen.
- A foglalkoztatott nélküli háztartások száma városi szinten kismértékben csökkent, legjobban, a Hűtőgyári városrészben.
- Az összesített pontszámok alapján 2001-ben a Hűtőgyári, a Pelyhesparti, és a Zagyvaparti városrészekben az ott lakók társadalmi helyzete kedvezőnek mondható. Porteleken és a külterületen a társadalmi problémák halmozódásáról beszélhetünk. 2011-ben a problémák némiképpen enyhültek, a városrészek között egy kiegyenlítődési folyamat indult el. A legkedvezőbb helyzetben továbbra is az említett három városrész van. Viszont a legkedvezőtlenebb a társadalmi problémákat tekintve Káposztáskerti városrész és továbbra is a külterület helyzete. Porteleken jelentős javulás mutatható ki.
- A lakónépesség 10 év alatt csökkent a városban. Két városrészben növekedés következett be, a Pelyhesparti városrészben és külterületen. Míg az előző a kedvező társadalmi helyzetet is tükrözi, addig a külterület népességnövekedése kedvezőtlen folyamatot érzékeltet.

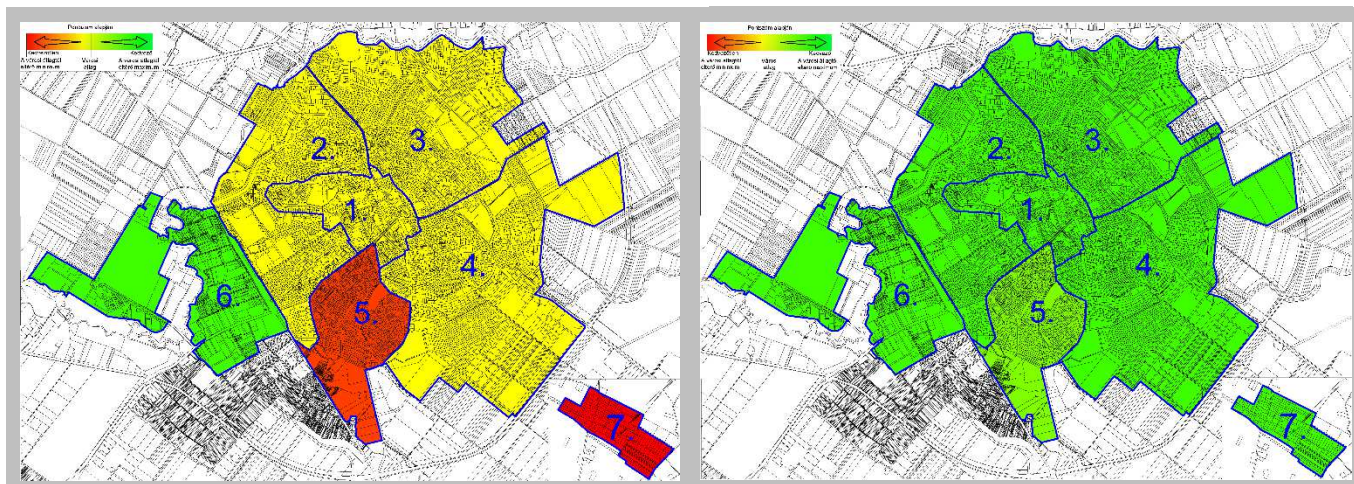

Társadalmi problémák halmozódása (összesítése) városrészenként 2011-ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

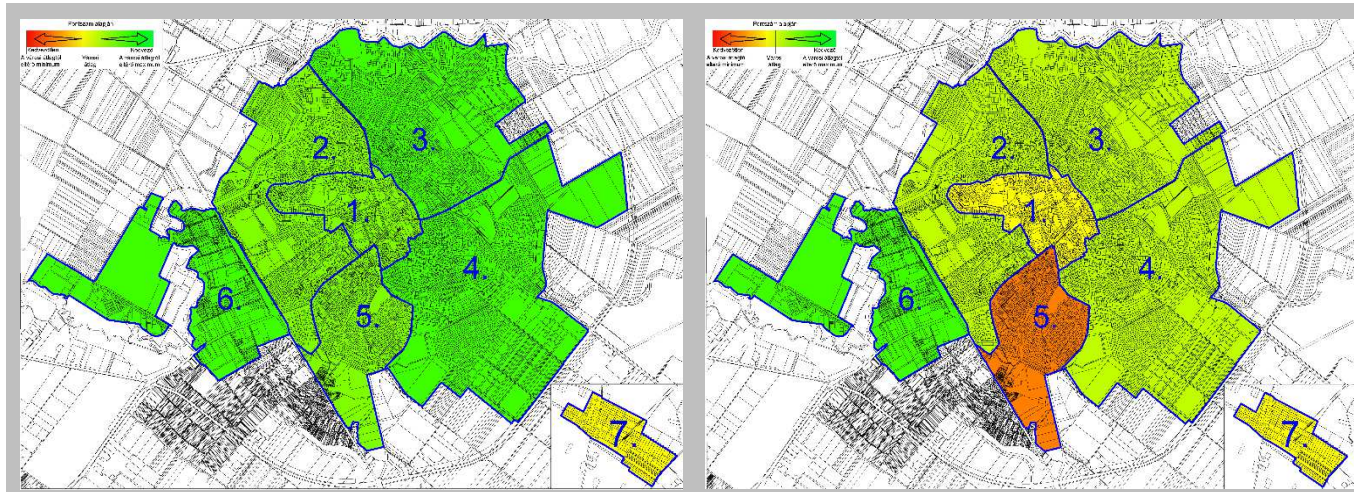
Vitalitási indexek 2011-ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

A legfeljebb általános iskolát végzettek arányának 2011-ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

Felsőfokú végzettségűek aránya 2011- ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 2011-ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

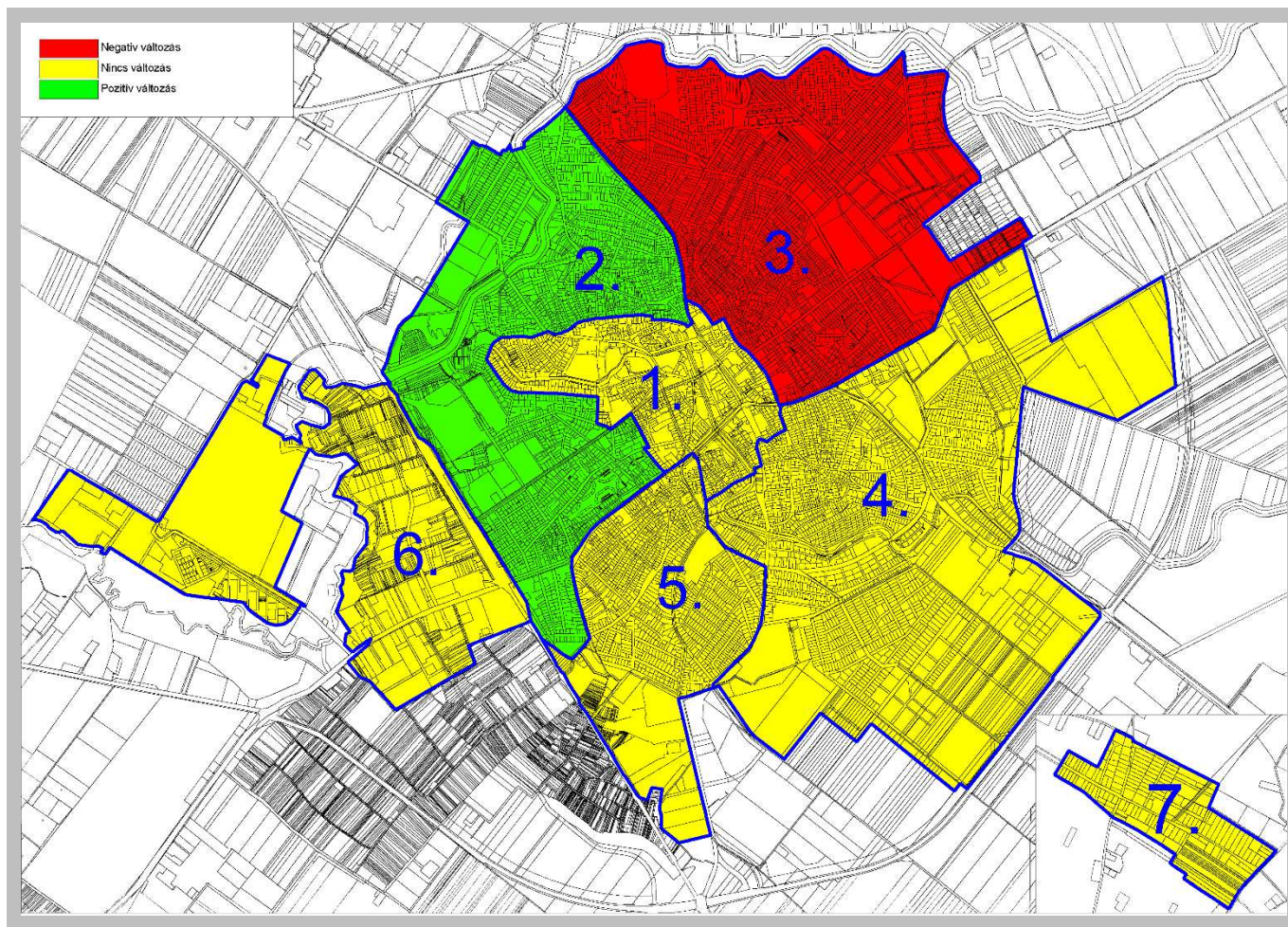

Foglalkoztatottak aránya 2011-be, a korábban lehatárolt városrészek szerint

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2011-ben, a korábban lehatárolt városrészek szerint

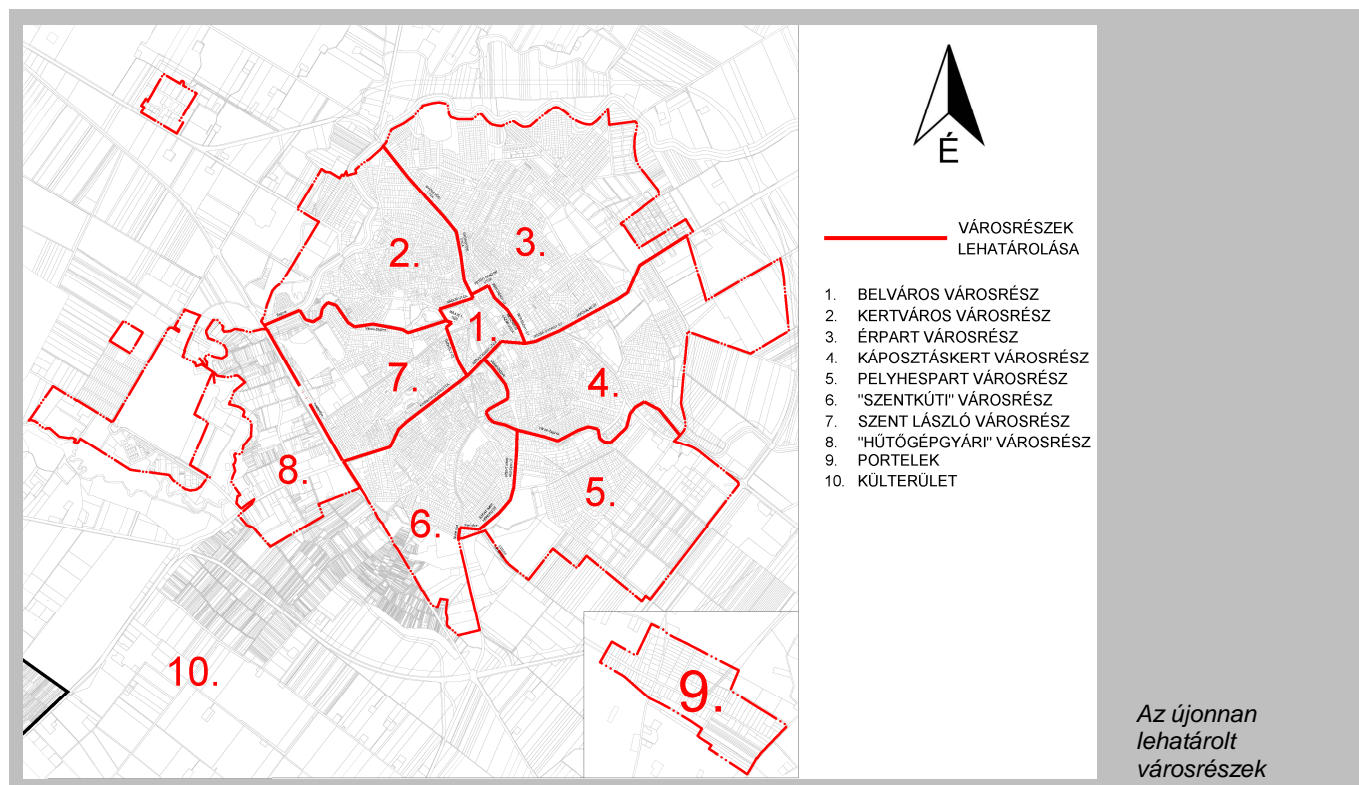
A fenti ábrasort a táblázatban szereplő pontszámok alapján állítottuk össze. Az alábbi összesített, azaz halmozott társadalmi problémákat bemutató ábra a 2001 és 2011 közötti változásokat érzékelteti, mégpedig az egymáshoz viszonyított sorrendi változás alapján. A táblázatban látható sorrendek jelzik, hogy 10 év alatt a Zagyvaparti városrészben visszaesés történt, míg az Érpárti városrészben javulás következett be.

Összes pontszám	001	+0,87	+4,27	+3,29	+8,69	-8,78	+28,0	-9,08	-24,0
	011	2,32	+6,8	11,93	12,4	-6,46	+17,23	-8,46	-19,9
Egymáshoz viszonyított sorrend	001	5.	3.	4.	2.	6.	1.	7.	8.
	011	5.	4.	3.	2.	6.	1.	7.	
Városrészek		Belváros	Zagyvaparti városrész	Érpárti városrész	Pelyhesparti városrész	Káposztáskert városrész	Hűtőgyári városrész	Portelek	Külterület

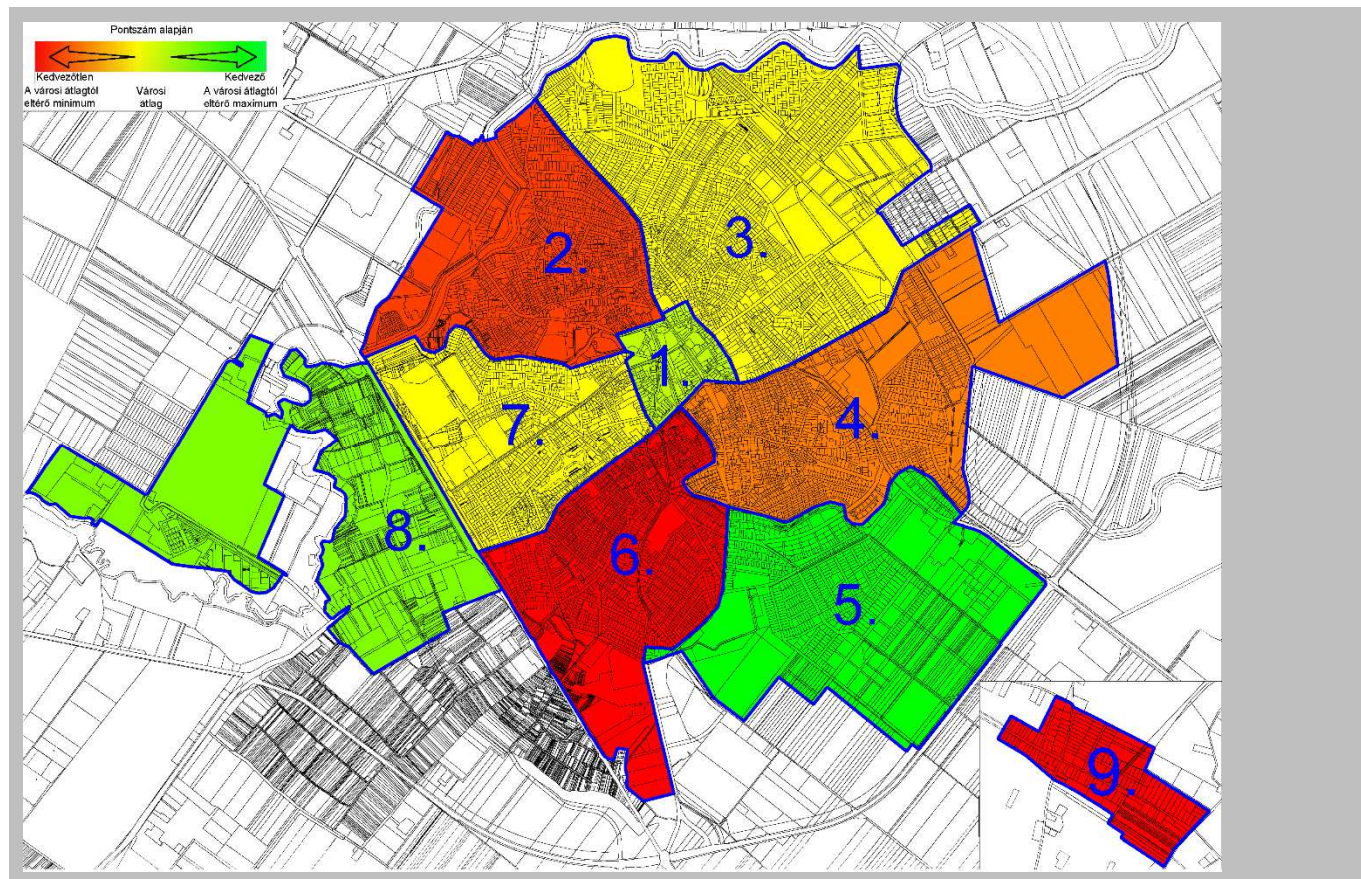
A halmozott (összesített) társadalmi problémák változása 2001 és 2011 között, az egymáshoz viszonyított sorrendi változás alapján, a korábban lehatárolt városrészekben

Az alábbiakban megvizsgáltuk az újonnan lehatárolt városrészek társadalmi probléma-halmozódását is, 2011-es adatok alapján.

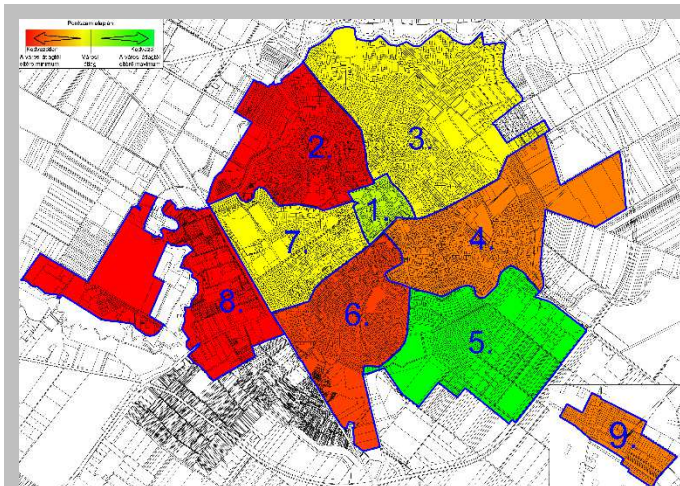

JÁSZBERÉNY VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

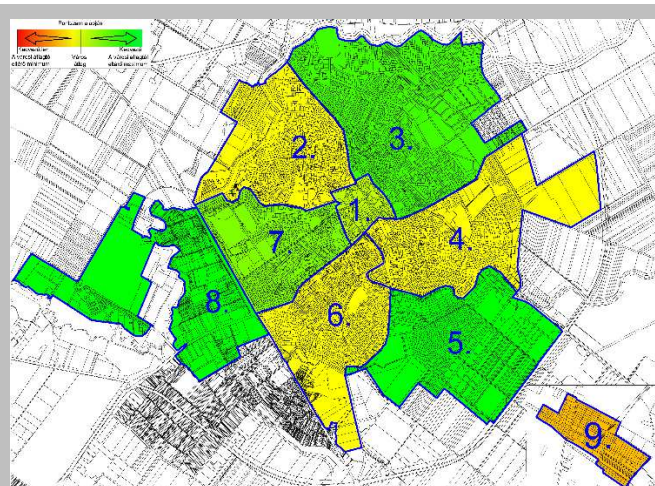
KSH 2011 évi mutatók megnevezése	értékek jellege	vizsgált városrészek										városi átlag	max.	min.
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.			
vitalitási index	adat	0,42	0,37	0,56	0,45	1,31	0,4	0,55	0,34	0,43	0,75	0,52		
	pont	+0,63	-4,17	+0,25	-1,94	+5,0	-3,33	+0,19	-5,0	-2,5	+1,46	0	+5	-5
legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya	adat	12,1	12,9	9,4	12,8	7,6	15,7	10,1	6,9	18,5	36,7	13,3	36,7	6,9
	pont	+0,94	+0,31	+3,05	+0,39	+4,45	-0,51	+2,50	+5	-1,11	-5,0	0	-5	+5
felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb népességben belül	adat	26,0	15,8	22,1	17,6	27,9	14,5	26,2	38,4	4,9	5,2	19,6	38,4	4,9
	pont	+1,70	-1,29	+0,67	-0,68	+2,21	-1,73	+1,76	+5,0	-5,0	-4,90	0	+5	-5
alacsony komfort fokozatú lakások aránya	adat	3,3	10,7	7,1	8,1	3,4	9,8	4,8	8,6	8,2	45,0	10,2	45,0	3,3
	pont	+5,0	-0,07	+2,25	+1,52	+4,93	+0,29	+3,92	+1,16	+1,45	-5,0	0	-5	+5
foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	adat	66,3	62,5	63,9	62,9	66,1	62,2	62,2	66,3	54,7	45,7	62,0	66,3	45,7
	pont	+5,0	+0,56	+2,11	+1,0	+4,56	+0,22	+0,22	+5,0	-2,24	-5,0	0	+5	-5
foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	adat	38,6	39,0	35,6	40,6	25,5	39,9	33,9	27,1	37,3	49,9	37,5	49,9	25,5
	pont	-0,44	-0,60	+0,79	-1,25	+5,0	-0,97	+1,50	+4,34	+0,08	-5,0	0	-5	+5
Osszes pontszám	pont	+12,83	-5,26	+9,13	-0,96	+26,15	-6,03	+10,09	+15,5	-9,32	-23,44	0		
Városrészek		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.			
		Belváros	Kertváros	Érpart városrész	Káposztáskert városrész	Pelyhespart városrész	Szentkúti városrész	Szent László városrész	Hűtőgépgyári városrész	Portelek	Külterülete	Város egésze		
Lakónépesség		1 169	3 844	5 651	3629	2 068	3751	4 045	594	323	2 013	27,09		

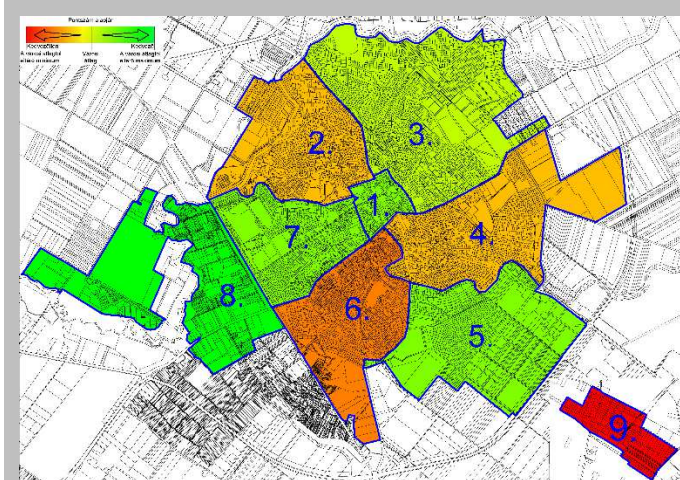
A társadalmi problémák halmozódása az újonnan lehatárolt városrészek szerint 2011-ben

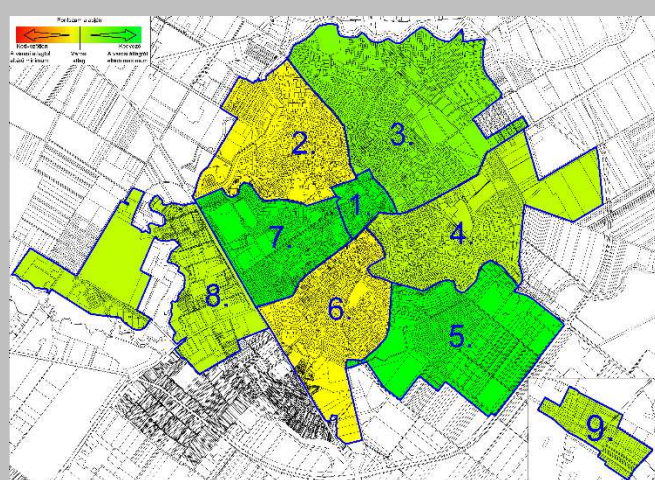
Vitalitási indexek 2011-ben, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

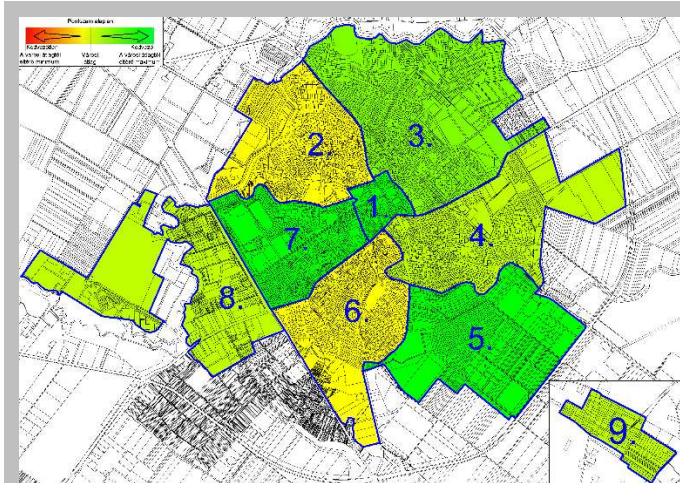
A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya 2011-ben, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

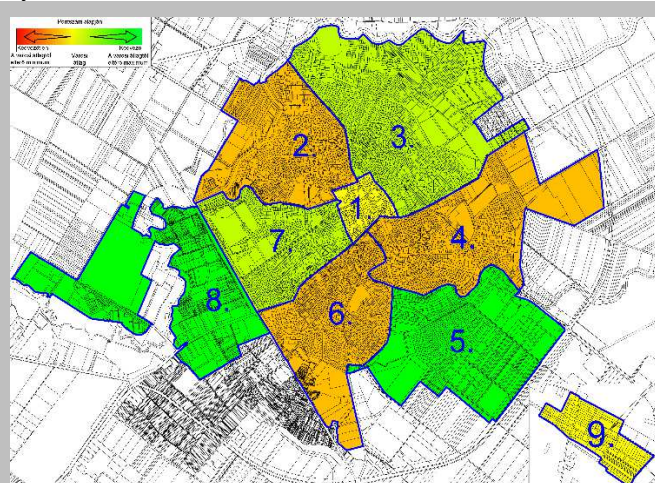
Felsőfokú végzettségűek aránya 2011-ben, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 2011-ben, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

Foglalkoztatottak aránya 2011-be, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

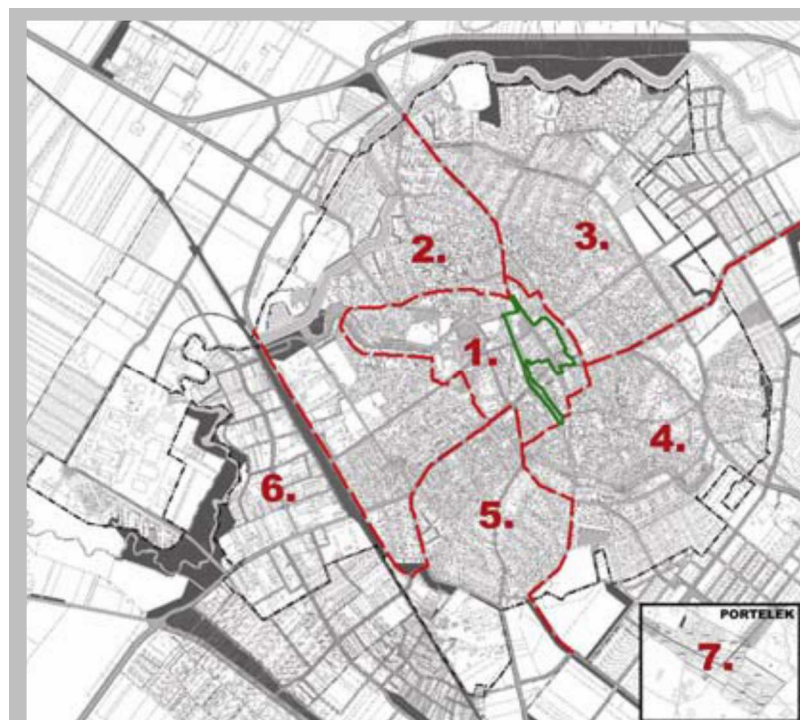

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2011-ben, az újonnan lehatárolt városrészek szerint

2.3. AZ ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

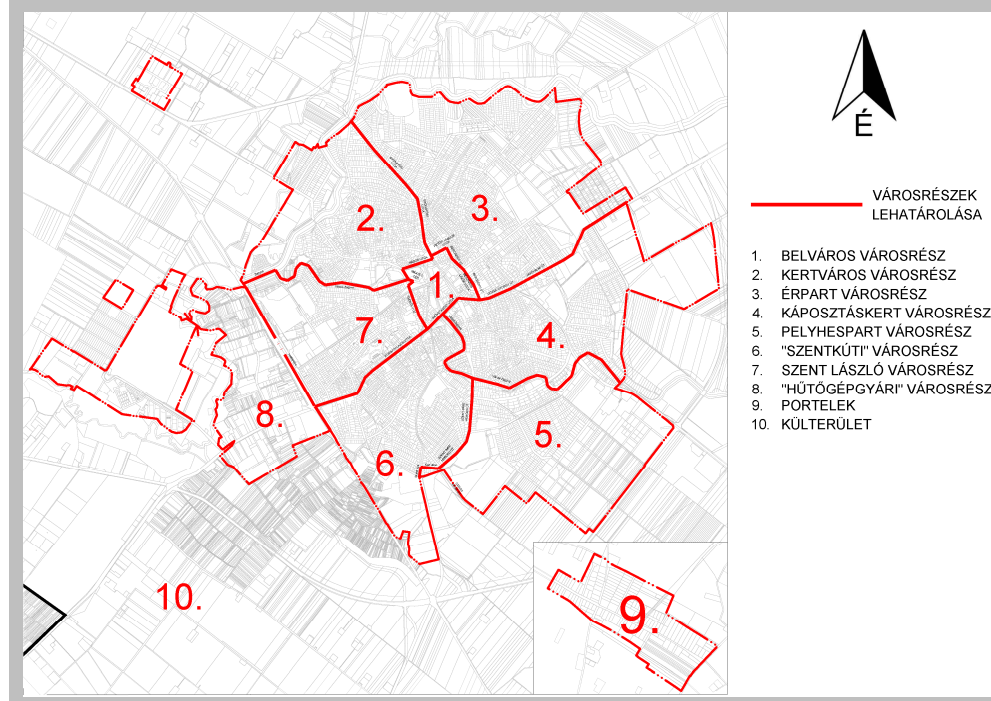
2.3.1. Településrészek kijelölése, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása

Jászberényben az egyes, egymástól eltérő jellegű városrészek lehatárolása a 2008. évi IVS-ben megtörtént. A város a 2014-2020-ig terjedő EU költségvetési időszak preferenciáinak és támogatási lehetőségeinek megfelelő új ITS elkészítéséhez azonban változtatott a városrészi lehatárolásokon. A vizsgálatok a korábbi és az új körzetbeosztásnak megfelelően is elkészültek, mert az új körzetek esetében az időbeli összehasonlítás, változási trendek megállapítása nem lett volna lehetséges, mivel azokra vonatkozó adatok csak a 2011-es népszámlálás alapján állnak rendelkezésre.

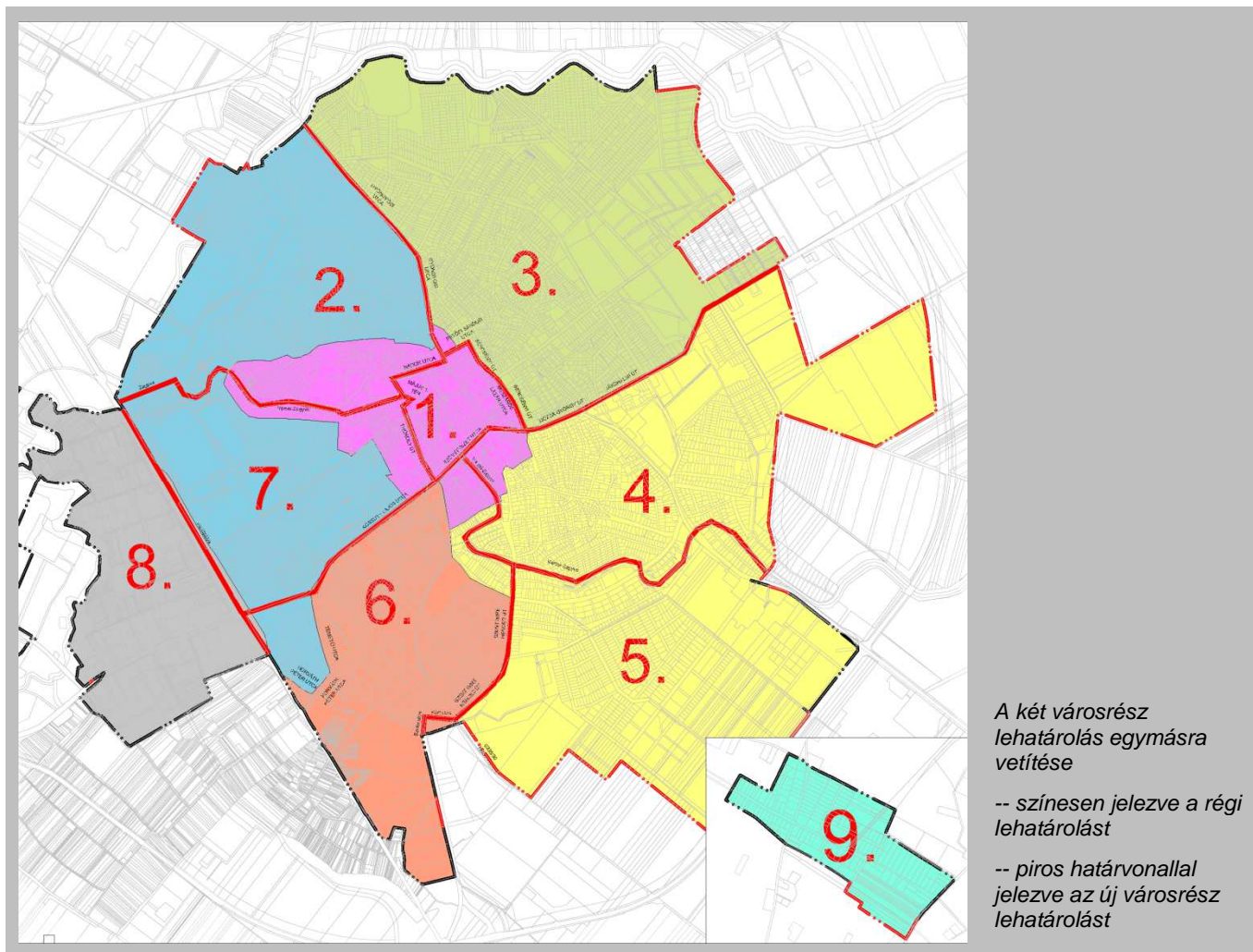
Ahhoz, hogy az utóbbi évek változásai jól követhetők legyenek, a változatlan területi lehatárolások teremtették meg a lehetőséget. Az összehasonlíthatóság és az időbeli változások, városrészi tendenciák feltárása érdekében valamennyi (korábbi) városrésznél figyelembe vételre kerültek a 2001. és 2011. évi népszámlálási adatokra alapozott különbségek. Az új városrészi beosztásra vonatkozó vizsgálatok jelenlegi (2011. évi népszámlálási) állapotot tükrözik.

Jászberény városrészeinek lehatárolása
 ← a 2008. évi IVS-hez
 ↓ a 2014. évi IVS-hez (lent).

A régi városrészi lehatárolások közül gyakorlatilag változatlanul maradt a volt 3 városrész, a volt 6. („Hűtő”) városrész megfelel a jelenlegi 8. számúnak, ugyanez mondható el Portelekről (rég 7 városrész = új 9.) városrész. A belvárosi 1. körzet sokkal kisebb lett, csak a szűk városközpontot tartalmazza. A korábbi 2. városrész – kiegészülve a városközponttól „levágott” területekkel – két részre feloszlott: a jelenlegi 2. és 7. körzetekre. Két részre szakadt a korábbi 4. városrész is: ma 4. és 5. körzetként

szerepel, de mindkettő kiegészült új belterületi növekményekkel is. Az egykori 5. számú városrész ma 6. számú, és kisebb mértékben növekedett a volt Zagyvapart és Belváros terhére.

2.3.2 Az egyes településrészek bemutatása, jellemzői

a) A korábbi városrész lehatárolás szerint

1. Városközpont

A város történeti, igazgatási és kulturális központja. A legtöbb közhivatal, kulturális és oktatási közintézmény, a kereskedelem és vendéglátás, a szakbolt hálózat és minőségi vendéglátóhelyek, turisztikai vonzerők jelentős része itt helyezkedik el. A főtér és környéke történeti beépítése, egységes és vonzó arculata és az ápolts, esztétikus központi zöldterületek emblematikus jelentőségűek, az egész várost szimbolizálják. Itt található Jászberény műemlékeinek több mint fele (63%), és a helyi karaktert biztosító helyi védettségű épületek jelentős része is.

A városrész **lakónépsége** 2001-2011-ig 4281 főről 3766 főre csökkent, és a jelenlegi összárosi népesség 13,9 %-át teszi ki. 2001-ben a városközpont lakossága még az egész városénak 15,2%-a volt, azaz a népesség fogyás a belvárosban gyorsabb, mint Jászberény egészében. Az utóbbi évtizedben a teljes lakónépség 4%-kal fogyott, a városközponté azonban 12%-kal. A városrész lakosságának **korösszetétele** már az ezredfordulón is idősebb volt, mint a város egészéé. Azóta a változások következtében az arányok tovább romlottak, míg 2001-ben a főbb korcsoport arányok 12,5% (0-14 éves), 60,7% (15-59 éves), 26,8% (60 éven felüliek). Mára ezek az arányok: 10,0 % gyermek, 58,6% munkaképes korú, 31,4 % idős arányra módosultak. Itt a legmagasabb a nyugdíjas korú népesség részaránya. Az itteni lakosság **képzettségi szintje** magas, messze meghaladja a városi átlagot. A belvárosi lakosság 12,2 %-a rendelkezik csak általános iskolai végzettséggel, ez alacsonyabb, mint a városi arány (13,3%). Az egész városban a diplomások aránya 17,5 %, itt magasabb: 22,8%. A foglalkoztatottság a városrészben az ezredfordulón 59,5% volt, ami az akkori összárosi szintet egy százalékkal meghaladta. Mára a városközponti lakosság **foglalkoztatottsága** 62,6 %-ra nőtt, de a növekedés kisebb mértékű volt, mint a város egészében, így most a 62,0%-os városi átlagot csak 0,6 %-

kal múlja felül. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a városi érték körül alakul, kicsivel meghaladja azt, ami elsősorban a rohamos előregedés számlájára írható.

1. Városközpont	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összvárosi váltózási ütem % 100%=2001	városközp. 2001	városközp. 2011.	városrészi váltózási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	4281	3766	88,0
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	12,5	10,0	80,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	60,7	58,6	96,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	26,8	31,4	117,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15- 59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	20,4	12,2	59,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	17,5	22,8	130,3
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	1842	1879	102,0
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	11,3	5,3	46,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		32,9	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelem- mel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		7,2	
Foglalkoztatottak aránya a 15- 64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	59,5	62,6	105,2
Foglalkoztatott nélküli házt. %	38,4	37,5	97,7	38,1	38,4	100,8

A városrész **lakásállománya** a két népszámlálás között 1842 lakásról 1879 db-ra, összesen 37-tel 2 %-kal gyarapodott, ami elmarad a városi 6,0%-os növekedési ütemtől, de ez a városrész jellegét tekintve egyáltalán nem hátrány. A **lakásminőséggel** kapcsolatosan megállapítható, hogy az alacsony komfortú lakások aránya a városi érték fele körül volt 2001-ben és 2011-ben is, miközben abszolút értékben a felére 10,2%-ról 5,3 %-ra csökkent.

A **városközpont problémája**, hogy – éppen központi fekvése következtében – a rajta átfutó utak és az itt tömörülő intézmények miatt jelentős forgalom terheli, emiatt a környezetterhelés magas. A kedvező adottságok közül nem eléggé kihasználta a Városi-Zagyva partja, ahol mind a pihenési, közterületi funkciók, mind a zöldfelületi jelleg és növényzeti érték még nem kellően kialakított.

2. Zagyvaparti városrész

A Zagyvapart városrész a városközpontot ÉNy-Ny-DNy felől körülölelő, a vasútig nyúló terület. Elsősorban lakóterületi városrész, bár jelentős intézményekkel is rendelkezik.

A városrész **lakónépessége** 2001-2011-ig 7343 főről 6824 főre csökkent, és a jelenlegi összvárosi népesség 25,2 %-át teszi ki. A fogyás üteme (-7,1%) meghaladja a városi népesség csökkenés mértékét (-4,0%). A városrész lakosságának **korösszetétele** az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 14,4% (0-14 éves), 64,4% (15-59 éves) és 21,5% (60 éven felüliek) volt. A 2011. évi népszámlálás szerint a gyermekek 13,2%-os városrészi aránya kismértékben alacsonyabb a városi átlagnál (13,5%), a munkaképes korúaké 63,1%, magasabb az átlagosnál (60,5%), a nyugdíjas korosztály 23,7%-a pedig kedvezően alacsonyabb, mint az összvárosi (26,0%). Az itt élő lakosság **képzettségi szintje** ma: 12,4% csak általános iskolát végzett, 20,3% diplomás. Ez a 2001-es 20,9%-os **általános iskolai végzettségű** és a 14,2 %-os **diplomás** arányhoz képest jelentős javulást jelez, és kismértékben jobb a városi jellemzőknél.

A **foglalkoztatottsága** városrészben az ezredfordulón 58,8%, az összvárosi szintnél valamivel magasabb volt. Ma a foglalkoztatottság 62,9%-os, valamivel kedvezőbb a 62,0%-os jászberényi mutatónál. Változott a **foglalkoztatott nélküli háztartások** aránya is tíz év alatt 37,2 %-ról 35,6 %-ra csökkent, ami két

%-kal alacsonyabb a városi értéknél. Megállapítható tehát, hogy a Zagyvapart városrész kedvező demográfiai és szociális jellemzőkkel rendelkezik.

2. Zagyvaparti városrész	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összvárosi változási ütem % 100%=2001	Zagyvapart 2001	Zagyvapart 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	7343	6824	92,9
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	14,4	13,2	91,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	64,4	63,1	98,0
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	21,5	23,7	110,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	20,9	12,4	59,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	14,2	20,3	143,0
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	2977	3061	102,8
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	16,6	7,3	44,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		32,3	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelem-mel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		7,4	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	58,8	62,9	107,0
Foglalkoztatott nélküli házt.%	38,4	37,5	97,7	37,2	35,6	95,7

A városrész **lakásállománya** a két népszámlálás között 2977 db-ról 3061 db-ra nőtt. A **lakásminőség** változása is kedvező, míg 2001-ben az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 16,6% volt, napjainkra ez 7,3%-ra csökkent, mind az ezredforduló, mind pedig most a városi szintnél kedvezően kisebb a komforthiányos lakások részaránya.

Zagyvapart problémája, hogy a határán elhelyezkedő vasútvonal és a vasútállomás környezete leromlott állapotú, nem vonzó. Kívánni valót hagy maga után a Faiskola utcai bérakás állomány is, valamint a Városi stadion állapota sem kielégítő.

3. Érperti városrész

Jászberény belterületének ÉK-i részét foglalja el. Határos a Zagyvapart városrészsel, rövidebb szakaszon a városközponttal és délről pedig a Pelyhespart városrészsel.

A városrész **lakónépessége** 2001-2011-ig 5766 főről 5644 főre csökkent, és a jelenlegi összvárosi népesség 20,84 %-át teszi ki. A fogyás mértéke -2,9%, kisebb, mint a jászberényi lakosságé (-4,0%). A városrész lakosságának **korösszetétele** az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 15,5% (0-14 éves), 63,1% (15-59 éves) és 21,4% (60 éven felüliek) volt, a 2011. évi népszámlálásnál ezek az arányok: 14,6%, 59,6% és 25,8%-ra módosultak. Eszerint a gyermekkorúak csökkenési üteme kb. megegyezett a városival, de arányuk még mindig magasabb annál. A munkaképes korúak fogyása a városrészben meghaladta az átlagos mértéket, és aránya is (59,6%) az átlagos (60,5%) alá csökkent. Az idősek aránya is gyorsabb ütemben nőtt, mint egész Jászberényben, de 25,8%-os arányuk még így sem éri el a városi szintet (26,0%).

Az itteni lakosság **képzettségi szintje** kedvezőbb az átlagosnál, ma 9,4% csak általános iskolát végzett, ez kevesebb az összvárosi 13,3%-nál, 22,1% pedig diplomás, magasabb, mint a városi 19,6%. Különösen kiemelendő, hogy a városi képzettségi szint utóbbi évtizedben tapasztalható igen gyors ütemét - a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők megfelelőzését és a felsőfokú képzettégűek arányának 150 %-os növekedését – is meghaladta Érperton a képzettségi szintek

emelkedése. Itt a csupán alapfokú iskolával rendelkezők aránya a tíz évvel korábbi 42,3%-ára esett, míg a diplomások aránya 66,2 %-kal nőtt. Ez a 2001-es 22,2%-os általános iskolai végzettségű és 13,3 %-os diplomás arányhoz képest igen jelentős javulást jelez. A *foglalkoztatottság* a városrészben az ezredfordulón 59,4% volt, az akkori összvárosi szintnél valamivel magasabb. Mára ez 63,9%-ra nőtt és most is meghaladja a 62,0%-os városi szintet. Változott a *foglalkoztatott nélküli háztartások aránya* is tíz év alatt 36,7 %-ról 35,5 %-ra csökkent, 2%-kal jobb a városinál.

3. Érpárti városrész	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összvárosi változási ütem % 100%=2001	Érpárti vr. 2001	Érpárti vr. 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	5766	5644	97,9
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	15,5	14,6	94,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	63,1	59,6	94,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	21,4	25,8	120,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	22,2	9,4	42,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	13,3	22,1	166,2
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	2156	2319	107,6
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	20,9	7,1	34,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		30,4	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		5,7	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	59,4	63,9	107,6
Foglalkoztatott nélküli házt.%	38,4	37,5	97,7	36,7	35,5	96,7

Érpárt *lakásállománya* a két népszámlálás között 2156 db-ról 2319 db-ra nőtt, a növekedés üteme (+7,6%) nagyobb volt a városinál (+6,6%). A *lakásminőség* változása is kedvező, míg 2001-ben az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 20,9%, az akkori városi átlagnál 1,7%-kal jobb volt, napjainkra ez 7,1 %-ra csökkent, így a mai jászberényi mutatónál (10,2%) 3,1%-kal kedvezőbb, azaz a javulás üteme meghaladta a városét.

Érpárti városrész problémái, hogy nem alakult ki városrész-központ, viszonylag kevés az intézmény, nem elegendő a közösségi zöldfelület (a természeti értéket képviselő Fehértói temető nem tekinthető ennek), és a Mester utcai szegregátum megszüntetése jelentős feladatot jelent.

4. Pelyhespart városrész

A városrész a belterület DK-i részét foglalja el a belterületi határig. Jellemzően lakóterület, de további lakásépítésre alkalmas területek még rendelkezésre állnak. A volt Huszárlaktanya eladása már megtörtént, de újrahasznosítása, a terület rehabilitációja még nem.

A városrész *lakónépessége* 2001-2011-ig 4968 főről 5265 főre nőtt, és a jelenlegi összvárosi népesség 19,4%-át teszi ki. Ez az arány 2001-ben még csak 17,6% volt, azaz a városrész súlya növekedett. Ezt jelzi az is, hogy míg Jászberény tíz év alatt 4,8%-os népesség csökkenést szenvedett el, addig Pelyhespart +6,0%-os népesség gyarapodást ért el. A városrész lakosságának *korösszetétele* az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 14,8% (0-14 éves), 63,1% (15-59 éves) és 22,1% (60 éven felüliek) volt. Az általánosan jellemző elöregedéssel ellentétben a városrész lakossága fiatalodott, a gyermekek aránya 15,4%-ra emelkedett, a munkaképes korosztály aránya gyakorlatilag változatlan (60,8%) maradt, az időseké azonban kisebb mértékben nőtt az átlagosnál, arányuk a városi 16,0%-hoz képest itt csak 23,7%. Az itteni lakosság *képzettségi szintje* magasabb a városinál, a csak

általános iskolát végzettek 10,4%-nyian vannak – szemben a városi 13,3%-kal -, a diplomások aránya 20,9%, magasabb a 19,6%-os átlagnál. Ez a 2001-es 20,5%-os általános iskolai végzettségű és 12,8 %-os diplomás arányhoz képest javulást jelez és a javulás üteme is meghaladja a városi mértéket. A **foglalkoztatottság** a városrészben az ezredfordulón 61,7% volt, az akkori összárosi szintnél magasabb. A 64,0%-os pelyhesparti foglalkoztatottság ma is meghaladja a 62,0%-os városi értéket. Csak kis mértékben változott a **foglalkoztatott nélküli háztartások** aránya tíz év alatt: 36,1 %-ról 36,0%-ra, de mindkét időpontban valamivel jobb, mint a városi érték.

4. Pelyhespart városrész	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összárosi változási ütem % 100%=2001	Pelyhespart 2001	Pelyhespart 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	4968	5265	106,0
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	14,8	15,4	104,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	63,1	60,8	96,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	22,1	23,7	107,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	20,5	10,4	50,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	12,8	20,9	163,3
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	2023	2344	115,9
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	18,1	6,7	37,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		30,8	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		6,3	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	61,7	64,0	103,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,4	37,5	97,7	36,1	36,0	99,7

A városrész **lakásállománya** a két népszámlálás között 2023 db-ról 2344-re növekedett, ami 15,9%-os gyarapodást jelent, magasabbat, mint a városi (6,6%). A **lakásminőség** változása is kedvező, míg 2001-ben az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 18,1% volt, napjainkra ez 6,7%-ra, messze az összárosi 10,2% alá csökkent.

Pelyhespart városrész problémái: nincs városrész-központja, melynek létrehozása – amennyiben a tervezett lakóterület-fejlesztések megvalósulnak – egyre sürgetőbbé válik. A Városi-Zagyva rendezése ugyancsak szükséges lenne. A forgalmasabb utak mentén jelentős a környezetterhelés.

5. Káposztáskerti városrész

A belterület déli részén fekvő, viszonylag kis területű városrész. É-i csücske a városközponthoz, K-i oldala Pelyhesparthoz, Ny-i oldala a Zagyvaparthoz kapcsolódik. Jellemzően családiházak lakóterület. A jelentősebb városi intézmények közül csupán a Szent Erzsébet Kórház található itt, jellemzően kevés a közintézmény.

A városrész **lakónépessége** 2001-2011-ig 3044 főről 2646 főre változott, és a jelenleg a jászberényi népesség 9,8%-át teszi ki a 2001-es 10,8% helyett, azaz városon belüli súly csökkent. A népességfogyás az összárosi -4,0%-kal szemben itt 13,9%-os volt. A városrész lakosságának **korösszetétele** is romlott: az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 14,4% (0-14 éves), megegyezett a városi átlaggal, mára 11,9%-ra, a 13,5%-os átlag alá csökkent. A 2001-es 59,8% munkaképes korú lakosság 56,5%-ra fogyott, mindkét időszakban a városi érték alatt maradt, de az attól

való eltérés a Káposztáskert kárára nőtt. Az idősek ezredfordulói 25,8%-os aránya mára 31,6%-ra emelkedett, jelentősen meghaladja a városi 26,0%-os szintet. Az itteni lakosság *képzettségi szintje* – bár 2001-hez képest sokat javult – még mindig elmarad az átlagostól. A *csak alacsony iskolával rendelkezők* 14,7%-a meghaladja a 13,3%-os városi mértéket, míg a diplomások aránya – annak ellenére, hogy tíz év alatt 6,8%-ról 13,8%-ra, a duplájára nőtt – elmarad az összárosi 19,6%-tól. A *foglalkoztatottsága* városrészben az ezredfordulón 57,8% az akkori összárosi szintnél alacsonyabb volt, mára a 62,8%-os városrészi arány utolérte a 62,0%-os városi szintet. Változott a *foglalkoztatott nélküli háztartások* aránya is tíz év alatt 42,3%-ról 40,8%-ra csökkent, de még így is magasabb a 37,5%-os városinál. A városrész kedvezőtlen demográfiai és szociális helyzetét mutatja, hogy népessége öregebb, ugyanakkor az iskolázottsági szint is és a foglalkoztatottság is elmarad a városi átlagtól.

5. Káposztáskerti városrész	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összárosi változási ütem % 100%=2001	Káposztáskert 2001	Káposztáskert 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	3044	2646	86,9
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	14,4	11,9	82,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	59,8	56,5	94,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	25,8	31,6	122,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	27,3	14,7	53,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	6,8	13,6	200,0
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	1193	1170	98,1
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	29,6	12,1	40,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		30,9	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		7,5	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	57,8	62,8	108,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,4	37,5	97,7	42,3	40,8	96,4

A városrész *lakásállománya* a két népszámlálás között 1193 db-ról 1170 db-ra csökkent, azaz a városi 6,6%-os növekménnyel szemben veszteséget könyvelhetett el. A *lakásminőség* változása azonban kedvező, az alacsony komfortfokozatú lakások arányának csökkenése (29,6%-ról 12,1%-ra) nagyobb volt, mint az egész városban, de még így is meghaladja a jelenlegi jászberényi szintet (10,2%). A lakásminőség is gyengébb, mint a városi mutatók, így megállapítható, hogy a fizikai lakhatási feltételek is elmaradnak a városrészek többségétől.

Káposztáskert problémái: a városrész helyzete fizikai és társadalmi szempontból is kedvezőtlenebb, mint a városi átlag, a Káposztáskert népességének képzettségi és foglalkoztatottsági szintje elmarad a várositól, lakásállományában magasabb az alacsony komfortfokozatúak aránya, a területen nem kielégítő a közintézményi ellátás.

6. „Hűtő” városrész

A belterület DNY-i részén, de a várostesttől a vasút által elvágott, szinte különálló városrész. A vasútvonal a szerves városszerkezeti kapcsolatokat nem teszi lehetővé. A terület részben lakóterület, de a legalacsonyabb lakónépességgel rendelkező része Jászberénynek, jellemzően gazdasági terület, a

város legnagyobb vállalkozásai, üzemei itt működnek. Gazdasági súlya domináns. A városrészen át kanyargó Zagyva szerkezeti és zöldfelületi szempontból is meghatározó, a mellette elhelyezkedő Zagyva menti Természetvédelmi Terület helyi védelem alatt áll. Intézményhálózata nem túl sűrű, de a zöldfelületekhez kapcsolódó Állat és Növénykert összvárosi szinten is vonzó létesítmény.

A legkevesebb **lakónépességgel** rendelkező belterületi városrész, lakóinak száma 2001-2011-ig 720 főről 606 főre csökkent, a fogyás mértéke (-15,8%) jelentősen meghaladta a város egészének csökkenését (-4,0%). A Hűtő városrész jelenleg az összvárosi népesség mindössze 2,2 %-át teszi ki. A városrész lakosságának **korösszetétele** az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 12,6% (0-14 éves), 70,6% (15-59 éves) és 16,8% (60 éven felüliek) volt, azaz dominált a munkaképes korú lakosságcsoporthoz. Mára – a városit nagymértékben meghaladó előregedés következtében – a gyermek korosztály aránya 10% alá (9,1%) csökkent, a korcsoport városi 6,2%-os csökkenési ütemével szemben itt a mérséklődés 27,8%-os volt. A munkaképes korosztály továbbra is meghatározó maradt (63,9%), de ugrásszerűen, 16,8%-ról 27,1%-ra a 26,0%-os városi átlag fölé nőtt az idősek aránya. A városrész lakosságának **képzettségi szintje** az ezredfordulón is és ma is sokkal jobb a városinál: ma 7,5% a csak általános iskolát végzettek és – a városi érték majdnem kétszerese – 37,8% a diplomások aránya. A **foglalkoztatottság** a városrészben az ezredfordulón 69,3% volt, az összvárosi szintnél sokkal magasabb. Mára ez 66,1 %-ra változott, ami még mindig magasabb az átlagosnál, de a városi foglalkoztatás 6,0%-os növekedési ütemével szemben itt -4,6%-os csökkenési ütem volt tapasztalható. Változott a **foglalkoztatott nélküli háztartások** aránya is tíz év alatt a nagyon kedvezően alacsony 21,8%-ról 27,0%-ra emelkedett.

6. „Hűtő” városrész	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összvárosi változási ütem % 100%=2001	Hűtő vr. 2001	Hűtő vr. 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	720	606	84,2
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	12,6	9,1	72,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	70,6	63,9	90,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	16,8	27,1	161,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	13,8	7,5	54,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	30,0	37,8	126,0
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	278	328	118,0
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	7,2	8,5	118,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		25,6	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		4,1	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	69,3	66,1	95,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,4	37,5	97,7	21,8	27,0	123,9

A városrész **lakásállománya** a két népszámlálás között 278 db-ról 328 db-ra, a tíz évvel korábbi 118,0%-ára növekedett, ami a közben lezajlott népesség miatt figyelemre méltó. A **lakásminőséget** tekintve itt már korábban is kicsi volt az alacsony komfortfokozatúak aránya (2001-ben 7,2%), napjainkban ez a KSH szerint 8,5%, ami talán statisztikai tévedésen alapul, mivel nem valószínű, hogy ebben a városrészben az új lakások ne komfortosan épültek volna meg.

A „Hűtő” városrész problémái az elszigeteltség, a városszerkezeti kapcsolatok hiánya, a vasút „átjárhatatlansága”, a városrészközpont hiánya és az, hogy az üzleti turizmus számára nincs megfelelő infrastruktúra (szállásférőhely).

7. Portelek

Önálló, a központi belterülethez nem kapcsolódó belterületi városrész a várostól 12 km-re DNy-i irányban.

Lakóinak száma 2001-2011-ig 308 főről 323 főre nőtt, de még így is a jelenlegi összárosi népesség csupán 1,2 %-át teszi ki. A városrész lakosságának **korösszetétele** az ezredfordulón, 2001-ben a főbb korcsoportok szerint 17,2% (0-14 éves), 62,0% (15-59 éves) és 20,8% (60 éven felüliek) volt, azaz rendkívül magas, a városi átlagot meghaladó volt a gyermekkorú lakosságcsoporthoz aránya. Mára ez 11,5%-ra, a 13,3%-os átlag alá, az eredeti érték 66,9%-ára csökkent. A munkaképes korosztály aránya változatlan (61,9%), 26,6%-ra, kicsivel a városi szint fölé nőtt viszont az idősek aránya. A porteleki **lakosság képzettségi szintje** gyengébb a jászberényinél, különösen a diplomások aránya rendkívül alacsony. Ma a portelekiek 18,5 %-a csak általános iskolát végzett, a diplomások aránya csupán 4,9%, az iskolázottság növekedése ellenére még mindig rendkívül elmarad a városi 19,6%-os átlagtól. Igaz, ez tíz évvel korábban is így volt: A 2001-es 40,8%-os általános iskolai végzettségű és 2,7 %-os diplomás arányhoz képest ugyan javulás következett be, de a lemaradás még jelentős. A **foglalkoztatottság** a városrészben az ezredfordulón rendkívül alacsony, 50,0% volt, az akkori 58,5%-os összárosi szinttől jelentősen elmaradva. Mára a foglalkoztatás aránya 54,7%-ra emelkedett, de még mindig kevesebb, mint a városi 62,0%. Alig változott a **foglalkoztatott nélküli háztartások** aránya tíz év alatt: a nagyon kedvezőtlenül magas 37,7%-ról csupán 37,3%-ra sikerült mérsékelni.

7. Portelek	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	összárosi változási ütem % 100%=2001	Portelek 2001	Portelek 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	308	323	104,9
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	17,2	11,5	66,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	62,0	61,9	99,8
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	20,8	26,6	127,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	40,8	18,5	45,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	2,7	4,9	181,5
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	112	122	108,9
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	54,5	8,2	15,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		40,0	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		7,0	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	50,0	54,7	109,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,4	37,5	97,7	37,7	37,3	98,9

A városrész **lakásállománya** a két népszámlálás között 112 db-ról 122 db-ra emelkedett. A **lakásminőség** ugrásszerű változása azonban rendkívül kedvező, a korábbi nagyon magas arányú (54,5%) alacsony komfortfokozatú lakásarány napjainkra 8,2%-ra, a városi átlag (10,2%) alá esett.

Portelek városrész problémája, hogy – elsősorban társadalmilag - elmarad a városi szinttől. Kedvezőtlen a központi belterülettől való jelentős távolság, a fizikai elszigeteltség, a közszolgáltatások és intézményellátás alacsony szintje, az alacsony kvalifikáltság és foglalkoztatottság.

8. Külterület

A külterület ellátása, az emberi körülmények biztosítása rendkívül nehéz feladatot ró a városra. Éppen ezért gond, hogy mind a külterületi népességszám, mind pedig a lakásszám növekedett az utóbbi évtizedben. Külön gondot okoz, hogy a mélyszegénységben élők száma gyarapszik a külterületeken, ahol szegregáltságuk csak fokozódhat és a társadalomba visszailleszkedésük megnehezül.

A külterületi **népességszám** 2001-2011-ig 1773 főről 2013 főre emelkedett, ami 13,5%-os emelkedés, szemben az öszvárosi 4,0%-os csökkenéssel. A külterületi népesség teszi ki a jelenlegi öszvárosi lakónépesség 7,4%-át. A külterületi lakosság **korösszetétele** eltér a városi korstruktúrájától. A gyermekek aránya sokkal magasabb, a városi 13,3%-os átlag helyett 16,6%, a munkaképes korosztály (61,2%) kb. a városinak (60,5%) megfelelően alakul, az idősek 22,2%-os aránya azonban a jászberényinél (26,0%) alacsonyabb. Különös problémát okoz a gyermekek magas száma, az iskoláztatás és a közlekedés megoldása. A külterületi **lakosság képzettségi szintje** sokkal gyengébb a jászberényinél, a diplomások aránya rendkívül alacsony (5,12%), a városi átlag (19,6%) negyede körüli, ugyanakkor kiugróan magas a maximum csak általános iskolával rendelkezők (36,7%) aránya, ami a városi értéknek (13,3%) majdnem háromszorosa. A 2001-es 52,6%-os általános iskolai végzettségű és 2,1 %-os diplomás arányhoz képest ugyan javulás következett be, de a lemaradás továbbra is jelentős, a csak alapfokon képzettek arányának csökkenési üteme is elmaradt a városi átlagtól, azaz a különbség tovább növekedett.

Külterület	Jászberény összesen 2001	Jászberény összesen 2011	öszvárosi változási ütem % 100%=2001	Külterület 2001	Külterület 2011.	városrészi változási ütem % 100%=2001
Lakónépesség száma	28203	27087	96,0	1773	2013	113,5
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,4	13,5	93,8	15,9	16,6	104,4
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,8	60,5	96,3	60,2	61,2	101,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,8	26,0	114,0	23,9	22,2	92,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	23,6	13,3	56,4	52,6	36,7	69,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	19,6	150,8	2,1	5,2	247,6
Lakásállomány (db)	11397	12154	106,6	816	931	114,1
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	22,6	10,2	45,1	77,0	45,0	58,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,8	32,8	89,1		50,0	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,5	7,9	58,5		23,3	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	58,5	62,0	106,0	40,9	45,7	111,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,4	37,5	97,7	55,2	49,9	90,4

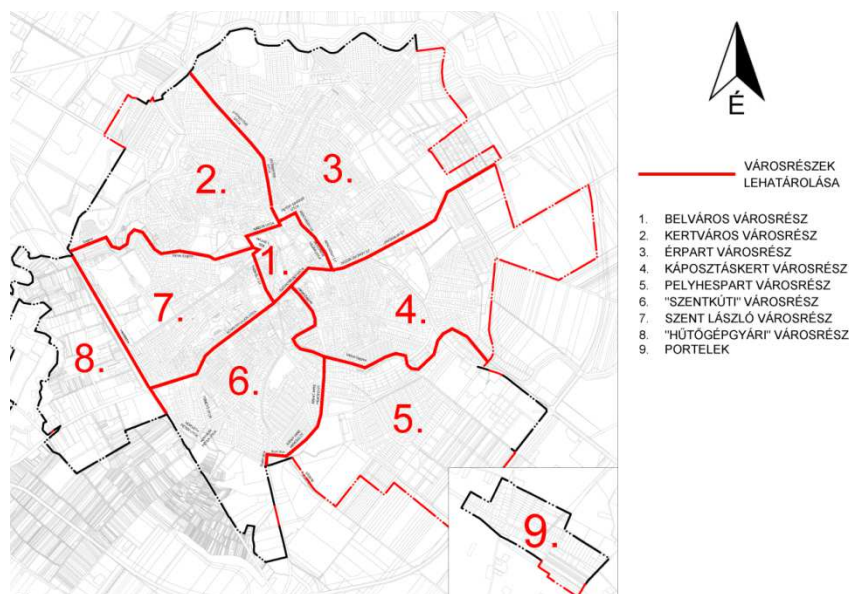
A **foglalkoztatottság** a külterületi lakosság körében az ezredfordulón a városban a legalacsonyabb, 40,9% volt, az akkori 58,5%-os öszvárosi szinttől rendkívül elmaradva. Mára a foglalkoztatás aránya 45,7%-ra emelkedett, de még mindig nagyon elmarad a városi 62,0%-os átlagtól, és ma is a legalacsonyabb. A **foglalkoztatott nélküli háztartások** aránya tíz év alatt: a kiugróan magas 55,2%-osról csupán 49,9%-ra mérséklődött, azaz ma is a külterületi háztartások felében egyetlen kereső sincs.

Kedvezőtlen az is, hogy a külterületi lakásállomány növekszik: tíz év alatt 816-ról 931-re +14,1%-kal, szemben a városi 6,6%-kal, azaz a külterületi lakásállomány gyarapodási üteme gyorsabb az a városi átlagnál. Ugyanakkor a külterületi lakások – a mélyszegénység és a közművekkel való ellátás problémái következtében is – **lakásminősége** elmarad az átlagostól. Külterületen az alacsony komfortfokozatú lakások aránya még 2011-ben is 45,0% volt, majdnem minden második lakás, és a csökkenés üteme is lassúbb, mint a városi.

A **külterületi lakott helyek problémái**: az elszórt elhelyezkedés és a belterülettől és ellátó rendszerektől, intézményektől való távolság miatt nehezen megoldható a közösségi közlekedés és a megfelelő színvonalú szolgáltatások biztosítása. Társadalmi problémát és feszültségeket okoz a szegregáció, az alacsony képzettségi szint és foglalkoztatás.

b) Az újavárosrész lehatárolás szerint

Az új városrészi lehatárolás a korábbi hét helyett kilenc városrészt tartalmaz. Ezek az alábbiak:

A következő táblázat a módosított körzetek 2011-es népszámlálási adatait tartalmazza:

2011	Jászberény összesen	Belváros	Kertváros	Érpart	Káposztáskert	Pelyhespart	Szentkúti városrész	Szent László városrész	Hűtőgépgyári városrész	Pórtelek	Külterület
Lakónépesség száma	27087	1169	3844	5651	3629	2068	3751	4045	594	323	2013
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,5	10,7	11,9	14,5	12,6	20,2	11,9	12,3	9,3	11,5	16,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,5	64,1	56,0	59,5	59,6	64,4	58,4	65,1	63,3	61,9	61,2
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	26,0	25,2	32,1	25,9	27,8	15,4	29,7	22,5	27,4	26,6	22,2
Legfeljebb általános iskolai végzettségek aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	13,3	12,1	12,9	9,4	12,8	7,6	15,7	10,1	6,9	18,5	36,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	19,6	26,0	15,8	22,1	17,6	27,9	14,5	26,2	38,4	4,9	5,2
Lakásállomány (db)	12154	720	1604	2326	1715	861	1710	1841	324	122	931
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,2	3,3	10,7	7,1	8,1	3,4	9,8	4,8	8,6	8,2	45,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	32,8	30,0	31,4	30,4	31,1	30,1	32,3	33,6	25,3	40,0	50,0
Legfeljebb általános iskolai végzettségek és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	7,9	7,7	7,7	5,7	7,5	4,6	8,6	5,9	4,0	7,0	23,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,0	66,3	62,5	63,9	62,9	66,1	62,2	62,2	66,3	54,7	45,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	37,5	38,6	39,0	35,6	40,6	25,5	39,9	33,9	27,1	37,3	49,9

1. Belváros

A korábbi lehatároláshoz képest kisebb területű, csak a szűken értelmezett városközpontra terjed ki. Ez a népszámlálási adatain is tükröződik. Lakónépessége az összvárosi népességnek csupán 4,3 %-a:

1164 fő, míg a korábbi városközponti körzetben 3766 fő lakott. Jelentősége azonban az itt található városi szintű közintézmények, valamint a város arculatának meghatározása miatt mégis kiugró. A városközpont népességében a munkaképes korúak túlsúlya jellemző, a gyermek korosztály aránya még az összárosi igen alacsony aránynál is kisebb. Az itt lakók iskolázottsága messze meghaladja a városi átlagot, különösen a diplomások aránya magas, mégis a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező munkaképes korúak aránya alig jobb a városinál, és magas a foglalkoztatott nélküli háztartások részaránya is, amit a városinál valamivel alacsonyabb időskorúak aránya sem indokol. Míg a népességnek 4,3%-a lakik csak ebben a körzetben, a lakásállomány 5,9 %-a található itt, azaz a lakósűrűség az átlagosnál kisebb. A lakások komfortfokozata sokkal jobb, mint Jászberény egészében.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzetek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Belváros	1 162	10,7	64,1	25,2	12,1	26,0	720	3,3	30,0	7,7	66,3	38,6
összárosi %-ában	4,3	79,3	105,9	96,9	91,0	132,7	5,9	32,4	91,5	97,5	106,9	102,9

2. Kertváros

Az előző lehatárolás szerinti, korábbi 2. sz. Zagyvapart városrész É-i része, de kiegészült a volt belvárosi körzet ÉNy-i nyúlványával. Jellemzően családirházas beépítésű lakóterület. Lakosság száma (3 844 fő) a korábbi 2. városrész (6 824 fős lakosságának 56,3 %-a, az egész város lakosságának 14,2 %-a. Népességének korstruktúrája a városi átlagnál öregebb, a gyermekek aránya az összárosinak csupán 88,1%-a, az idősek azonban a körzet népességének majdnem egyharmadát teszik ki, arányuk a városi átlag fölötti (123,5%). Társadalmi szempontból átlagosnak mondható a városrész, bár iskolázottsági mutatói elmaradnak a várositól, különösen a diplomások aránya alacsonyabb, a foglalkoztatásban azonban ez kevésbé tükröződik, az megegyezik a jászberényi jellemzőkkel, csak a foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya magasabb, de ezt itt valószínűleg a nyugdíjas korosztály kiugróan magas aránya okozza. A lakásállomány az átlagosnál valamivel alacsonyabb színvonalú, a komforthiányos lakások aránya kicsivel magasabb. A lakósűrűség is meghaladja az általánosan jellemzőt, a lakosság 14,2%-a lakik a lakásállomány 13,2%-ában.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzetek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Kertváros	3 844	11,9	56,0	32,1	12,9	15,8	1 604	10,7	31,4	7,7	62,5	39,0
összárosi %-ában	14,2	88,1	92,6	123,5	97,0	80,6	13,2	104,9	95,7	97,5	100,8	104,0

3. Érpárti városrész

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzetek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
új Érpárti vr.	5 651	14,5	59,5	25,9	9,4	22,1	2 326	7,1	30,4	5,7	63,9	35,6
összárosi %-ában	20,9											
korábbi Érpárti vr.	5 644	14,6	59,6	25,8	9,4	22,1	2 319	7,1	30,4	5,7	63,9	35,5

Lehatárolása és jellemzői gyakorlatilag megegyeznek a korábbi városrészeknél bemutatottakkal, csupán a K-i oldalon egészült ki újonnan belterületbe vont, nagyrészt még beépítetlen területrészekkel. Adatai gyakorlatilag megegyeznek a korábbi lehatárolás szerinti adatokkal, az attól való eltérés általában jelentéktelen. Így az ott elmondott jellemzők az új lehatárolás szerinti körzetre is igazak, ezért az elemzés megismétlése itt nem szükséges.

4. Káposztáskert

A korábbi 4. sz. városrész É-i fele, de K-i irányban megnövelt új belterületi részekkel. A népszámlálási

adatok szerint lakossága az egész város lakóinak 13,4%-át teszik ki, a lakásállománynak azonban 14,1%-a van a körzetben, lakószűrősége ezért valamivel alacsonyabb a városi átlagnál. A népesség korösszetétele kedvezőtlenül öregebb, mint az összvárosi, a gyermekek aránya alacsonyabb, az időseké magasabb. Társadalmi jellemzőit tekintve megállapítható, hogy a középfokú végzettség jellemző, mind az alacsonyan, mind a magasán kvalifikáltak kisebb arányban laknak itt, mint a város egészében. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya is kisebb, mint a teljes városban, a foglalkoztatottak aránya kismértékben magasabb, de itt is több a foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya, amit – talán – a kedvezőtlen korstruktúra, az idősek magasabb aránya magyaráz.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Káposztáskert	3 629	12,6	59,6	27,8	12,8	17,6	1 715	8,1	31,1	7,5	62,9	40,6
összvárosi %- ában	13,4	93,3	98,5	106,9	96,2	89,8	14,1	79,4	94,8	94,9	101,5	108,3

5. Pelyhespart városrész

A korábbi 4. sz. városrész déli részéből kialakított új lehatárolás, de kiegészült új belterületekkel is. Mind népességi, mind társadalmi és fizikai szempontból kiugróan jó mutatókkal rendelkező városrész. Lakossága sokkal fiatalabb, mint a városi, a gyermekek aránya a városi másfélszerese, az időseké alig több mint az összvárosi fele. Majdnem ugyanez mondható el az iskolázottságról: az alacsonyan képzettek aránya alig több mint a városi arány fele, a diplomásoké viszont majdnem másfélszeres. Az alacsony komfortfokozatú lakások mindössze a lakásállomány 3,4%-át teszik ki, ami a jászberényi átlag egyharmada. A foglalkoztatottak többen, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők kevesebben vannak, mint a többi körzetben. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is jelentősen elmarad az átlagtól annak mindössze 68%-a.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Pelyhespart	2 068	20,2	64,4	15,4	7,6	27,9	861	3,4	30,1	4,6	66,1	25,5
összvárosi %- ában	7,6	150,0	106,4	59,2	57,1	142,3	7,1	33,3	91,8	58,2	106,6	68,0

6. Szentkúti városrész

A korábbi 5. sz. városrész, amely a volt Zagyvapart városrész vasút melletti D-i csücskével kiegészült. Lakóinak száma 3 751 fő, a városi össznépesség 13,8 %-a. Korstruktúrája kedvezőtlenebb, mint egész Jászberényé, a gyermekek, de még a munkaképes korúak aránya is alacsonyabb, az időseké magasabb, mint a város egészében.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Szentkúti vr.	3 751	11,9	58,4	29,7	15,7	14,5	1 710	9,8	32,3	8,6	62,2	39,9
összvárosi %- ában	13,8	88,1	96,5	114,2	118,0	74,0	14,1	96,1	98,5	108,9	100,3	106,4

Egyéb társadalmi jellemzői is elmaradnak a városi átlagtól: a csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők többen vannak, a diplomások aránya viszont nem éri el az átlagos háromnegyedét sem. Ez szerencsére nem mutatkozik meg a foglalkoztatásban, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya valamivel kedvezőbb az átlagosnál, a munkaképes korúak foglalkoztatottsági aránya pedig megegyezik a városival. Ugyan a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya magasabb, de ez nagyrészt az előregedő népességnek tudható be. Kedvező viszont, hogy az alacsony komfortfokozatú lakások részaránya a városi alatt marad.

7. Szent László városrész

A korábbi Zagyvapart városrész középső darabja, a városközpont és a vasútvonal közötti terület. A város lakosságának 14,9%-a lakik e körzetben. Dominál a munkaképes korosztály, amelynek aránya magas, de mind a gyerekek, mind az idősek aránya elmarad a várositól. A népesség iskolázottsága kiugró, az alacsonyan kvalifikáltak aránya a városi átlag háromnegyede körül alakul, a diplomásoké viszont azt jelentősen meghaladja (133,7%). A lakásállomány is jó, a városi átlag fele alatt marad az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. A foglalkoztatottság megegyezik az összárosival, de a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya elmarad attól.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Szt.Lászlóvr	4 045	12,3	65,1	22,5	10,1	26,2	1 841	4,8	33,6	5,9	62,2	33,9
összárosi %-ában	14,9	91,1	107,6	86,5	75,9	133,7	15,1	47,1	102,4	74,7	100,3	90,4

8. Hűtőgépgyár városrész

Lehatárolása alig változott, adatai és jellemzői gyakorlatilag megegyeznek a korábbi beosztás szerintivel, ezért itt a városrésze vizsgálatok és elemzések megisméltése itt nem szükséges.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Új Hűtő vr.	594	9,3	63,3	27,4	6,9	38,4	324	8,6	25,3	4,0	66,3	27,1
összárosi %-ában	2,2	68,9	104,6	105,4	51,9	195,9	2,7	84,3	77,1	50,6	106,9	72,3
Korábbi Hűtő városr.	606	9,1	63,9	27,1	7,5	37,8	328	8,5	25,6	4,1	66,1	27,0

9. Portelek városrész

Ugyancsak teljesen változatlan határokkal rendelkező városrész, adatai megegyeznek a korábban bemutatottakkal, így vizsgálatok megisméltése nem szükséges.

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Portelek	323	11,5	61,9	26,6	18,5	4,9	122	8,2	40,0	7,0	54,7	37,3
összárosi %-ában	1,2	85,2	102,3	102,3	139,1	25,0	1,0	80,4	122,0	88,6	88,2	99,5

10. Külterület

Változatlan. Minden mutatójában rendkívüli mértékben alulmúlja a városi átlagot. Különösen kedvezőtlen

	lakó- népesség fő	0-14 évesek %	15-59 évesek %	60-x évesek %	csak ált. iskolát végzettek %	felsőfokú végzett. aránya %	lakás- állomány db	alacsony komfortú lakások %	rendszeres munkajöved. nem rendelkezők %	max. ált. isk. és munkajöv. nem rendelkezők	foglalkoztatott arány 15-64 évesek között %	foglalkozt. nélküli háztartás arány %
Jászberény	27 087	13,5	60,5	26,0	13,3	19,6	12 154	10,2	32,8	7,9	62,0	37,5
Külterület	2 013	16,6	61,2	22,2	36,7	5,2	931	45,0	50,0	23,3	45,7	49,9
összárosi %-ában	7,4	123,0	101,2	85,4	275,9	26,5	7,7	441,2	152,4	294,9	73,7	133,1

az alacsonyan képzettek majdnem háromszoros aránya (a városi átlag 275,9%-a) és a felsőfokú képzettségűek alacsony – az átlag negyede körüli – aránya. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a városiaké négy és félszerese, a munkajövedelemmel nem rendelkezőké pedig annak másfélszerese. Gyakorlatilag megállapítható, hogy a külterület társadalmilag és fizikailag is jelentősen szegregálódott.

2.3.3. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása

Ahhoz, hogy a szegregációs területeket szociális szempontból el lehessen helyezni környezetükben, és városi, ill. városrészi szinten össze lehessen hasonlítani az őket körülvevő területek jellemzőivel, megvizsgálásra került az egész város és az egyes – új lehatárolás szerinti – városrészek helyzete is a szegregációs mutatók alapján. Az alábbi táblázat az egyes városrészek mutatóit tartalmazza a KSH 2011. évi népszámlálása alapján.

A táblázatban színezéssel jelöltük, hogy az egyes városrészek helyzete az összárosihoz képest jobb, vagy rosszabb. Az átlagnál jobb értékeket a zöld – a pozitív eltérés mértékével arányosan egyre sötétedő – árnyalatai jelzik, míg az átlagosnál rosszabb helyzeteket a sárga-piros szín jelzi, a helyzet romlásával sötétedő árnyalatokkal.

Mutató megnevezése	Jászberény összesen	Belváros	Kertváros	Érpart	Káposztás-kert	Pelyhespart	Szentkúti v.rész	Szent László v.rész	Hűtő-gépgyári v.rész	Portelek	Külterület
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	13,3	12,1	12,9	9,4	12,8	7,6	15,7	10,1	6,9	18,5	36,7
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év felettiek körében 2011	19,6	26,0	15,8	22,1	17,6	27,9	14,5	26,2	38,4	4,9	5,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 2011 (7,8,9 kategóriájú foglalkoztatási főcsoportúak/foglalkoztatottak)	37,7	32,9	40,4	35,3	38,7	31,5	42,0	33,0	26,4	61,8	56,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 2011	53,7	48,1	56,3	53,3	53,9	50,6	55,3	51,1	46,5	57,3	60,2
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta: munkanélküliek száma/munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	8,5	8,9	7,8	7,4	7,7	6,8	8,2	7,6	3,5	10,9	21,1
Tartós (legalább 360 napos) munkanélküliek aránya (tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	4,4	4,0	3,9	4,4	4,1	2,6	3,5	4,1	1,6	5,8	13,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 2011	7,9	2,9	8,8	5,6	6,0	2,4	7,7	4,3	3,6	8,2	38,4
Maximum egy szobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, 2011	6,3	8,9	5,1	2,5	5,4	1,3	11,0	6,9	4,5	4,9	15,2

Jól látható, hogy a társadalmilag legproblémásabb területek a külterületi lakott helyek. Itt minden mutató igen nagymértékben marad alatta a városi átlagnak: az iskolázottság többszörösen elmarad a várositól, az alacsonyan kvalifikáltak aránya majdnem háromszoros, a magasan képzetteké pedig az átlag negyede körüli. Kétszer annyi az alacsony presztízsű ágazatokban foglalkoztatottak aránya, mint Jászberény egészében, a munkanélküliség két és félszeres, a tartós munkanélküliség több mint háromszoros. A fizikai környezet jellemzői sem jobbak: a külterületen a komfort nélküli lakások aránya az összárosinak közel ötszöröse.

Portelek helyzete sem kedvező, de itt elsősorban a magasan képzettek hiányoznak és – talán részben emiatt – a foglalkoztatási presztízs alacsony. A többi mutató többnyire ugyan a városi alatt marad, de csak kis mértékben: a munkanélküliek aránya magasabb, de nem kirívóan, a tartós munkanélküliség 31,8%-kal haladja meg a városit, a komfort nélküli lakások (8,2%) aránya alig van az átlagos (7,9%) fölött, az egyszobás lakások kisebb arányban fordulnak elő Porteleken, mint Jászberényben.

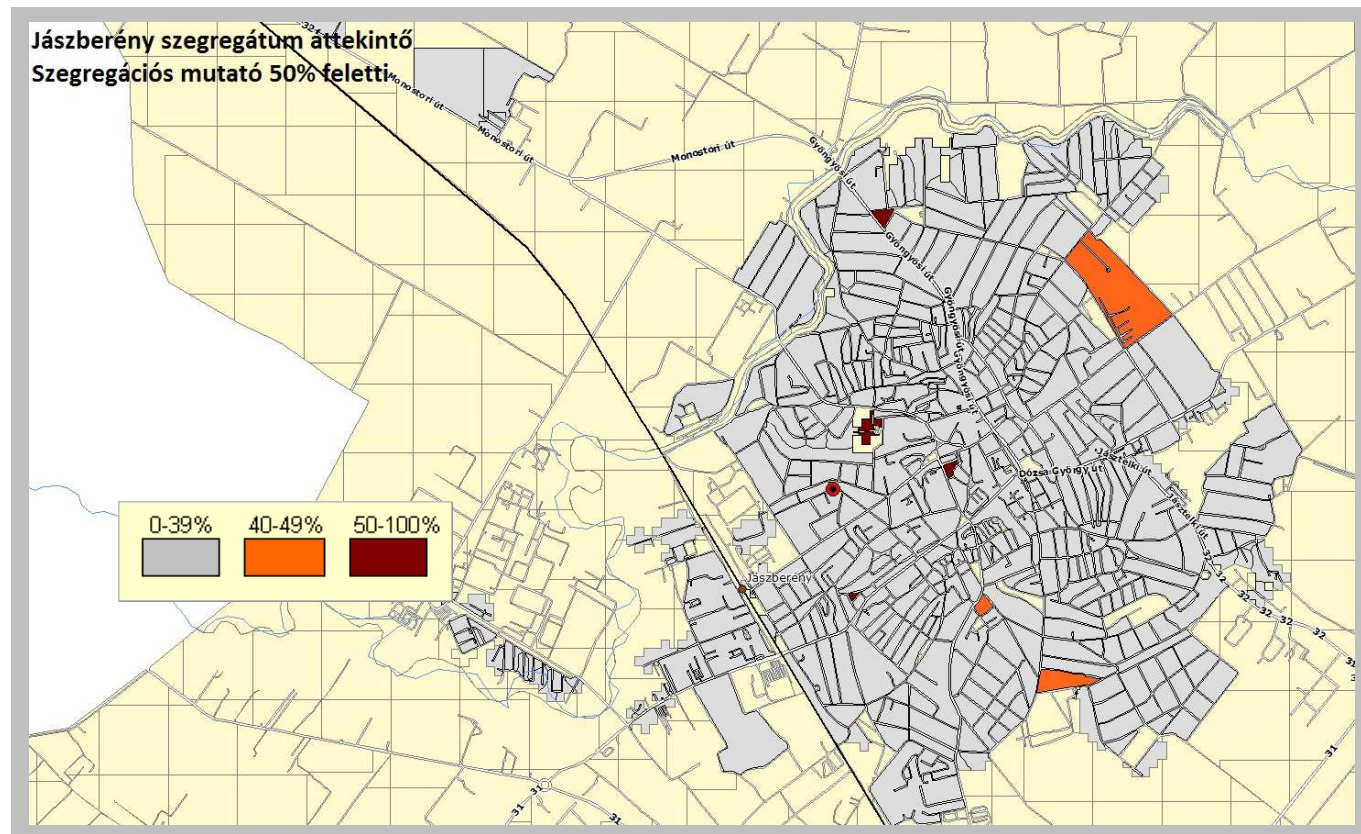
Az előző két városrész, de különösen a külterület kedvezőtlen mutatói a városi átlagot annyira lehúzzák, hogy a központi belterület majdnem minden városrészének mutatói az átlagosnál jobb képet tükröznek, azaz a központi belterületen a táblázat rubrikái jellemzően zöldek.

A Hűtőgépgyári városrész minden mutató szerint a legjobb társadalmi, gazdasági és lakáshelyzetben van, mutatói messze a legkedvezőbbek. Mégis, térben kissé különálló – vasúton túli – helyzete, valamint az üzemekhez kötődő egyoldalú/monolit társadalmi összetétele miatt itt is felmerülhet az elszigetelődés gyanúja, de ez sem társadalmi, sem szociális problémákat nem vet fel.

A Pelyhespart még jellemzően magas minőségű és presztízsű terület és az Érparti városrész is jó mutatókkal rendelkezik.

A többi városrész között vannak ugyan kisebb mértékű eltérések, de alapvető, kiugró különbségek a szegregációs mutatók szerinti értékelésben nem tapasztalhatók. Valamivel a központi belterület átlagánál gyengébb a Kertváros és a Szentkúti városrész, minkét helyen az iskolázottsági szint és az alacsony presztízsű foglalkoztatás jelez negatív eltérést. Utóbbinál lehet, hogy ennek főleg a területén található Faiskola úti szegregátum az oka.

A KSH szegregátum lehatárolása a 2011. évi népszámlálás adatai alapján történt. A szegregálódó területeket az alábbi ábra mutatja.

2.3.4. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása és helyzetelemzése

a) A korábbi (2008. évi) IVS még meg nem valósult fejlesztési feladatok

Továbbra is javasoljuk a korábban előirányzott, de nem megvalósult fejlesztési feladatok napirenden tartását. Ezek az alábbiak:

Városmagterület – A1 jelű akcióterületen

- Csemege tömb fejlesztése (lakó, kiskereskedelmi funkció)
- Egységes cégek
- Parkolóház, illetve mélygarázs kialakítása a városmagterületen
- A volt börtön szálloda funkciójú hasznosítása
- Zoltán utca meghosszabbítása tömbáttöréssel

Városmagterület -- A2 jelű akcióterületen

- Zagyvartéri sétány folytatása
- A víztorony vendéglátásra alkalmas részének megújítása, funkcióba helyezése
- A VV Rt telephelyének helyet adó épület kiürítése és egyéb vendéglátást szolgáló funkcióban történő hasznosítása
- Szántai Kert sporttelepének rekonstrukciója, modernizációja
- Exkluzív gyógyászati centrum (szálloda, termálfürdő) kialakítása a városi strandfürdő fejlesztésével
- Ferencesek tere zöldfelületének rendezése a KRESZ parkáthelyezése mellett

Városmagterület -- Akcióterületeken kívül eső területen

- Buszpályaudvar rekonstrukciója, funkciójának átalakítása
- A középiskolai kollégium fejlesztése: kiszolgáló, közösségi helyiségek kialakítása – Liska József és Gimnázium Kollégium

- Népművészeti termékekre szakosodott üzleti hálózat kialakítása a városközpontban (a Jászság Néptánc Együttes épülete közelében)
- Jászsági Népi Együttes székhelyének áthelyezése az Ifjúsági Házba
Zagyvapart városrész -- A3 jelű akcióterületen
- Vasútállomás épületének és környezetének rekonstrukciója
- Az autóbussz-állomás éjszakai pihenőjének kialakítása
- Aprítógépgyár és Vaspálya utca közötti kijelölt útmegépítése
- A Sportpálya utcai Városi Stadion (JSE) megújítása (lelátók, kerítés, emeletráhúzás - öltözők)
Zagyvapart városrész – Akcióterületen kívüli területen
- Horgásztavak környékének rekreációs célú fejlesztése, aktív rekreációs bázis kialakítása
Érpart városrész -- Akcióterületen kívüli területen
- Munkahely barát óvoda kialakítása – A Lajosmizse utcai (Sün Sámuel), 737 m² bruttó alapterületű óvodafejlesztése
- A Belvárosi Általános Iskola Bercsényi úti tagintézményének (régis szárny) felújítása és bővítése
Pelyhespart városrész -- A4 jelű akcióterületen
- Tudásközpont Kutatás-fejlesztési részleg, Iroda részleg, Konferencia és rendezvényközpont szálloda funkcióval, Lovarda
Pelyhespart városrész -- Akcióterületen kívül területen
- Belvárosi Iskola Eltérő Tantervű Iskola rekonstrukciója
- Szivárvány óvoda rekonstrukciója
Káposztáskert városrész -- A5 jelű akcióterületen
- Kórházi ellátáshoz kapcsolódó szolgáltató komplexum létrehozása önkormányzati területen
- Egységes arculatú kiskereskedelmi üzletsor létrehozása
„Hűtő” városrész -- A6 jelű akcióterületen
- A strandfürdő szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése (fogadóépület, kiszolgáló épület és zöldfelület fejlesztése)
- Új termálkút fúrása (kb. 1000m)
- Zagyvapart rehabilitáció
- Lehel Sport Kft. Sportkomplexum fejlesztése
- Kemping létrehozása
- Tematikus tanösvény kialakítása
- Erdei iskola
„Hűtő” városrész -- Akcióterületen kívüli területen
- Ólomszennyezés felszámolása az Ipartelep és Rigó utcakereszteződésében
Portelek -- Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások
- Szennyvízkezelés megoldása a településrészben
- A 2 km-nyi bekötőút felújítása
- A vízellátást biztosító fűtő kút vastalanító berendezésének beszerelése
- . Orvosi rendelő felújítása, illetve áttelepítése
- Feltáró utak létrehozása az újonnan kijelölt építési területen
Külterület -- Akcióterületen kívüli területen
- Ipari Park létrehozása

b) Javaslat a középtávú beavatkozást igénylő területek lehatárolására

A helyzetfeltárás és elemzések, valamint a korábbi IVS alapján az alábbi célok és beavatkozást igénylő területek kijelölése javasolható:

1. Városközpont területe

A városrész határaival megegyező területet foglal magába.

Cél az agóra funkció erősítése, a gyalogos, forgalommentes, illetve csillapított gépjármű forgalmú területek bővítése. A városrész csillapított gépjárműforgalmi területeinek kialakítása összefügg a várost elkerülő forgalmi körgyűrű észak-keleti szakaszának kiépítésével. A körgyűrű hiányzó nyomvonalának építési engedélyezési tervei elkészültek, ezért a 2014-2020 programozási időszakon belül feltételezhető annak megvalósítása.

Cél a hagyományos városszerkezet megőrzése mellett, a középvárosi szerepkörök, a közigazgatási, a kereskedelmi, szolgáltató, kulturális funkciók megerősítése. Ennek során a meglévő épületek mind fizikai, mind funkcionális megújítására kell törekedni. A Lehel vezér tér feleljen meg a térségszervező, kulturális szerepkörének, és valóban a kistérség központi közösségi helyévé váljon. A Városi Zagyva természeti

adottságai a jelenlegi természeti értékeit megtartva még szervezesebben illeszkedjék ehhez a központi közösségi funkcióhoz.

Cél a városközpontban élők életkörülményeinek további javítása. A városközpontban élők társadalmi problémái az elemzések alapján a többi városrészhez viszonyítva nem nagy súlyúak. Ennek ellenére megállapítható, hogy a fiatalok számára, mint lakóterület kevésbé vonzó. Ezen a fentiekben kitűzendő célok is segíteni tudnak.

2.A Margit sziget, a Ferences templom és kolostor, valamint a Városi Zagyva és környéke

A javasolt akcióterület a Kertváros része. Funkciói nagyrészt a városközponttal kapcsolódnak. A város rekreációs pihenő, közpark területei, intézményei a városközpont kiegészítő funkciói. A Városi Zagyva és a Margit sziget, valamint a vízpart zöldfelületei különleges arculatot adnak a városnak. Az akcióterület részének javasoljuk a jellegzetes jász beépítési módot hordozó kisvárosias utcák menti telkeket (a Toborzó utca – Zenész utca – Üstökös utca – Alsó Csincsapart utca – Költő utca – Nádor utca – Hatvani út által határolt területen belül).

Cél a városközponttal szervesen kapcsolódó rekreációs és kulturális funkciók erősítése. Ezen belül a Zagyvaparti sétány folytatása, a Margit sziget zöldfelületeinek megújítása és új pihenési funkciókkal való gazdagítása, a gépjármű forgalomtól való mentesítése, a víztorony rekonstrukciója és közösségi funkciókkal való átalakítása, a Ferencesek terének rendezése a Szántai Kert sporttelepének rekonstrukciója, a jász beépítési módot hordozó utcák és terek rehabilitálása, közterületeinek felújítása és a vegyes forgalmi funkcióknak megfelelő burkolatok zöldfelültek, kulturált kialakítása.

3. Az Erzsébet kórház, a Szentkúti templom és környéke

A Szentkúti városrész intézményi alközpontja. Meghatározó intézményei az Erzsébet kórház, és a templom. A Szentkúti városrész társadalmi feszültségek halmozódását nézve kedvezőtlen helyzetben van. Az alacsony végzettségűek száma magas, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsony, sok az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, a többi városrészhez viszonyítva alacsony a munkaképes korosztály foglalkoztatása. Ezért is fontos a városrész központi akcióterületbe vonása, valamint a regionális szerepkört is ellátó kórház és környékének bevonása.

Cél a kórházi ellátáshoz kapcsolódó szolgáltató komplexum, egészségügyi–szociális alközpont létrehozása, a kórház környezetének (kórházba érkezők speciális igényeihez igazodó) rendezése, valamint kiskereskedelmi üzletsor felújítása egységes arculat kialakítása.

4. Az volt laktanya, valamint a szemétkerakó környéke

A terület az Érpárti városrészen belül helyezkedik el. Annak elsősorban alulhasznosított területeit foglalja magába. Az érpárti városrész lakos száma a városrészek között a legmagasabb. Az itt lakók társadalmi problémái átlagosak. A fejlesztési beavatkozásokkal az itt lakók, de a város egésze számára is új munkahelyek teremthetők. Továbbá az elhanyagolt városperemi területek környezeti állapota javítható lesz. A cél egyrészt a laktanya terület, illetve a volt szemétkerakó utóhasznosítása. A volt szemétkerakó területén, annak rekultiválása után, megújuló energiaforrások (napenergia, esetleg biogáz) felhasználását szolgáló létesítmények telepítése jöhet szóba.

A volt laktanya területe gazdasági, illetve rekreációs célokat szolgálhat. A jelölt területen fontos tervezett városi forgalmi út vezet keresztül. Ennek megvalósítása összvárosi célokat szolgál.

5. Vasútállomás, Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Karának környéke

A terület a Szent László városrészen belül helyezkedik el. A javasolt akcióterületen elsősorban a városi funkciók fejlesztése a cél, de ez egyben a városrész fejlődését is szolgálja. A városrész társadalmi problémái átlagosak, de a foglalkoztatási szint a többi városrészhez viszonyítva alacsonyabb. Konkrét célok a vasút állomás és környékének rendezése, az intermodális közlekedési létesítmények kiépítése, a gazdasági területek külső közlekedési kapcsolatának kiépítése, a Városi Stadion megújítása, a Kossuth Lajos út és a vasút kereszteződésének és a Vaspályai utcai csatlakozás csomópontjának balesetmentes megoldása.

6. Az Ipartelepi út környéke, a Zagyva és a vasútvonal közötti terület

A terület a Hűtőgépgyári városrész része. Nagy része rendezetlen. Jelenleg a lakó és az ipari gazdasági funkció keveredik. Tervezett állapot szerint a terület gazdasági célokra kijelölt. Az átmeneti állapotok miatt az itt lakók számára a környezeti állapotok állandó konfliktust okoznak. A fejlesztés célja, hogy a tervezett állapot szerinti felhasználás felgyorsuljon. Ennek érdekében a gazdasági terület belső gyűjtő útját ki kell építeni, és külső kapcsolatát meg kell oldani. További feladat a kisajátítások, utcarendezések, az utak közművesítésének végrehajtása. A Rigó utca és az Ipartelepi út kereszteződésében az

ólomszennyezés felszámolása továbbra is aktuális. A Zagyvart menti telek rendezése, szabályozása, zöldfelületek telepítése ugyancsak középtávú feladat lehet.

7. A Hűtőgépgyári lakótelep és környéke

A terület a Hűtőgépgyári városrész része. A városrész társadalmi feszültségei minimálisnak mondhatók a többi városrészi összehasonlítás alapján. Az aktuális fejlesztési feladatok összvárosi célokat is szolgálnak. Ilyenek a strandfürdő szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése, új termálkút létesítése, a Lehel Sportközpont fejlesztése, egy új kemping létesítése, a Zagyvart rehabilitációja, tanösvény kialakítása, erdei iskola létesítése.

8. Portelek

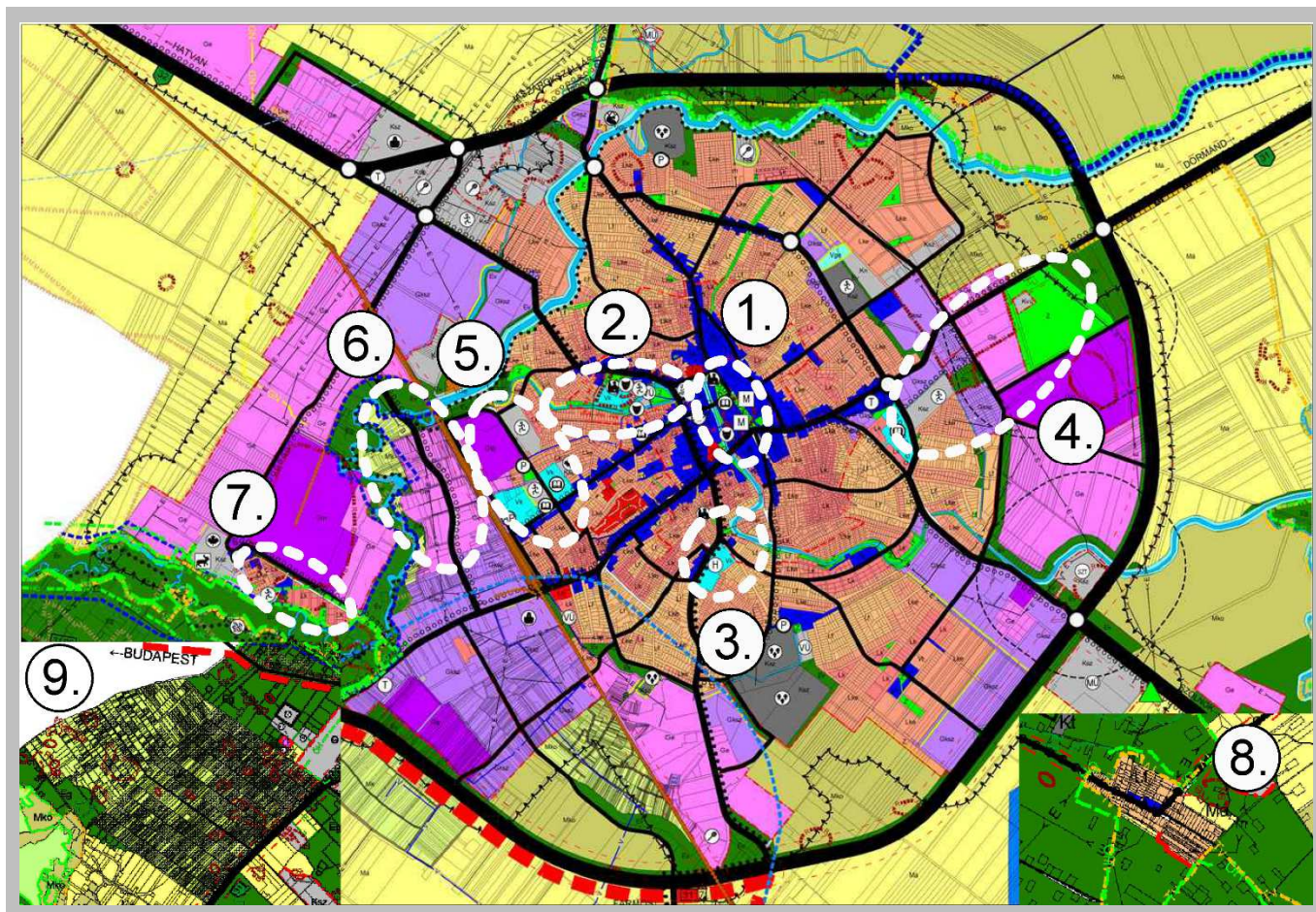
A korábban előirányzott és elmaradt fejlesztéseket továbbra is napirenden kell tartani. Portelek társadalmi problémái halmozódnak. A többi városrészi összehasonlításban igen kedvezőtlen az itt lakók helyzete. Alacsony az iskolai végzettségi színvonal, igen sok még mindig a komforthiányos lakások száma, és alacsony a foglalkoztatottság.

A fejlesztési cél a lakosság életkörülményeinek javítása, a felsorolt hiányok, problémák mérséklése.

Az előző programozási időszakban elmaradt fejlesztések: a szennyvízkezelés megoldása, a vízellátást biztosító fűtő kút vastalanító berendezésének beszerelése, az orvosi rendelő felújítása, illetve az újonnan kijelölt lakóterület útkialakítása, bekötő út felújítása.

9. Neszúr

A külterületen elhelyezkedő volt zártkerten a társadalmi problémák szélsőségesen kedvezőtlenek. Sok az illegális betelepülő, a városi szolgáltatások nagy része hiányzik, ugyanakkor egyre inkább spontán kiépülő lakóterületként kezd funkcionálni. Az utcák és telkek rendezetlenek, a deviáns magatartások kiinduló fészke. Fejlesztési cél a rendezett állapotok megteremtése. Első lépésként szabályozási tervet kell készíteni, melynek keretében lehatárolásra kerülnek azok a területek, melyek rendezett lakóterületként szóba jöhetnek. Ezeket a területeket belterületbe kell vonni és a szükséges rendezési feladatokat elő kell irányozni, valamint biztosítani kell a városi szolgáltatásokat. A többi nem bevont területen szigorú ellenőrzésekkel meg kell akadályozni az illegális lakásépítéseket és lakóhasználatot.

A javasolt akcióterületek a város településszerkezeti tervén jelölve

